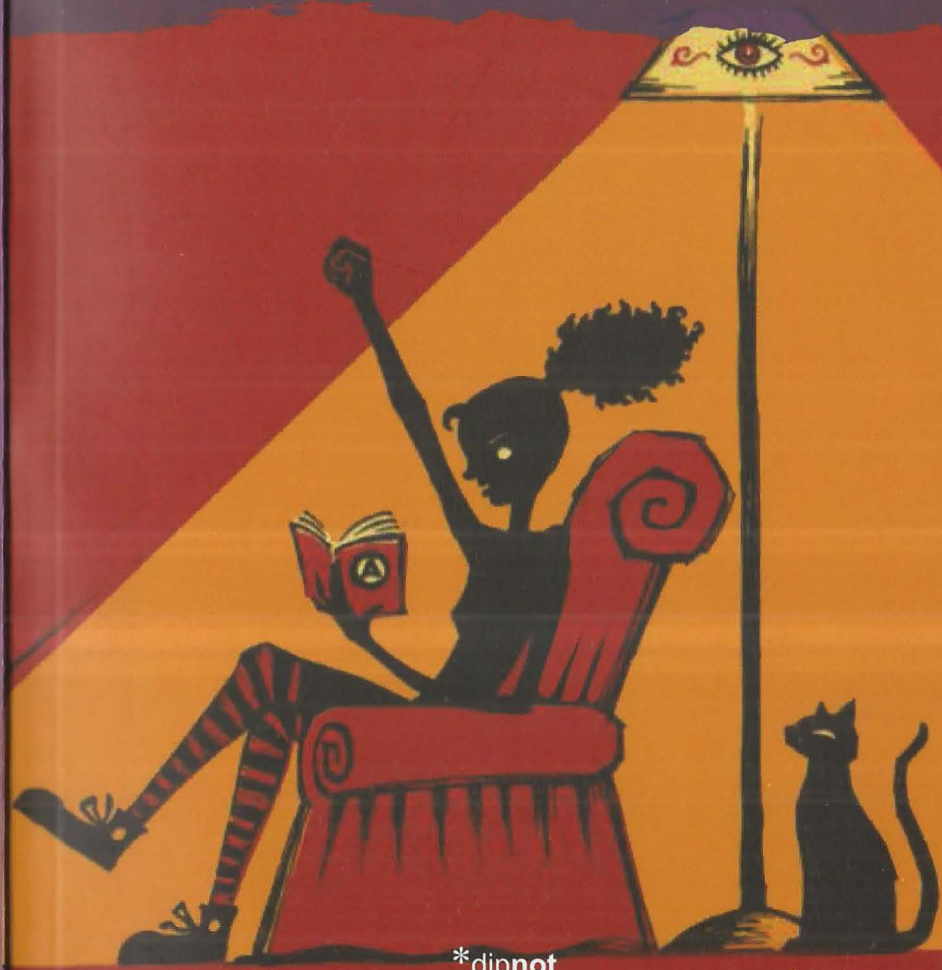
Sessiz Rivayetler

Anarko-feminizm Kitabı

*dipnot

Sessiz Rivayetler Anarko-feminizm Kitabı

*dipnot

SESSİZ RİVAYETLER
Anarko-feminizm Kitabı

*dipnot yayınları

Quiet Rumours: An Anarcha-Feminist Reader
© AK Press, 2012
© Dipnot Yayınları, 2019

ISBN: 978-605-2318-55-3
Sertifika No: 14999
Dipnot Yayınları 324
1. Baskı, 2020/Ankara

Editör: Özgül Saki
Çeviri: Zeliha Burcu Acar
Kapak Tasarımı: Duysal Tuncer

Baskı Öncesi Hazırlık: Dipnot Bas. Yay. Paz. Ltd. Şti.
Baskı: Sözkesen Matbaacılık (Sertifika No: 46586)
İvedik O.S.B. 1518. Sok. Mat-Sit İş Merkezi No: 2/40
Yenimahalle/ANKARA - Tel: (0 312) 395 21 10

Dipnot Yayınları
Selanik Cad. No: 82/24 Kızılay / Ankara
Tel: (0 312) 419 29 32 / Faks: (0 312) 419 25 32
eposta: dipnotkitabevi@yahoo.com
www.dipnotkitap.com

Sessiz Rivayetler

Anarko-feminizm Kitabı

Çeviri

Zeliha Burcu Acar

*dipnot yayınları

İÇİNDEKİLER

ÜÇÜNCÜ BASKIYA ÖNSÖZ / *AK Press Kolektifi* 9

GİRİŞ / *Dark Star Kolektifi* 13

SESSİZ RİVAYETLER / *Roxanne Dunbar-Ortiz* 19

NEDEN ANARKO-FEMİNİZM? / *Devrimci Anarko-feminist Grup* 21

Neden Anarko-feminizm? 21

Anarşizm Nedir? 22

Sınıf ve Feminizm 22

Anarko-feminist Özdeşlik 23

Aynılık Değil, Eşitlik 23

Queer Feminizm 24

Patriyarka ve Erkekler 25

Anlamlı Reform 25

1 ANARKO-FEMİNİZM: İKİ AÇIKLAMA / *Red Rosa ve Black Maria Black Rose Anarko-feministleri* 27

Biz Kimiz: Anarko-feminist Manifesto 27

Çiçeklerin Kanı: Anarko-feminist Bir İddia 29

Neden Anarşizm? 31

2 ANARŞİZM OLARAK FEMİNİZM / *Lynne Farrow* 34

3 ANARŞİZM: FEMİNİST BAĞLANTI / *Peggy Kornegger* 48

Anarşizm Gerçekten Ne Anlama Gelir? 50

Kuramın Ötesinde – İspanya 1936-39, Fransa 1968 52

Anarşizm ve Kadın Hareketi 62

Bundan Sonra Nereye Gideceğiz? Ütopyayı Gerçek Yapmak 68
Geleceğin Dönüştürülmesi 74

4 ANARKO-FEMİNİZM VE YENİ "KADIN SORUNU" / *Stacy/Sally Darity* 77
Anarko-feminizm ve Cinsiyet: Yeni Fikirler 79
Bir Teoriden Daha Fazlası 88

5 KESİŞME YERLERİNDE AYAKLANMA: FEMİNİZM, KESİŞİMSELLİK, ANARŞİZM / *J. Rogue ve Abbey Volcano* 92
Kesişimselliğin Doğuşu 92
Liberal Kesişimselliğin Anarşist Bir Eleştirisine Doğru 94
Kendimize Ait Anarşist Bir Kesişimsellik 96
Soyutlamadan Örgütlenmeye: Üreme Özgürlüğü ve Anarşist Kesişimsellik 99

6 VOLTAIRINE DE CLEYRE: BİR GİRİŞ / *Marian Leighton* 103

7 ANARŞİST OLMAK / *Voltairine De Cleyre* 111

8 SOSYALİZM, ANARŞİZM VE FEMİNİZM / *Carol Ehrlich* 120
Radikal Feminizm ve Anarşist Feminizm 127
Pratik Üzerine 129

9 DÜĞÜMÜ ÇÖZMEK: FEMİNİZM, ANARŞİZM VE ÖRGÜTLENME 132

10 YAPISIZLIĞIN TİRANLIĞI / *Jo Freeman Aka Joreen* 134
Formel ve Enformel Yapılar 136
Elitizmin Doğası 137
"Star" Sistemi 143
Politik Yetersizlik 145
Demokratik Yapılanmanın İlkeleri 152

11 TİRANIN TİRANLIĞI / *Cathy Levine* 156

12 SOSYAL DEMOKRASİ VE ANARŞİZM / *Charlotte Wilson* 167
Giriş 178

Kolektivizm 182
Anarşizm 185
Anarşistlerin İlkeleri ve Amaçları 189
13 ÜLKESİZ BİR KADIN / *Emma Goldman* 193
14 KADINLARIN ÖZGÜRLEŞME TRAJEDİSİ / *Emma Goldman* . 204
15 KENDİ ÇAYINI KENDİN YAP: KADINLARIN ALANI VE DİĞER REÇETELER VE ÖRNEKLER / *Alice Nutter* 214
Sersemleşmiş ve Şaşkına Dönmüş 215
Savaşta Ne Yaptın Anne? 217
Kadınlar: Bana Hepsi Aynı Gözüküyor 218
İçerdeki Düşman 219
Beni Partilerde Her Zaman Mutfakta Bulacaksın 220
Göğüslerini Kızlar İçin Aç 223
Bu Hareket Beni Hareket Ettirecek mi? 224
16 ROTE ZORA 226
Bugün Anti-emperyalizm 228
17 ROTE ZORA İLE RÖPORTAJ 234
18 MUJERES CREANDO: KÖSTEK OLMAK 245
19 MUJERES CREANDO İLE BİR RÖPORTAJ 252
20 BOLİVYALI BORÇLULARIN YARATICI GÜCÜ 258

ÜÇÜNCÜ BASKIYA ÖNSÖZ

AK Press Kolektifi

En Kalıcı Anarşist Kaynaklar, zamanın sınavına direnenlerdir – sürekli el değiştirenler, bir yerden bir yere seyahat edenler, coğrafya ve tarihin sınırlarını aşanlar, okuyan ve yazan yeni nesille temasta olup her zaman bir miktar büyüyen ve gelişenlerdir. *Quiet Rumours* (Sessiz Rivayetler) bu kaynaklardan birisidir. *Quiet Rumours* orijinal olarak 1970'lerin sonunda, Black Bear kolektifi tarafından bir broşürler toplamı halinde basıldı. Elinizde tuttuğunuz bu cilt, Quiet Rumours'un üçüncü kez yeniden canlanmasıdır ve daha önceki iki atası gibi, bazı eklemeler yapılarak ve yeni nesil anarşist okuryazarlar için güncellenerek orijinalini koruyor.

Bu kitap dört farklı anarşist baskı projesinin bir ürünüdür. Black Bear, bu kitabın ilk edisyonunun ortaya çıkmasından sorumlu olan Londra bazlı bir anarşist gruptu. 1970'lerde dizgisi ve baskısı ve bazı durumlarda yazılması Black Bear tarafından yapıldı, bu broşürler – bu baskıdaki 1, 2, 3, ve 6, 7, 8 numaralı makaleler- anarşizm ve kadın özgürlük hareketinin kesişiminde yer alan dikkat çekici çakışmaya hitap eder, bu çakışma zamanla bizim şu an anarko-feminizm olarak adlandırdığımız biçimlendirmeyle başlayan çakışmadır.

70'ler on yılının sonunda Black Bear dağılsa da, kolektif enerjiyi İngiltere'de nükleer karşıtı hareketin yükselen baskısına yönlendirmek adına, bu broşürler hareket çevrelerinde yollarını bulmaya devam etti. Rebel Press'le işbirliği içerisindeki bir grup anarşist kitap satıcısı olan Dark Star Kolektifi, 1984'te, bu talebin kitap formundaki altı broşürü yayınlamak için yeterince büyük olduğuna karar verdi (orijinal Quiet Rumous antolojisi).

2002'de Dark Star, güncelleştirilmiş ve genişletilmiş *Quiet Rumours*'u piyasaya sürmek için Dark Star'ın "Untying the Knot" ("Düğümü Çözmek") broşürünü, altı orijinal Black Bear broşürünün eşleşmesini ve Cathy Levine'in ona işaret eden yanıtı "The Tyranny of Tyranny" ("Tiranın Tiranlığı") ile birlikte Jo Freeman'ın pek ünlü olmayan "The Tyranny of Structurelessness" metnini ("Yapısızlığın Tiranlığı'nı") basan AK Press'le işbirliği yaptı. Bu metinler kadın özgürlük hareketinde önem kazanmış olsa da bazı noktalarda anarşist ilkeler ve pratikle çelişkilidir. Dark Star, kadın hareketinin en nihayetinde anarşist bir toplum görüşünü tanımlayan devrimci eşitlik politikasına bir bakış sağladığını iddia etti. "Untying the Knot" metninin karşı karşıya kaldığı nasıl örgütleneceğimiz tartışması (neden örgütleneceğimizden ziyade), terimler ve çıkarlar değişmiş olsa bile 1984'te olduğu gibi bugün de kritik bir şekilde önemlidir.

Böylece şimdi bir gelenek haline geldiği üzere, *Quiet Rumours*'un üçüncü baskısı boyut açısından gelişti ve anarşist hareketin çağdaş tartışma ve araştırmalarının küçük bir bölümünü oluşturan üç yeni makale içeriyor. (En nihayetinde) Cinsiyet ikiliğinin mantığının sorgulanmaya başlandığı sosyal ve politik bağlam içerisinde feminizmden bahsetmenin anlamı nedir? Bu kitabın ikinci baskısı ortaya çıktığından beri on yıldır, queer ve transların hakları için mücadele, bireyler olarak bize en çok uyumlu gözüken özdeşliklerimizi ifade etmek için verilen mücadele içerisinde merkezi bir yer aldı. Queer feminizm için bunun anlamı nedir? İngilizce

konuşan dünyanın gelişmesinde ve anarşist hareketin son on yılı boyunca daha da fazla meydana geldiği gibi bu kavramların kesişmesi ve birbirine girmesi durumunda biz ne yapıyoruz? Sally Darity (Anarcha Library'nin editörü ve yaratıcısı) ve J. Rogue ve Abbey Volcano (*Queering Anarchism* AK Press koleksiyonunun editörleri) bu koleksiyonun üçüncü baskısına katılımları sırasında, bizden önce ayakta duran yeni anarşist kesişimselliğe işaret eden yeni özdeşlik kesişimlerini açıkladı.

Aynı zamanda, anarko-feminizm bu kitabın orijinal olarak derlenmesi ve basılmasından sonraki yıllar boyunca kaymalara uğradığı ve değiştiği halde, Dublinli Devrimci Anarko-Feminist Grubun bu cilde katkıları sırasında belirttiği gibi bu kavram hayati bir kavram olarak kalmaya devam ediyor. Bu grup "Bizim mücadelemiz, sonradan akla gelen bir düşünce ya da dikkat dağınıklığı gibi kabul edilmeyi değil, diğer baskı biçimlerine karşı mücadeleyle birlikte kavga etmeyi gerektirir" diye yazıyor. Bu cildin yeniden basımı bu ihtiyaca seslenir, bir hareket olarak geldiğimiz noktayı kutlar ve henüz gelmemiş olan mücadele yıllarına işaret eder. Bu kitabın, hareketin kritik ve uzun süreli bir kaynağı olarak büyümesine devam etmesi ve dünyadaki gençlerin, ırksal adalet aktivistlerinin, queer özgürlüğü için örgütlenenlerin, feminist ve anarşistlerin gelecek nesillerinin kendi hikaye ve stratejilerini burada toplanan makalelere eklemeleri bizim umudumuzdur. Biz bu önemli projenin bir parçası olmakla gurur duyuyoruz.

Eylül 2012

GİRİŞ

Dark Star Kolektifi

Beneath The Pavng Stones (Kaldırım Taşlarının Altında) kitabının basılması, bir kitap formatında yeniden basılmış olan çeşitli durumcu (sitüasyonist) broşürleri bir araya getirdi. Şu an Rebel Press'le yeniden basılan anarşist ve anarko-feminist broşürleri bir araya getiren ikinci antolojiyi ortaya çıkarmaktan dolayı mutluyuz. Bu fırsatı, broşürlerin anarşist fikirlerin yayılmasında önemli bir rol oynadığını öne sürmek için kullanıyoruz, umut ediyoruz ki biz onları üretmeye devam edeceğiz ve diğer grupları bu pratiği devam ettirme konusunda destekleyip teşvik edeceğiz. Ama hem radikal arenada hem de ticari basım/kitap satışı arenasında geniş bir çalışma deneyimine sahip olan bir grup insan olarak, bizim bu antolojileri üretme kararımız da son derece pratiktir. Broşürlerin ve makalelerin izini sürerken yıllarımızı verdik ve bunların mümkün olduğu kadar ulaşılabilir olmasını umuyoruz. Kitapları "sıradan" insanlar için ulaşılması zor olan özel bölümlerde tutmaya devam eden kütüphanelerin broşürleri saklamaları pek olası değildir. Bu antolojideki yeniden basılan bütün broşürler, bir zamanlar "yerel, arkadaş canlısı radikal kitapçılarınızda" bulunurdu ya da radikal basımlar aracılığı ile mailler yoluyla yaygın bir şekilde ulaşılabilirdi ve de çok geniş bir şekilde dolaşımdaydı. Ne yazık ki, radikal kitapçıların/yerlerin, tek seferlik yayınların vb. azalması konsolidasyon ve para odaklı ticari kitapçıların

artmasıyla birlikte, bu satış yerleri giderek azalmakta ve bir kitabın ticari bir alanda yerleşme şansı bir broşür olarak yerleşme şansından çok daha yüksektir.

"Eski broşürleri neden yeniden basıyorsunuz" eleştirilerinin bize karşı yöneleceğini bilmemize rağmen, bu broşürlerin tarihsel ve devam eden bir önemi olduğundan şüphemiz yoktur. Ayrıca, yeni/genç yoldaşlara önemli işleri korumak ve nakletmek için araştırma yapmakla ilgili bir özür dilemeye ihtiyaç duymuyoruz. Anarşizmin giderek gözden düşmeye başlamasına rağmen, bu işi sadece ticari yayıncılara bırakmak bize büyük bir sorumsuzluk gibi görünüyor. Buradaki tek seferlik katılımcılarda olduğu gibi, Anarşist Bookfair'in düzenli ziyaretçilerinden "Anarko-feminizm üzerine herhangi bir şeyiniz var mı?" sorusunu duyduğumuz her an bizim bu broşürleri yeniden basmamızı haklı çıkaracaktır. Tabi ki bu broşürlerin yeniden basılmasının anarko-feminizm hakkındaki tartışmayı güdüleyeceğini ve burada yükselen daha geniş kapsamlı konuları teşvik edeceğini umut ediyoruz. Dark Star'ın yeniden bastığı ilk broşür The Tyranny of Structurelesness metnini kısa bir süre sonra The Tyranny of Tyranny takip etti. Orijinal olarak Dark Star tarafından yeniden basılan bu iki ayrı broşür, Untying the Knot: Feminism, Anarchism & Organization (Rebel Press'le ortak basılan) gibi aynı konuyu ele aldı. O yüzden Dark Star'ın çoğu, diğer kolektiflerin ve küçük grupların karşılaştığı çeşitli problemlerle karşılaşan Bookshop Collective'in üyesiydi. The Tyranny of Structurelessness orijinal olarak Kadın Özgürlük Hareketi'nden ve onunla bağlantılı olan bilinç yükseltme'den çıkmasına rağmen (bunu bir anarşist çalışma olarak görmek için çabamızın olmadığını belirtmemiz gerekir), hiyerarşik olmayan çalışma yöntemleri oluşturmak için araştıran bir grup olarak hemen bizimle ve daha geniş olarak ülkedeki birçok liberter grupla bağlantılı bir metin olarak fark edildi. Bu broşürü kendi başına bir broşür ve bu tür gruplar için de bir tartışma metni olabileceğinden

yeniden bastık. Bu broşürün konuyla devam eden ilgisini alıntılamak için:

> Angry Brigade (Kızgın Tugaylar) olaylarını yapanlar, bir kitle hareketi olarak ortaya çıkmadığı, kaçınılmaz olarak elitist bir gizlilikte kaldıkları için rahat edemedi. Şimdi bakınca bu sonuç kaçınılmaz gözüküyor. Zamanın en önemli metinlerinden birisi, informal liderlerin özellikle demokratik olmadığını ve İNTERNET İDEOLOGLARI SAHTEKARLIKLARI İLE ONLARIN DEMOKRATİK POTANSİYELLERİNİ ÇARPITTIĞI ZAMAN ÖZELLİKLE BUNUNLA BAĞLANTILI OLDUĞUNU GÖSTEREN Tyranny of Structurelessness metnidir. (büyük harfler bizim). John Barker, Tom Vague'nün Anarchy in the U. K. kitabının incelenmesi (Transgression, No 4).
>
> Yapılar hakkındaki bazı noktalarını ele almak istiyorum. Belirli spesifik alanlarda, mesela eylemleri örgütlerken, böyle bir yapı (merkezi ve hiyerarşik olmayan) halkın liderlerine sahip olmadığı için işlevseldir, ama örgütlenme açısından değildir. Size kesinlikle Untying the Knot içerisindeki The Tyranny of Structurelessness'ı okumanızı tavsiye ederim.
>
> Pratikte, teşvik ettiğiniz hareket biçimi, yapının var olmaması (onların sesini kısabilecek ve kararsız ve fikirleri hakkında kendine güvensiz olanları daha öne çıkarabilecek olan durum) kendileri için iyi olan informal liderler tarafından yönetilir. Bu gruplar işçi sınıfının daha çok katılımını engeller, çünkü işçi sınıfı daha çok orta sınıf çevrelerinden oluşturulan arkadaş hiziplerini ve özellikle de grup hareketi toplantılarının/eyleminin DIŞINI temsil eder. (Organize 51'de bir AF üyesi bir mektuba cevap verirken.)

O zaman bize mesele sanki hala buymuş gibi göründü; Untying the Knot'la birlikte ortaya çıkan meseleler, anarşistleri okurken örgütsel pratiği anlama açısından özseldir. (Biz ayrıca Workers Council (İşçi Konseyleri), Miner's Next Step (Madencilerin Bir Sonraki Adımı) ve İspanya'daki deneyimler gibi konuları

çalışanları da destekliyoruz.) Untying the Knot'ta yer alan broşürler, bizim üzerimizde doğrudan ve pratik bir etkiye sahipti. Bizim günlük pratikte ele almak için girişimde bulunduğumuz problemlere hitap ediyorlardı. Üretim araçlarını elinde tutan Uluslararası Anarko-Sendikalist derneklere, yükselen İşçi Konseylerine, devralan kiracılara vs. dair her gece düşlerimize giren hayallerimiz, bir kitapçı işletmeye çalışmanın gündelik gerçekliği karşısında ezilip geçildi!

Bu broşürlerin gündeme getirdiği sorunlar ve o dönemin radikal hareketlerin belirli bölümlerinde uyandırdıkları kabullenme, Kadın Özgürlük Hareketi'nin belirli tarafları ve Anarşist Hareket'in söylemleri arasında muhtemel bir diyaloğun belirli bir alanı olabileceği önerisinde bulunuyor gibi görünüyor. Cathy Levine tarafından açık hale getirilen bir durum:

> Mastürbasyon gibi anarşizm de bizim irrasyonel ve sorgulanmaz bir şekilde bahsetmekten korktuğumuz bir şeydir, çünkü ondan korkmamak bizi onu soruşturmaya, öğrenmeye ve sevmeye yöneltebilir. Mastürbasyonun delilikten daha fazla fayda sağlayabileceğini düşünen herkes için, bir anarşizm çalışması şiddetle tavsiye edilir, Bakunin'in onun en radikal sosyalist karşıtı (Hasmı) olduğu zamandaki Marx'a kadar...

Bir dalga, bir eğilim, her ne dersek, o zaman ortaya çıktı, sonunda kendisini anarko-feminizm olarak tanımladı. Anarko-feminizmin anarşist hareket tarafından kollar açılarak karşılandığını söylemek dürüstçe olmazdı, Şubat/Mart 78, *Zero*'nun 5. sayısındaki şu rapora bakabiliriz:

> Warwick'ten beri düzenlenen Güneydoğu ve Londra Anarşist Liberter Konferansı, üç yıl önce Essex Üniversitesi'nde 27/28/29 Ocak'ta yapıldı. Cinsel politika ve iletişim üzerine düzenlenen bu konferansa 150 civarı kişi katıldı. Bu konferansın Anarşist hareket tarihinde bir dönüm noktası olacağını umuyoruz.

Atölyeleri ve diğer konferans detaylarını sonlandırmak için Cuma gecesi daha önce planlanmış bir toplantı yapıldı. Bütün kadınlar ve bütün erkekler için zaten planlanmış olan ve cinsel politikalara meydan okuyan atölyelere dair gösterilen düşmanlıktan şu açığa çıktı ki cinsel politikalar meselesi üzerinden bir karşılaşma bütün hafta sonunu egemenliği altına almış gibiydi. Atölye çalışmaları başladığı sırada bu ortaya çıktı; cinsel politikalar üzerine olan atölye çalışmaları ister istemez konferansta neler olup bittiğini tartışırken, cinsel politika üzerine olmayan atölye çalışmalarını da etkiledi ve bunlar cinsiyetçiliğe yönelik düşmanca çatışmanın ötesine geçemedi.

Kadın atölyesi, bizim anarşizmimiz ve bizim feminizmimiz arasındaki bağlantıyı netleştirmeye çalıştığımız uyumlu destekleyici bir tartışmayla başladı. Genel olarak hem otonom bir kadın hareketine hem de anarşizm içerisinde feminizmin gelişmesine duyulan ihtiyaç konusunda uzlaşıldı. Bu hissiyatlar, anarşizm içerisinde hiçbir cinsiyetçilik emaresi görmeyen ve patriyarkal baskıyı önemsemeyen konferanstaki bazı erkekler tarafından paylaşılmıyordu. Konferans boyunca ara sıra kadınlar küçümsendi ve hakarete uğradı ve görüşleri değersiz görüldü – genel olarak bizim cinsiyetçilik iddialarımızla "hakarete uğramış" olduğunu iddia eden erkekler tarafından.

Bazılarımız orada olanları yapıcı olarak değerlendirirken bazılarımız morali bozuk olarak ayrıldı. Sonuçta, feminist ve eşcinsel siyasetin onların öfkeli güzel kafalarında yükseldiği ve konferanstan çekip gitmeyi reddettikleri bir konferans oldu. Essex, yeni Sexpol hareketi bilincini taşıyan anarşist siyaset konferanslarının ilki olabilirdi, ama eskilerin sonuncusu olan bir konferans olması gerektiğine karar verildi. Anarşist hareket, erkeklerin kadınlar üzerindeki baskısı konusuyla ilgilenene kadar başarısız olacaktır...

Anarko-feminizmin anarşist hareketin bazı bölümlerini almasının üzerinde durmayı kesinlikle istemeyiz, ama anarşistler olarak yenilikleri kabul etme konusunda umduğumuz kadar alıcı olmadığımızı kendimize hatırlatmak zorundayız. Geriye dönük olarak anarko-feminizmin bazı görüşleri şimdiki görüşlerle uyumlu

görünebilir. "Kişisel olan politiktir" sloganı, "Rimbaud hayatı değiştir dedi, Marx dünyayı dönüştür dedi" sözlerinde görülebilir ve gündelik hayatın devrimi için Durumcu talep içerisinde görülebilir ve üstelik daha tatsız bir gelenek olan "hem çayı demleyen hem de yazı yazan haline nasıl gelebildik?" geleneği içerisinde görülebilir.

Ne mutlu ki Black Bear anarko-feminist baskısı orijinal Quiet Rumours'u oluşturan altı broşür üretti, bu fırsatı anarko-feminist fikirlerin asla etkileyemeyeceği yayıncılık projelerine bir katkıdan olarak takdir ederek kullanmak istiyoruz. Bu yayınların arasında bu broşürler sadece anarko-feminizme genel bir bakış açısı sunmakla kalmaz, aynı zamanda hem Kadın Kurtuluş Hareketi hem de anarşizmin mükemmel ve net bir ifadesini sunar.

Peggy Cornegger'ın Anarchism: The Feminist Connection (Anarşizm: Feminist Bağlantı) kitabında gözlemlediği gibi:

> Şu anki kadın hareketi ve toplumun radikal feminist bir çözümlemesi liberter düşünceye daha çok katkı yapmıştır. Aslında benim görüşüm yıllardır hem teori hem de pratikte feministlerin bilinçsiz anarşist olduklarıdır. Şimdi anarşizm ve feminizm arasındaki bağlantının farkına varmaya ve bu çerçeveyi düşünce ve eylemlerimizde kullanmaya ihtiyacımız var.

The Anarchist Feminist Magazine'nin (Anarşist Feminist Dergisi) 1985 kış sayısındaki bir Quiet Rumours incelemesi şöyle söylüyor: "Umut ediyorum ki bu taslak bu koleksiyonu okumanız ve böyle devam etmeniz için ilham verir. Anarko-feminist yazılara 70'lerden beri neler oldu?"

Bu geriye dönüşlü antolojiyi sadece eski metinlerin önemli bir koleksiyonu olarak değil, gelecekteki tartışma ve değerlendirmeler için bir ilham kaynağı olarak okunması umuduyla sunmaktan mutluluk duyuyoruz.

SESSİZ RİVAYETLER
Bu Antolojiye Bir Giriş

Roxanne Dunbar-Ortiz

Yakın Zamana kadar Anarşizm ve Feminizm terimleri aynı cümle içinde nadiren bulundu, ama daha az bütünsel bir biçimde ilişkili olarak yorumlandı. Aslında anarko-feminizm bir oksimoron gibi görünecekti ki Emma Goldman bu konuda çoğu kişinin onu anarko-feminist olarak tanımlayabileceği tek örnek olarak böyle görülmesini engelledi.

Bu anarşist feminist ve onunla ilgili olan önemli koleksiyonla birlikte, bir asırdan fazla bir zamandır, çarpıcı kadın anarşist kahramanlar kolektif hafızamıza geri yüklendi. Ve bu koleksiyon sadece, okuyucuları anarko-feminizmin Lucy Parsons, Mother Jones, Jessie Bross Llyod, Hortensia Black, Sarah Ames, Lizzie Swank Holmes, Johanna Greie, Kate Austin, Helen Keller, Louise Michel, Azecena Fernandez Barba gibi kadın öncülerine ve binlerce diğer tarihsel figürler ve çağdaş anarko-feministlere yönlendirmesi gereken bir örnektir.

Ceremesini çektiğimiz tarihi amnezi, yaşamımızı ve kaderimizi kontrol eden devlet otoritelerine, askeri-endüstriyel medeniyete ve kapitalist hırsızlara iyi hizmet etmektedir. Altmışlı yılların kurtuluş hareketleri bizi bağlayan zincirleri kırdı. Bunu yapan ilk nesil olduğumuzu düşünerek, bir şeyler öğrenebileceğimiz ve öğrenmek zorunda olduğumuz, ilham alabileceğimiz gerçek asi kahramanlarımız olduğunu keşfetmemiz gerekir. Şu anki genç neslin

çoğu, bunun gibi küçük yayınların bazılarında yoksa, geçmiş mücadeleleri görmezden geliyor. Ana akım basının ve ders kitaplarının açık sahteliğinin bombardımanı altında proaktif değil sıklıkla nihilist olduk.

Güzellik mitinin ve tüketim kültürünün tutsakları olarak özellikle genç işçi sınıfı kadınları kandırıldı. Son yıllarda erişilebilir olan radikal tarihin bir araya getirilmesiyle, özgürleştirici kadın modeller zorlukla kendilerine yer buldu, sadece bir ya da iki ikon ya da Florence Nightingale tarzı şifacı bir kadın o kadar. Voltairine de Cleyre, Emma Goldman ve Charlotte Wilson gibi kadınlar, kadınlar daha seçme (oy kullanma) hakkına sahip olmadan önce bile bağımsızlığı, doğum kontrolünü savunmaları ve evlilik karşıtı olmalarıyla başka türlüydüler. Onlar, hayatları boyunca hareket halinde olan, geniş ya da küçük topluluklara konuşan, eylem ve sosyal-politik eleştiri çağrısı yapan ajitatörlerdi. Kendi özgürlük anlayışlarında anarşist erkeklerden çok daha ileriydiler.

Tıpkı bugün olduğu gibi, erkekler sadece onlara has ayrıcalıkları değil aynı zamanda kendi üstünlük hissiyatlarını bırakmayı zor ve düşünülemez buluyor. Bağımsız radikal kadınlar, eşitlik beklerlerse genelde yalnız yaşar. Anarko-feministler olarak görevimiz dünyayı değiştirmekten daha az bir şey olamaz ve kahraman öncüllerimize danışmak zorundayız.

NEDEN ANARKO-FEMİNİZM?

Devrimci Anarko-feminist Grup, Dublin

Neden Anarko-feminizm?

RAG, İrlanda'da Dublin'de anarko-feminist kadınlardan oluşan bir gruptur. Bizler hepimiz feministiz ve kadınların ikincil varoluşunun farkındalığı konusunda birleştik. Bizim mücadelemizin diğer baskı biçimlerine karşı mücadelelerle yan yana olmaya ihtiyacı vardır, akla sonradan gelen bir düşünce ya da oyalanma muamelesi görmemelidir. Biz hepimiz anarşistiz, içerisinde hepimizi hakimiyetine alan ve hepimizi sömüren kapitalist ve patriarkal topluma alternatifler yaratma ihtiyacına olan inancımız bizi birleştirdi. RAG haftalık olarak bizim için önemli olan konuları tartışmak için toplanır. The Rag adlı derginin beş sayısını çıkardık ve ara sıra açık toplantılar düzenliyoruz. Aşağıdaki makale bizim "Neden Anarko-Feminizm?" ismini verdiğimiz bir açık toplantının notlarından yazılmıştır. Kısa bir makale içerisinde pek çok konuya değiniliyor, burada tartışılan konuların daha derin bir çözümlemesi için lütfen Rag dergisine bakınız.

Anarşizm Nedir?

Kimi zaman, özgürlükçü sosyalizm olarak tanımlanan anarşizmin nihai amacı total bir demokrasidir – her insanın hükümetin kendisini temsil etmesine dayanmadan hayatını etkileyen konularda doğrudan söz söylemesidir. Bu devletin, hiyerarşinin ve sınıflı toplumun yıkılmasını ve yerel konseyler ve onların yerine geçebilecek aşağıdan yukarıya hiyerarşik olmayan örgütlenme sistemlerinin kurulmasını gerektirir. Güçlü bir parti tabanı hareketi ve radikal bir değişim için örgütlenmeye ihtiyaç vardır. Bunu yapmak, haklarımızı savunmak ve kendi kaynak ve yatırımlarımızın düzenlenmesini kontrol altına almak için mümkün olduğunca çok insanın kişisel olarak yatırım yapması gerekir.

Sınıf ve Feminizm

Anarko-feministler, bütün kadınların kadın olarak baskı altında tutulurken, aynı deneyimleri yaşamadığına dikkat çekerek, sınıf, ırk, yetenek ve LGBTQ meselelerinde bir kavrayış geliştirmeyi denemiştir. Kendimiz hakkında ve ayrıcalıklar hakkında farkındalık oluşturmayı, küresel kadın mücadelesinden öğrenmeye çalışıyoruz.

Anarşist bir perspektiften bakıldığında bazı anarşistler, feminizmi sınıf mücadelesinin "gerçek" meselesinden uzaklaştıracak bölücü bir mesele olarak görüyor. Anarko-feminizm sağ olsun, anarşist yaklaşım cinsiyetçiliğin varlığını ve bunun kapitalizmin sona ermesiyle ortadan kalkacak küçük bir yan sorun olmadığını giderek daha fazla kabul ediyor. Anarşistler sürekli olarak bütün patriyarka deneyiminin sınıfla ilişkisi olduğunu vurguladı, bu başka bir hakikati önemsiz gösterebilir ki; sınıf deneyimi cinsiyete göre farklılaşır.

Geleneksel anarşist diyalog içerisinde, devrimin mekanı işyeridir; feminist bir perspektiften aile ve beden bu çatışmanın ek mekanlandır. Bu bizim tam olarak ele geçirmek için azimli olmamız gereken "üretim aracımızdır".

Anarko-feminist Özdeşlik

Anarko-feministler, genel olarak kendilerini anarşistten ziyade feminist olarak etiketlemeyi daha rahat bulur. Kendisini bu kavramlardan ikisiyle de nitelendirmeyen çoğu kişinin, kadın ve erkeklerin şimdiki ekonomik ve politik sistemin özünü sorgulamaktan daha çok eşitliğe sahip olmaları gerektiği öncülünü kabul etmeye istekli olmaları bu yüzdendir. Eşitliğe inandığı iddiasını ortaya koyan pek çok kişi bile, kapitalizm dışmda bir yaşamı tahayyül etmez ya da ekonomik sistemlerin eşitliği etkilediğini hiç hesaba katmaz. Anarşizm aynı zamanda negatif çağrışımlardan da çok çekmiştir, mesela kaos ve şiddetin yanlış bir şekilde ilişkilendirilmesi gibi. İronik olarak, bazı anarşistler kendilerini feminizm etiketiyle ilişkilendirilen negatif çağrışımlardan dolayı feminizmle özdeşleştirilmekte isteksizdir. Kapitalist sistem kendisine açık bir tehdit oluşturan kavramların anlamlarını bulandırmakta çok etkilidir. Bize göre kendimizi feminist ve anarşist olarak adlandırmamız önemlidir ve biz bunu özgürlüğe giden bir yol olarak görüyoruz.

Aynılık Değil, Eşitlik

Gerçek eşitliğin herhangi bir kapitalist sistem içerisinde erişilemeyeceğine inanıyoruz. Kapitalizm sadece eşitliğin kabul edilebilir bir yanılsamasını vermek için yeterli olacaktır. İlk feministlerin uğruna cesurca savaştığı idealler, şimdi tamamen arındırılmış, steril

ve pembe kız gücü olarak bize geri satıldı. Şimdi seksi olmak koşuluyla her ne istersek onu olabiliriz – politikacı, atlet, bilim insanı ya da "ev hanımı". Feministlerin kazanımları galip geldiğinde açık olmaya ihtiyacımız var, bu bütün insanlar için gerçek özgürlük adı altında olmalıdır, taviz ya da imtiyaz adı altında değil. Gerçek feminizm, gerçek anarşizmle özsel olarak eşitlenebilecek olan tam bir toplumsal yeniden yapılanmayı gerektirir.

Feminist hareketin yanlış kavramsallaştırmalarından birisi, kadınların erkeklerle eşit olmasının bizim onlarla aynı olmamız gerektiği gibi anlaşılmasıdır. Kadınlar eşit bir şekilde sömürüye erişmek için alelacele modern iş maratonuna katıldı. Pek çok kadın kendisini hem dışarıda hem de evin içerisinde çifte vardiyalı bir iş deneyimi içerisinde buldu. Kapitalizm patriyarkayı etkili bir şekilde kullanmıştır ve pek çok biçimde onunla ilişkilidir – mesela etkili bir tüketim ve kontrol birimi olarak çekirdek ailede kullanmıştır. Kadınların çocuklarını üretirken ve büyütürken, evi idare ederken, hasta ve yaşlılara bakarkenki çalışması kapitalizm altında değerli kabul edilmez. Kapitalizmin değer sistemi, kâr odaklıdır, sadece kâr üretenler üretici olarak gözükür.

Queer Feminizm

Feminizm ve queer teori arasında çakışmalar mevcuttur (queer kabaca toplumsal cinsiyete genel düzene/verili düzene uymayan cinsellik olarak tanımlanabilir). Anarko-feminizm cinsiyet değişkenliğini, doğumdan itibaren cinsiyetin oluşumunu bir eyleme/konuşma/düşünme biçimi olarak tanır. Toplumsal cinsiyet ikiliklerini tanırken, anarko-feminizm toplumun insanları "erkek" ve "kadın" olarak ikiye ayırdığının, kadınların ve kesin

olarak belirlenmiş cinsel kalıplara uymayanların baskı altında olduğunun farkındadır.

Zengin kapitalist ülkelerin cinsellik ve cinsiyete dair farklılığı konusunda bir kabul olsa da, en nihayetinde bu kabul en son aşamada olabilecek bir devrimci güç olarak değil de bir yaşam biçimi olarak kabuldür. Kapitalist sistemlerin, devletlerin ve patriyarkanın yıkılışı, varoluşun farklı biçimlerinin (cinsiyetlerin, cinsel rollerin, aile yapılarının...vs.) patlamasına yol açabilirdi.

Patriyarka ve Erkekler

Kadınların eşitliği için mücadele etmek "cinsiyetlerin savaş alanı" olarak çerçevelenmiştir. Bununla birlikte feminizm, eril toplumsal cinsiyet rollerine sıkı sıkıya bağlılık, iş dünyasında "sağlama" görevi[1], eşit ebeveynlik hakları, patriyarka altında erkek baskısı gibi konularda giderek artan bir bilince yol açtı. Erkek baskısı, feminist hareketin bir ürünü ya da onun bir gözetimi olarak yanlış anlaşıldı. Yine de feminist diyalog aracılığıyla, erkeklerin yaşamları ve deneyimlerinin bu yönlerini tartışmak için bir alan açılmaktadır. Erkekler ve kadınlar arasındaki pro-feminist dayanışma, bu konularda anlamlı gedikler açabilir.

Anlamlı Reform

Feministlerin çabalarına bağlı olarak kadınların hayatında birçok değişiklik meydana gelmiştir. Bu değişiklikler, oy kullanma hakkı,

---

[1] Sadece diğer çalışanların ihtiyaçları için çalışmak, işin esası olan konulardan uzak tutulmak gibi bir anlamda kullanılıyor. (ç.n.)

ev dışında çalışma hakkı, ücret eşitliği yasası, ev içi şiddet yasası, vs. gibi konuları içerir. Anarşizmin tersine, feminist ideoloji kapitalist reformu kabul edebilir ve etmiştir. Hatta anlamlı reformların -işçi sendikaları hareketleri, ırkçılık karşıtı çalışmalar, toplum hizmeti ve kadınların özgürlük hareketi aracılığıyla- arkasındakiler sosyalistler ve anarşistlerdir. Ne yazık ki, bu reformlar için mücadele edenlerin en nihai hedeflerinin pek çoğu şimdi kaybolmuştur. Aslında kendi zamanlarında mahkum edilmiş olan aktivistler tarafından bedel ödenerek kazanıldığı halde onların kazanımları "demokrasinin" kazanımlarıymış gibi gösterilmek için seçildi.

Anlamlı reformlar için (örneğin kürtaj hakkı, ücretsiz çocuk bakımı gibi) mücadeleye devam ederken, ayrıca ne için savaştığımız konusunda tamamen açık olmak istiyoruz: sadece kadınların özgürlüğü değil, mutlak bir özgürlük. Feminizmin nihai son noktası anarşizmdir.

1
ANARKO-FEMİNİZM: İKİ AÇIKLAMA

Red Rosa ve Black Maria
Black Rose Anarko-feministleri

Biz Kimiz: Anarko-feminist Manifesto

Biz anarko-feminizmi, en nihai hedef olarak ve dünya tarihinin bu noktasında herhangi bir Marksist biçimden çok daha fazla, radikal bir duruş olarak görüyoruz.

Bir Kadın Devrimci Hareketi'nin, erkek egemen güç yapısının tüm değerlerini, devletin kendisini [antik çağlardan kalma bütün hapis, ordu ve silahlı soygun (yani vergilendirme), bütün cinayetleri ile birlikte, tüm grotesk ve baskıcı mevzuatı, iç ve dış askeri girişimleri, insanların özel hayatına ve serbestçe ortaklaştıkları girişimlere müdahaleleriyle birlikte devletin kendisini] taklit etmemesi aksine onu yıkması gerektiğine inanıyoruz.

Kendine hükümet diyen silahlı erkek çeteleri tarafından yıllardır yönetilen bu dünya açıktır ki daha fazla ayakta kalamaz. Durum akıl dışı, gülünç ve son derece tehlikelidir. Farklı temellendirme biçimleri her ne olursa olsun, silahlanmış Devlet şu an bizim bütün yaşantımızı tehdit eden şeydir. Kendi içsel doğası itibarıyla Devlet'in reform yapmak için kapasitesi yoktur. Gerçek sosyalizm, barış ve bolluk sadece insanların kendilerinin ulaşabileceği şeylerdir, bunlara, Devlet direktiflerine uymadıklarında onlara silah doğrultmak için hazır bulunan Devlet'in temsilcileriyle

ulaşılamaz. Patolojik Devlet yapısına karşı nasıl ilerleyeceğimize dair en iyi kelime belki de fırlatıp atmak değil de daha fazla gelişmektir. Bu aşama başka şeylerle birlikte, bütün insanlar arasında bir eğitim ve iletişim ağını da içerir. Kadın cinsinin zekası en azından kilise ve resmi aile biçimindeki baskıcı erkek icatlarına karşı direnmekteydi; şimdi de en nihai erkek kalesi olan Devlet'i yeniden değerlendirmesi gerektiğini bilmek zorunda.

Rakip sistemler arasındaki önemli farkların bilincinde olurken, Devlet'in kötülüklerine dair çözümlememiz onun hem kapitalist hem de komünist versiyonlarına kadar genişletilmelidir.
Eğer gerçekten öyle bir gelecek varsa, ırkın geleceğinde belirleyici bir ol oynayacak olan sosyalist Kız Kardeşlik ideolojisine dahil edebilmek için güvendiğimiz ifade özgürlüğü kavramını test etmeye niyetlendik.

Biz hepimiz sosyalistiz. Birçok anarşist düşünür tarafından eş anlamlı olarak kullanılan bu Marksizm öncesi terimi bırakmayı reddediyoruz. Anarşizm için başka bir eş anlamlı kelime, Devletçi ve otoriter terimlere karşıt olarak özgürlükçü sosyalizmdir. Anarşizm (Yöneticiler olmadan anlamına gelen Yunanca anarchos kelimesinden gelen), hiçbir insanın güç ya da güç tehdidiyle başka birisini yönetip onu hükmü altına alamayacağına işaret eden negatif ve uyarıcı bir terim olarak insan özgürlüğünün ve itibarının onaylanmasıdır. Anarşizm insanların birbirilerine neyi yapamayacağına işaret eder. Öte yandan sosyalizm, insanların çabalarını ve kaynaklarını ortak ilgi, rasyonellik ve yaratıcılık temelinde birleştirebildiklerinde yapabildikleri ve inşa edebilecekleri bütün aktuel şeyler anlamına gelir.

Marksist kız kardeşlerimizi ve her nerede olursa olsun bütün kız kardeşlerimizi seviyoruz ve onların yapıcı mücadelelerinden kendimizi ayırmakla hiç ilgilenmiyoruz. Ama kadın cinsinin refahına karşıt, onunla ilgisiz ve alakasız olduğunu hissettiğimiz zaman onların politikasına eleştiri hakkımızı saklı tutuyoruz.

Anarko-feministler olarak, mutlak şekilde her şeyi sorgulama ve değiştirme cesaretine sahip olmak istiyoruz – gerekli olduğu kanıtlandığında, kendi varsayımlarımızı bile.

Çiçeklerin Kanı: Anarko-feminist Bir İddia

Biz anarşizmin, feminizmin mantıksal olarak en tutarlı ifadesi olduğunu hisseden bağımsız bir kadın topluluğuyuz.
Her bir kadının kendi üzerindeki baskının meşru anlatıcısının sadece kendisi olduğuna inanıyoruz.

Daha önceki politik ilişkileri ne olursa olsun, kendi üzerindeki baskıyı içsel olarak sadece kendisi bilir ve dolayısıyla kendi kurtuluşunun hangi biçimde olduğunu da ancak kendisi tanımlayabilir ve tanımlamalıdır da.

Neden pek çok kadın "hareketlerden" (bu konudaki siyasi hareketler kastedilmektedir) yorulmuş ya da onlara ifrit olmaktadır? Bizim bu soruya yanıtımız hatanın hareketlerin doğasında olduğudur, yoksa bireysel olarak kadınların kendisinde değildir. Siyasi hareketler, onları bildiğimiz gibi, kararlılıkla hayallerimize bağlı kaldığımız için bizleri hareketin dışına düşmeye zorlayarak ya da imkansız olduklarından dolayı hayallerimizi terk edinceye kadar, kişisel özgürlük hayallerimizi ve politik eylemlerimizi birbirinden ayırır. Gerçek anarşistler ve gerçek feministler olarak, imkansızı hayal etmeye cesaret ediyoruz ve imkansızın tamamen gerçeğe dönüşmesinden daha azına razı olmayız.

Kadınların kurtuluş hareketinde iki temel eylem biçimi vardır. Bunlardan birisi küçük, yerel ve gönüllü olarak düzenlenmiş bilinç yükseltme gruplarıdır, ki bu gruplar kişisel bir seviyede baskıyla baş etmek için çok anlamlı bir yöntemdir, bunlarla ilgili en kötü olan şeyse bir terapi grubu seviyesinin ötesine geçemeyecekleridir.

Diğer temel katılım şekli ise, kendi eylemlerini belirli politik çizgilere odaklamış olan ve kadınlar üzerindeki baskıyı somut ve tekil programlara dönüştürme konusunda çok sıkıntı çeken daha geniş ve bürokratik gruplardır. Bu tarz gruplardaki kadınlar genel olarak bazı zamanlarda biçimsel sol siyasetlere katılır, ama diğer solcu gruplar arasındaki cinsiyetçiliğe dayanamaz. Ama yukarıda belirtilen bu solcu erkekçi yaklaşımlara karşı tepki verdikten sonra, biçimsel solcu yönlendirmeler ile birçok kadın, varoşlardaki kardeşlerinin "terapi gruplarında" hissettiği şeyin kendileri için geçerliliğini kabul edemedi; hala erkek merkezli Marksist-Leninist, Troçkist, Maoist retorik içerisindeki alanda kalmaya ve kendilerine karşıt müdahalede bulunan erkek solcu gruplar tarafından yönetilen siyasi örgütlenmelerin biçimlerini kullanmaya devam etti. Böylece elitizm ve eski solcu erkek merkeziyetçiliği bulundu ve bu, zaten kadın hareketlerinin bazı parçalarını, politik sofistikasyonun tikel konulu programların etrafında bir hareket "inşa etme" anlamına geldiği ve dolayısıyla "kitlelerin bilincinin bizim bilinç seviyemize gelene kadar sabırlı olmamız gerektiği" yaklaşımı ile zehirlemişti. Baskı altındaki bir kadının baskı altında olduğunu söylemek zorunda olduğunu varsaymak ne aşağılayıcıdır! Onun bilincinin tikel bir konudan diğer tikel bir konuya doğru sadece ağır adımlarla gelişeceğini varsaymak ne aşağılayıcıdır!

Son on yıl içinde ya da daha fazladır, solcu kadınlar, bütün kadınların baskı altında olması gibi apaçık bir olgudan kaçınarak, kendi özgürlüğümüz için savaşmaktan hep korktu. Çok fazla sayıdayız ve dağınığız, kendimizi "bizim erkeklerimizin," babalarımızın ve kocalarımızın sınıfı temelinde belirli sınıfların üyeleri olarak hatalı bir şekilde tanımlıyoruz. Yani baskı altındaki kadınlardan çok orta sınıfa ait olan bizim gibi solcu kadınlar, kendi mücadelesini temel mücadelemizle iç içe geçirmeyi reddetme yolundadır. Bunun yerine kendimizi diğer ezilen halklar adına mücadele etmeye adadık, böylece kendimizi kendi durumumuzdan

uzaklaştırdık. Pek çok kişi, bu yaklaşımın artık kadın hareketinde olmadığını, sadece beyaz orta sınıf erkeğin suçluluk duygusundan kaynaklandığını söyler, ama bugün bile otonom kadın hareketlerindeki kadınlar, kendilerinin örgütlenme ihtiyacı üzerinde yoğunlaşmadan işçi sınıfı kadınlarını örgütleme ihtiyacı hakkında konuşur – sanki biz bu seviyenin çok üstündeymişiz gibi. Bu durum baskı altındaki kardeşlerimizi daha az sevdiğimiz anlamına gelmez (ilk olarak ve en çok olarak kendimizi özgürleştirmekte ısrarlıysak); tam tersine, bizim için ve bütün bağımsızlık mücadeleleri için en doğru olan kendi üzerimizdeki baskıyı kabul etmek ve onunla doğrudan ilişkiye girmektir.

Neden Anarşizm?

Marksist-Leninist çözümleme ve stratejiyi reddetmenin tarım gereği politik naiflik olduğuna inanmıyoruz. "Demokratik merkeziyetçi" bir grubun bile bizim için "öncü" sözcüsü olarak nitelendirilebileceği gibi bir tutumu sürdürmenin politik naiflik olduğuna inanmıyoruz. Hareketleri "inşa eden" grupların doğası, 1-"en uç" hayalleri "gerçekçi" talepler seviyesinde yumuşatmak ve 2- en nihayetinde tiranın kendisinin bir organı olmak. Yok teşekkürler.
Bütün modern radikal tarih boyunca Marksist-Leninist teoriye aykırı düşen tamamen radikal bir gelenek daha vardır – Bakunin'den Kropotkin ve Sophie Perovskava'ya, Emma Goldman'a, Errico Malatesta'ya ve Murray Boockhin'e kadar – işte bu anarşizmdir. Bu en radikal olanların bile çok yakın olmadığı bir gelenektir, çünkü çok yüksek biçimde düzenlenmiş Devlet örgütlenmeleri ve Marksist-Leninist örgütlenmeler tarafından tutarlı bir biçimde çarpıtılmış ve yanlış temsil edilmiştir.

Anarşizm sorumsuzluk ya da kaosla eş anlamlı değildir. Aslında o geri kalan solun eski moda örgütlenme ve siyaset üretici

pratiğine anlamlı alternatifler sunar. Anarşizmin temel örgütlenme biçimi küçük bir gruptur, gönüllü olarak örgütlenir ve öyle sürdürülür, kendi üyeleri üzerindeki baskıyı tanımlamak için çalışmak zorundadır ve onların özgürlük mücadelesini şekillendiren bir biçim almalıdır.

Yeni Sol ve Marksist Sol içerisinde kadınların örgütlenmesi, Devrim için toplanan birlikler olarak görülür. Ama biz bu mücadele içerisindeki her kadının devrim demek olduğunu kabul ederiz. Biz Devrim'iz.

Bir etki için hareket etmeyi ve kendimizi konumlandırmamız için toplumun bize öğrettiği sınırlayıcı hareketleri bırakmayı öğrenmeliyiz. Bu "hareket" pek çoğumuz için kendi kendimizi terk etme hareketidir. Artık kendimizi bir hareketin üyesi olarak düşünmemeliyiz, iş birliği içerisindeki bireysel devrimciler olarak düşünmeliyiz. Birbirini içten bir şekilde tanıyan ve güvenen iki, üç, beş ya da on kişi olan bu bireysel devrimciler, devrimci eylemleri devam ettirebilir ve bizim politikamızı üretebilir. Lideri olmayan birbirine yakın bir grup olarak her üye eşit güç seviyesinde katılım sağlayabilir, böylece gücün hiyerarşik işlevi dışarıda kalmış olur. KAHROLSUN BÜTÜN PATRONLAR. Böylece bizim için alınacak yolu liderliğin belirlediği bir hareket içerisinde kaybolmayacağız – bizler kendi hareketimiziz, kendi hareketimizin yönünü biz belirleriz. Yönlendirilmeyi, bizim adımıza konuşulmasını ve en nihayetinde heyecanımızın söndürülmesini reddetmiş bulunmaktayız.

Bazılarının şimdi kabul ettiği gibi Kadın Hareketi'nin parçalanmasının bizim bütün devrimci etkimizin sona ermesi demek olduğuna inanmıyoruz. Hayır! Kadınların ruhu bir "hareket" tarafından yönetilip idare edilmek için çok geniştir. Kendi eylemleri üzerinde karar veren ve kendi kendine hareket eden küçük grup-

lar, devrimci kadınların mantıksal ifadesidir. Bu durum tabi ki çeşitli projeler ve konferanslar üzerinde birlikte çalışan değişik grupları engellemez.

Bu amaçlar için ve diğer kadınlar tarafından erişimin dışında olmayı istemediğimiz için, Mass, Cambridge'deki Kadın Merkezi içerisinde otonom bir kolektif olarak organize olduk. Kadın merkezi bir federasyon olarak işler, yani politika üreten bir grup değil, çeşitli kadın gruplarının karşılaştığı bir merkezdir. Bu hedefleri taşımak için hissettiğimiz bunun gibi bildirgeleri yazmaya da devam edeceğiz. Gerçekten her çeşit insanı duymak istiyoruz.

İMGELEMİN TÜM GÜCÜ ADINA!

2
ANARŞİZM OLARAK FEMİNİZM

Lynne Farrow

Feminizm anarşizmin vazettiği gibi pratikte bulunur. Feministlerin dürüst bir şekilde anarşizmi pratiğe geçiren tek grup olduklarını iddia edecek kadar ileri gidilebilir. Çünkü ilk olarak kadınlar günlük bakım merkezi ve kürtaj klinikleri gibi belirli projelerle ilgilenir, ikincisi ise birçok kesim için özsel olarak apolitik kadınlar sırasıyla sağ ya da sol, reformcu ya da devrimci gibi politik çatışma terimleriyle ilişki içerisinde olmayı reddeder.

Ama kadınların belirli projelere ilgisi ve apolitik aktiviteleri, hem sağ hem de sol için çok büyük bir tehlike oluşturur ve feminist tarih kadınların kendi ilgi alanlarından nasıl ayartıldığını ve kurulmuş partiler ile yasal düzeyde nasıl işbirliği içinde olduğunu ve Sol ile teorik zeminde nasıl işbirliği yaptığını gösterir. Bu işbirliği, bizi Feminist duruşun tam olarak ne olduğunu sormaktan her zaman uzak tutmuştur. Değişim için en iyi strateji nedir?

Kadınların kurtuluşu için ilk itici güç, 1840'larda liberallerin fırtınalı bir kampanyanın ortasında kalmasıyla geldi. Bazı önemli Kuveyker kadınları, Güney'in köleliği savunan sisteminden kurtulmak için aktif olarak konuşmalar yaptı ve daha sonra fark ettiler ki siyahlar için savundukları temel haklar kadınlar için de ulaşılmazdır. Köleliğin kaldırılması yanlısı cesur kadınlardan ikisi Lucy Stone ve Lucretia Mott, liberal takipçilerini olağanüstü dere-

cede kızdırarak bazen köleliğin kaldırılmasıyla ilgili konuşmalarının sonuna feminist fikirleri ekliyorlardı. Ama kadınlar yerlerini bildikleri ve hangi nedenin daha ciddi olduğunu hatırladıkları sürece tehdit olmadılar.

Daha sonra 1842'de Dünya Kölelik Karşıtı Kongre'si Londra'da toplandı ve bazı Amerikalı kadınlar, kadınların bu kongrenin işleyişinin bir parçası olmadığını daha kötüsü bir perdenin arkasında oturmak zorunda kaldığını saptamak için diğer Kölelik Karşıtı delegelerle birlikte Atlantik'in bu tarafına geçti. Liberallerin, kadınların katılımını engellediği kölelik karşıtı toplantısının ikiyüzlülüğüne Lucretia Mott ve Elizabeth Cade Stanton çok kızdı ve daha sonra buradan Amerika'ya döndüklerinde kadınların özgürlüğü için örgütlenmeye karar verdiler.

İlk Kadın Hakları Kongresi, 1848 sonbaharında New York, Seneca Falls'da düzenlendi, bir kiliseyi dolduran kalabalık bir kadın grubu ancak üç gün için yerel bir gazetenin dikkatini çekmişti. Bu hareketli kongrenin sonunda, toplananlar İngiltere Kralı George'dan çok sadece erkeklere yönelen Haklar ve Duygular Deklarasyonu'na dayalı olarak bir Özgürlükler Deklarasyonu hazırladı. Kadın Hakları Hareketi'nin resmi başlangıcı olarak belirlenen bu kongreden sonra Amerika'da feminizm, kadınların mülkiyet hakkı ve diğer sorunlarını hedefleyerek çarçabuk harekete geçti.

Amerikan feminizmi küçük çaplı bir destek toplarken, liberaller kendi dönemlerinin asıl sorunu olan köleliğin kaldırılmasının yerine kadınların enerjilerini daha çok kadın meselesi üzerine harcamalarına sinirlendi. Bütün bunlardan sonra zamanın "zencilerin saati" olduğu ve kadınların böyle bir zamanda kendilerini düşünerek dar kafalılık yapmamaları konusunda ısrar ettiler. İç Savaş'ın eli kulağında iken, bu durum retorik bir incelikten hakarete dönüştü. Kadınlar milli bir kriz sırasında kendilerini feminizme

adayacak kadar nasıl vatanseverlikten uzak olabilirdi? Gerçekteyse Amerika'daki her feminist bilincini askıya almıştı ve savaş bittiğinde siyahların eşit haklara sahip olduğunda kadınların da buna dahil olacağına ikna olmuş şekilde bu noktada liberal çıkarlara destek vermişti.

Ateşli bir kölelik karşıtı olan Susan B. Anthony, o zaman için liberallerin vaatlerini satın almayı reddeden tek feminist olarak biliniyordu. Saflarına katılan köle karşıtları ile işbirliği yapmış olan taraftarlarının gittikçe artan bir şekilde dağılmasına rağmen, kadın haklarını talep etmeye devam etti. Eğer diğerleri kadın haklarını unutmazsa, her iki mücadelenin de aynı anda yürütülebileceği konusunda ısrar etti. Haklıydı. Savaştan sonra, Kongre'de 14. Yasa Değişikliği tanıtıldı, kadınlar sadece dahil edilmemekle kalmamış, özel olarak dışlanmıştı. İlk defa olarak erkek kelimesi, insan dendiğinde erkeğe işaret etmek için Anayasa'da kullanıldı.

Örgütlü feminizme karşı bu yapısal darbe, kadınlar için daha ileri yasal gelişmeyi engelledi. Daha sonra 1913 civarında, İngiliz kadınlar, binaları bombalamak ve yangın çıkartmak gibi militan taktikleri ortaya attı. Kuveykır sermayesinin coşkulu genç Amerikan kadınlarından Alice Paul, adı kötüye çıkmış Pankhurst'larla birlikteliğine son vermek ve çalışmak için İngiltere'ye gitti. Eşit oy hakkının (suffrage: kadınların da erkekler gibi oy kullanma hakkı olduğu iddiası) gerekçesini yenilemeye karar vermiş olarak Amerika'ya döndü ve hemen sonrasında Washington'daki federal eşit oy hakkı kampanyasını yeniden açmak için o zamanlar pratik olarak işlevsel olmayan Ulusal Kadınlar Eşit Oy Hakkı Birliği'ni ikna etti.

Oldukça kısa bir süre içerisinde, bütünüyle onun dehasından başka hiçbir şeye bağlı olmayarak örgütlenme ve strateji için, Alice Paul, dikkate alınması gereken çok yönlü bir hareket yarattı. Onun en etkili taktiği, Başkan Wilson'ın yurtdışında demokrasi için vaaz verirken, Kadınlara Eşit Oy Hakkı için otoriter bir şekilde diretme-

sini alenen söyleyerek Beyaz Saray'ı gözlem altında tutmasıdır. Birinci Dünya Savaşı hiç hız kesmeden yaklaşıyordu ve sahne tekrar feminist işbirliği için hazırlanmıştı.

Barış yanlıları (pasifistler), onları harekete geçiren şeye geçici de olsa bir ara vermeleri ve barış çabalarına katılmaları için kadınlara başvurdu ve aynı zamanda savaş yayılırken çoğunluk kadınların böyle bir zamanda ülkelerini terk etmesini skandal haline getirdi. Pek çok kişi kendi partisine yardım etmek için feminist davayı bıraktı ve işbirliği yaptı, ama yine de etkin bir küçük grup olan Ulusal Kadınlar Partisi eşit oy hakkı konusunda mücadele etmek için sağlam durdu.

Değişim için yapılan feminist işbirliği çalışmalarında hangi tarafın, sağın mı solun mu, daha çok sorumlu olduğunu belirlemek zordur. Tarih onların yönteminin özdeş olduğu konusunda bizi ikna eder ve "daha büyük mücadelenin" önceliği konusundaki tartışmasız güvenleri, kaçırılmaz olarak feminist konuların teğet geçilerek reddedilmesine yol açmıştır. Şimdi Siyah Hareketin ve Marksist Hareketin çözümlemesi semptomatik olarak kadınları sıkışmış durumda bırakır, asıl mücadele verildikten ve kazanıldıktan sonra sıra kadınlarınkine de gelecektir. Kadınlar beklemek zorundadır. Kadınlar daha büyük olan davaya yardım etmek zorundadır.

Siyah kadınların şiiri içten bir şekilde siyah erkeklerin egosunu inşa etmekle özdeşleşir ve kendi değerleri düşürülerek geleneksel bir yöntemle egolar inşa edilir. Burada tekrar tekrar duyulan tema, siyah kadınların, beyaz patronları tarafından hadım edilen ve en azından kendi kadınına karşı üstünlüğe ihtiyacı olan siyah erkeklerin elinde acı çekmekten gurur duymasını anlatır. Siyah kadın payına düşeni yapar. Onun acı çekmesi soylu bir fedakarlık olarak saydığı siyah (erkek) mücadelesine doğrudan bir katılımdır. (Germaine Geer'in önerdiği gibi, kadınlar tehdit etme gücüne sahip olmadığı için hadım edilemez ve dolayısıyla onların güçsüzlüğü sadece doğal bir şey olarak görülür ve kimse onları tekmelemek için

önlerine yatmaz.) Oysa siyah erkeklerin güçsüzlüğü sadece geçici bir şeydir, çünkü o bir erkektir ve beyaz erkek olma potansiyeline sahiptir. Bütün ihtiyacı, beyaz erkeğin kendisine hükmettiği şekilde hükmedebileceği bir kadındır ve onun itibarı geri verilecektir. Siyahlar siyahın güzel olduğunun farkına vararak beyaz üstünlüğünü değiştirmiştir. Henüz beyaz aile modeline meydan okumamışlardır, patriyarkal aile hala arzu edilen bir şeydir ve dolayısıyla erkek egemenliğine tutunmaktadırlar.

Juliet Mitchell, düşünceleri, bütün grupların ideoloji adı verilen soyutlamalara katıldığı daha geniş bir mücadelenin belirtisi ya da temel olarak alakasız olan feministler gibi bir grubun somut sorunlarını kavramsal yorumlama biçiminin Women's Estate[1]'teki (Kadınların Mülkü) gibi tipik bir örneği olan Marksist bir feministtir. Tahmin edilebilir bir şekilde, eğer teoride bir çelişki varsa ona uyum sağlamak için yapılacak olan soyutlamayı Mitchell "genel bir bakış" olarak adlandırıyor. Öğrenciler, kadınlar, siyahlar ya da homoseksüeller gibi çıkar grupları, doğrudan kendi konumlarından kaynaklanan kendi önceliklerini biçimlendirir. Mitchell onları ihtiyaçlarını bir semptom olarak görmeyi reddetme konusunda iflah olmaz bir dar görüşlülükle suçlar. Onların anlaması gereken şey; bütün çözümlemeleri sona erdiren bir çözümleme olarak "totalitarizm" diyerek devam eder.

Sömürülen bir sınıfın ya da baskı altındaki bir grubun tam olarak gelişmiş politik bilinci kendi içerisinden gelmez, ama sadece toplumdaki bütün sınıfların birbiri içine girmiş bilgisinden gelir...Bu, diğer grup ve sınıfların sömürülüp baskı altına alındığı yolların doğrudan kavranması anlamına gelmiyor, ama kapitalizm bütün diğer baskı altındaki gruplarla dayanışma ihtiyacını fark edebilecek "totalist" bir atak anlamına gelmez.

Kullandığı "totalist" terimler göz önünde tutulursa Mitchell kolaylıkla orijinal Marksist fikirlerin etkisi altında daha az önemli

---

[1] Juliette Mitchell, *Women's Estate*, Pantheon Books, 1971, s. 23.

olan terimleri tamamlayıcı kategorilere indirgeyerek, kavramsal emperyalizm uygulamakla suçlanabilir. Ona göre kendi çıkarlarına kendi yollarında yanıt veren bireysel gruplar yolu görmeyi ve kendini feda etmeyi öğrenmelidir. Mitchell'in toplamın iyiliği için onların bireysel çıkarlarından vazgeçmeleri gerektiği düşüncesi, herhangi bir çıkarın tamamen temsil edilmesini sona erdirmiş olan bir soyutlamadır, çünkü herhangi bir şekilde farklı çıkarlarla ilişkilendirilemeyecek kadar genişlemiş hale gelir.

Totalist duruş, bunun fark edilmesi için bir önkoşuldur, ama farkındalığını yenilemelidir yoksa kendisinden daha iyi bir eklem yeri bulamayarak kötü bir şekilde işçi sınıfı ekonomizminin ırksal ve kültürel bir eşleniği olan siyah şovenizminin bataklığına saplanır.

Mitchell'in düşünceleri, örgütlü sağ ve örgütlü solun tarihsel olarak kendi çıkarları için çalışan kadınlarla işbirliği yapması ile aynı şekilde bireyselliğin bütün biçimlerini geçersiz kılar. Vatandaşların "vatansever" olması istendiği gibi kadınların da "totalist" olması istenmektedir. Bir çeşit patriyarkadan çıkıp başka bir ataerkilliği devreye sokmamız isteniyor. Bizim en içten sorunumuzla en ufak bir ilişkisi bile olmayan hiyerarşik bir meta çözümlemesine razı olmamız isteniyor. Herkes için doğru olanın birisi için de doğru olacağı varsayılıyor.

Totalizm heyulasıyla bizim üzerimize çöken şeyle birlikte, kendi çıkarlarımızın gerçekliğini temellendirip, kendi davamızı devam ettirmeyi bırakmak ve kendi gerekçelerimizi savunma ağının içine sürüklenmek zorunda kaldık. Bir grubun çıkarlarının diğer gruplardan daha önemli ve daha temel olduğunu düşünmeye alıştık; bir grubun başka bir gruptan önce gelmesinin altını kazımak için sorgulama yapmaktansa kendi kendimizi rasyonelleştirme ağına düştük.

Hangi nedenin önce geldiği konusunda bizi allak bullak eden sadece totalist yaklaşım değildir; bizi kadınların canının yandığı

bir yere götüren bu yaklaşım, problem totolojik ise çözümün de totolojik olması gerektiğini önerir. Gruplar uzun zamandan beri genel teori ürettikleri sürece, İç Savaş'tan önce kadınlara verilen sözler gibi "herkesin hep bir arada olması" yanılsaması altında soyut olarak işliyor olabilir. Mesele bu soyut olarak tasarlanmış durum hakkında belirli bir şey yapmaya geldiğinde, totalist düşmanın araştırılması ve yıkılması o kadar da kolay değildir. Kısacası çözümler zorunlu biçimde ilk olarak yapılacak olan ve kimin için yapılacağı hakkındaki belirli tercihleri içerimler. Yani diğerlerine baskı yapma konusunda en etkili nedene öncelik verilecek ve diğerleri bekleyecektir. Şu ya da bu totalist çözüm kimseye faydası olmayacak enerjileri harekete geçirecek şekilde yayılacaktır. Kadınlar, kendi mücadelelerinin, çok daha geniş mücadeleler konsepti içinde cinsiyetçiliğe karşı olduğunu gördüğü zaman bu yolları kaybeder.

Eğer feminist mücadele, diğer politik hareketlere teğet geçmeyecek ya da yardımcı olmayacaksa nasıl nitelendirilebilir?

Pek çok kadın en azından hayatının bir bölümünde erkeklerle birlikte yaşamış ve çalışmış olduğu için, çoğunlukla "baskıcı" olarak adlandırılabilecek olan kişiyle yüz yüze gelince karşılaşabilecekleri sorunlara yaklaşımları diğerlerinden farklı olacaktır. Çünkü bir kadın genel olarak kişisel ya da profesyonel nedenlerle erkeklerle ilişkilerini sürdürür, problem sadece erkeklere indirgenemez ya da onlarda konumlanmaz. İlk olarak bu durum kadınların tabi ki kendi çıkarlarına karşıt olan bir çözüm durumundan dışlanmasını içerimler. İkincisi sorunun kökenine odaklanırsak bu zorunlu bir problem değildir. Bu, belirli insanlar arasındaki bir ilişki biçiminden ziyade onlar arasında bir çatışmayı konumlandırma hatasıdır.

Kadınların kendi çıkarlarından kaynaklı erkeklerle ilişkilerini sürdürmesinden dolayı, kendi koşullarını tamamıyla farklı ve zorunlu olarak durumcu (situationist) temellerle ilişkilendirmeleri

gerektiği anlaşılıyor. Bu durumu feminizmin enerjisinin insan (ya da mücadele) merkezli değil de problem merkezli olması takip eder. Vurgu, belirli imtiyazlar için mitolojik bir baskıcı ile birlikte biz ve onlar arasındaki bir rekabet biçimine yönelmeyecek, ama birbirine karşıt olan tarafların yıpranmasından kaçınma şekline yönelecektir. Mesela cinsiyetler arasında zaten rekabetçi bir durum varsa, Karate'i öğrenmek sadece her iki tarafta silahların stoklanmasını pekiştirmek olacaktır.

Durumculuk olarak feminizm, detaylı bir sosyal çözümleme anlamına gelir, Marx aracılığıyla ilk nedenler yüzeysel kalacaktır, çünkü değişiklikler, nevi şahsına münhasır olarak insanlar, zaman ve mekanla değil, problemlerin kaynaklandığı koşullarda filizlenir. Bu yaklaşım genel olarak pek popüler değildir çünkü biz yüz yüze problem çözmeye pek saygı göstermeyiz ya da bundan dolayı veya her ikisinden dolayı pek utanmayız. Biz, bu meseleleri, eğer bu konular daha geniş ölçekteki çıkarlarla doğrudan özdeşleştirilemiyorsa ya da "daha geniş bir koşulun semptomu" olarak evrenselleştirilemiyorsa önemsiz diye nitelendiririz. "Erkek şovenizmini" tartışmak "kapitalizmi" tartışmak kadar verimsizdir; güvenli bir şekilde bir açıklamaya indirgenebilir. Kendimizi, etkin bir şekilde bir problemden ya da zorunlu olarak onunla doğrudan ilişkilenmekten ve insanlara yanıt vermekten uzaklaştırdık. Bu teorik aşırı eklemlenme, bir kişinin kendi katılımı ile başa çıkmaya başlamadan kritik bir konuma cevap verme yanılsamasına yol açar.

Aslında feministler tutarlı bir teoriye sahip olmayıp çok fazla ufak tefek yakınmaya sahip olmakla suçlandı. Bu durum medyada daha çok eğlence konusu yapıldı, çünkü evli kadınların eşinin soyadını alması, yetersiz günlük bakım imkanları, kadınlar için ısrarla "kız" kelimesinin kullanılması ve kadınların erkeklerle eşit koşullarda çalışmak istemeleri gibi şeyler hakkında geniş tabanlı bir teorik bağlantı yoktu. Daha çok bir güç gibi görünen bu çeşitlilik, bir zayıflık olarak görülüyordu. Tahmin edileceği gibi,

çok az sayıda Marksist Feminist, kadınların sorunlarını "yeniden üretim ideolojisi" ve diğer belirsiz kavramlar etrafında merkezileştirerek bunun üstesinden gelebildi ve feminizmi teorik olarak saygı duyulan bir hale getirdi.

Feminizm, geleneksel olarak sorunlara zamanın ihtiyaçlarına uygun geçici çözümler bulmaya çalıştı, çözümlerini aile ya da arkadaşlar topluluğu vb. gibi konular etrafında belirledi. Ama belirli ahlak dışı, yasal ve halka iyi tanıtılmış (aynı zamanda teorik) girişimleri kadın özgürlüğünü büyük zamanların sorunu haline getirmiştir.

Mesela, bazı arkadaşlarım ve ben son zamanlarda boşanma üzerine feminist bir konferans düzenleme işine dahil olduk. Boşanmanın nasıl olacağını açıklayabilecek bazı konuşmacılar ve bunu isteyen kadınlara ücretsiz yasal tavsiyeler verebilecek bazı avukatlar bulduk. Boşanmış olan ya da bu konuyu düşünenleri ilgilendiren meseleler etrafında çeşitli atölyeler düzenledik. Topluluktaki kadınların büyük bir kısmı geldi ve etkilendi, biraz mistik hale gelen feminizm kavramını muhtemelen kendileriyle özdeşleştiremeyecek olan kadınlara, belli bir probleme odaklanması nedeniyle bu kongre çekici geldi.

Herbir kadın hayranlıkla katılımcı oldu, karşılıklı tavsiyeler alındı, avukat isimleri, telefon numaraları verildi. Bazı kadınlar, benzer sıkıntıları olan kadınların desteğinden çok etkilenerek atölyelerde ağladı.

Kadınlar için Ulusal Organizasyon'dan bir konuşmacı, boşanma üzerine resmi ulusal duruşa ve organizasyonun gelecek için planlarına dair bir konuşma yaptığında, kongre düzgün bir şekilde ilerliyordu. Sadece nitelikli insanların evlilik gibi bir yasal düzenlemeye katılabilmesi için çiftlere evlenmeden önce uygulanması gereken bir test önerisi de buna dahildi. Kanun koyucular tarafından yapılan bu testi geçemeyenler, tahmin edilebileceği gibi

ilerideki boşanmaları önlemek için büyük bir ihtimalle evlenmekten vazgeçirilecektir.

Mevcut yasaları değiştirecek yeni yasalar oluşturma ve insanları kendisinden kurtaracak daha fazla yasanın gerekliliğine inanmanın apaçık yanlışlığından başka, N. O. W.'nin önerisi, Marksist Branka Magas'ın "kültürü ele geçirme" tutkusuna benzeyen despot ve yekpare yöntemlerle kadınların kurtuluş sorunlarını çözme örneğidir. Ulusal kanunlarla insanları zorlama dürtüsü, güçler dengesini değiştirerek bir devrim yaratma dürtüsüne benzer. Her türden büyük ölçekli değişim, kendi büyük otoriterliğine hizmet edecek nedenler bulacaktır. Üstelik her iki taraf da herkes için neyin iyi olduğunu bildiğini iddia ediyor ve bu nedenle kurumsal modelde herhangi bir araç devrimin hedeflerini geliştirmek için kullanılabiliyor.

Zaman zaman ortaya çıkan bu büyük ölçekli öneriler, insanları durumcu olmayan bir Kadın Özgürlük Hareketi olarak var olan ve ulusal reformlar için bir araya gelen gerçek bir ordunun varlığına inanışa götürür. Medya bu inanışı devam ettirdi. Ama kendi başına bir feminist hareket yoktur. Feministler, kendilerine bir imge ya da kimlik inşa etmeye odaklanmak için, aileler, topluluklar ve çalışma alanlarındaki toplum temelli projelerde çalışmakla çok meşguldür. Ayrıca bir hareket imgesi ya da prensibi karşılıklı verimli olacaktır ve kadınların sürekli olarak imgeleri, yaşam tarzlarını, kendi yaşantıları ile karşılaştırmasını ve harekete uyup uymadığını görmek için çalışmaları izlemesini sağlayacaktır.

Aynı zamanda bu "hareket", uyumlu olmamak ve bir programa sahip olmamakla eleştirilmiştir. Kesinlikle. Mesele budur. Feministlerin uygulama ve pratiklerindeki çeşitlilik bu hareketin gücüdür. Feminizm aynı sebepten kıdemlilik anlamında hiçbir lidere sahip değildir. Öncülük edecek hiçbir şey yoktur. Hiçbir devrim planlamıyoruz. Kadınlar nerede ne yapabiliyorlarsa onu yapıyorlar. Birleşmiş değiliz, çünkü kadınlar kendilerini başkalarına karşı bir sınıf çatışması içerisinde görmez. Erkek tiranlığına karşı

seferber olan bir kadın kurtuluş ordusu öngörmeyiz. Kendi iyiliği uğruna dayanışma, hükümetlerin yaptıkları şeydir ve bu yöntemleri uyarlamak bizim, sadece onlara cinsiyet-sınıf düşmanlığına karşı bakış açımızı güçlendirir. Paranoyak biçimde diğer mücadelecilerle özdeşleşmek acımasız rekabeti teşvik eder ve yarışı devam ettirir. Daha fazlası, dayanışmayı vurgulamak, sadece kişilikler olarak bizim ne yaptığımız hakkında bir öz bilince yönlendirebilir ve böylece bireysel farklılıkları vurgulamaya ve kendimizi, cinsiyetçiliğin temel problemlerine bile uygulamaya başlamadan önce çatışmalara yönlendirebilir.

Kadınlar İçin Ulusal Organizasyon'a rağmen, feminizm evde başlar ve genellikle toplumun ötesinde bir bütüne doğru gitmez.

Bitkisel ilaçlarını ve iyileştirme sanatlarını uygulayan ebeler ve cadılar, belirgin bir şekilde bizim geleneğimizde yer alır. Ailelerdeki kadınlar, hamileliğin nasıl teşhis edileceğini ve nasıl önleneceğini, enfeksiyon tedavisi, kanamayı durdurma, krampları önleme ve acıyı azaltma gibi bilgileri devreder. Sessiz bir şekilde bazen de gizemli bir şekilde, kadınlar bunun politikası üzerine fazla düşünmeden çocuklarına ve arkadaşlarına yardım eder. Onların etkililiği, saygı ve korku uyandırdı ve dalga geçilme riskini biliyorlardı, ama onlar ne yaptıklarını açıklamayı bırakmadılar ya da yaptıklarını gizemlileştirmediler, yalnızca yaptılar. Ebelerin yönteminde kalan gizemli açıklama, anneden kıza geçen bir kadın bilgeliği, "koca karı masalı" olarak küçümsendi.

Güncel feminist dalga, kadınların sağlık problemlerindeki bu bireysel geleneği ele alınan ilke olarak yüzeye çıkarmıştır. Yeterli miktarda kürtaj, doğum kontrolü, hamilelik testi ve sağlık hizmeti gibi yerel ihtiyaçları karşılama amacı için ülke çapında küçük projeler ortaya çıktı. Daha önceden kadınlar sınırlı imkanlara sahipti, ya da doktorların paternalizmine bel bağlamak zorundaydı. Yeni kadın grupları, kadınların ya çok az ödeme yapacağı ya da hiç

ödeme yapmadan yerine getirilecek birçok rutin muayene ve hizmetler olduğunu keşfetti.

Bizim yerel kadın merkezimiz de, bu çıkarlar etrafında örgütlenmiş böyle bir grup, talep olduğunda kürtaja yönlendirme, günlük temelde toplumu bilgilendirme vb. gibi çeşitli hizmetler sağlayarak organize olmuştur. Bunlara katılanlar sorun çözme, kadınların ihtiyaçlarını değerlendirme ve eldeki kaynaklarla bu problemle ilgilenmenin en etkili yöntemini öne sürme gibi işlevlerini topluluk eylemi olarak görür. Tabi ki, bunu yapma yeteneğini geliştirirken öğrendiğimiz ve atıfta bulunmamız gereken şeyler vardır. Hamilelik testleri basit bir şekilde yapılır ve merkezdeki gönüllüler için serbesttir. Kürtaj olayları çok düşük bir ücret talep eden uzman hekimler tarafından dikkatli bir şekilde yapılır. En ucuz ve en iyi zührevi hastalık klinikleri tamamlandı ve el ilanları dağıtıldı. Bizim projemizin tutkusu ve kapsamı, tamamen yakındaki insanların çıkarları tarafından yönlendirilir. Biz karşılıklı bilgi alışverişi üzerinden diğer gruplarla büyük bir hevesle işbirliği yaparız, ama yayılma gibi bir niyetimiz yok. Bir çözümleme yapmak ve politika üretmek için yapmamız gereken çok şey var ve durmaya ya da neler olup bittiğine dair gözlem yapmaya hiç vaktimiz yok.

Buradan Nereye Hareket Edeceğiz?

Buradan nereye hareket edeceğiz? Feministler, daima bizim erkek kısmının teorik dayanak noktası "neden" sorularına karşı coşkulu bir aldırmazlığa sahiptir. Bütün sayfalarını gözden geçirmek için zaman harcayanlar tarafından Kate Millett'in Cinsel Politika'sı cinsiyetçiliğin neden var olduğuna dair bir teori oluşturmadığı için ciddi bir saldırıya uğradı. Bizim teorik spekülasyona ilgisizliğimiz, belirli bir eksiklik olarak yorumlandı. Tabi ki. Benzer bir şe-

kilde, mantığa ve bu durumda Bilinen olarak ahlaksızca geçiştirilen şeye de güvensizliğimiz. "Rasyonel olarak tartışmadığımızı" söyledik ve muhtemelen şu doğru ki biz kelimelerle oyun oynamaktan da kaçınırız. Ama durum şu ki, bu oyunda bir menfaatimiz yok. BİLGİ ve SAV, kadınlarla ilişkili olduğu sürece, çarpıcı bir şekilde bizim çıkarlarımıza yabancıdır, entelektüel sanatlara kadınların saygısızlığı nadiren gizlenir. Aslında kadınlar bu süreçlerde bir batıl inanç biçimi olarak erkek inancına saygılı gibi görünür, çünkü bu sanatlar ve kadınların ilgilendiği ilke olarak hayatın devamı arasında görünür bir bağlantı yoktur.

Kadınlar temel olarak hayatını devam ettirme, kaynak toplama, besleme, çocuklarını giydirme ve bir çatı altında tutma ve hayatın günlük bazlı zorunluluklarını karşılama çerçevesinde iş alanına sahiptir. Bizim enerjimiz, mutlaka bizim pratik sorumluluklarımızdan kaynaklanan "nasıl" sorularına harcanmalıdır. Hayatı değerlendirmek ve gözlemlemek rutinleri, erkeklerinki gibi daha boş ve daha küçük sorumluluklar olmalıdır. Benzer bir şekilde eski bir fıkra erkeklerin işleriyle prim yapmasının yanıltıcı önemine işaret eder: Ailenin reisi arkadaşlarına rapor verir: "Kızıl Çin'in Birleşmiş Milletler'e katılıp katılmaması gibi ailenin büyük kararlarını ben alırım ve benim karım yeni bir arabaya ihtiyacımızın olup olmaması ve çocukların hangi okula gitmesi gerektiği gibi küçük kararları alır."

Çünkü kadınlar teorik varsayımlar ve onların uygulamalarında kazanılmış hiçbir ilgiye sahip değildir, dolayısıyla sözsel egemenlik alanında hiçbir pratiklerinin olmaması nedeniyle onun karmaşık mekaniğine kolayca giremez. Her şeylerine önem veren küçük genç kızlar bile bu durumdaki teoriye otomatik bir güvensizlik edinir ve zorlayıcı pratik problemleri çözmek için o anki içgüdüleri ve ince zekalarına bel bağlar. Mantık ve onun ritüellerine karşı kadınlar şüphe duyar, tıpkı yoksulların bizim yasal labirentlerimizden şüphe duydukları gibi. Bunların her ikisinin gizli mistifikasyonları onların çıkarlarına ters olarak işler.

Çıkarlarımızın bölgesi, kadınlar olarak pratik ihtiyaçlarımızın karşılanması, o kadar ciddi ve tutarlı bir şekilde değersizleştiriliyor ki, neredeyse yaptığımız hiçbir şeyin önemli olduğu kabul edilmez. İnsanlar ve onların yaptıkları ile ilgili nerede konuşursak aşağılayıcı bir şekilde dedikodu diye adlandırılır. Bizim çalışmamız ev eksenli ve tekrarlayıcı olduğu için iş olarak kabul edilmez, ama işimizle ilgili ne zaman yardım istesek dırdır olarak adlandırılır. Mantıklı olarak tartışmadığımız zamanlar büyük bir alay kaynağıdır ve hiç kimse bizim ilk etapta bu rekabetçi hayali devam ettirmeyi isteyip istemediğimizi sormayı akıl etmez.

Sözde kusurlarımızı, avantajlar olarak, bireysel durumlarda temellenen Yaşama, problemden probleme ve kişiden kişiye bir yaklaşım olarak görmeyi öğrenmeliyiz. Geleneksel "bilme" yöntemlerinden başka yöntemlere değer vermeyi öğrenmeliyiz ve onun yerine duyularımızı canlandırmayı ve içinde bulduğumuz durumlara daha hızlı yanıt vermeyi öğrenmeliyiz.

Feminizm, yeni bir hareket olarak adlandırılan ile ilgilenen geleneksel bir terim değil, geleneksel durumlarla başa çıkmak için yeni terimler bulmak anlamına gelir. Bizim için amacımızın geçerliliğini tartışmak yanlıştır, böyle yapmak bunu istediğimiz anlamına gelir. Bu, girmeye rıza gösterdiğimiz, egemen bir kazanan ve egemen bir kaybedenin olacağı bir yarışın olduğunu akla getirir.

Feminizm için bir davayı savunmak, güçsüz bir sınıfın güç istemesi gibi ya da potansiyel bir alıcıya bir şey satmak için girişimde bulunan bir PR teşebbüsü gibi bir başvuru biçimidir. Feminizm, saygı duyulan sosyal bir hareket olmamız ve meşruluk kazanmamız için bize teklif edilen bütün terimleri reddetmemiz ve bütün gerçek çıkarlarımızı, onları tanıyanlar olarak yeniden tanımlamamız anlamına gelir. Öyleyse, saldırıyla ilgimiz "pasiflik" olarak ve düzenli örgütlenmelerden kaçınmamız "naiflik" olarak tanımlandığı zaman fazlasıyla kabul etmeliyiz. Başka türlü bir şeyi nasıl halledebilirsiniz?

3
ANARŞİZM: FEMİNİST BAĞLANTI

Peggy Kornegger

11 yıl önce, ben küçük bir kasaba olan Ilionis Lisesi'ndeyken, daha "anarşizm" kelimesini hiç duymamıştım – hiçbir şekilde. Ona en çok yaklaştığım şey anarşizmin "kaos" demek olduğuydu. Sosyalizm ve komünizm için ise, tarih derslerimde, bunlar ve faşizm arasında bir fark olmadığı mesajı iletildi, faşizm akla Hitler'i, toplama kamplarını ve bizim gibi özgür ülkelerde asla olmayacak olan bütün korkunç şeyleri akla getiren bir kelime. Bana öğretilen geleneksel basit ve yatıştırıcı Amerikan politikalarını yalayıp yutmuştum: Ilımlılık, taviz, tel örgülerle çevirme, harika çocuk Chuch Percy. Dersimi iyi öğrenmiştim: Bütün "eğitimimi" şekillendiren önyargı ve bozulmayı fark etmem yıllarımı aldı. "İnsanlık" (beyaz insanlığın) tarihi bu anlama geliyor: Bir kadın olarak vekalet verilmiş bir varlık alanına sürgün edilmiştim. Bir anarşist olarak hiçbir şekilde yoktum. Geçmişin bütün yığını (ve dolayısıyla geleceğin potansiyelleri) benden saklanmıştı. Sadece bugünlerde genel bir çerçevede paylaşılmış olan birçok bağlantısız politik dürtülerimi ve eğilimlerimi keşfettim – yani, anarşist ya da özgürlükçü düşünce geleneğini. Uzun yıllar renk körü olan birinin birden kırmızı görmesi gibi.

Benim ilk anarşizm terimimi Emma Goldman sağladı:

> O zaman anarşizm gerçekten insan aklının, dinin egemenliğinden bağımsızlaşması anlamına gelir, insan bedeninin, mülkiyetin egemenliğinden bağımsızlaşması, hükümetin zincirinden ve sınırlamasından kurtulmak. Anarşizm gerçek sosyal refahı üretmek amacıyla özgür birey gruplarına dayanan bir sosyal düzen anlamına gelir, her bir insanın bireysel tutku, tat ve eğilimlerine göre hayatın gerekliliklerinden tam olarak zevk alması ve dünyaya tam bir erişimi için bir düzen.[1]

Kısa bir süre içerisinde anarşizm ve radikal feminizm arasında zihinsel bir bağlantı kurmaya başladım. Bu alanda diğerleriyle bir bağlantı kurma biçimi olarak bazı algılarımı yazmak bana çok önemli gelmeye başladı, heyecan hissettiğim konu anarşist feminizmdi. Bizim aramızda bölünmelere ve yanlış anlaşılmalara yol açan bariyerlerin bir kısmını yıkmak için vizyonumuzu diğerleriyle paylaşmak önemli görünüyor. Kendimi bir anarko-feminist olarak adlandırsam da, bu terim kolay bir şekilde sosyalizm, komünizm, kültürel feminizm, lezbiyen özerkçiliği, ya da diğer çok sayıda politik etiketi içerir. Su Negrin'in yazdığı gibi: "Hiçbir politik şemsiye benim bütün ihtiyaçlarımı kapsayamaz."[2] Düşündüğümüzden çok daha fazla ortak noktamız var. Burada kendi tepkilerimi ve algılarımı yazarken, kendi hayatımı ya da düşüncelerimi diğer kadınlarınkinden uzak görmüyorum. Aslında Kadın Hareketine dair en güçlü inançlarımdan biri, inanılmaz bir ortaklık vizyonu paylaşmamızdır. Bu vizyona katılırım, tanımlayıcı önermeler ya da sert yanıtlar önermek değildir, bizim aramızda sıçrama yapmasını umduğum değişebilir bağlantılar ve olasılıklar önermektir ve devam eden bireysel ve toplu bir d/evrime ve onun gelişme sürecine katılmaktır.

---

[1] Emma Goldman, "Anarchism: What It Really Stands For," *Red Emma Speaks* (Vintage Books, 1972), s. 59.

[2] Su Negrin, *Begin at Start* (Time Change Press, 1972), s. 128.

Anarşizm Gerçekten Ne Anlama Gelir?

Anarşizm öyle uzun bir süre yanlış yorumlanmış ve iftiraya uğramıştır ki, belki en önemli şey onun ne olduğu ve ne olmadığı sorusu ile başlamaktır. Muhtemelen anarşizm hakkında en yaygın klişe, onun yolu üzerindeki herkesi ve herşeyi katletmeye, yıkmaya hazır, yanan bir bomba ya da siyah bir pelerin arkasına gizlenmiş kötü görünümlü bir adam görüntüsüdür. Bu imge, politikası ne olursa olsun birçok insanda korku ve tiksinmeye yol açar; sonuç olarak anarşizm çirkin, şiddet içeren ve aşırı olarak kovulmuştur. Başka bir yanlış anlama, pratik olmayan ve önemsiz, somut gerçekliğe hiç dokunamayacak olan ütopyacı soyutlamalarla ilgilenen bir idealist olduğudur. Sonuç: Anarşizm bir kez daha kovulmuştur, bu sefer "imkansız bir rüya" olarak.

Bu imgelerden hiçbirisi, doğru değildir (her ne kadar hem anarşistler hem de idealistler suikast yapsa da- sağ ya da sol pek çok politik harekette olduğu gibi). Tabi ki doğru olan birisinin referans çerçevesine dayalı olmasıdır. Tıpkı farklı türlerde sosyalistler olduğu gibi farklı türlerde anarşistler de vardır. Burada söz edeceğim konu, benim neredeyse özgürlükçü (yani otoriter olmayan) sosyalizme özdeş gördüğüm komünist anarşizm hakkında olacaktır. Etiketler çok kötü biçimde kafa karıştırıcı olabilir, dolayısıyla terimle açıklama umuduyla anarşizmi üç temel ilkeyi kullanarak tanımlayacağım (her birisinin radikal feminist bir toplum çözümlemesi vardır – daha sonra).

1. Otorite, hiyerarşi ve hükümeti ortadan kaldırma inancı. Anarşistler, insanın insan üzerindeki ve devletin topluluk üzerindeki gücünün (gasp edilmesindense) dağıtılmasını ister. Çoğu sosyalist, bir işçi sınıfı hükümeti ve nihayetinde "devletten kurtulmayı" istese de, anarşistler araçların amaçları oluşturduğuna ve güçlü bir Devlet'in kendi kendisini yenileyebileceğine inanır. Anarşizme ulaşmanın tek yolu (anarşist teoriye göre), kolektif ve anti otoriteryen biçimler

aracılığıyladır. Süreci, devrimin amaçlarından ayırmak, baskıcı yapı ve biçimin devam etmesini sağlamaktır.

2. Hem bireyselliğe hem de kolektifliğe inanmak. Bireysellik komünist düşünceyle çelişmez. Yine de diğerlerinin ihtiyaçlarını önemsemeyen ve rekabeti teşvik eden, "aşırı bireyselcilikler" ile diğerlerinin özgürlüğünü ihlal etmeden özgürlüğü içerimleyen, gerçek bireyselcilik arasında bir ayrım yapılmalıdır. Özellikle sosyal ve politik organizasyonlar açısından, bu bütün diğerlerini "temsilciler" ve "liderlerin" ellerine değil de bir grup, topluluk ya da fabrikaya dayandırmak için karar vermeyi mümkün kılan yapıların oluşturulması aracılığı ile bireysel inisiyatifler ile kolektif eylemlerin dengelenmesi anlamına gelir. Koordinasyon ve küçük grup ya da toplulukların hiyerarşik olmayan bir ağ (bir piramittense çakışan daireler biçiminde) üzerinden eylem anlamına gelir. Sonuç olarak başarılı bir devrimin, "kendi yaşamlarını ve toplumun kontrolünü dolayısız olarak ve doğrudan"[3] eline almak için birlikte çalışan, üzerinde manipülasyon yapılamayan, otonom bireyleri ve grupları kapsadığı anlamına gelir.

Hem kendiliğindenliğe hem de örgütlenmeye inanma. Anarşistler uzun zamandır kaos savunuculuğu yapmakla suçlanıyorlar. Pek çok kişi, aslında anarşizmin düzensizlik, karmaşa ve şiddetle eş anlamlı olduğuna inanıyor. Bu anarşizmin neyi temsil ettiği ile ilgili toptan kasıtlı bir yanlış tanıtımdır. Anarşistler, örgütlenmenin gerekliliğini inkar etmezler; sadece yukarıdan değil aşağıdan, dışarıdan değil içeriden gelmesi gerektiğini iddia ederler. Gerek manipülasyonu gerekse edilgenliği besleyen dışardan dayatılmış yapılar ve katı kurallar, bir sosyalist "devrim"in alabileceği en tehlikeli biçimdir.

---

[3] Murray Bookchin, *"On Spontaneity from the Anarchists,"* (Praeger Publishers, 1972), s. 68.

Hiç kimse geleceği kesin bir biçimde şekillendiremez. Bireylerin ve grupların değişen ihtiyaçlarına yanıt veren bir toplum yaratacaksak, belirli bir durum bağlamındaki kendiliğinden eylemler gereklidir. Anarşistler akışkan biçimlere inanır; geniş ölçekli kolektif işbirliği ve koordinasyon ile birlikte küçük ölçekli katılımcı demokrasi (bireysel inisiyatiflerin içinde kaybolmadığı).

Öyleyse anarşizm kulağa müthiş geliyor, ama muhtemel işleyişi nasıl olacak? Bu çeşit Ütopyacı romantizmin gerçek dünyayla herhangi bir ilişkisi olamaz.... doğru mu? Yanlış. Anarşistler (sadece geçici olarak) belirli örneklerde (hiç birisi tam olarak bilinememektedir) başarılı olmuştur. Özellikle İspanya ve Fransa uzun bir anarşist aktiviteler tarihine sahiptir; teorik anarşizmin en heyecan verici somutlaştırılmış hallerini bulduğum bu iki ülke.

Kuramın Ötesinde - İspanya 1936-39, Fransa 1968

> Devrim insanlarla ilgilidir, halkın yarattığı bir şeydir, karşı devrim ise Devletin yaptığıdır. Hep böyle olmuştur ve böyle olmak zorundadır, ister Rusya, ister İspanya, isterse de Çin'de olsun.[4]

Sözde İspanya İç Savaşı'nın genel olarak Franco'nun faşist güçleri ile liberal demokrasi katılımcıları arasında basit bir mücadele olduğuna inanılır. Gözden kaçırılan ya da görmezden gelinen İspanya'da iç savaştan daha fazlasının yaşanmış olduğudur. Anarşist ilkelere bağlı geniş tabanlı bir toplumsal devrim, ülkenin pek çok bölgesinde somut ve kesin bir biçim almaktaydı. Bu özgürlükçü hareketin yavaş yavaş yıpratılmasını ve nihayetinde yıkılmasını tartışmak, bu hareketin parçası olan kadın ve erkeklerin fiilen başardıklarını tartışmanın yanında önemsiz kalıyor. Muazzam eşitsizliklere karşın onlar anarşizmi işler kıldılar.

---

[4] Paul Berman, *Quotations from the Anarchists* (Praeger Publishers, 1972), s. 6.

İspanya Devrimi sırasında anarşist kolektifleştirmenin ve işçilerin öz-yönetiminin gerçekleştirilmesi, örgütlenme ve kendiliğindenliğin bileşiminin klasik bir örneğini sağlar. Anarşizm uzun yıllardır İspanya'nın hem kırsal hem de endüstriyel kesiminde popüler bilincin bir parçası haline gelmişti. Kırsal bölgelerde insanlar komünalizmin uzun bir geleneğine sahipti; birçok köy hala ortak mülkiyeti paylaşıyordu ya da hiç toprağı olmayanlara arazi veriliyordu. On yıllar süren kırsal kolektivizm ve işbirliği, İspanya'ya 1870'lerde gelen (Bakunin'in bir arkadaşı İtalyan devrimci Fanelli kanalıyla) teorik anarşizmin temellerini döşedi ve en nihayetinde anarşizmin ilkelerinin sanayi sendikacılığına uygulanması olan anarko-sendikalizme yol açtı. 1910'da kurulan The Confederación National Del Trabajo (Ulusal Emek Konfederasyonu), işçilerin öz-yönetimi ve kolektifleşmeler için yönerge ve hazırlıkları sağlayan anarko- sendikalist (militan Federación Anarquista Iberica (İberya Anarşist Federasyonu) ile yakın çalışan) bir sendikaydı. İspanya'nın hemen her yerine ulaşan on binlerce kitap, gazete ve broşür genel anarşist düşüncenin bilgisinin yaygınlaşmasına büyük katkı sağlamıştı.[5]

Hiyerarşik olmayan işbirliği ve bireysel inisiyatifler gibi anarşist ilkeler ile sabotaj, boykot ve genel grev gibi anarko-sendikalist taktiklerin birleşmesi, üretim ve ekonomi konusundaki verilen eğitimler, işçilere hem teori hem de pratik konusunda bir arka plan sağladı. Bu durum, 1936 Temmuz'undan sonra, hem fabrika hem de tarlalara başarılı bir şekilde kendiliğinden el konulmasını beraberinde getirdi.

İspanyol sağı, Halk Cephesi'nin seçim başarısına 19 Temmuz 1936'da askeri bir darbeyle yanıt verdiğinde, insanlar 24 saat içerisinde bu askeri darbeyi frenleyen bir öfkeyle karşı koydu. Bu noktada seçim sandığının başarısı tesadüfiydi, topyekün birtoplumsal

---

[5] Sam Dolgoff, *The Anarchist Collectives*, (Free Life Editions, 1974), s. 27.

devrim başlamıştı. Endüstri işçileri ya greve gittiler ya da fabrikaları kendileri yönetmeye başladılar, tarım işçileri toprak sahiplerini yok saydı ve toprağı kendileri işlemeye başladı. Kısa bir zaman içerisinde İspanya'daki toprakların yüzde 60'ında, toprak sahipleri, patronlar ve rekabetçi güdüler olmadan ortak bir şekilde çalışıldı. Özellikle anarko-sendikalizm etkisinin en güçlü olduğu Katalonya şehirlerinde endüstriyel kolektifleşme yaşandı. İspanya endüstrisinin yüzde 75'i Katalonya'da yer aldığı için, bu küçük bir başarı değildi.[6] Böylece, 75 yıllık bir hazırlık ve mücadeleden sonra, özgürlükçü ilkelere kendisini adamış bireylerin kendiliğinden gerçekleştirdiği kolektif eylemler aracılığıyla kolektifleştirme başarıldı.

Gerçi kollektifleştirme ne anlama geliyordu ve nasıl işledi? Anarşist kolektifler genellikle iki düzeyde işlerlik gösterir: 1- Küçük çaplı katılımcı demokrasi, 2- Tabandan kontrol edilen geniş çaplı koordinasyon. Her bir seviyede, asıl mesele bireysel inisiyatif ve merkezsizleşmedir. Fabrikalarda ve köylerde konseylere temsilciler, yönetici ve ya da düzenleyici kişiler olarak işçiler arasından seçiliyordu. Kararlar her zaman bütün işçilerin katıldığı üye toplantılarından geliyordu. Temsiliyetin tehlikelerine karşı önlem olarak, temsilciler, işçilerin kendileriydi ve her zaman doğrudan seçiliyorlar ve aynı zamanda rotasyona tabidiyler. Bu konsey ve komiteler öz-yönetimlerin temel birimleriydi. Buradan bütün bir sanayi alanındaki ve coğrafi bölgelerdeki işçiler ve meslekler arasında bağlantı kuran daha esnek federasyonlara doğru genişleyebiliyorlardı. Bu yolla malların dağıtımı ve paylaşımı, aynı zamanda geniş bir alana yayılmış sulama, nakliye ve iletişim gibi işlerin yürütülmesi icra edilebiliyordu. Vurgu, bir kez daha aşağıdan yukarıya bir süreç olmasınaydı. Bireysellik ve kolektivizm arasındaki bu ince denge, en başarılı şekilde 500 kolektiften oluşan

[6] A. g. e., ss. 6, 7, 85.

Aragon Kolektifler Federasyonu ve 900 kolektifi içeren Doğu Akdeniz Ülkeleri Köylü Federasyonu tarafından kuruldu.

Özyönetimin en önemli yönü muhtemelen ücretlerin eşitlenmesiydi. Bu pek çok biçimde gerçekleşti, ama genellikle "aile ücreti" sistemi kullanıldı, ücretler her işçiye (erkek veya kadın) kendisinin ve ona bağımlı olanların gereksinimlerine göre para veya kuponla ödeniyordu. Diğerleri "parayla" satılırken, fazla olan mallar ücretsiz dağıtılıyordu.

Ücret eşitliğinden sağlanan faydalar çok fazlaydı. Küçük bir grup insanın elindeki yüksek kazancın elimine edilmesinden/ortadan kaldırılmasından sonra, fazla para hem endüstriyi modernleştirmek (ekipmanlar satın almak, daha iyi çalışma koşulları) hem de toprağın verimliliğini artırmak (sulama, barajlar, traktör satın alma) için kullanıldı. Sadece daha iyi ürünler daha verimli bir şekilde ortaya çıkmakla kalmadı, aynı zamanda tüketici fiyatları da düştü. Böyle çeşitlendirilmiş endüstrilerde bu yol doğruydu: Tekstil, metal ve mühimmatlar, gaz, su, elektrik, fırınlama, balıkçılık, belediye hizmetleri, demiryolları, telefon servisleri, optik ürünler, sağlık hizmetleri vs.. Kısaltılmış çalışma saatlerinden, daha iyi çalışma koşullarından, ücretsiz sağlık hizmetlerinden, işsizlik ödentilerinden, kendi çalışmalarından duyulan gururdan bizzat işçilerin kendileri fayda sağlıyordu. Yaratıcılık, özyönetim ve karşılıklı yardım ruhuyla güçlendirildi; işçiler emek sömürüsü koşulları altında üretilen ürünlerden çok daha iyi ürünler üretmekle meşgul oldular. Sosyalizmin işlediğini, rekabet ve hırs güdülerinin gereksiz olduğunu göstermek istediler. Birkaç ay içerisinde İspanya'nın pek çok bölgesinde yaşam standardında % 50 ya da % 100 iyileşme gözlendi.

İspanyol anarşistlerinin başarıları, daha yüksek bir yaşam standardı ve ekonomik eşitliğin ötesine geçti. Bunlar temel insan ihtiyaçlarının gerçekleştirilmesini içerir: Özgürlük, bireysel aktivite ve kolektif işbirliği. İspanyol anarşist kolektifleri başarısız olmadı;

dışarıdan bir şekilde çökertildiler. (Sağ ya da sol) güçlü bir devlete inananlar, onları yok etmek için çalıştı. Bu başarıların – İspanya'dan ve tarihten- silinmesi için ellerinden geleni yaptılar. Yaklaşık olarak 8 milyon İspanyol'u kapsayan başarıya ulaşmış anarşizm deneyiminin üstündeki örtü ancak şimdi açılmaya başlıyor.

"C'est pour toi que tu fais la revolution."[7]

["Devrimi yapacak olan siz kendinizsiniz."]

Anarşizm Fransız tarihinde de önemli bir rol oynadı, ama eski defterleri karıştırmaktansa çağdaş bir olaya odaklanmak istiyorum: Mayıs, Haziran 1968. Mayıs-Haziran olayları önemlidir, çünkü genel bir grevin, fabrikaların işçiler, üniversitelerin öğrenciler tarafından ele geçirilmesinin modern, kapitalist ve tüketim odaklı bir ülkede olabileceğini kanıtladı. Bununla birlikte, Fransa'daki öğrenciler ve ortaya çıkarılan konular (mesela kendi kaderini belirleme, yaşam kalitesi), sınıf çizgilerini aştı ve kıtlık sonrası toplumda devrimci bir değişimin olabilirliğine dair muazzam etkiler oluşturdu.[8]

22 Mart 1968'de aralarında anarşist Daniel Cohn-Bendit de bulunduğu Nanterre Üniversitesi öğrencileri, hem Vietnam Savaşı'nın hem de öğrenciler olarak kendi üzerlerindeki baskının sona ermesi için çağrıda bulunarak okullarındaki yönetim binalarını işgal etti. (Talepleri, anne babalarının yerine Kolombiya'dan Berlin'e protesto yürüyüşü yapan öğrencilerinkine benziyordu.) Üniversite kapatılmıştı ve gösteriler Sorbonne'a yayılmıştı. SNE-

---

[7] Daniel ve Gabriel Cohn-Bendit, *Obsolete Communism- The Left Wing Alternative* (McGraw-Hill, 1968), s. 258.

[8] Mayıs-Haziran aylarındaki olayların derin bir çözümlemesi ve teknolojik bir toplumda devrimci potansiyellerin tartışılması için bakınız Murrey Bookchin'in *Post-Scarcity Anarchism* kitabı, (Rampart Press, 1974).

SUP (ortaokul ve üniversite öğretmenleri sendikası) grev çağrısında bulundu ve öğrenci birliği UNEF 6 Mayıs için bir gösteri organize etti. O gün öğrenciler ve polis Paris'te Latin Mahallesi'nde çatıştı, göstericiler caddelerde barikatlar kurdu, pek çoğu çevik kuvvet tarafından acımasızca dövüldü. 7'sinde (mayısın) Enternasyonal'i söyleyerek Etoil'e doğru yürüyen gösterici sayısı yükselerek 20 bin ve 50 bin kişi arasında bir sayıya ulaşmıştı. Daha sonraki birkaç gün süresince göstericiler ve polis arasındaki çatışmalar giderek daha da şiddetlendi, polis baskısından çileden çıkan halk öfkeliydi. İşçi sendikaları ve öğretmen-öğrenci birlikleri arasında görüşmeler başladı. UNEF ve FEN (bir öğretmen derneği) sınırsız bir grev ve gösteri çağrısı yaptı. 13 Mayıs'ta altı yüz bin civarı insan (öğrenciler, öğretmenler ve işçiler) Paris'e doğru protesto yürüşü gerçekleştirdi.

Aynı gün içerisinde Fransa'da anarko-sendikalist eğilimleri en güçlü olan şehir [9] Nantes'teki Sud-Aviation tesisinde işçiler greve gitti. On milyon işçiyi ("profesyoneller, işçiler, entelektüeller ve futbol oyuncuları"[10]) kapsayan tarihin en büyük genel grevini ateşleyen işte bu grevdi. Bankalar, postaneler, gaz istasyonları, alışveriş merkezleri kapandı; metro ve otobüsler çalışmayı bıraktı, çöpler birikmeye başladı ve çöpçüler de greve katıldı. Sorbonne, öğrenciler, öğretmenler, oraya gelen ve tartışmalara katılanlar tarafından işgal edildi. Tam da Fransız kapitalist toplumunun temelini sorgulayan tartışmalar günlerce devam etti. Paris'in her yerinde afişler ve grafitiler belirdi; 'yasaklamak yasaktır', 'Ölü vakitlerin olmadığı bir Yaşam', 'Tüm iktidar hayal gücüne'. 'Daha fazla tükettikçe daha az yaşarsınız'. Mayıs ve Haziran "kurulu düzene bir saldırı" ve "caddelerin bir festivaliydi."[11] Orta sınıf ve işçi sınıfı arasındaki eski ayrım çizgileri sıklıkla anlamsızlaşıyordu, çünkü

---

[9] A. g. e., s. 262.

[10] A. g. e., s. 250.

[11] Bookchin, *"On Spontaneity and Organisation,"* ss. 11-12.

genç işçiler ve öğrenciler kendilerini benzer şeyleri talep ederken buluyorlardı: Baskıcı ve otoriter bir sistemden kurtuluş (üniversite ya da fabrika) ve kendi hayatları üzerinde karar verme hakkı.

Fransız halkı, topyekün bir devrimin eşiğindeydi. Genel grev, ülkeyi felç etti. Öğrenciler üniversiteleri, işçiler fabrikaları işgal etti. İşçiler için yapılacak tek şey kalmıştı; fabrikaları çalıştırmak, doğrudan aracısız eylemde bulunmak ve tam olarak kendi kendini yönetmeden daha az hiçbir şeyi kabul etmemek. Ne yazık ki bu olmadı. Otoriter politikalar ve bürokratik yöntemler kolay kolay bırakılamadı ve Fransız işçi sendikalarının büyük bir bölümü bu ikisinin altında kaldı. İspanya'daki gibi, Komünist Parti, sokaklardaki insanların kendiliğinden ve doğrudan eylemlerine karşı çalıştı: Devrim yukarıdan yönetilmeliydi. CGT'nin (Komünist İşçi Birliği'nin) liderleri, işçiler ve öğrenciler arasındaki teması engellemeye çalıştı ve bir süre sonra birleşmiş bir sol imkansız hale geldi. De Gaulle ve polis kendi güçlerini harekete geçirdiğinden dolayı daha da büyük bir şiddet patlak verdi ve pek çok grevci sınırlı talepleri (daha iyi ücret ve kısa çalışma saatleri gibi) kabul edip işe döndü. Öğrenciler daha da karlı hale gelen polisle çatışmalara devam etti, ama zaman geçmişti. Haziran sonunda Fransa aynı eski Gaulle rejimi altında "normale" dönmüştü.

1968'de Fransa'da olanlar, 1936'daki İspanya Devrimi'yle yaşamsal bir şekilde bağlantılıydı, her ikisinde de anarşist ilkeler sadece tartışılmakla kalmayıp aynı zamanda uygulandı. Fransız işçilerin kendi kendini yönetmeye bir türlü ulaşamamasının nedeni belki de, anarko-sendikalizmin 1968 öncesi Fransa'sında, 1936 öncesi İspanya'sında olduğu kadar yaygın olmamasıydı. Tabi ki bu aşırı derecede basitleştirmedir, "başarısızlığa uğramış" bir devrimin açıklaması sonsuza kadar devam edebilir. Burada bir kez daha önemli olan, hiç yaşanmamış olanın gerçekleşmesidir. 1968 Mayıs ve Haziran'ı gelişmiş kapitalist bir ülkede devrimin imkansız olduğu inancını çürüttü. Pasiflikle, akılsız tüketicilikle ve/veya

yabancılaşmış emekle yetiştirilen Fransız orta ve işçi sınıfının çocukları, kapitalizmden çok daha fazlasını reddediyorlardı. Özgür ve anlamlı bir varoluş talep ederek otoritenin kendisini sorguluyorlardı. Öyleyse modern sanayi toplumunda devrim için nedenler artık açlık ve maddi kıtlıkla sınırlı değildir, insanın bütün egemenlik biçimlerinden özgürleşmesi arzusunu, özünde "gündelik hayatın niteliğinde"[12] radikal bir değişimi içerir. Bu nedenler özgürlükçü bir toplumun zorunluluğunu varsayar. Bundan böyle/artık anarşizm bir anakronizm olarak anlaşılamaz.

> Anarşistlerin, gelecekteki bir hayal dünyasında yaşadıkları ve bugün yaşananları görmediği sıklıkla söylenir. Biz onları kendi asıl renklerinde çok iyi görürüz ve bizi, etrafımızı saran önyargı ormanına bir savaş baltasıyla daldıran da budur.[13] (Peter Kropotkin)

Devrimin Fransa'da yarıda kesilmesinin iki temel sebebi vardı: 1- Anarşist teoride ve pratikte yetersiz hazırlık, 2- Sol kanattaki gruplara sempatik gelen otoriterlik ve bürokrasiyle birleşmiş Devlet'in muazzam gücü. İspanya'da yoğun bir hazırlık yapılmasında dolayı devrim çok daha fazla yayılmıştı ve daha direngendi. Ama en nihayetinde faşist devlet ve otoriteryen solcular tarafından ezildi. Bugün Birleşik Devletler'deki duruma ilişkin olarak bu iki faktörü göz önüne almak önemlidir. Silahlı kuvvetleri, polisi ve nükleer silahlarıyla bütün bir insan ırkını bir anda yok edebilecek güçlü bir Devletle karşı karşıya değiliz sadece; aile, okul, kilise ve TV ekranıyla beslenen, ev içinde büyütülmüş bir çeşit pasiflik sayesinde günbegün devamlılığı sağlama alınan, yaygın bir otorite ve hiyerarşik biçimler önünde saygıyla eğilirken buluyoruz kendimizi.

---

[12] Bookchin, *Post-Scarcity Anarchism*, s. 249.

[13] Berman, s. 146.

Bunun yanı sıra, Birleşik Devletler, küçük ve tek tük anarşist etkinliğin olduğu çok büyük bir ülkedir. Sadece hazırlıksız görünmekle kalmıyoruz, hiç abartısız Fransa ve İspanya'nın birleşiminden çok daha güçlü bir devlet tarafından cüceleştiriliyoruz. Muazzam farklılıklarla karşı karşıya olduğumuzu söylemek yetersiz kalacaktır.

Ama Düşmanı zalim ve yenilmez bir canavar olarak tanımlamak bizi nereye götürür? Kadercilik ve nafile bir çaba ile kendimizin felce uğramasına izin vermezsek, bu bizi, insanlığın kurtuluşu için mücadele çerçevesi olarak gördüğümüz anarko-feminizm üzerine yoğunlaşacak şekilde devrimi yeniden tanımlamaya zorlayabilir. Devrimin yeni kavramlarının anahtarını elinde tutan kadınlardır; devrimin artık iktidarın ele geçirilmesi ya da bir grubun –her ne koşul altında, ne kadar süreyle olursa olsun– diğer başka bir gruba hâkimiyet kurması demek olmadığının farkına varan kadınlar. Feshedilmesi gerekenin kendisi egemenlik kavramıdır. Gezegenin devamlılığı buna bağlıdır. Tıpkı bir bütün olarak insan ırkının sistematik olarak yok edilmesine artık izin verilmediği gibi, insanların/erkeklerin kendi çıkarları için çevreyi ahlaksızca manipüle etmelerine de artık izin verilemez. Hiyerarşik ve otoriteryen düşünce yapısının varlığı insani varoluşumuzu ve gezegenin varlığını tehdit ediyor. Küresel kurtuluş ve özgürlük politikaları ütopyacı boş hayaller değildir, onlar birer zorunluluk haline gelmiştir. Hayatta kalmak için "hayatın koşullarını ele geçirmek zorundayız."[14]

Bizim mücadelemiz için zorunlu devrimci bir çerçeve olarak anarko-feminizme odaklanmak, bizden önceki görevlerin önemini reddetmek anlamına gelmez. Bizim üzerimizdeki baskının ve Düşmanın muazzam gücünün kökenindeki nedenleri "çok iyi" görüyoruz. Ama aynı zamanda bize yeni tanımları ve taktikleri ("Ütopyayı Gerçek Yapmak" bölümünde daha sonra tarif edilecek

[14] Bookchin, *Post-Scarcity Anarchism*, s. 40.

olan sürecin "altını oyma"[15] biçimine işaret eden) zorunlu kılan tamamlanmamış ya da yolundan saptırılmış devrimlerin ölümcül tarihsel döngüsünden çıkmanın yolunu da görüyoruz. Kadınlar olarak bu sürece katılım için özellikle uygunuz. Asırlardır yeraltında kalarak, saklı, incelikli, kurnaz, sessiz, inatçı, keskin bir biçimde duyarlı ve iletişim becerilerinde uzman olmayı öğrendik. Hayatta kalmamız için, "hükmeden" bakışlar tarafından görünmez olan başkaldırı ağlarını dokumayı öğrendik.

Bir çizmenin neye benzediğini biliriz
Altından bakılınca
Çizmelerin felsefesini biliriz....
Çok yakında yabani otlar gibi
Ele geçirmemiz yakındır, ama yavaşça;
Esir bitkiler de ayaklanacaktır
Bizimle birlikte, çitler devrilecek
Tuğla duvarlar sarsılacak ve yıkılacaktır.

Artık postal olmayacak.
Bu arada tükürdüğümüzü yalar
Ve uyuruz; ayaklarınızın altında
bekliyoruz.
Saldır dediğimizde önce hiçbir şey işitmeyeceksiniz.[16]

Bu ülkede anarşist hazırlık yok değil. Anarşist hazırlanma, tarihsel kaçınılmazlığı ve de tam da tarihin sürecini sarsacak olan bir devrim için (genellikle farkında olmadan) hazırlık yapan kadınların akıllarında ve eylemlerindedir.

---

[15] Bookchin, "On Spontaneity and Organisation", s. 10.

[16] Margaret Atwood, "Song of the Worms," *You are Happy*, (Harper & Row, 1974), s. 35.

Anarşizm ve Kadın Hareketi

> Kızkardeşliğin gelişmesi, hiyararşiyle tahakkümün temel toplumsal ve zihinsel modelini hedef aldığı için emsalsiz bir tehdittir...[17] Mary Daly

> Tüm ülke genelinde bağımsız kadın grupları, eril solun yapısı, liderleri ve her işi yapan memurları olmaksızın, on yıllardır yerellerdeki anarşistlere benzer şekilde bağımsız ve kendiliğinden organizasyonlarla faaliyete geçmeye başladılar. Hiçbiri tesadüfi değildir.[18] Cathy Levine

İspanya ve Fransa'daki kadınların rolü meselesine dokunmadım, ama tek bir kelimede özetlenebilir; değişiklik yoktur. Anarşist erkekler, kadınların onlara tabi olması konusunda başka yerlerdeki erkeklerden ancak bir nebze daha iyi durumdadır.[19] Yani anarşist feminist bir devrim bir zorunluluktur. Yoksa anarşizmin dayandığı ilkeler tamamen riyakârlık haline gelir.

Şimdiki kadın hareketi ve toplumun radikal feminist bir çözümlemesi, liberteryan düşünceye çok katkıda bulundu. Aslında benim kanıma göre feministler uzun yıllardır farkında olmadan anarşisttir. Şimdi anarşizm ve feminizm arasındaki bağlantının bilincine varmaya, düşünce ve davranışlarımız için bu çerçeveyi kullanmaya ihtiyacımız var. Nereye gitmek istediğimizi ve oraya nasıl gideceğimizi açık bir şekilde görebilmek zorundayız. Daha etkili olabilmek için, mümkün olduğunu hissettiğimiz geleceği yaratmak için, istediğimizin değişiklik değil total bir dönüşüm olduğunu fark etmemiz gereklidir.

---

[17] Mary Daly, *Beyond God and Father* (Beacon Press, 1973), s. 133.

[18] Cathy Levine, "The Tyranny of Tyranny," *Black Rose* 1.

[19] UCLA'nın tarih bölümünden Temma Kaplan kadın anarşist grupları konusundan önemli bir çalışma yapmıştır (özellikle "Mujeres Libres" grubu üzerinde). Bakınız Liz Willis'in *Women in the Spanish Revolution*, Solidarity Pamphlet, No. 48.

Radikal feminist perspektif hemen hemen saf anarşizmdir. Temel teori, bütün otoriteryen sistemlerin temeli olarak çekirdek aileyi varsayar. Babadan öğretmene, patrondan Tanrı'ya kadar çocuğun öğrendiği ders, Otorite'nin adı bilinmeyen büyük sesine İTAATTİR. Çocukluktan yetişkinliğe geçmek, sorgulamaktan ve hatta açıkça düşünmekten bile aciz olan tam bir robot olmak demektir. Bize söylenen her şeye inanarak ve çevremizdeki yaşamın tahrip olmasını duyarsızca kabullenerek, orta-[sınıfın] Amerika[sı]'na geçiyoruz.

Feministlerin uğraştığı şey kafaları siken bir süreçtir; sadece özne-nesne ilişkisine izin veren, dış dünyaya karşı despot ve eril yaklaşımı olan bir süreç. Geleneksel erkek politikası, insanları nesne statüsüne indirger ve onları soyut "amaçlar" için baskı altına alıp manipüle eder. Öte yandan kadınlar bütün alanlarda "Öteki" bilincini geliştirmeye çalışır. Öznenin öznelere karşı ilişkisini sadece arzulanan değil zorunlu bir şey olarak görürüz. (Pek çoğumuz tam da bu sebepten dolayı sadece kadınları sevmeyi ve onlarla birlikte çalışmayı seçeriz. –bu tür ilişkiler çok daha fazla olasıdır) Bizim dışımızdaki varlıkları nesneleştirmek ve manipüle etmek için değil; onları tanımak, empatimizi ve diğer yaşayan şeyleri anlama yetimizi geliştirmek için birlikte çalışıyoruz. Bu noktada, tüm yaşama saygı göstermek, bizzat bizim yaşamımızı sürdürmemiz için bir önkoşuldur.

Radikal feminist teori, ayrıca rasyonalitenin duyusallığa egemen olduğu, zihnin sezgiye hakim olduğu, ısrarlı bölünme ve kutuplaşmaların (aktif/pasif, çocuk/yetişkin, akıllı/deli, çalışmak/oynamak, kendiliğindenlik/örgütlenme) bizi bir bütün olarak zihin-beden deneyiminden ve insan deneyiminin sürekliliğinden yabancılaştırdığı, hiyerarşik erkek kalıplarını eleştirir. Kadınlar, evrenle bir bütün olarak uyum içinde yaşamak için, bireysel yaralarımızı ve yarılmalarımızı ortak bir biçimde tedavi etmeye kendini adamış birleşmiş insanlar olarak bu ayrımlardan kurtulmaya çalışırlar.

Kadın hareketlerinde gerçek bir pratik içerisindeki feministler hiyerarşi ve egemenliği kırma konusunda hem başarı kazanmış hem de başarısızlığa uğramıştır. Kadınların sık sık "sezgisel" anarşistler gibi konuşup davrandığına inanırım, yani biz bütün ataerkil düşünce ve organizasyonun toptan bir reddi için yaklaşımda bulunur ve buna meylederiz. Ama bu yaklaşım bizim kafamızda ve diğerleriyle ilişkilerimizde patriyarkanın sinsi ve güçlü biçimleri tarafından engellenmiştir. Otoriteryen bir toplumda yaşamak ve ona göre koşullanmak genel olarak bizi feminizm ve anarşizm arasındaki çok önemli bağlantıyı kurmaktan alıkoyar. Biz patriyarkaya karşı savaşıyoruz derken, bunun bütün hiyerarşiye, liderliklere, bütün hükümetlere ve tam da otorite kavramının kendisine karşı gelmek olduğu hepimiz için her zaman açık değildir. Kolektif çalışma ve küçük lidersiz gruplar yönündeki güdülerimiz anarşizandır, ancak çoğu durumda onları bu şekilde adlandırmadık. Ama bu önemlidir çünkü feminizmi anarşizm olarak kavrama, reformistliğin dışında kadınlara bir sıçrama tahtası işlevi görür ve otoriteryenliğin doğasıyla devrimci bir karşılaşmayı aralıksız olarak ölçer.

"Ataerkilliği devirmek istiyorsak", anarşizm hakkında konuşmaya, tam olarak anarşizmin ne olduğunu bilmeye, günlük yaşantımızın yapısını ve kendimizi bu çerçeveyi kullanarak değiştirmeye ihtiyacımız vardır. Feminizm kurumsal bir kadın gücü ya da kadın bir Başkan demek değildir, hiç bir kurumsal güç ya da Başkan olmaması demektir. Eşit Haklar Tasarısı toplumu dönüştürmez; sadece kadınlara hiyerarşik bir ekonomiyi katılma "hakkı" verir. Cinsiyetçiliğe meydan okumak ekonomik, politik ve kişisel bütün hiyerarşiye meydan okumak demektir. Ve bu da anarko - feminist bir devrim demektir.

Feministler asıl olarak ne zaman anarşizanlardı ve biz ne zaman birdenbire durduk? Feminizmin ikinci dalgası 60'lı yılların sonunda ülkeye yayıldığında, kadın gruplarının aldığı biçim sık

sık söze dökülmemiş liberteryan bir bilinci yansıtmaktaydı. Rekabetçi güç oyunlarına, kişisel olmayan hiyerarşiye ve erkek politikalarının kitlesel örgütlenme taktiklerine karşı olan direniş içerisindeki kadınlar, gündelik hayatınızdaki kişisel meselelerle ilgilenen küçük, lidersiz, bilinç- yükseltme gruplarına dağıldı. Daha önceleri değersiz görülmüş algı ve deneyimlerimizi yüz yüze paylaşarak üzerimizdeki baskının kökenindeki sebepleri anlamak için girişimde bulunduk. Birbirimizden, politikanın "dışarıda" değil zihinlerimizde, bedenlerimizde ve bireyler arasında olduğunu öğrendik. Kişisel ilişkiler, politik bir sınıf olarak bize baskı yapabilir ve yapmıştır. Istırabımız ve kendi kendimize nefretimiz erkek egemenliğinin doğrudan bir sonucudur – evde, sokakta, işte ve politik örgütlenmelerde.

Öyleyse, Amerika'nın birbiriyle bağlantısız pek çok bölgesinde, C-R grupları (B-Y grupları, bilinç-yükseltme), ataerkil biçimlerle doğrudan ilişkili ve kendiliğinden toplanan gruplar olarak gelişti. Temel örgütlenme birimi olarak küçük gruplar üzerinde, kişisel ve politik olan üzerinde, anti-otoriteryenlik üzerinde ve kendiliğinden doğrudan eylem üzerinde odaklanmak özsel olarak anarşizandır. Peki İspanyol devrimci eylemleri tutuşturan, yıllar ve yıllar boyunca süren hazırlık neredeydi? Kadın gruplarının yapısı, İspanya'daki, Fransa'daki ve diğer pek çok ülkedeki anarko-sendikalist örgütlenmeler içerisindeki anarşist yatkınlığı olan gruplarla dikkat çekici bir benzerlik gösterir. Henüz kendimizi bilinçli olarak anarşist ilkeler etrafında organize olmuş anarşistler olarak adlandırmamıştık. O zamanlar, fikirlerimizi ve yeteneklerimizi paylaşacağımız bir yeraltı iletişim ağına bile sahip değildik. Kadın hareketinden önce, el yordamıyla hareket eden birbirinden yalıtılmış az sayıda gruptan fazlası değildik ve anarşizm aklımızda belirlenmemiş bir ideal olarak vardı.

Bu durumun kadınları görünürde olmayan bir anarşist bilincin taşıyıcısı olma gibi yegane bir pozisyona getirdiğine inanıyorum.

Eğer bu biçimlendirilir ve somutlaştırılırsa, topyekün bir devrime ulaşılması için daha önceki gruplardan daha ileriye götürür. Kadınların sezgisel anarşizmi, eğer keskinleşir ve belirginliğe kavuşursa, insanlığın kurtuluşu için mücadelede ileriye doğru (ya da çok ötesinde) inanılmaz bir sıçrama olacaktır. Radikal feminist teori, Nihai Devrim olarak feminizmi selamlar. Bu ancak ve ancak anarşist kökenlerimizi tanır ve onları kabul edersek doğru olur. Bu noktada feminizm ve anarşizm arasındaki bağlantıyı görmede başarısız olduğumuz takdirde devrimden önce durur ve "eski azgın erkek siyasetinin" tuzağına düşeriz. Karanlıkta el yordamıyla ilerlemeye son vermenin, en nihayetinde olmak istediğimiz şey için, yapıyor olduklarımızı ve ne yaptığımızı görmenin zamanıdır.

B-Y grupları iyi bir başlangıçtı, ama genellikle doğrudan eyleme ve politik yüzleşmeye geçebilecek sıçramayı engelleyecek bir çamura saplanmışlardı. Belirli bir konu ya da proje etrafında organize olmuş gruplar, kendilerini bazen "tiranın tiranlığı" kadar yıkıcı olabilecek bir "yapısızlığın tiranlığı" içinde buldular.[20] Örgütlenmeyi kendiliğindelik ile harmanlamadaki başarısızlık sık sık daha fazla yeteneği ya da kişisel karizması olanların lider olarak ortaya çıkmasına neden oldu. Kendilerini ateşli kavgalar, sürtüşmeler, suçluluk duygusu ve iktidar mücadeleleri içinde bulanlar, hüsran ve hayal kırıklığı hissettiler.

Bu durum hemen her zaman ya bütünüyle etkisizleşme ya da "ihtiyacımız olan daha fazla yapı" (kelimenin eski eril üst/alt anlamında) denilerek kuvvetli bir gerilemeyle sonuçlandı.

Bir kez daha eksik olanın söze dökülmemiş anarşist bir çözümleme olduğunu düşünüyorum. Örgütlenme kendiliğinden olanı zapt etmek ya da hiyerarşik kalıpları takip etmek zorunda değildir. Kadınların en başarılı olmuş grupları ya da projeleri işte bu

---

[20] Bakınız, Joreen'in "The Tyranny of Structureleness," *Second Wave*, 2. Cilt, No. 1 ve Cathy Levine'nin "The Tyranny of Tyranny," *Black Rose* 1.

çeşitli akışkan yapılarla deneyimlenmiş olanlardır: Görevlerin ve başkanların rotasyonu, bütün yeteneklerin paylaşılması, bilgi ve kaynaklara eşit erişim sağlama, tekel altına alınmamış bir karar verme süreci ve grup dinamiklerini tartışmak için bir zaman aralığı. Daha sonraki bu yapısal unsurlar önemlidir, çünkü "emekleyen güç politikalarını" izlemek için grup üyelerinin devamlı bir çabasını içerir. Eğer kadınlar söze dökülmüş bir şekilde kendilerini kolektif çalışmaya adıyorlarsa, bu durum bilgisizce pasifliğe karşı ("takipçileri/müritleri" elemek için) gerçek bir mücadeleyi ve özel yetenekleri ya da bilgiyi paylaşmayı ("liderlerden" sakınmak için) gerektirir. Bu başka birisinin yaşamından ya da sözlerinden ilham alamayacağınız anlamına gelmez, güçlü bireyler tarafından yapılan güçlü eylemler bulaşıcı ve dolayısıyla önemli olabilir. Ama eski davranış kalıplarına kaymamak için dikkatli olmalıyız.

Olumlu tarafı ise son yıllarda kadın hareketinin ortaya çıkan yapısı, genel olarak belirli konular çerçevesinde kolektif eylemler yürüten ve devamlı bir yeraltı iletişim ağına sahip anarşizan, küçük proje bazlı grupların kalıplarını takip etmesidir. Lider/"star"dan" kaçınma ve ülke genelinde küçük eylem projelerinin dağılımı konusundaki (Tecavüz Krizi Merkezleri, Kadın Sağlığı Kolektifleri) kısmi başarı, kadın hareketinin, tek bir bir insan ya da gruba sıkıştırılmasını/indirgenmesini oldukça zorlaştırdı. Feminizm tek bir kişinin boynunun vurulmasıyla dağıtılamayacak çok başlı bir devdir. Hiyerarşik bir bakışla anlaşılamayacak olan yollarla yayılıp büyüyoruz.

Ancak bu düşmanın yoğun gücünü göz ardı etmek değildir. Bu iktidarın en güvenilmez biçimi, sadece yüzeysel bir "toplumsal değişim" olarak anarşist olmayan kısa vadeli bir feminist bakışı besleyip ona uyum göstermektir. Cinsiyetçiliği işlerin gidişatına kadınların katılımı yoluyla kökü kurutulabilecek bir kötülük olarak görmek, egemenlik ve baskının devam etmesini garanti altına alır. "Feminist" kapitalizm terimi kendi içerisinde bir çelişkidir.

Kadınların kredi kooperatiflerini, restoranlarını, kitapçılarını vs. inşa ettiğimiz zaman bunları yaşamımızı sürdürmek ve süreçleri rekabete, kâr-yapmaya ve tüm ekonomik baskı biçimlerine meydan okuyacak, onlarla çelişecek bir karşı-sistem yaratma amacıyla böyle yaptığımız konusunda açık olmalıyız. Anti-kapitalist ve tüketici olmayan değerlere yönelik "sınırlarda yaşamaya"[21] katılmak zorundayız. Bizim istediğimiz bir birleşme ya da "gücü bir erkek grubundan diğer erkek grubuna transfer eden"[22] coup d'etat / askeri darbe değildir. Bizim istediğimiz topyekün bir devrimden daha azı olamaz; biçimleri eşitlik, tahakküm, bireysel farklılıklara saygısızlıkla lekelenmemiş bir gelecek yaratacak devrim – kısacası feminist-anarşist devrim. Kadınların en başından insanlığın kurtuluşu doğrultusunda nasıl davranacağını bildiğine inanıyorum; tek ihtiyacımız olan can çekişen erkek siyaset biçimlerini ve görüşlerini sarsmak, kendi anarşist kadın çözümlememize yoğunlaşmaktır.

Bundan Sonra Nereye Gideceğiz? Ütopyayı Gerçek Yapmak

Ah sizin görüşünüz romantik bir saçmalık, duygusal bir bağnazlık ve uydurma bir idealizm." Bir şiirselliğin içindesiniz, çünkü somut detaylar sunamazsınız." Kafamın (ya da kafanızın) arkasındaki küçük böyle diyor. Ama kafamın ön tarafı biliyor ki eğer burada benim hemen yanımda oturuyor olsaydınız konuşabilirdik. Ve bizim konuşmamız falanca (somut, ayrıntılandırılmış) tanımlamaları ve bunun ya da şunun nasıl çözülebileceğini getirebilirdi. Benim görüşümün gerçekten eksik olan tarafı somut ve

---

[21] Daly, s. 55.

[22] Robin Morgan, Boston Koleji'ndeki konuşmasından, Boston, Mass., Kasım, 1973.

> detaylandırılmış insan bedenleridir. Öyle olsaydı bu uydurma bir görüş olmaz ve kanlı canlı bir gerçeklik olabilirdi.[23]
>
> Su Negrin

> Şimdi cesaretimiz kırılmış ve yalıtılmış olmak yerine, tartışan, planlayan, yaratan ve sorun çıkaran küçük gruplarımızda olmalıyız... daima feminist eylemlilik içinde olmalı ve onu yaratmalıyız, çünkü biz hepiniz onunla gelişiriz; (feminist etkinliğin) yokluğunda, kadınlar sakinleştirici alır, çıldırır ve intihar ederler[24]
>
> Cathy Levine

1960'larda oturma eylemleri, yürüyüşler, öğrenci grevleri, gösteriler ve DEVRİM HEMEN ŞİMDİ'nin heyecanını yaşayanlarımız, 1970'lerde olan her şeye tamamen küçümseyerek bakabilir ve kendilerini hayal kırıklığı içerisinde bulabilirler. Vazgeçmek ya da ("açık" evlilik? yamulmuş kapitalizm? Guru Maharaji?) içinde olmak, on yıllardır süren mücadelenin vazettikleriyle ve de belki de nihai başarısızlığıyla yüzleşmekten daha kolay görünebilir. Bu noktada devrimin gerçekleşeceği süreci görmek için bütünsel bir çerçeveden yoksunuz. Bu olmadan, açmazlara, yalıtılmış bir mücadeleye ya da bireysel çözümlere mahkumuz. Anarko-feminizmin sağladığı çerçevenin ya da bir araya getirici noktanın biçimi, ütopyacı amaçlara ulaşmaya dair herhangi bir sürekli çaba için bir ön gereklilik olarak görünecektir. İspanya ve Fransa'ya bakarak asıl devrimin "ne yukarıdan biçimlendirilmiş yapay bir coup d'etat/askeri darbe ne de tesadüfi bir oluşum"[25] olmadığını görebiliriz. Gerçek devrimin hazırlanması yıllar sürer: Bilgi ve görüşlerin paylaşılması, bilinç ve davranışlardaki değişim, kapitalist ve hiyerarşik yapılara politik ve ekonomik alternatiflerin yaratılması, kolektif politik çatışmalar/tartışmalar yoluyla otonom bireylerin kendiliğinden doğrudan eylemini gerektirir. Kişisel hayatınızı ve

---

[23] Negrin, s. 171.
[24] Levine, s. 50.
[25] Dolgoff, s. 19.

"aklınızı özgürleştirmek" önemlidir ama yeterli değildir. Özgürlük tecrit edilmiş bir deneyim değildir, diğer insanlarla birlikte gerçekleşir. Bireysel olarak "özgürleşmiş kadın" yoktur.

Öyleyse benim bahsettiğim uzun süreli bir süreçtir, pasiflikten vazgeçtiğimiz ve kendi hayatımızın kontrolünü ele almayı öğrendiğimiz bir dizi olaylar serisidir. Şeylerin şimdi olduğu haline akılsal ve fiziksel (somut) bir alternatif biçim aracılığıyla şimdiki sistemin "altının oyulmasından" bahsediyorum. Birleşik Devletler'i yıkan silahlı küçük bir gerilla grubunun romantik imgesi (bütün erkek siyaset biçimlerinde olduğu gibi), modası geçmiştir ve bahsettiğimiz devrim kavramıyla temel olarak ilgisizdir. Bunu yapsaydık ezilebilirdik. Afişte de söylendiği gibi "İstediğimiz hükümetin devirmek değildir, onun karmaşa içinde kaybolduğu bir durumu oluşturmaktır." İspanya'da (geçici olarak) olan budur ve neredeyse Fransa'da da aynısı olmuştur. Silahlı olarak direnmenin bazı noktalarda zorunlu olup olmadığı tartışmaya açıktır. "Araçlar amaçları belirler" anarşist ilkesi pasifizmi içerimliyor gibi gözükür ama Devlet'in gücü öyle büyüktür ki şiddeti dışlama konusunda mutlak olmak zordur. (Silahlı direniş İspanyol Devrimi için çok önemliydi ve Fransa için de1968'de önemli gözüküyordu.) pasifizm sorunu, başka bir tartışmayı gerektirecektir ve burada bahsettiğim şey toplumu dönüştürmeyi vurgulamaktır, anarko-feminist bir çerçeveyi, uzun erimli devrimci bir sabrı ve köklü ataerkil yaklaşımlarla sürekli aktif bir yüzleşmeyi içeren bir hazırlık sürecidir.

Hazırlanmanın fiili taktikleri uzun bir zamandır içinde olduğumuz şeylerdir. Onları devam ettirmeye ve daha da ileri götürmeye ihtiyacımız var. Onları üç aşamada işlevsel olarak görüyorum: 1- "eğitimsel" (görüşlerin ve deneyimlerin paylaşılması), 2- ekonomik/siyasal, 3- kişisel/politik.

Eğitimin, onu küçümseyen bir tonu var, ancak eğitim ile "sözü kitleleri götüren" ya da suçluluk hissettiren ve bireyleri kuralları

belirlenmiş varlık biçimlerine sokan bir şeyi kastetmiyorum. Yaşamlarımızı paylaşmak için geliştirdiğimiz–yazmak (feminist yayın ağımızda), çalışma gruplarımız, gösteriler, yürüyüşler ve sokak tiyatrolarından, kadınların radyo ve televizyon programlarına kadar- çok sayıda yöntemden bahsediyorum. Devrimci iletişim ve etki için kitle iletişim araçları özellikle önemli görünebilir – sadece radyo ve televizyonla hayatımızın nasıl yanlış şekillendiğini düşünün.[26] Birbirinden yalıtılmış gibi görünen bu şeyler önemsizmiş gibi görünebilir, ama insanlar okuyarak, yazarak, konuşarak ve birbirini dinleyerek de politik hareketlere aktif olarak katıldıkları oranda değişebilir. Birlikte sokaklara çıkmak, pasifliği sarsar ve komünal bir çaba ruhu ve ayakta kalmamızı ve dönüşmemizi sağlayan bir yaşam enerjisi yaratır. Tamamen bir Amerikan kızından anarko- feminist bir kıza dönüşümüm on yılı bulan bir okuma, tartışma ve –Ortabatıdan Batı ve Doğu Kıyısı'na kadar– birçok insanla ve siyasetle uğraşmamla gerçekleşti. Benim deneyimlerim bazı açılardan kendine özgü olabilir ama onların sıra dışı olduklarını düşünmüyorum. Birçoğunda, bu ülkedeki bir çok ama bir çok yerde, insanlar yavaş yavaş kabullenme ve pasifliğe koşullanma biçimlerini sorgulamaya başladılar. Bu kilisenin ve Devlet'in gücünün kapsamının küçümsenmesi değildir, ama daha çok düşünce ve davranışlardaki önemsiz gibi görünen değişimleri vurgulamaktır, bunlar kolektif bir eylemde somutlaştığında ataerkilliğe karşı gerçek bir meydan okumayı oluştururlar.

Ekonomik/politik taktikler, doğrudan eylem alanına ve "kasıtlı illegalliğe" (Daniel Guerin'in terimiyle) düşer. Anarko-sendikalizm doğrudan eylemin üç önemli modunu belirtiyor: Sabotaj "mümkün olan her yöntemle düzenli üretim sürecini engelleme"[27] anlamına gelir. Sabotaj gittikçe daha sık olarak, değişen

---

[26] Cohn-Bendits 1968'de Paris'teki en büyük hatalardan birisi, meydanın özellikle de radyo ve televizyonun tam olarak kontrol edilememesi olduğunu belirtir.

[27] Goldman, "Syndicalism: Its Theory and Practice," *Red Emma Speaks*, s. 71.

toplumsal değerlerden bilinçsiz olarak etkilenen insanlar tarafından uygulanmaktadır. Mesela sistematik devamsızlık, hem beyaz hem de mavi yakalı işçiler tarafından uygulanır. Patronlara meydan okuma, incelikli bir şekilde "iş yavaşlatarak" ya da kabaca "işi berbat ederek" yapılabilir. Mümkün olduğunca yavaş bir şekilde mümkün olduğunca az iş yapmak, fiili iş sürecini darmadağın etmek için çalışanların başvurdukları yaygın bir uygulamadır –genellikle grev sırasında bir sendika taktiği olarak. Yanlış dosyalama alışkanlıklarını ya da sekreterlerin "önemli kağıtları" kaybetmeleri ya da İtalya'daki 1967 demiryolu grevi sırasında trenlerdeki güzergah levhalarının sürekli değişip durması.

Sabotaj taktikleri, grevleri çok daha etkili bir hale getirmek için kullanılabilir. Grevin kendisi işçilerin en önemli silahıdır. Herhangi bir tekil grev eğer diğer endüstrilere yayılır ve genel bir grev haline gelirse düzeni felç etme potansiyeline sahiptir. Tabii ki, genel grevin nihai hedefi işçilerin kendi öz- yönetimi (keza bunu nasıl başaracağı ve nasıl sürdüreceğine dair belirgin anlayışı) olmalıdır; aksi takdirde (1968 Fransa'sında olduğu gibi) devrim ölü doğacaktır.

Boykot yine de güçlü bir grev ya da sendikal mücadele stratejisi olabilir (mesela Farah pantolonlarının ya da sendika ürünü olmayan üzüm, marul, şarabın boykot edilmesi). Bununla birlikte ekonomik ve toplumsal değişim için bir güç olarak da kullanılabilir. Oy kullanmayı, savaş için vergi ödemeyi ya da kapitalist rekabet ve aşırı üretime katılımı reddetmek, alternatif ve gelir amaçlı olmayan yapılarla desteklendikleri sürece hepsi önemli eylemlerdir (gıda kooperatifleri, sağlık ve hukuk kolektifleri, yeniden dönüştürülmüş kıyafet ve kitap dükkanları, bağımsız okullar vs.). Tüketimi özendirme kapitalizmin önemli kalelerinden birisidir. Satın almayı (özellikle tamamen tüketmeye yönelik ve iğrenç bir şekilde reklamı yapılan ürünleri) boykot etmek "günlük hayatın

kalitesini" değiştirmeye kabil bir taktiktir. Oy kullanmayı reddetme, güç ve paranın siyasi elitleri seçtiği sahte demokrasiye karşı bilinçli bir politik ifadeden çok genellikle umutsuzluk ve edilgenlik yüzünden yapılmaktadır. Oy kullanmamak, eğer eş zamanlı olarak alternatif anarşist yatkınlığı olan grupları ağı içinde samimi demokratik biçimler yaratılmasına katılıyorsak, sessiz bir kabullenmeden başka bir anlama gelebilir.

Bu da bizi üçüncü alana getirir – kişisel/politik, tabii ki hayati bir biçimde diğer ikisine bağlıdır. Anarşist yatkınlığı olan gruplar uzun süreden beri devrimci örgütsel yapılardır. Anarko- sendikalist dernekler içerisinde bunlar kadınların kendi kendini yönetimi için eğitim temelli olarak işlev görür. Belirli bir kısa vadeli amaç için geçici bireysel gruplar, daha "kalıcı" çalışma kolektifleri (profesyonellik ve kariyer elitizmine karşıt olarak) ya da bireylerin bire bir ilişkilerinde egemenlik ve sahiplenmeden kurtulabilmeyi öğrendikleri yaşayan kolektifler olabilirler. Anarşist yatkınlığı olan gruplar potansiyel olarak yeni bir özgürlükçü ve hiyerarşik olmayan toplumu inşa edebileceğimiz temellerdir. Bizim yaşama ve çalışma biçimimiz düşünme ve algılama biçimimizi değiştirir (ve tam tersi de geçerlidir), bilinçteki değişim gerçekleştiğinde eylem ve davranışta da değişiklik olur ve devrim başlar.

Ütopyayı gerçek yapmak pek çok mücadele sürecini içerir. Sürekli olarak geliştirilecek ve değiştirilecek belirli taktiklerin yanı sıra politik azme/kararlılığa ihtiyacımız var. Daha keyifli ve devrimci bir geleceği bugünün ötesinde görebilme gücü ve yeteneği. Buradan oraya varmak bir inanç sıçramasından daha fazlasını gerektirir. Hepimizden mümkün ve doğrudan eyleme yönelik uzun erimli bir katılımı talep eder.

Geleceğin Dönüştürülmesi

> Kadın kültürünün yaratılması, arkadaşlarımızla sohbetlerimizden, et boykotlarına, çocuk bakım merkezleri için vitrinleri ele geçirmeye, hemcinsiyle sevişmeye kadar her şeyi devamlı olarak yeniden ortaya seren bir İMGELEMe katılmak olduğundan, hayal edebileceğimiz üzere yayılmacı bir süreçtir. Bu açığa çıkartıcıdır ve bir değişim süreci dışında tanımlanamaz. Kadın kültürü hepimiz için günah çıkartıcı, adlandırıcı, kendimizle, her birimizle ve dünyadaki bütün kız kardeşlerimizle uyum içerisinde bir görüşü yaratabilecek bir şeydir. Son on yıl içinde, ataerkilliğin tarihinde olmadığı kadar onun iktidarını devirmek hızlanmış ve buna yaklaşınış olmamız... coşkulu umudun nedenidir – vahşi, bulaşıcı, yenilmez ve deli UMUT. Umut; yaşamın ölüm, çaresizlik ve anlamsızlık karşısındaki zaferi artık baktığım her yerde – KADIN İMGELEMİNE inanan tılsımlı kadınlar gibi.[28]
>
> Laurel

Her zaman eğer yarın devrim olmayacaksa hepimizin katastropik (en azından katatonik) bir kadere mahkum olduğunu düşünürdüm. Artık bu şekilde önce ve sonra devrimlerine inanmıyorum, eğer bu terimlerle düşünürsek başarısızlık ya da umutsuzluğa hazırlanmamız gerektiğini düşünüyorum. Mücadeleye devam etmek için bütün ihtiyacımız olan şeyin ve mutlak olarak gerekli olan şeyin UMUT olduğuna inanıyorum. Yani öyle güçlü ve güzel bir gelecek ki hepsi için hem yaşanabilir hem de kendi kendine yeten bir iç ve dış dünyanın en dipteki yaratımından durmadan ileriye sürebilecek. Umudun var olduğuna inanıyorum; Laurel'in kadın görüşü içerisinde, Mary Daly'nin "varoluşsal cesareti"[29] ve anarko-feminizm içerisinde. Bizim farklı seslerimiz aynı rüyayı tarif eder ve "Ağızlarımızı kapatan taşı ancak bir rüya sarsabilir."[30]

---

[28] Laurel, "Towards a Woman Vision," *Amazon Quarterly*, 1. cilt, 2. sayı, s. 40.

[29] Daly, s. 23.

[30] Marge Piercy, "Provocation of the Dream."

Konuştukça değişiriz, değiştikçe kendimizi ve aynı anda geleceği dönüştürürüz.

Bizim toplumumuzda bireysel ya da başka bir şekilde bir çözüm olmadığı doğrudur.[31] Ama eğer bunu kötümserliğe sürükleyici bilgiyle değil de deneyimlediğimiz radikal bir metamorfozun farkındalığı –bilincimizde ve yaşantımızda- ile dengelersek belki de gerçekleşebilir/mümkün HAYALİMİZİ yaratma cesaretine sahip olabiliriz. Şu açıktır ki günbe gün baskıyla yüz yüze kalıp yine de hala umudu sürdürmek kolay değildir. Ama bu bizim tek şansımızdır. Umudu (bağlantıları görme ve şimdide geleceği hayal etme yeteneğini) bırakırsak zaten kaybolurız. Umut kadınların en güçlü devrimci aracıdır; hayatımızı, işimizi ve aşkımızı paylaştığımız her anda birbirimize verdiğimiz şeydir. Umut bizi kendimizden nefret etmekten, kendimizi suçlamamızdan ve kadercilikten öteye bir yere çeker. Depresyona teslim olursak, otoriter politikaların ve ataerkil baskının kaçınılmazlığını kabul etmiş oluruz ("Umutsuzluk en kötü ihanettir, en soğuk cazibedir: En azında düşmanın her zaman hüküm süreceğine inanmaktır."[32] Marge Piercy). Acımızın ve öfkemizin umutsuzluk ve kısa vadeli sahte "çözümler" içerisinde bulanıklaşmasına izin vermemeliyiz. Yapabileceğimiz hiçbir şey yeterli değildir ama öte yandan kafamızda, hayatımızda ve başkalarının hayatında yaptığımız "küçük değişiklikler" boşuna ve etkisiz değildir. Bir devrim yapmak çok uzun bir zaman alır: Devrim hem hazırladığımız hem de yaşadığımız bir şeydir. Geleceğin dönüştürülmesi anlık bir şey değildir, ama topyekün ... ne olduğundan ne olabileceğine uzanan düşünce ve eylem, bireysellik ve kolektiflik, kendiliğindenlik ve örgütlenmenin sürekliliğidir.

---

[31] Fran Taylor, "A Depressing Discourse on Romance, the Individual Solution, and Related Misfortune," *Second Wave*, 3. Cilt, No. 4.

[32] Marge Piercy, "Laying Down the Tower," *To be of Use* (Doubleday, 1973), s. 88.

Anarşizm bu dönüşüm için bir çerçeve sağlar. Biz onu yaşadıkça "gerçek" olabilecek bir görüş, bir rüya ve bir olasılıktır. Anarşizmi gelecekle ilişkilendiren bağlantı feminizmdir. En nihayetinde bu bağlantıyı açık bir şekilde görebildiğimizde, bu görüşü savunduğumuzda, bu Umuda tecavüz edilmesini reddettiğimizde, hiçliğin kıyısının üzerinden yürüyüp çıplak bir şekilde hayal edilebilecek bir varlığa geçeriz. Kadın bakış açısı/imgelemi yüzyıllardır kadın bedenleri içerisinde taşıdığımız anarko-feminizmdir. "Bu görüşü hayata geçirmek her birimizin içinde devam eden bir mücadele olacaktır,"[33] ama bunu yapmak zorundayız. "Filler gibi öfkemizi savaşa sürmek" zorundayız.

Hepimiz kabus ışıltısından muzdarip uyurgezerleriz.
Kilitli koğuşlarda görüşümüzü gömeriz, vazgeçerek...
Sadece aynayı kırıp kendi görüşümüze tırmandığımız zaman
Sadece akarak ve şarkı söyleyerek rüzgar olduğumuz zaman
Yalnızca kemiklerimizle mızrak olduğumuz düşün içinde
En sonunda gerçek oluruz/gerçeğe dönüşürüz
Ve uyanırız.[34]

---

[33] Laurel, s. 40.

[34] Piercy, "Provocation of the Dream."

4
ANARKO-FEMİNİZM VE YENİ "KADIN SORUNU"

Stacy/Sally Darity

Anarko-feministlerin bir kadın birliğinin DEVRİM GÖRÜŞLERİNİ BESLEDİĞİ GÜNLER GERİDE KALDI. 70'li yıllardaki "Anarşizm ve Feminist Bağlantı" adlı makalede "Kız kardeşliğin geliştirilmesi, benzersiz bir tehdittir, çünkü doğrudan hiyerarşi ve egemenliğin temel sosyal ve psişik biçimine karşı çıkar"[1] gibi bir alıntıya rastlanırken, bugün kız kardeşliğin tek başına hiyerarşi ve egemenliğe tehdit oluşturmadığı açıktır. Herhangi bir feminizm modelinin mantıksal sonucu, diğer eşitsizlikleri bir yana bırakarak basit bir şekilde erkek mevkidaşları ile kadınlar arasında ırk/sınıf eşitliğini aramak olmamalıdır. Anarko-feminizmde daha açık olan, cinsiyet baskısını vurgulamanın başka güç sistemlerinin adına olmaması gerektiğidir. Bu kavramlardan bazıları kesişimsellik tarafından ele alınırken, ben kardeşlik kavramının daha ileri bir sorgulamasıyla ve daha spesifik olarak "kadın sorunu" olarak adlandıracağım yeni kavramı genişletmekle ilgileniyorum: "Kadın" olarak adlandırılan kimlik etrafında yönelmeye devam mı edeceğiz, yoksa bizim üzerimizde baskı uygulamak için güç yapılanmalarının yarattığı bu kategoriye karşı mı çıkacağız?

---

[1] Silvia Federici, *Caliban and the Witch* (2004).

Birçok kişi anarşizmin bütün hiyerarşi, egemenlik, cinsiyetçilik ve bunun gibi kavramlara karşı çıktığı konusunda hemfikir olmasına rağmen, yine de gerekli olan cinsiyetlendirilmiş kaygıların merkezi olduğu bir eğilimdir. Anarko - feminizmin feminizm vurgusuna özgü iki temel ve bağlantılı ilkesi olduğunu iddia ediyorum: Herkes cinsiyet (veya cinsiyet katmanı, aşağıya bakınız) konusunda zorlayıcı olan her şeyden bağımsızlığa ve bedensel özerkliğe sahip olmalıdır – bedensel acıdan kurtulma özgürlüğü ve bedenleriyle istediğini yapıp istediğini yapmama özgürlüğüne.

Ataerkilliğe değinmek yerine, toplumsal cinsiyetle ilgili baskıya değindim, çünkü toplumsal cinsiyet baskısı çok boyutlu ve karmaşık biçimde çalışıyor. Bireyler beden bölümleri ve işlevleri, hangi cinsiyet olarak algılandıkları (cinsiyet özellikleri), cinsiyet sunumları, cinsellikleri ve/veya empoze edilen cinsiyet kutularına ne kadar uydukları konusunda çeşitli deneyimlere sahip olabilir (cinsiyet bölümlenmesine ya da cinsiyet eğilimine dayalı olarak). Şimdi tabi ki bu baskı, erkeklerin üstün kadınların aşağı sayıldığı bu düzen yüzünden bu şekilde yapılandırılmıştır, aynı zamanda bu düzeni dayatmak onun gücünü devam ettirir.

Bedensel özerkliğe ilişkin ilke aynı zamanda çok boyutludur. Bu ilke her zaman olmasa da baskının cinsiyet temelli bir tezahürü ile ilişkilidir. Bu ilke sadece cinsellikle, onaylamayla ve yeniden üretici özgürlük vs. ile ilgili değil, aynı zamanda özgür tercihlerimizi doğru bir şekilde yapabileceğimiz ideal bir toplumla ilgilidir, mesela böyle yaptırmamız gerektiği konusunda bir baskı hissetmeden liposuction yaptırma özgürlüğümüz olmalıdır. Elbette pratik düzeyde bu ilke, güç dinamikleri, adaletin neye benzediği ve teknoloji gibi konularla ilgili olduğu için inanılmaz derecede karmaşıktır. Bedensel özerklik ilkesi, seks işçiliği gibi burada ele almayacağım şeyler hakkındaki hararetli tartışmalar bağlamında önemli olduğu için, bireysel özgürlüğün ortak özgürlükle ilgili dengesinin biraz daha fazla değerlendirilmesini gerektirir. Bu

denge aynı zamanda, "kadını" tanımlamanın başkalarının özgürlüğünü etkileme biçimlerinin tartışılmasına da uygulanmalıdır. Bu çalışma ilkeleri bu tartışmaları beslemelidir.

Toplumsal cinsiyet baskısının gerçek etkilerini ifade eden kavramları terk etmemiz gerektiğini savunmasam da yukandaki çalışma ilkelerinin kimlik politikalarına tercih edildiğini iddia ediyorum. Kimlik politikaları, belirli bir baskı[2] türüne öncelik verme ve sistemde eşit temsil ve katılım sağlama amacıyla çoğunlukla bu baskıyla ilgili kimliğin sınırlarını sertleştirme eğilimindedir.[3] Çok kişinin iddia ettiği gibi, bu olmaması gereken (mesela karşıt sınıflar arasında) yeni ittifaklar yaratır, kimliklerin karmaşıklığını ve kesişimlerini marjinal hale getirir, kimlikleri ve dolayısıyla baskıyı da pekiştirebilir, asimilasyonun bir strateji olduğu hallerde sisteme sadakati arttırır. Eşitsizlikleri dengelemek için aranan güç biçimleri genellikle sorgulanmadı.

Anarko-feminizm, (ya da queer anarko-feminizm) amacı cinsiyet kategorilerini devam ettirmek yerine yıkmak olduğu sürece bir kimlik politikası değildir. Yukarıdaki ilkeleri merkeze alabileceğimizi ve kimlik sınırlarına takılmadan toplumsal cinsiyet baskısına karşı çıkabileceğimizi iddia ediyorum. Mesele güç yapılanmalarını ve onların gerçek etkilerini kabul edip onlara karşı çıkmaktır, üzerimizdeki baskıların etrafında kimliklerimizi yaratmak ya da güçlendirmek değildir.

Anarko-Feminizm ve Cinsiyet: Yeni Fikirler

Daha güvenli mekanların ve ayrılıkçılığın, cinsiyetçiliğe ve cinsel şiddete yanıt olarak ele alındığında çok net olmadıkları ortaya

---

[2] http://plato.stanford.edu/entries/feminism-gender/.

[3] "When Feminism is Revolting" (2012) makalesinde bu konuyu daha kapsamlı biçimde inceliyorum, http://anarchalibrary.blogspot.com/2012/02/when-feminism-is-revolting-initial.html.

çıktı. Mesela tacizin iki kadın arasında da olabileceğini biliyoruz. Kadın gruplarının veya mekanlarının sadece erkeklerden arınmış oldukları için hiyerarşiden bağımsız olmadıklarını biliyoruz (beyaz olmayan feminist grupların yanı sıra Jo Freeman'ın "Yapısızlığın Tiranlığı'nda" tartışıldığı gibi). Feministlerin daha güvenli olması ya da sadece cinsiyet baskısına daha iyi odaklanmayı sağlamak için yarattığı alanlar, giderek artan bir şekilde cinsiyet kategorileri arasında bir çizgi çizme zorluğuyla karşılaştı. Daha da önemlisi bu çizgiyi çizmenin sonuçları, transları dışlamak ve bizim mücadelelerimizi görmezden gelmektir. Michigan Kadın Müzik festivali, sadece "kadın-doğmuş-kadınlar" için oluşturulan mekanlar etrafındaki tartışmanın çağdaş ve klasik bir örneği olmuştur. 2001 yılı civarında radikal bir tezahürat listserv'inde (kullanıcılara posta listesine abone olma, katkıda bulunma ve çıkma şansı veren bir mail listesi) karşılaştığım bu şey, fanzinlerde ve online forumlarda bir konu haline geldi. Anarşist ve feminist mekanlarda transların varlığının ve görünürlüğünün artması, queer teorinin yükselişiyle ve başka sebeplerden dolayı, Birleşik Devletler'de son birkaç yıl içerisinde böyle mekanlarda transların varlığı daha yaygın hale gelmiştir.Anarko-feminizm içerisinde trans gruplarına bazı katılımlar 1970'lerde belgelenmiş olsa da başka bir yerde yine de bu gruplamaya dahil edildi.[4] Hala pek çok durumda basit olarak bu varsayılır, birisinin cinsiyet zaminine saygı duymakla birlikte, bu kadın mekanları kadınlar içindir (transların da içinde bulunmasına, ya da bütün trans gruplarının ve kadınların bulunmasına, bütün bunları tanımlama süreci de problemli olmasına rağmen).

---

[4] "On the Edge of All Dichotomies: Anarch@-Feminist Thought, Process and Action, 1970-1983" (2009) http://wesscholar-wes-leyan.edu/cgi/viewcontent/cgi?article=1355&context=etd_hon_theses 80-81. Bakınız ayrıca ttp://anarchalibrary.blogspot.com/2010/09/on-the-edge-of-all-dichotomies-anarch.html.

Anarşist feministler, yakın bir zamanda toplumsal cinsiyet ikiliğini bu şekilde teorik açıdan ele almadı. Cinsiyet rollerini ve biyolojik belirlenimciliği ele aldılar, ama cinsiyetleri zaman içinde anlamlı hale getirilen ikili, karşılıklı/özel, siyasi/sosyal bir kategori olarak eleştirmediler. Bu durum değişiyor.[5]

Etkisi inkar edilemese de, kadın kimliği etrafında politik yönelime ilişkin endişeleri anlamak için Judith Butler'ın Cinsiyet Belası'nı (Gender Trouble) okumak gerekmez. Butler tarafından ortaya atılan sorular arasından şunu sorabiliriz: "Kadın kategorisinin oluşturulması, cinsiyet ilişkilerinin istenmeyen düzenlemeleri ve yeniden bir araya getirilmesi sonucu tutarlı ve istikrarlı bir konu oluşturulması mıdır? Ve feminist amaçlara tam olarak aykırı bir somutlaştırma mıdır?... Eğer öznenin oluşumu bu temelin kabul edilmesi yoluyla düzenli olarak bir güç ilişkileri alanında gerçekleşiyorsa, feminist öznenin kimliği, feminist politikanın temeli olmamalıdır."[6]

Her ne kadar karışıklık bir şekilde "kadın" toplumsal cinsiyete, "dişi" ise cinsiyete atıfta bulunarak hafifletilebilse de feminizmde "kadın" terimi bazen cinsiyeti dişi olanları ifade eder. Ama cinsiyeti toplumsal cinsiyetten ayırmak, cinsiyeti yapının dayandığı bir gerçeklik olarak kurmaya eğilimlidir. Cinsiyetin toplumsal cinsiyet haline geldiği yolları anlamaya katılma zamanımızın geldiğine inanıyorum. Cinsiyet baskısının kökenleri hakkındaki anarko - feminist teorinin yokluğu durumunda, çeşitli bakış açılarından bazı fikirleri bir araya getiriyorum. Bu yaklaşıma dair endişelerim olsa ve çözümlemelerimi materyalizmle sınırlandırmakla ilgilenmesem de cinsiyet kategorilerinin oluşumunu Fransız materyalist fe-

---

[5] "When Feminism is Revolting," (2012).

[6] Mesela Bell Hooks, ataerkil erkekliği diğer erkeklik biçimlerinden ayırır. Bakınız ayrıca "When Feminism is Revolting" (2012) http//anarchalibrary.blogspot.com/2012/02/when-feminism-is-revolting-initial.html.

ministleri Christine Delphy, Monique Wittig ve Collette Guillaumin'e kadar geniş bir şekilde kavramayı yararlı buluyorum.[7] Delphy bilebileceğimiz şeylerin çok fazla olduğunu kabul etse de şöyle yazar;

"Çoğu insan için... anatomik cinsiyet (ve onun içerimleri) toplumsal cinsiyeti üretir ya da en azından ona izin verir – teknik iş-bölümü. Bu da bir grubun diğeri tarafından tahakkümünü yaratır ya da en azından ona izin verir. Bununla birlikte toplumsal cinsiyeti yaratanın baskı olduğuna inanıyoruz ve öyle ki mantıksal olarak iş bölümü teknik iş bölümünden önce gelir ve onu yaratır, başka bir ifadeyle bizim toplumsal cinsiyet dediğimiz cinsiyet rollerini yaratır. Öyleyse toplumsal cinsiyet insanlığın hiyerarşik olarak ikiye bölünmesinin sosyal pratikle ilgili anatomik bir ayrıma (ki bu ayrım kendi içinde sosyal içerim taşımaz) dönüşmesi bağlamında anatomik cinsiyeti yaratır. Sosyal pratik ve sadece sosyal pratik, fiziksel bir olguyu (bütün fiziksel olgular gibi kendi başına herhangi bir anlamdan bağımsız olan sosyal pratik) bir düşünce kategorisine dönüştürür."[8]

Delphy ve diğerleri kadın kavramının sadece güç ilişkileri içerisinde var olduğunu düşünür. Cinsiyet farklılıkları doğal değildir ama doğallaştırılmıştır. Bu bakış cinsiyeti verili olarak kabul eden teorilerden büyük ölçüde ayrılır. Bazıları cinsiyetin toplumsal cinsiyet rollerine yol açtığını ve cinsiyet/toplumsal cinsiyet baskısının hiyerarşinin ilk biçimi olduğunu teorileştirir. Ancak cinsellik verilen bir doğal kategori olarak değil, doğallaştırılmış bir kategori olarak kabul edilirse, toplumsal cinsiyet baskısını ve onunla gelen

---

[7] Bakınız Namaskar Shaktini, *On Monique Wittig* (2005); Christine Delphy, *Close to Home* (1984); Monique Wittig, "One is not Born a Woman (1981), *Straight Mind* (1992) içerisinde basılmış, http://zinelibrary.info/one-not-a-woman-monique-wittig; Christine Delphy, "Rethinking Sex and Gender" (1993); Stevi Jackson, *Christine Delphy* (1996); Colette Guillaumin, *Racism, Sexism, Power, and Ideology* (1995).

[8] Christine Delphy, *Close to Home* (1984): 144.

her şeyi farklı bir ışık alında ve çok daha dengesiz bir şey olarak anlayabiliriz.

Feministler toplumsal cinsiyeti sosyal bir yapı olarak anlar. Ama cinsiyeti toplumsallaştırılmış olarak algılamak, bunun ötesinde bir adımdır ve kadın ya da dişi olarak bir kimliğin etrafında politik olarak nasıl yönleneceğimiz etrafında gerçekleşir. Bazıları somut farklılıklarla tartışmayı zor bulabilir, cinsiyet insanlar arasındaki biyolojik/anatomik/hormonal/genetik fark olarak kabul edilir ve genelde türlerin çoğalmasına karşılık gelir. Ama nadir de olsa bunların aynı hizada olmadığı (mesela genetik ve anatomi "eşleşmeyebilir"), veya iki kategoriden sadece birine girmediği kabul edilmektedir. Batılı olmayan kültürlerin ve hayvan krallığının geri kalanının incelenmesi de Batı düşüncesinin dualistik kavramlarının pek çok istisnasını ortaya çıkarır.[9] Farklı bedenlerin genel organizasyonda iki kategoriye ayrılması gerçeği ve bunların üreme işlevleri kabul edilebilir olsa da, bu farklılıkların öneminin ve kutuplaşmasının cinsiyetçi olduğuna inanıyorum; bu kategoriler politik çıkarların ötesinde doğallaştırılır. Bu yüzden genel olarak cinsiyeti toplumsal cinsiyetle birlikte sosyal bir yapı olarak kabul ediyorum, - onu cinsiyet/toplumsal cinsiyet olarak yazarak her ne kadar toplumsal cinsiyet ve cinsiyeti toplumsal cinsiyetin farklı yüzleri olarak görsem de.

Hiyerarşinin ilk formunun toplumsal cinsiyetle bir ilgisi olsa da olmasa da, toplumsal cinsiyet hiyerarşisinin doğallaştırılması katmanlı bir etkiye sahiptir. Andrea Smith şöyle yazdı; "Heteropatriyarka[10] Birleşik Devletler imparatorluğunun inşa edilmesinde önemlidir. Patriyarka toplumsal hiyerarşiyi doğallaştıran

---

[9] Bkz. Bruce Bagemihl, *Biological Exuberance* (1999); ve Joan Roughgarden, *Evolution's Rainbow* (2004).

[10] "Heteropatriyarka kavramıyla toplumumuzun temel olarak erkek egemenliğine dayandığını kastediyorum – egemenlik doğal olarak heteroseksüelliği sosyal bir norm olarak varsayan toplumsal cinsiyetçi ikili bir sistem üzerinde inşa edilmiştir." Andrea Smith, "Dismantling Hierarchy, Queering Society." *Tikkun* dergisi

mantıktır. Tıpkı erkeklerin biyoloji temelinde kadınlara doğal olarak hükmetmesi gerektiği gibi, bir toplumun sosyal elitlerinin de herkese hükmetmesi, şiddet ve kontrol yoluyla inşa edilen ulus-devlet yönetim biçimi aracılığıyla gerçekleşiyor olmalıdır.[11] Bir konuşmasında Smith şöyle söyledi: "Hint soykırımı tarihinde sömürgecilerin üstlendiği ilk görevin patriyarkayı yerli topluluklara entegre etmek olmasının nedeni budur. Sömürgeciler tarafından kullanılan ilk araç cinsel şiddettir. Sömürgecilik ve beyaz üstünlüğü için cinsel şiddetin yaptığı şey, beyaz olmayan kadınları doğal olarak tecavüze uğratır, topraklarımızı işgal edilebilir ve kaynaklarımızı doğal olarak çıkarılabilir kılar."[12]

Silvia Federici'nin *Caliban and The Witch*'de (Caliban ve Cadı) anlattığı gibi, bu fetih mantığını, bir bakıma kadınların (Avrupalı kadınların ve neredeyse bütün kadınların kolonizasyon/emperyalizm yoluyla)yenilgisini dile getiren cadı avları sırasında ortaya çıkmakta olan toplumsal cinsiyetin inşası tarihinde görüyoruz. Bu kitaptan ne aldığımı özetlemek gerekirse: Cinsiyet çizgileri ile güçlendirilen ayrımlarla toplumsal cinsiyet/cinsiyet hiyerarşisinin doğallaştırılmasında cadı avcılığı önemli bir rol oynadı; serfler/proleterler arasındaki sınırlar boyunca (kapitalizme geçişte) dayanışmayı kırarak isyan karşıtı önlemler olarak işlev gördü; sömürüyü haklı çıkardı (evdeki ücretsiz çalışma); kadınların erkeklere bağımlılığını arttırdı; tek eşliliği/evliliği, heteroseksüelliği, kürtaj karşıtlığını/doğum kontrolünü yasaklayarak (kısırlık, yeni doğan ölümleri ve iktidarsızlığa yol açtığı suçlamaları ile birlikte); queer

---

(Temmuz/Ağustos 2010). www.tikkun.org/article.php/july2010smith adresinden (6 Şubat 2012'de erişim sağlandı).

[11] Andrea Smith, "Indigenous Feminism without Apology," (2006), http://www.awid.org/eng/Issues-and-Analyses/Library/Indigenous-feminism-without-apology-Decentering-white-feminism.

[12] US Social Forum 2007, Liberating Gender and Sexuality Plenary, http://www.youtube.com/watch?v=x5crWlrksZs (28 Ocak 2012'de erişildi).

grupları yakmayı ("homolar"/kindling) dayatarak üremeyi kontrol etme yollarını araştırdı. Kuşatmalar arttıkça kadın bedenleri bir dereceye kadar (erkekler için) yeni mallardı. Dolayısıyla kadınlar bedensel özerkliklerini kaybetmeye devam etti ve bu süreçte spesifik toplumsal cinsiyet rollerine daha fazla (ırk ve sınıfa dayalı olarak değişen roller) zorlandı. Her ne kadar, cinsiyet baskısının doğallaştırma sürecinin başlangıcı ya da sonu olmasa da, bu durum kapitalizme geçiş sürecinin bir parçası olarak kadınlar, translar, queerler ve genel olarak Avrupa köylüleri (ve daha sonra daha da ötesi) üzerinde bir fetih rolü oynadı.[13] "Yenidünyanın" sömürgeleştirilmesinden ve aynı derecede beyazlığın inşasından kaynaklı olarak bu kaçınılmazdı.

Bu bağlamda, cinsiyet baskısının ortadan kaldırılmasının ne kadar önemli olduğunu görebiliriz. Hiyerarşi olmadan bedensel farklılıkların bir anlamı olmazsa, bu kategorileri güçlendirmek istemeyiz, ama yıkmak isteriz. Bunu tartışmadan önce, toplumsal cinsiyet kavramı ile kastedilenin belirtilmemesinin sonuçlarına işaret etmek istiyorum.

Derin bir şekilde düşününce, toplumsal cinsiyetin yıkılması ya da feshedilmesini araştırırken ve aynı zamanda herkesin toplumsal cinsiyetine ve bütün zamirlerine saygı gösterme kültürü inşa etme sırasında bir çelişki ortaya çıkabilir. Aslında birincisini destekleyen ama translar için bir yer görmeyen (ve aslında bunu bir tehdit olarak gören) ve ikincisine karşı çıkan radikal feministler vardır. Sorunun cinsiyetin tanımlanma ve anlaşılma şekillerinde yattığına karar verdim. Birçok radikal ve materyalist feministe göre, toplumsal cinsiyet bir güç ilişkisidir ve dolayısıyla yıkılması gereklidir. Ama toplumsal cinsiyet kavramı, feministler tarafından 1960'ların sonunda bu konuda "yanlış bir bedende sıkışıp kalma"[14] hissiyatı olarak yazan bir psikologtan alınmıştır. Bu, bir anlamının diğerleri ile ilişkili olmadığı anlamına gelmez, ama

[13] Silvia Federici, *Caliban and the Witch* (2004).

[14] http://plato.stanford.edu/entries/feminism.gender/.

"toplumsal cinsiyet" öyle görünmese de farklı kavramlara atıfta bulundu.

Fransız materyalist feministlerin ve diğer radikal feministlerin yaptığı gibi toplumsal cinsiyeti sadece güçle ilişkili olarak algılamak, bazı transfobik önyargılara yol açabilir ve açmıştır.[15] Bu yüzden toplumsal cinsiyetin farklı ve çok geniş boyutlarını anlamlandırmak için bu terimin yerine iki farklı terim öneriyorum. Toplumsal cinsiyet katmanı (gender stratum) zorlayıcı ve iktidarla ilişkili, ikili, hiyerarşik olarak tanımlanmış toplumsal olarak yapılandırılmış kategorilere denk gelir. Cinsiyet, toplumsallaştırılmış bir cinsiyet olarak bu terime dahil edilebilir, cinsiyet ataması (ya da göstergesi), cinsiyet rolleri ve bir dereceye kadar cinsiyet yüklemi Kate Bornstein'in toplumsal cinsiyetin çeşitli yönlerini tanımlamak için kullandığı terimlerden bazılarıdır.[16] Toplumsal cinsiyet yönelimi cinsiyet kimliğine işaret etmek için genel olarak kullanılan bir başka terimdir, cinsiyet kimliği terimi problemli olduğu için bunu tercih ediyorum. Toplumsal cinsiyet yöneliminin toplumsal cinsiyet katmanı olmadan farklı anlamlara gelebileceğine, ama başka

---

[15] Bu konuyu "When Feminism is Revolting" (2012) makalesinde daha geniş inceliyorum,http://anarchalibraryblogspot.com/2012/02/when-feminism-is-revolting-initial.html.

[16] Kate Bornstein *My Gender Workbook* kitabında toplumsal cinsiyetin bileşenlerini dört kavramla açıklar: toplumsal cinsiyet tayini, toplumsal cinsiyet rolleri, toplumsal cinsiyet özdeşliği ve toplumsal cinsiyet yüklemi. Toplumsal cinsiyetin tayin edilmesi doktorun size doğarken söylediği şeydir, dolayısıyla bir cinsiyet tanımı olarak iptal edilebilir (Bornstein Özselci savdan kaçınmak için cinsiyet kelimesini cinsel eylemler için ayırır. Toplumsal cinsiyet özdeşliği tamamen öznel olmasına karşın, cinsiyet rolü kültürün size uygun olarak düşündüğü şey olarak tanımlanabilir. Toplumsal cinsiyet atıfları, başka bir kişinin senin cinsiyete dair ipuçlarını nasıl yorumlayacağına tekabül eder." Stephe Feldmen, "Components of Gender" http://androgyne.ocatch.com/components.html (28 Şubat 2012'de erişim sağlandı). Bornstein'ın terimlerini yararlı ama güç ilişkilerini ele alma konusunda yetersiz buluyorum.

bir kavramla karıştırılmaması gereken oldukça farklı bir kavram olduğuna da inanıyorum. "Yanlış bir bedende sıkışıp kalma" kavramının sorunları olmasına rağmen, bu kavram insanlarla ilgili ilk kullanımından itibaren, toplumsal cinsiyetin güçle zorunlu bir ilişkisi olmadığını, ama güç temelli bir doğallaştırma sürecinin gizlendiği toplumsal cinsiyetlendirilmiş bir düzenden geldiğini gösteriyor. Sonuç olarak çok katmanlı, ikili olmayan ve/veya zaman içerisinde bir kayma olabilecek cinsiyeti tanımlamanın çeşitli yolları vardır. Başka bir yerde de tartıştığım gibi[17] "erkeklik" ve "dişilik" kavramları farklı anlamlara sahiptir ve diğer güç ilişkilerinden farklı olarak anlaşılabilir.[18]

Bu terimleri kullanarak, cinsiyet katmanının yıkımı ve kaldırılması hakkında konuşabilir ve insanların cinsiyet eğilimlerini yaşama ve saygı duyulma özgürlüklerini teşvik edebiliriz. Cinsiyet katmanları sorunu için çözüm önerileri söz konusu olduğunda, bu önem kazanır (bu tür çözümler androjenlik, toplumsal cinsiyetlerin çoğalması ve/veya toplumsal cinsiyetin olumsuzlanmasıdır). Ama yıkılacak hedef özellikle cinsiyet katmanı değilse, bunların da zorlayıcı olma potansiyelleri vardır. Cinsiyet/toplumsal cinsiyet konusunda gerçekten özgürleştirici bir konum, cinsiyet yöneliminin kendiliğinden belirlenmesini gerektirir.[19] Herkesin deneyimi ve kimlik duygusu, toplumsal cinsiyetin ne anlama geldiği konusuna dahil edilmelidir.

---

[17] "When Feminism is Revolting" (2012).

[18] Mesela bell hooks "ataerkil erkekliği" diğer erkeklik biçimlerinden ayırır. Bakınız ayrıca "When feminism is Revolting" (2012) http://anarchalibraryblogspot.com/2012/02/when-feminism-is-revolting-initial.html.

[19] Bakınız Emi Koyama, Transfeminist Manifesto (2000). feminism.org/readings/pdf-rdg/tfmanifesto.pdf (6 Şubat 2012'de erişim sağlandı) adresinden; Michelle O'Brien, "Trans Liberation and Feminism: Self Determination, Healthcare and Revolutionary Struggle" (2003). Anarchalibrary.blogspot.com/2010/09/trans-libera-

Bir Teoriden Daha Fazlası

Bedensel otonomiye ve cinsiyet tabakalaşmasından özgürleşmeye bir vurguyla birlikte, bütün egemenlik fikrine bir son arayışında olan anarko-feminizm, yeni bir "kadın sorunu" talep ediyor. Bu saydıklarımızın bir kısmı daha teorik gözükse de, toplumsal cinsiyet baskısına nasıl yaklaştığımız bilinebilir ve bilinmelidir. Kendisi olmak isteyen her insanın mücadele ve karar verme... sürecine eşit bir şekilde katılabilmesi için savaşmalıyız. Bedensel özerklik ve toplumsal cinsiyet katmanından bağımsızlığın çalışma ilkelerini kullanmak, benimsetilmeye çalışılan kategorilerin ve kimlik politikaları sorunları etrafındaki sorunları güçlendirmeden cinsiyetçi (ama her zaman cinsiyetlenmemiş) baskıya işaret etmenin bir yoludur.

Sadece dil üzerinde aşırı derecede bir vurgu yapmanın çok fazla bir yardımı olacağını düşünmesem de, her bağlamdaki meselelere işaret etmek ve bu durumu yansıtan dili kullanmak daha anlamlı olur. Mesela doğrudan hamilelikle ilişkili bir konuya atıfta bulunulduğunda, "kadınlar" yerine "hamile olan veya olacak olan kişiler" ifadesi verilebilir, çünkü tabi ki bütün kadınlar hamile kalmaz, kalamaz ve sadece kendini kadın olarak tanımlayanlar hamile kalabilir ve kalır diye bir şey de yoktur. Tabi ki, beyaz olmayan pek çok kadının ve diğerlerinin tartıştığı gibi, hamileliğin uterus sahibi olmayı ve buna sahip olanlar arasında bir birlik ve "kızkardeşlik" yarattığını varsaymak yanlıştır, özselcidir her zaman olmasa da pratikte ırkçıdır. Ana akım feminizme tipik beyaz orta sınıfçı bir yaklaşımdan ziyade, burada tartıştığım çalışma ilkeleriyle yaklaşmak, hamilelik gibi şeylerle ilgili çok çeşitli faktör-

---

tion-feminism- self.html (6 Şubat 2012 tarihinde erişim sağlandı; Carolyn, Politicizing Gender: Moving Toward Revolutionary Gender Politics." www.spunk.org /texts/pubs/lr/spoo1714/gender.html (6 Şubat 1912'de erişim sağlandı).

lere yaklaşıma da izin veriyor – kişinin yaşı, ırkı, yurttaşlık/göçmenlik statüsü, toksik kimyasallara maruz kalan yerlerde çalışması ya da yaşaması (daha çok beyaz olmayan yoksullarınkine benzer şekilde), doğurganlığı ve fetüsün ya da bebeğin hayatta kalmasını etkileyen savaş ortamında yaşayıp yaşamadığı, refah içinde olup olmaması, atanmış ya da belirlenmiş cinsiyetiyle yaşayıp yaşamadığı, partnerlerinin kim olduğu ya da nasıl partner oldukları. Bir insanın çocuk sahibi olmasını destekleyen ya da engelleyen bütün bu faktörler, bunlardan birini seçip seçememek, doğum, sterilizasyon, kürtaj, doğum kontrolü ve farklı bağlamlarda travma gibi gerçek deneyimlerden bahsetme gibi konuları ilgilendirir. Bunun karşısında, doğum kontrolü ve kürtaja erişim hakkındaki feminist talep, düz kalıyor. Tabii ki bedensel özerkliğin etrafında döndüğü temel örneklerin doğurganlık, hamilelik ve yeniden üretim olduğunu kastetmiyorum, ama otomatik olarak feminist meseleler olarak sayılmayan toksinlere maruz kalmak gibi sağlık problemlerinin aynı zamanda doğurganlığı etkileyip etkilemediği konusunda bedensel özerklik ile nasıl ilişkilendirilmek zorunda olduğunu görebiliriz. Konulara bu şekilde yaklaşmak kimlik politikasının sağladığı basitlikten çok daha zor gibi görünse de, yukarıda tartışılan çalışma ilkelerini kullanmak bize kapitalizmin, devletin ve ırkın toplumsal yapılarının ve toplumsal cinsiyetin gerçek etkilerinin kesiştiği ve paylaştığı benzerlikleri gösterebilir.

Birçok yönden yaratılmış bu "kadın" denen şeyin, bu çalışma ilkelerine dayanan benzer mücadeleleri bir araya getirmenin ötesinde, bir kafes olarak önemini kabul etmek gerekir.

Açıkçası cinsiyeti iki doğal kategori olarak anladığımız sürece, interseks, trans ve bu iki kategoriye tam olarak uymayan tüm insanlar için yer yoktur. Feministler toplumsal cinsiyetin kullanıldığı anlamı yani bir sosyal yapı olarak adlandırılmasını daha işlevsel bulurken, toplumsal cinsiyet genel olarak cinsiyetle eşanlamlı kullanılır, cinsiyet karşılıklı olarak birbirini kesin bir şekilde

dışlayan kategorilerden biri ve yapı olarak toplumsal cinsiyetin meşru karşılığı olarak görüldüğü sürece, toplumsal cinsiyet kavramının sınırlamalarından hiçbir zaman kurtulamayız.

Şimdi, feministlerin, queerlerin ve transların yıllardır süren mücadelelerinden çok kapitalizmin ve devletin değişken ihtiyaçlarından dolayı, alışılmış cinsiyet ve toplumsal cinsiyetin ihlal edilmesi açısından özgürlük ne ölçüde artar? Ve ağırlıkta olan beyaz ve orta sınıf üzerinde feministlerin, queerlerin ve transların çabaları ne ölçüdedir? Biz ilerledikçe bu soruların düşünülmesi gerekir.

Bu bağlamda "Peki ya teh menz?" sorusu aşağıdaki bağlamla ilgili bir soru. Erkeklere verilen toplumsal cinsiyet rolleri, bir tahakküm kültürünü korumak için önemlidir. Herhangi bir anarşistin hiyerarşiden bağımsız yaşayabileceğimize inanması için erkeklerde onları doğal baskıcı kılan içsel bir şey olmadığı inancını gerektirir. Bu durum, görünüşte düzeltilemeyen özselleştirilmiş erkekçe var olma ve düşünce biçimlerini ifade eden feminizmlerden farklıdır. Anarşistler ve hapishane karşıtları gibi diğerleri, bir grubu veya başkalarını (mesela siyah erkekleri) doğal olarak şiddete eğilimli yapan doğal bir şey olmadığına inanır, aksi takdirde "adaletin" devlet biçimleri gerekli ve haklı görünebilir. Bell Hooks ayrıcalığa sahip erkeklere atıfta bulunmanın ters etki yaratabileceğini (eşit ilişkilere sahip olmamanın (dayatılan, doğal olmayan bir şey) özgürlükçü olmadığını[20]) iddia eder, dolayısıyla erkekler de toplumsal cinsiyet baskısına karşı mücadeleyi kendi problemleriymiş gibi görmek zorundadır. Bu durum erkeklerin bundan faydalanmadıkları anlamına gelmez, ama her ne kadar onların maliyeti göz ardı edebilmesi önemli olsa da, bu faydalar maliyeti ile birlikte gelir. Bu, egemenlik rolünü oynamaya devam eden erkeklere sempati duymamız gerektiği anlamına gelmez. Ama pek çok

[20] bell hooks, *Feminist Theory: From Margin to Center* (1984): 73-75.

siyah kadının ayrımcılığa ve erkek düşmanlığına (bu konuda bir fikir birliği olduğu anlamına gelmez) itirazı diğer olasılık anlayışlarına ihtiyaç duyulduğunu söyler.

Erkeklerin doğal olarak baskıcı olduğu inancı, kadınların baskıya dahil olmasını meşrulaştırır (mesela beyaz üstünlüğüne). Diğer taraftan, devlete ve sermayeye karşı militan direniş, bazı durumlarda baskılayan erkeğe ait olarak nitelendirilir, hatta direnişe katılan kadınlar kınanır.[21]

Anarko - feminizm, belirli bir feminizm tarzını ve güç ilişkilerini özellikle de toplumsal cinsiyetlendirilmiş olanları eleştiren bir anarşizm türüdür. "Feminizmi" arkasında taşıdığı bütün yüklerle ve kimlik politikalarıyla olan ilişkisiyle alın ya da bırakın. Ancak anarşizmin pratikte ele almadığı bir şey olarak toplumsal cinsiyet baskısına işaret eden bir terim kullanmak faydalı görünmektedir. Bizden önceki Peggy Kornegger gibi anarko - feministlerle kıyaslandığında, cinsiyetin verili bir kavram olduğu fikrinden (yani kadınların erkeklere karşı olduğu fikrinden) farklı, yeni bir konumdayız. Anarko - feminizm için şimdi gerekli olan, toplumsal cinsiyet yapılanmasının gerçek ve karmaşık etkilerini devlet ve sermaye karşıtlığı ile birlikte tanırken, toplumsal cinsiyet yapılanmasının yıkılmasıdır.

---

[21] Bu konuyu daha sonra "Gender Sabotage" makalesinde tartışıyorum, *Queering Anarchism* (2012) içerisinde.

5
KESİŞME YERLERİNDE AYAKLANMA: FEMİNİZM, KESİŞİMSELLİK, ANARŞİZM

J. Rogue ve Abbey Volcano

> Bedeni özele ya da öze bağlı değil (bir batı düşüncesi olan özerk birey), bütünsel olarak topluluğun ve kamusal alanın maddi ifadeleriyle bütünleşik ve bağlantılı olarak anlamak zorundayız. Bu bağlamda bedensel ve toplumsal arasında net bir ayrım yoktur; bunun yerine "toplumsal beden" olarak adlandırılan şey vardır.
>
> Wendy Harcourt ve Arturo Escobar[1]

Kesişimselliğin Doğuşu

Çeşitli ABD feminizmlerine ve feminist örgütlenme çabalarına yanıt olarak[2], siyah lezbiyen sosyalist-feministlerinden oluşan bir örgüt olan Combahee River Kolektifi[3], kesişimselliğin ebesi

---

[1] Harcourt, Wendy, ve Arturo, Escobar, 2002. "Women and the Politics of Space." *Development* 45 (1): 7-14.

[2] "Refusing to Wait: Anarchism and Intersectionality." http://theanarchistlibrary.org/HTML/Deric_Shannon_and_J._Rogue_Refusing_to_Wait_Anarchism_and_Intersectionality.html. (en son erişim: 5/10/2012).

[3] Combahee River Collective Statement. 1977. Anzalduza, Gloria ve Cherrie Moraga içinde (editörler). 1981. This Bridge Called my Back: Writings by Radical

olan bir açıklama yazdı. Kesişimsellik, 1970'lerin sonunda ve 1980'lerin başında siyah feminist siyasetten doğdu ve çoğunlukla ana akım feminizmin "evrensel kadın" ve "kız kardeşlik" gibi hatalı fikirler etrafında yapılanmasına bir yanıt olarak anlaşılıyor.[4] Kesişimselliği özünde, ırk ve toplumsal cinsiyet gibi kategorilerin ve sosyal konumların kesiştiği, etkileşime girdiği ve toplumsal eşitsizlikler üretmek için örtüştüğü sayısız yolu vurgulama isteği yatmaktadır; bu gerçeğe bakıldığında, evrensel bir kadın deneyiminden bahsetmek açık bir şekilde yanlış öncüllere dayanıyordu (ve tipik olarak en ayrıcalıklı kadın kategorilerini yansıtıyordu, yani beyaz, engelsiz, "orta sınıf", heteroseksüel vs.). İlk olarak ırk/sınıf/cinsiyet üçgeni etrafında anlaşılan kesişimsellik daha sonra, Patricia Hill Collins tarafından milliyet, yetenekler, cinsiyet, yaş ve etnisite gibi kategorileri kapsaması için genişletildi.[5] Ek bir model olarak kavramsallaştırılmak yerine, kesişimsellik ırk, sınıf, toplumsal cinsiyet, cinsiyet vb. karmaşık yollarla insanların günlük hayatını maddi olarak tüketmekte olan sosyal ilişkiler gibi kavramları karşılıklı birbirini oluşturan süreçler olarak incelemek için bize bir mercek sunar (yani bu kategoriler birbirinden bağımsız olarak var olmaz; daha çok birbirini pekiştirir). Farklı kategorilerden ziyade kesişimsellik, üst üste binen, karmaşık, etkileşime giren, kesişen ve çoğu zaman çelişen yapılandırmalar olarak toplumsal konumları kurar.

Women of Color. Watertown, Mass: Persophone Press. http://circuitous.org/scraps/combahee.html adresinden erişilebilir (en son 5/10/2012'de erişildi).

[4] Mesela Crenshaw, Kimberlé W, 1991. "Mapping the Margins: Intersectionality, Identity Politics, and Violence against Women of Color." *Stanford Law Review*, 43 (6): 1241-1299.

[5] Bakınız Purkayastha, Bandana. 2012. "Intersectionality in a Transnational World." *Gender & Society* 26: 55-66.

Liberal Kesişimselliğin Anarşist Bir Eleştirisine Doğru

Kesişimsellik her zaman ve hala kimlik üzerine odaklanır. Her ne kadar bu teori, baskı hiyerarşilerinin ve sistemlerinin kenetlendiğini ve karşılıklı olarak birbirini kurduğunu öne sürse de, kesişimsellik her zaman yapısal hiyerarşi ve baskıları düzenleyen bir yolda kullanılır. Mesela "ırk, sınıf ve cinsiyet" her zaman herkes tarafından yöntemler ve dereceler çeşitliliği içinde deneyimlenen baskılar olarak görülür – yani hiç kimse kimliğin zorlanmış atamalarından bağımsız değildir. Bu kavram özellikle bir mücadele konusunda faydalı olabilir, ama bu üç kategori her zaman sadece kimlikler olarak ve birbirine benzer biçimde muamele gördü, çünkü onlar "baskılardır." Mesela hepimizin bir ırk, cinsiyet ve sınıfa sahip olduğu öne sürüldü. Çünkü herkes bu kimlikleri farklı biçimde deneyimler, kesişimsellik üzerine yazan çok sayıda teorisyen, ırkçılık ve cinsiyetçiliği tamamlamak için "sınıfçılık" olarak isimlendirilen bir şeye değinir. Bu durum sınıf baskısının, sınıflı toplumu devam ettirirken yoksullara "daha kibar" davranan zenginler tarafından düzeltilmesi gerektiğine dair ciddi bir kafa karışıklığına yol açabilir. Bu çözümleme sınıf farklılıklarını basit bir biçimde kültürel farklarmış gibi ele alır. Bu da sorunun kökenine inmekten ziyade sınırlı bir "çeşitliliğe saygı gösterme" stratejisine doğru ilerliyor. Bu sav, kapitalizmi ve sınıflı toplumu özgürlüğün kurumları ve düşmanları olarak gören bir sınıf çatışması çözümlemesini engeller. Zenciliği ve sınıf elitizmini kaldırarak kapitalizmin altına "girmek" istemeyiz. Tercihen kapitalizm ve sınıflı toplumu hep birlikte alt etmek isteriz. Sınıfçılıktan bahseden toplumlar tarafından ortaya atılan bazı ilişkili noktaların olduğunun farkındayız – işçi sınıfı içinde gelir yapılanmasını göz ardı etmeyi kastetmiyoruz. ABD'nin son derece farklılıklar gösteren işçi sınıfı içerisinde örgütlenmek, bu farklılığın bilincine sahip olmanızı ve

onu kabul etmemizi gerektirir. Ama bunu diğerleri üzerinde sistematik bir güce sahip olmakla birleştirmenin doğru olmadığını hissediyoruz – sözde orta sınıfın büyük bir bölümü daha yoksul olan yaşıtlarına göre göreceli olarak finansal bir avantaja sahip olabilir, ama bu durum diğerleri üzerinde bir güç sahibi olma ve onları sömürme ile aynı şey değildir. Dahası sosyolojik temelli bu sınıf çözümlemesi, insanları "kimliklerinin" "orta sınıf" (bu terim o kadar çok tarıma sahip ki onları alakasız hale getiriyor) üyesi olduğuna inandırarak yanlış yönlendiriyor, ABD'deki sınıf bilinci eksikliğine katkıda bulunarak onları da yönetici sınıfla/baskıcılarla aynı yere koyuyor. Kapitalizm, büyük çoğunluğun kendi yaşantısını sürdürebilmek için çalışıp, çok az kişinin bunu yapabildiği (mesela hırsızların) bir sömürü sistemidir. Sınıfçılık terimi sömürüyü açıklamaz, onu hatalı bir kavrama dönüştürür. Biz sınıflı toplumun sonunun gelmesini istiyoruz, sınıfların birbirine "saygı" duyduğu bir toplum istemiyoruz. Sınıflı toplum hala varken sömürünün ortadan kaldırılması mümkün değildir. Sömürüye son vermek için aynı zamanda sınıflı toplumu da sona erdirmeliyiz (ve bütün kurumsallaşmış hiyerarşileri de). Bu kritik mesele çoğu zaman "sınıfçılığa" son vermek için kesişimselliğe çağrı yapan teorisyenler tarafından gözden kaçırılır. Bunun yerine anarşistler olarak, bütün sömürü ve baskının sona ermesi için sesleniyoruz ve bu sesleniş sınıflı topluma son vermeyi de içeriyor. Kesişimselliğin liberal yorumları, onu bir kimlik olarak görerek ve sonuna "izm" takısı getirerek onu ırkçılık ve cinsiyetçilikle aynıymış gibi bir safta tutup sınıfın benzersizliğini kaçırıyor. Kapitalizmin kökünü kurutmak sınıflı topluma bir son vermek demektir; kapitalizm sınıf savaşı demektir. Benzer bir şekilde, ırk, toplumsal cinsiyet, cinsiyet, yeteneklilik/engelli olma, yaş – hiyerarşik olarak düzenlenmiş toplumsal ilişkilerin tümü- kendi benzersiz yollarını-

dadır. Anarşistler olarak, bütün bu toplumsal ilişkileri tek bir çerçevede düzenlemek yerine benzersiz nitelikler olarak onlara dikkat çekmeliyiz.

Sınıfı, "sadece başka bir kimlik" olarak görerek geleneksel kesişimsellik kavramları özgürlükçü mücadeleye ve sürece zarar veriyor. Kesişimsellik egemenlik ilişkilerinin birbiri ile etkileşim içinde olduğu ve desteklediği yolları örneklerle açıklar, bu demek değildir ki bu sistemler özdeştir ya da birleştirilebilir. Bunların her biri tektir ve farklı şekillerde işler. Bu sistemler aynı zamanda birbirini yeniden üretir. Beyaz üstünlüğü cinsiyetleştirilmiş, hatta toplumsal cinsiyetleştirilmiştir, hetero normallik ise ırkçılaştırılmış ve sınıflaştırılmıştır. Baskıcı ve sömürücü kurumlar ve yapılar, sıkıca birbirine girmiştir ve birbirini tutmaktadır. Onların kesişimlerini (bağlantı yerlerini) vurgulamak, bize onları yıkmak ve geleceğimizi şekillendirmeye başlamak için daha özgür, daha arzu edilen ve daha sürdürülebilir ilişkiler kurgulamak için yararlı açılar sunar.

Kendimize Ait Anarşist Bir Kesişimsellik

Özellikle kesişimsellik adı altında yazan teorisyen ve aktivistler tarafından yapılan bu genel hataya rağmen, bu teori görmezden gelinemeyecek kadar çok şey öneriyordu. Mesela kesişimsellik, merkezi ya da temel bir baskıyı reddediyor. Yapısal ve kurumsal düzeyde yorumlandığında, bu kapitalizme karşı mücadelenin aynı zamanda heteroseksüelliğe, ataerkilliğe, beyaz üstünlüğüne vb. kavramlara karşı mücadele olduğu anlamına gelir. Kesişimsellik sık sık sadece, bu baskıların günlük hayatta insanlara derece ve birleşim açısından kendilerine özgü bir kimlik kurmak için nasıl çakıştığını anlama konusunda bir araç olarak kullanılır. Anarşistler olarak bizim için daha yararlı olan şey, insanların günlük ya-

şamlarının yapılar ve kurumların kesişme ve etkileşime girme şekilleri hakkında konuşabilmek için nasıl kullanılabileceğini anlama konusunda kesişimselliği kullanmaktır. Bu proje, bütün baskı biçimlerine karşı bizim çözümlemelerimizi, strateji ve mücadelemizi bilgilendirebilir. Yani anarşistler, egemenliğin sosyal ilişkilerini yaratan, yeniden üreten ve devam ettiren kurumsal aşamalara bağlantılar çizmek için, yaşanmış gerçekliği kullanabilir. Ne yazık ki kesişimselliğin liberal yorumu, bu tarz kurumsal çözümlemeleri engeller, çünkü kesişimsellikten alabileceğimiz şeyler olmasına rağmen aynı zamanda onu farklı bir anarşist perspektiften eleştirmeliyiz.

Kesişimselliğin evrensel olarak kabul edilmiş bir tanımı olmadığını belirtmekte fayda var. O da feminizm gibi tam anlamıyla betimleyici olmak için yenilikçi bir başka kelimeye daha ihtiyaç duyuyor, bu makalede biz kendi perspektifimizi tanımlamak için "anarşist kesişimsellik" kavramını kullanacağız. Devlet ve kapitalizm karşıtı (beyaz üstünlüğü ve hetero-patriyarka konusunda devrimci bir duruş kadar) bir perspektifin kesişimselliğin mantıksal sonucu olduğuna inanıyoruz. Bununla birlikte, biraz daha liberal bir yaklaşımla kesişimsellikten çok fazla şey çıkaran da var. Bu durum yine kapitalizm ve sınıflı toplumdan çok "sınıfçılık" ve de sürekli eksik bırakılan devlet eleştirisinde görülebilir.[6] Ayrıca, bazen sistem ve kurumlardan ziyade sadece bireysel deneyimlere odaklanma eğilimi söz konusudur. Bütün bu mücadele noktaları bağlantılı olsa da, ABD'de derin bir şekilde benmerkezci olarak sosyalleşmiş biçimde yetişen insanlar, bireylerin baskısı ve hakaretini vurgulama eğilimine sahiptir ve bu çoğu zaman daha geniş ve sistematik bir bakış açısına zarar verir. İlgi alanımız, kurumların nasıl işlediğine ve günlük hayatımız ve sosyal ilişki kalıpları-

[6] "Refusing to Wait: Anarchism and Intersectionality."

mızla nasıl yeniden üretildiklerine bağlıdır. "Bireysel deneyimlerimizi" onları yeniden üreten sistemlere ve de sistemleri deneyimlere nasıl dönüştürebiliriz? Bu sistemlerin birbirini yeniden ürettiği yolların izini nasıl süreriz? Bunları nasıl dağıtıp özgürlüğü besleyen toplumsal ilişkiler yaratırız?

Kesişimselliğin kurumsal ve sistemik bir çözümlemesi ile birlikte, anarşistler başlangıçtaki alıntıda geçen "toplumsal beden" kavramını vurgulama imkanını tanımıştır. Ve eğer bu toplumsal bedeni tam olarak hesaba katarsak, (hiyerarşi ve eşitsizliklerin toplumsal dokumuza işlendiği yöntemler) kesişimsel teorilerde ortaya konan, yazılan hemen hemen her şeyde göze batan bir ihmali vurgulamasaydık savsaklamış olurduk: Devlet. Siyasal eşitliklere sahip bir toplumda değil, anarşistlerin devlet olarak tanımladığı kurumsal süreçlerde bazılarının yönetildiği, kontrol edildiği ve hükmedildiği karmaşık bir egemenlik sisteminde varız. İnsanların hiyerarşik düzenlenmesini tartışan Gustav Landauer, bazılarının halkın kontrolünün üstünde ve ötesinde siyasi bir bedende diğerlerine hükmettiği devleti bir sosyal ilişki olarak görür.[7] Bizler sadece ırk, sınıf, cinsiyet, toplumsal cinsiyet, yetenek ve geri kalan genel uzun bir liste ile belirlenmiş bedenler değiliz. Aynı zamanda politikacılar, hakimler ve her türden bürokratlar tarafından yönetilen bir toplumda politik özneleriz. Toplumsal bedene açıklama getiren kesişimsel bir çözümleme, anarşistler tarafından sonrasında isyancı amaçlar için genişletilebilir, çünkü bizim sefaletimiz kapitalizm ve insanlığı ezen ve ezilen olarak net bir şekilde düzenlemek için gruplandıran kimlikler ağının ürettiği ve yeniden üretildiği devlet gibi kurumların içine gömülüdür.

Anarşistler olarak kesişimselliğin bizim mücadelemizi bilgilendirdiği yere kadar işlevsel olduğunu fark ettik. Kesişimsellik

---

[7] Landauer, Gustav, 2010. *Revolution and Other Writings*, çeviren: Gabriel Kuhn. Oakland: PM Press.

insanların gündelik yaşamında baskıların çakışması ve rol oynaması şeklini anlamada yardımcı olmuştur. Ama liberal çevreler tarafından yorumlandığında, tipik kesişimsel çözümlemeler çoğu aynı şekilde işleyen sayısız baskıları üstlenerek sınıf, devlet ve yönetici kurumların analizini engelleyebilir. Bizim değerlendirmemiz eğer kesişimsellikten, baskı ve sömürünün gündelik deneyimde insanların yaşamında işlevi olan beyaz üstünlüğü, heteronormativite, patriyarka, sınıflı toplum vb. gibi farklı yöntemler aracılığıyla kapsayıcı bir şekilde faydalanabilirsek bu kavramın önemli olduğudur; yoksa bunların hepsinin benzer şekilde işlemesini listelemek değildir. Asıl olan, heteronormativitenin, beyaz üstünlüğünün, sınıflı toplumun tarihlerinin benzerlikleri ve farklılıkları ile birlikte anlaşılması gerektiğidir. Dahası, birbirleri üzerinde nasıl bir işlevleri, etkileşimleri olduğunu anlamak gerekiyor. Bu çözümleme seviyesi, bizim yönetici kurumlarımızın nasıl işlediğine ve bu durumun insanların günlük yaşamını nasıl ilgilendirdiğine dair daha bütüncül bir bakış açısına sahiptir. Kesişimsellikten bu şekilde yararlanmamak bir hata olurdu.

Soyutlamadan Örgütlenmeye: Üreme Özgürlüğü ve Anarşist Kesişimsellik

Kapitalizmin beyaz üstünlüğünün ve hetero ataerkilliğin bedenler üzerinde daha fazla kontrol sahibi olma yolları, yani daha genel olarak disiplin toplumu başka bir yerde detaylandırıldı,[8] ama üreme özgürlüğü için örgütlenmenin anarşist bir kesişimsel çözümlemeden fayda sağlayacağı savını kurmak için bu tarihi biraz anlatmak isteriz. Açıkça devlet karşıtı olan üreme adaletinin anti

[8] Irk, toplumsal cinsiyet ve cinsiyetin Birleşik Devletler'de kapitalizm ve kolonyalizmi nasıl şekillendirdiği üzerine daha fazla bir çözümleme için, bakınız Smith, Andrea, 2005. *Conquest: Sexsual Violence and American Indian Genocide.* Cambridge, MA: South End Press.

kapitalist yorumu olarak kullandığımız üreme özgürlüğü, basit bir "kürtaj yanlısı" konumun üreme "haklarına" yönelik devrimci bir yaklaşım için yeterli olmadığını savunuyor. Irk, sınıf, cinsellik, milliyet ve yeteneğin bir kadının üreme sağlığına dair erişimi ile nasıl kesiştiği ve onu nasıl belirlediğini izlemek, Andrea Smith Conquest[9] kitabında ana hatlarıyla belirttiği baskı sistemlerinin daha derin olarak anlaşılmasını gerektirir. Amerika kıtasındaki sömürgecilik tarihine bakmak, bugünkü bağlamda özgürlüğün karmaşıklığını anlamamızı sağlıyor. Bir kurum olarak devlet, toplumsal üremeyi özellikle de sömürgeleştirilmiş insanların nasıl ürediğini ya da üremediğini kontrol etmeyi sürdürmek için kazanılmış bir hakka sahipti. Yerli Amerikalıların, ayrıca Afrikalı Amerikalıların, Latinlerin ve hatta beyaz yoksul kadınların[10] zorla kısırlaştırılma tarihini ele alırsak, kürtaja basit erişim tamamıyla bir üreme özgürlüğüne işaret etmez.[11] Kapsamlı ve devrimci bir harekete sahip olmak için, konunun tüm yönlerine değinmemiz gerekir: Çocuk sahibi olmak ve onları desteklemek, sağlık hizmetlerine erişim, barınma, eğitim, ulaşım, kabul edilme, evlat edinme, geleneksel olmayan aileler, vs. Bir hareketin gerçekten devrimci olabilmesi için kapsayıcı olması gerekir; kürtaj yanlısı hareket sınırda olanların ihtiyaçlarını karşılamayı çoğunlukla ihmal etmiştir. Roe v. Wade hapisteki annelerin ve kadınların yaşantısındaki karmaşıklıkları kapsayabildi mi? Peki kayıt dışı olan insanların deneyimleri ne olacak? Trans* halklar sağlık hizmetlerinin kapsayıcı olması

---

[9] Smith, Andrea, 2005. *Conquest: Sexsual Violence and American Indian Genocide.* Cambridge, MA: South End Press.

[10] Mesela, http://rockcenter.msnbc. msn.com/_news/2011/11/07/8640744-victims-speak-out-about-north-carolina-sterilization-program-which-targeted-women-young-girls-and-blacks?lite (en son erişim 5/30/2012).

[11] Üreme adaletinin tarihi e bu konuda örnekler veren iyi bir kitap için, bakınız Silliman, Jael, M. 2004. *Undivided Rights: Women of Color Organize for Reproductive Justice.* Cambridge, Mass: South End Press.

için savaşmaktadır.[12] Sadece yasal kürtaj hakkını savunmak, hetero ataerkilliğin etkilediği bütün bu kavramları bir araya getirmez. Benzer şekilde, kürtajın çok pahalı bir prosedür olduğu yerlerde, yasal "seçim" yoksul kadınlara yardımcı olmaz ve pozitif özgürlüğe erişmek için kapitalizmi parçalama gereğini vurgular. Üreme adaletini savunanlar bu konulara kesişimsel bir yaklaşım getirdiklerini savundu ve üreme özgürlüğünün anarşist feminist üreme özgürlüğü çözümlemesi anarşist kesişimsel bir çözümlemeden yararlanabilir.

Üreme özgürlüğünün anarşist kesişimsel bir çözümlemesi bize, bir topluluk birlikte mücadele etmeye başladığında, ne için savaştıkları konusunda bütünsel bir yaklaşıma sahip olmak için iktidar ilişkilerini anlamaları gerektirdiğini gösterir. Baskıcı ve sömürücü toplumsal ilişkilerin birlikte nasıl işlediğini (ve günlük yaşamda kullanılan goblemi) çözebilirsek, bunların birbirinden ayırma konusunda daha donanımlı oluruz. Mesela beyaz olmayan kadınların zorlama sterilizasyon uygulamaları konusunda özellikle ve tarihsel olarak hedef haline getirilme yollarını çözümlemek, beyaz olmayanların refah, tıbbi deneyler ve öjeni gibi sosyal programlar aracılığıyla bedensel olarak hedeflendiği bir durum yaratmak için hetero-patriyarkanın, kapitalizmin ve beyaz üstünlüğünün birlikte nasıl çalıştığını anlamayı gerektirir. Irkçılık ve beyaz üstünlüğü hetero ataerkilliği desteklemek için nasıl işledi? Cinsellik sömürgecilerin hem tarihsel hem de çağdaş olarak tecavüz, soykırım ve kölelik konusunda suçluluk duymasını kolaylaştıracak şekilde nasıl ırksallaştırıldı? Mammy ve Jezebel gibi

[12] Trans* kelimesi genel olarak şöyle kullanılır: Trans cinsiyetli, transseksüel, kuir cinsiyet, ikili olmayan, akışkan cinsiyetli, cinsiyet bükücü, interseks, üçüncü cins, travesti, crossdresser, trans erkek, trans kadın, cinsiyetsiz.

imgelerle Beyaz üstünlüğü nasıl toplumsal olarak cinsiyetlendirildi?[13] Refah devleti siyah bedeni öldürme gündemiyle nasıl ırkçılaştırılıp toplumsal olarak cinsiyetlendirildi?[14] Beyaz üstünlüğü gibi sistematik baskılar, bu sistemlerin nasıl cinsiyetlendirildiğini, toplumsal olarak cinselleştirildiğini, sınıflandırıldığını vb. çözümlemeden anlaşılamaz. Benzer bir şekilde bu tür bir çözümleme, insanların bütün egemenlik ilişkilerinin işlediği hetero-patriyarka, heteronormativitenin, kapitalizmin, devletin nasıl olduğunu anlamak için genişletilebilir. Anarşist kesişimsel bir çözümlemenin sırtındaki sorumluluk budur. Bir anarşist kesişimsel çözümleme, en azından bu bakış açısını kullanma şeklimiz, herhangi bir yapı ya da kurumu diğeri üzerinde bağlamı dışında merkezileştirmez. Aksine bu yapı ve kurumlar birbirini çoğaltmak için çalışırlar. Her biri bir diğeridir. Bu şekilde anlaşıldığında, merkezi ve temel bir baskıcı ve sömürücü yapı basitçe bir anlam ifade etmiyor. Aksine bu toplumsal ilişkiler birbirinden ayrılamaz ve biri "merkezi" diğerleri ise "çevre birimi" ilan edilir. Ve hepsi kesişimseldir. Eğer bazılarımız geride kalacaksa ayaklanmanın iyi tarafı nedir?

---

[13] Hill Collins, Patricia. 1991. *Black Feminist Thought: Knowledge, Consciousness the the Politics of Empowerment*. New York: Routledge.

[14] Roberts Dorothy, E. 1999. *Killing the Black Body: Race, Reproduction and the Meaning of Liberty*. New York: Vintage.

6
VOLTAIRINE DE CLEYRE: BİR GİRİŞ

Marian Leighton

Amerikan radikalizminin tarihi daha ileri ve derinlikli açıklamaları gerektirir. Bu durum özel olarak Amerikan anarşist geleneği için de geçerlidir. Bugünün anarşistlerine kadın ya da erkek radikal ve de entelektüel anarşist bir atası olup olmadığını sorun, sağ ya da sol kanattan olmasına bağlı olarak size sırasıyla Bakunin, Emma Goldman, Kropotkin ya da Benjamin Tucker, Josiah Warren- Lysander Spooner diye yanıt verecektir.

İlginçtir ki, bu yanıt kişiyi sağ kanat anarşizminin, Bakunin, Goldman, Kropotkin ve Berkman'ın çalışmalarına dayanan ve 19. yy Avrupası'nın kentsel isyan geleneğinde daha köklü gözüken sol kanat anarşizminden daha fazla Amerikan radikal deneyiminin yerli bir parçası olduğuna inanmaya yönlendirebilir. Bu herhangi bir şekilde adil bir ayrım mıdır? Sol kanat anarşist geleneğin entelektüel olarak büyük oranda Avrupa kökeninden gelişmiş önemli bir radikalizme dayandığı görülüyor mu? Bu doğruysa herhangi bir şekilde önemi var mı? Tabi ki sağ kanat ya da bırakınız yapsınlar'cı anarşizm de çok daha fazla Amerikan görünmeye devam ediyor.

Yukarıdaki ilişkilere duyulan cazibenin motivasyonu, tarihsel öncüllerin üzerinde titreyen ezoterik bir kavgadan daha büyük bir öneme sahiptir. Yukarıdaki soruları "gerçekten Amerikan" olan radikal bir geleneğin "ithal göçmen çeşitliliğinden" daha üstün olduğuna dair şovence bir varsayım için ortaya atmıyorum. Bununla birlikte daha meşru bir biçimde, çağdaş solcu anarşizmin devam eden Amerikan radikal tarihsel deneyimi ile ilişkisi, anarşizm ve anarşizmin karşı kültür gençliğinin olağan seçmenleri ve oldukça sofistike entelektüel radikalleri dışındaki diğer Amerikan alt kültürleri arasında var olabilecek ya da olmayabilecek temyiz üstlerini ayırmak için önemli olabilir. "Anarşizmin kime ve hangi sebeplerle hitap ettiği" ile ilgili endişeye ek olarak, Amerikan anarşizminin deneyimsel köklerine ilişkin, daha büyük bir hesaplama sorunu var.

Sol kanat anarşizm ve Avrupalı anarşizm ile sağ kanat anarşizm ve Amerikan yerel radikalizmi arasındaki ilişkinin akışında tarihsel basitleştirme ne kadar üstün körü olabilir? Bütün bunlardan sonra, tüm sağ kanat anarşistleri entelektüel miraslarını Adam Smith, Max Stirner, Nietzsche'den (Emma Goldman'dan da olduğu gibi) ve çağdaş Rusya doğumlu Ayn Rand'dan aldıklarını vurgular. Sol kanat anarşistler, Thoreau, Eugene Debs, Big Bil Haywood ve diğer Wobblies'lerin kendi yurtlarında yetişmiş radikalizmlerine olan ilgilerini kabul eder. Ama anarko kapitalistlerin hala yerli Amerikan kapitalizmi içerisinde bireyselciliğin zorunluluğunu meşru olarak kapitalistleştirmeleri devam etmektedir. Buna karşılık sol kanat anarşistleri, Marksist-bilimsel sosyalist çözümlemesi ve örgüt politikalarının genişleyen fabrika sisteminin dehşetiyle yüz yüze gelen kentsel göçmenlerle açık bir biçimde ilişkili olduğu bir dönemde bu ülkedeki en aktif ve en etkili olanlardır.

Bu dönemde, sol kanat anarşizmin nispeten daha geniş bilgisi ve Birinci Dünya Savaşı'na doğru 1880'lerin emek ve işsizlik ajitasyonları hiç şaşırtıcı değil. Bu muhtemelen anarşizmin en fazla Amerikalıya ulaştığı dönemdi. O zamanın önde gelen anarşist ajitatörleri hala bugün bizim için en çok bilinenlerdir. Ama sol kanat anarşizmin bilimsel sosyalizmle en yüksek seviyede olan bu bağlantısı, çağdaş anarşistler tarafından Amerika'da 1880'lerden önceki sol kanat öncüllerine dair sorgulama yapılmasını önlememelidir. Çoğu zaman olduğu gibi biz de Avrupalı sosyalistlerin bu ülkede onların etkisinden önce bizim radikal manzaramızın pek çok görüşünü özellikle de bu ülkedeki en eski radikal gelenek olan Amerikan dini radikalizmine bakarken sosyalist kilise hakimiyeti karşıtlığı görüşünü bozmasına izin vermemeliyiz.

Her ne kadar bütün görüşlerine katılmasam da, Eunice Schuster'in Native American Anarchism : A Study of Left-wing Anarchist Individualism kitabı, anarko komünist eylem sürecinden önce anarşizm üzerine okunacak güzel bir temel kitaptır. Schuster'in asıl meselesi ki ben de buna katılıyorum, sol kanat anarşist bireyselci geleneğinin çöküşü, sanayi emeğinin bilinçli göçmen emek sözcüsü ve örgütlenmelerini giderek artan bir şekilde gerektirdiği bir zamanda, sınıf bilinci taşımayanın çekiciliği yüzündendir. Bu sınırlamaya rağmen, Schuster'a göre Amerikan kökenli anarşistler, Avrupa kökenli anarko-komünistler gibi, "aynı şeytana saldırdı ama farklı bir şekilde ve aynı teorik hedefe yönelikti, ama oraya farklı yollarla ulaşmayı önerdiler". Aynı zamanda, Schuster, Anne Hutchinson'ın yargılanması ve sömürge engizisyoncuları tarafından Massachusetts'in eliyle kovulması ve yaklaşık yüz yıl sonra Emma Goldman'ın ABD hükümeti elinden çektikleri arasında bir benzerlik olduğuna inanıyor.

Amerikan anarşizmini, Amerikan kökenli sol-kanat bireyselciliğini ve anarko-komünizmi (daha sonra anarko sendikalizm) yaratan iki ana hat arasındaki ilişki düşünülünce önemli olan dönem

1860'lardan başlayan ve Birinci Dünya Savaşı'na doğru olan dönemdir. Bu dönem sadece en büyük göçmen işçi faaliyetinin, anarko-komünist gelişmenin ve ajitasyonun olduğu dönem değil, ama aynı zamanda sol-kanat anarşist bireyselciliğin ölümünün vuku bulduğu dönemdi. Muhtemelen bu geleneğin popüler olmasını sağlayan en önemli kişi olan Benjamin Yucker 1908'de Amerika'dan ayrıldı ve bir daha geri dönmedi. Tucker'ın ve ondan öncekilerin de bildiği protesto tarzı, acımasız etik yargı ve sözlü protesto, etik olmayan hükümete karşı direniş ve pasif olmayan bir duruş süreci, daha aktif protesto biçimleri, daha geniş örgütlü direniş ve bir protesto biçimi olarak doğrudan eylemlilikle yer değiştirdi.

Tabi ki bütün Amerikan sol kanat anarşistleri anavatanlarını terk etmedi. Kalanlar arasında Voltairine de Cleyre de vardı. Amerikan kökenli bir anarşist olarak, onun politikaları ve ahlaki seçimleri, Avrupa sosyalizminin büyük etkisinden önceki dönemin sol kanattaki bireyselci anarşistlerinin çoğunluğu tarafından savunulmuştu. De Cleyre, toplumsal sorunlara hem pasifist hem de direnişçi olmayan bireysel çözümlerin tarafında olduğu ilk anarşist dönemindeydi.

Erken radikal döneminde, de Cleyre, bireyin daha geniş sosyal/politik birimler tarafından ele geçirilmesine karşı ayaklanmayı vurgulayan bir Serbest Düşünce hocasıydı. İlham almaya güvendi ve daha önceden Amerikan cumhuriyetçi idealleri ve onların olası radikal sonuçlarıyla yakından tanışıklığı vardı. Thomas Paine ve Thomas Jefferson ve onların idealleri onun serbest düşünce dersleri için hazırlanmış konulardı.

De Cleyre Amerika'nın sınırda yaşayanlarının kendi işlerini yapmayan komşular ya da politikacılar tarafından haklarına tecavüz edilmesine izin vermek yerine, "yoluna devam edebilecek" olan bireylerin yiğit iradesinin kavramlarıyla tanışıktı. Erken

Amerikan deneyiminin bir parçası olarak bu imajın gücüne karşı duyarlıydı.

Dini reddetmesinden ve özgür düşünceye dönmesinden sonra bile, hayat görüşü, materyalizmin, uyumculuğun ve tarihin yürüyüşüne karşı ilgisizliğin kötülüklerine karşı desteklenmiş olarak uzun süre acı çeken merhametli insanların "kazanacağına" inanan temel bir dini idealizme sıkı bir şekilde bağlıydı. Sonuç olarak, bireyin sınırlandırılmış materyalist belirlenimi Voltairine de Cleyre'nin mizaç ve siyasetiyle uyum sağlamaz. Maddi iyileştirme arzusu, aynı zamanda kendi ötesinde bir yaşam görüşü tarafından motive olması gereken devrimci için asla yeterli bir motivasyon olamaz.

De Cleyre'nin bir protesto biçimi olarak direnmemeyi seçmesi, tam anlamıyla Amerikan'dır ve tam da onun dini ideolojisinde kökleşmiştir. "Direnmeme," adaletsiz vergileri reddetme, askere alınmayı reddetme, rüşvetçi hükümetlerin seçimle ilgili pratiklerine katılmayı reddetme, elmalı turta kadar Amerikan'dır ve Quaker'lar, ahlak kurallarını reddedenler, aşkınsalcılar, köleliğin kaldırılması için mücadele edenler ve pek çok diğerleri tarafından benimsenmiş geleneksel protesto biçimleridir. Bu duruşun altını çizmek, İyi İnsan'ın bekleyen, pasif olan, Zalim İnsan'ın tiranlığına ve kötülüklerine aynı şekilde yanıt vermeyen insan olduğu inancıdır. İyilik pasiflikle açıklanır.

Voltairine de Celyre'nin radikal toplumsal değişimin nasıl etkileneceği üzerine görüşleri, tıpkı "Amerikan sisteminin" sert bir dönüşüm geçirdiği gibi yaşamı boyunca sert bir şekilde değişti. Haymarket meydanının yasal işkenceleri ve devamında pek çok anarşistin şehit olması, sadece Emma Goldman ve Alexander Berkman gibi göçmen emekçi nüfusunun öfkeli üyelerini değil, aynı zamanda emeğin gereksinimleri konusunda farklı bir çağda yetişen Amerikan kökenli radikalleri de öfkelendirdi. Dolayısıyla

Haymarket olayının bir sonucu olarak, Voltairine de Cleyre Amerikan yasal sisteminin "adaleti" ile ilk hayal kırıklığını kaydeder.

Zaman geçtikçe, Amerika'nın yalıtılmış, kendi kendine yeten, bağımsız öncü topluluklar tarafından yetiştirilen erdemlerine yaptığı vurgunun, emek trendleri ve devasa imalat şirketlerinin inşasına yönelik bir Amerika ile ilgisi olmadığını hissetmeye başladı. Bu trend emekle ilgili ihtiyaçlar konusunda yeni radikal çözümler ihtiyacını açıkça ortaya koydu. Bununla birlikte, Özgür Düşünce dersi verdiği günlerdeki gibi, 1776'nın Amerikan devrimcilerinin erdemleri üzerinde ders vermenin etkili olduğuna inanmayı bıraktı. Özetle, Amerikan sömürgeciliği ve öncülüğü döneminde, yeni bir ülkede hayat kurmanın zorluğunun kıskançlıkla korunan mezhepsel bir bağımsızlığı teşvik ettiğini, kendi kaynaklarından sökülüp atılmış olan yerleşimcilerin çok yönlü ve iyi dengelenmiş bireylere dönüştüğünü ve bu deneyimin nispeten daha sade olan küçük toplulukların sosyal bağlarını güçlü kıldığını hissetti.

Ama bu Altın Çağ neredeyse ortadan kaybolmuştu ve de Cleyre Amerika'nın yeni gerçekliğinin büyük imalathaneler, kentsel yoksulluk ve izolasyonun korkunç ve kişiliksizleştirici deneyimleri olduğunu hissetti. Voltairine de Cleyre yoksul Philadelphia'nın kentsel göçmenleri arasında bir İngilizce öğretmeni rolünde, iyi bir nedenle daha sonraki gerçekliklere tanıklık edebildi. Mutlak yoksunluğun maddi koşulları arasında, ayakta kalabilmenin bir yolu olarak öğretmenliği seçmeye zorlandı (Goldman, Living my Life, 2. Cilt, s. 504).

Bir sosyal aktivist olarak dönüşümlü bir gelecek anlayışında ve ülkesindeki değişikliklerin çözümlemesini yansıtan düşüncesinde yapıcı bir geçiş oldu. Birçok bireyselci anarşist öncü devlet egemenliğinin restorasyonunu çözüm olarak gösterdi ve de göstermeye devam etti, ama Voltairine de Cleyre bunu yapmadı. (Modern anarko kapitalistler paraya inanırmış gibi davranır, "kendi

küçük kapitalist girişimini yönetmenin", büyük Amerikan bireyini, cepheler hiç kaybolmamış gibi, altın çağına geri döndürme gücü vardır.) Aksine şöyle hissetti "büyük üretim tesisleri parçalanacak, nüfus parçaların peşinden gidecek, bunun yerine erken dönem Amerika'nın güçlükle kendi ihtiyaçlarını karşılayan, yalıtılmış öncü toplulukları değil, ulaştırma hatları boyunca uzanan, kendi ihtiyaçlarının büyük bir bölümünü üreten, kendi kendine dayanabilen ve böylece özgür olabilen küçük topluluklar alacaktır" (s. 134. Selected Writings of Voltairine de Cleyre). Bu bazı açılardan, şu an yeni teknolojileri dağıtarak alternatif enerji ve yiyecek üretmek için üretimde bulunan ve mahalle sakinleri arasında işbirliği aracılığıyla daha küçük mahalleleri neredeyse özerk hale getiren pek çok anarşiste benzemez mi? Dolayısıyla, onun düşüncesinin sonucu, ne yalıtılmış sınırda yaşayanların idealinin yeniden ortaya çıkışını ne de Devlet sosyalizminin kimliksiz bürokrasisini işaret etmez.

Voltairine de Cleyre hayatının sonuna doğru, genel bir protesto olarak "doğrudan eylemciliği" kabul etti, böylece önceki duruşu olan pasif direnişsizliği açık bir şekilde gözden geçirdi. Emma Goldman'dan farklı olarak, doğrudan eylemciliği kabul ettikten sonra, kimsenin "kendi için risk içeren bir şey" yapmasını tavsiye edemedi, çünkü her birey sonuçta kendi yaşamı üzerinde sorumluluk alabiliyor; ama yine de "Emma Goldman'ı canlandıran ruh sadece köleleri kölelikten, tiranları tiranlıktan bağımsızlaştıracak –meydan okumayı ve acı çekmeyi isteyecek olan- ruhtur" (ss. 9-10. Hippolyte Havel's introduction to Selected Writings of Voltairine de Cleyre) diye belirtti. 1894 yılında, yukarıdakine benzer sözlerle, bir gece önce Newyork'un işsizlerine yaptığı kamulaştırma konuşması yüzünden daha birkaç saat önce tutuklanmış olan Emma Goldman'ın vekili olarak Philadelphia'nın işsizlerini

selamladı. Yani Voltairine de Cleyre özel mülkiyetin kamulaştırılması için destek verdi, bu özel mülkiyetin kutsallığı üzerine geleneksel bireysel anarşist duruştan çok uzak bir feryattır.

Voltairine de Cleyre en azından ideallerinde, dar bir sol kanat bireyselci anarşizm tarzından genişleyen bir sanayi çağının gelişen ekonomik gerçekliklerine daha fazla uyum sağlayan daha anarşist bir tavra doğru yapıcı bir geçiş yaptı. Bununla birlikte onun zamanında Anarşist Komünizmin, Bakuninci Anarşizm denilen şeyi kabul etmeye başladığını varsaymak yanlış olur.

Bireysel farkındalığa inanç, sosyal/politik/ekonomik ortamın şekillenmesinde önemli bir faktördür ve Amerika kökenli radikalizmde her zaman büyük bir vurgu olmuştur. Voltairine de Cleyre dar, sınır tanımayan bir bireyselcilikten, daha karmaşık toplumsal bir bağlamda bireyselliğin kapsamını anlamaya, böylelikle de doğrudan bir eylemciliğe ve kamulaştırıcı içerimlere doğru bir sıçrama yaptı. Bununla beraber kendi makalesinde yakın arkadaşı ve aynı zamanda çalışma arkadaşı, doğrudan eylemciliğin doğruluğu konusunda onu ikna eden Dyer D. Lum'un ajitatif çalışmalarından ziyade bireysel gelişim konusunda en temel, pozitif güç olarak aşkınlığa inandığını vurgulaması dikkat çekicidir. Bireysel bilincin sosyal gelişim ve değişime eşlik etmesi konusundaki vurgusu, bugün anarşistler için önemli bir sentezdir. Volatirine de Cleyre'nin onayladığı gibi:

Anarşistler, bireyin özgür ve kendiliğinden içsel yaşamını, en büyük zevklerin ve aynı zamanda ilerlemenin kaynağı, ya da bazılarının söylemeyi tercih ettiği gibi sosyal değişimin kaynağı olarak görmüştür.

Selected Writings of Voltairine de Cleyre

7
ANARŞİST OLMAK

Voltairine de Cleyre

İşte bir muhafız diğeri de öbür tarafta, ben kapının karşısındayım. Bu problemleri tavşan geometrisinde ve av köpeklerinde biliyorsunuz –asla dümdüz değil, ama her zaman bir eğri içinde koşuyorlar, öyleyse, görüyor musunuz? Ve muhafız köpeklerden daha akıllı değildi; düz koşmuş olsaydı beni yakalardı.

Bunları anlatan Petro Paulovsky kalesinden kaçan Kropotkin'dir. Masadaki üç kırıntı, atlatılan muhafızlar ve kaçak mahkumlar arasındaki göreceli ilişkiyi işaret ediyor, konuşmacı onları öğle yemeğinde yediği ekmekten ayırmıştır ve eğlenceli bir sırıtışla yere düşürmüştür. Önerilen üçgen, yanızca Tolstoy'u kurtarmak için, Rusya'nın ürettiği en büyük insanın hayat boyu sürgüne başlama noktasıydı: Bu andan itibaren pek çok yabancı dolaşmaya, onun için hor gördükleri "Prensi" terk ettikleri basit ve sevgi duyulan "Yoldaş" ünvanını almaya başladı.

Londra'daki bu küçük ve basit işçi evinde biz üç kişiydik – vaktiyle bir ayakkabıcı olan Will Welles- Kropotkin ve ben. İngiliz tarzına uygun gösterişsiz bir evde ince dilim tereyağlı ekmeklerle birlikte "çay" içtik; iki ya da üç anarşist yan yana geldiğinde, özgürlüğün gelişmesinin ve yoldaşlarımızın tüm topraklarda yaptıklarının kanıtı anlamına gelen, kalbimize en yakın olan şeylerden bahsettik. Yaptıkları ve söyledikleri onları hapishanelere yönlendirirken, konuşma doğal olarak Kropotkin'in deneyimine ve onun

kaçma cesaretine dayandı ki bundan dolayı Rusya hükümeti bugüne kadar acı çekmiştir.

Yaşlı adam hemen o anda göz attı ve hızlı bir şekilde ayağa fırladı: "Geç kaldım. Güle güle Voltairine, güle güle Will. Mutfağa giden yol bu değil mi? Mr. Turner ve Lizzie'ye de güle güle demeliyim." Ve geç kalsa da onun için bulaşık yıkanmış olanları kucaklamadan ayrılmak için isteksizce mutfaktan çıktı. Bu, anarşist hareket içerisinde kişiliği herhangi birinden çok daha fazla hissedilen Kropotkin'di – aynı zamanda en zarif, en kibar ve erkeklerin en yenilmez olanı. Kalp atışları iş ve yaşamın ortak nabzı ile ritmik olan ve anarşist olduğu kadar komünist olan biri.

Babam ve 48'li yıllarda onun babası öyle olmuş olsa da ben bir komünist değilim ki bu muhtemelen şeylerin olduğu gibi görünmelerine karşı oluşumun en uzak nedenidir: en derindeki fikirler değişkendir. Ve kendimi başka temellerde açıklamaya çalışırsam, mantıken şaşırtıcı bir hata olmalıyım; çünkü erken dönemde etkilenmelerim ve eğitimim dolayısıyla bir rahibe olmalıydım, ve bazı okul arkadaşlarımın İsa ve Meryem'in Kutsal Adlar Düzeni'nde misyoner evlerinde şimdi de yaptığı gibi, hayatımı en yoğun halinde Otorite'yi yücelterek harcardım. Fakat eski ataların isyancı ruhu, on dört yaşımdayken, Ontario Sartis'teki Huron Gölü Bizim Leydi Manastırı'nda bir kız öğrenciyken kendini gösterdi. Bunu şimdi hatırladığımda kendime acıyorum, zavallı ve yalnız küçük bir ruh, dinsel bir batıl inanç cinayetinde tek başına savaşıyor, hemen itiraf etmez ve açıkça söylemezse, sürekli, sıcak, vahşi ve sonsuz bir lanetlenme korkusu ile, inanamıyorum. Öğretmenimin emrine karşı savunduğum yakıcı enerjiyi ne kadar iyi hatırlıyorum, yanlış bir şey için özür dilemek istemedim, çünkü yanlış olduğunu düşünmedim ve sözlerimi hissederek söylemeyecektim. Öğretmenim "bu zorunlu değildir" dedi, "evet söylediklerimizi hissederek söylemeliyiz ama üstlerimize itaat etmek her zaman

zorunludur." Kızgınlıkla "yalan söylemeyeceğim" diye yanıtladım ve aynı zamanda titredim ve itaatsizliğim beni işkencelere sevk etti!

En sonunda bir çıkış yolu için mücadele ettim ve üç yıl sonra kurumdan ayrıldığımda yalnızlığımda bana yardımcı olacak bir kitap görmemiş ya da bir çalışma duymamış olmama rağmen, özgür düşünceli biriydim. Ölümün Gölgesinin Vadisi (Valley of the Shadow of Death) gibi olmuştu ve hatta Cehalet ve Batıl İnançların, boğucu günlerde beni cehennem ateşi ile yaktıkları ruhumda beyaz yaralar vardı. Ben kafir miyim? Bu onların sözü, benim değil. Gençlik günlerimin bu savaşının yanında, diğer bütün şeyler kolaydı, çünkü ne olursa olsun kendi iradem en yüceydi. Bir bağlılık yok ve hiç olmayacak. Onun üzerine düşen bütün sorumlulukla birlikte kendi özgürlüğünün bilgisi ve onaylanması, tek bir doğrultuda kalmadan hareket etti.

Yine de tanımlama eğilimimi olgunlaştıran özel durum olan beş suçsuz insanın hala bilinmeyen bir suçlu yüzünden asıldığında meydana gelen 1886-87 olayları, eminim ki benim anarşizmi kabulümde en nihai nedendir. O güne kadar jürinin yargılamasına ve Amerikan hukukunun temel adaletine inanıyordum. Bundan sonra hiç inanamadım. Bu mahkemenin rezilliği tarihe geçmiştir ve bu mahkemenin uyandırdığı hukuk gözetiminde adaletin imkanı sorusu dünya çapında etkileyici bir çığlığa yol açtı. Bir duruşma için mücadele ederken, bu soru ile birlikte, , daha sonra işitilse hayatın boşu boşuna tekrar duymak zorunda olacağı yeni ve ateşli bütün sorular zorla geçti, ve ben dağların ve Pennsylvania karlarının arasından Paine Memorial Konferansı'nı duyma şansına eriştim. O zaman yeni göreve başlamış bir hocaydım, Paine'deki mesleğimde öğleden sonraları konuşuyor ve akşamları sosyalizmi adres gösteren Clarence Darrow'u dinlemek için izleyicilerle birlikte oturuyordum. Bu benim işçi sınıfının koşullarını

düzeltmek için ve tabi ki ekonomik gelişme açıklamalarını sağlayan bir plan yapmaya dair ilk girişimimdi, karanlıktan ışığa yönelen birisi gibi buna doğru koştum. "Sosyalist" etiketini ne kadar da çabuk benimsemiş olmama ve ne kadar çabuk bir kenara atmış olmama şimdi gülüyorum. Hiç kimse benim örneğimi izlemesin, ama ben gençtim. Altı hafta sonra, Pittsburg'da bir tartışma kulübünde Mozersky adında küçük bir Rus Yahudisiyle tartışmaya giriştiğimde gözü karalığım yüzünden cezalandırıldım. O bir anarşistti ve bir parça da Socratesçi. Beni en çok sıkıntıya girdiğim bütün açıklar konusunda sorguladı, ben daha ilk açıklardan çıkarken diğerlerine akın etmek için gülümseyerek kazdı. Daha iyi bir temel gerektiği daha açık hale geldi: Bu nedenle sıradan dergilerde sunulduğu biçimde sosyoloji, modern sosyalizm ve anarşizm dersleri başladı. Beni "Özgürlük Düzen'in Kızı değil Annesidir" düşüncesine en sonunda ikna eden şey, bireyselci anarşizm yandaşı Benjamin Tucker'ın Liberty kitabıydı. Tucker tarafından savunulan özel ekonomik hayaleti artık taşımamama rağmen, anlaşıldığı üzere, anarşizm doktrini yıllar geçtikçe kendisini genişletti, derinleştirdi ve yoğunlaştırdı.

Bu harekete yakın olmayanlar için bu farklı terimler kafa karıştırıcıdır. Aslında anarşizm, taraftarları dışsal otoritenin bütün biçimlerinin ortadan kalkması ve bunun yerini sadece kendi kendini kontrolün alması gerektiğini savunan, geniş bir inanış içerisinde bir birim olan bir çeşit Protestancılıktır, ama gelecek toplum biçimi hakkındaki anlayışımız farklı biçimlere ayrılmıştır. Bireyselcilik özel mülkiyeti kişisel özgürlüğün köşe taşı olarak kabul eder; bu mülkiyetin kişinin kendi ürünlerinin mutlak mülkiyetinde olduğu ve aslında doğal mirastan pay alan herkesin kullanabildiği mülkiyet olduğunu idda eder. Komünist anarşizm ise özel mülkiyetin hem gerçekleştirilemez hem de arzulanamaz olduğunu ilan eder; sadece tüm doğal kaynakların ve toplumsal üretim araçlarının ortak mülkiyetinin bireyi eşitsizliklerin tekrarlanmasına ve devamına, devlete ve köleliğe karşı garanti altına alabileceğini kabul

eder. Benim kişisel görüşüm, her iki toplum biçiminin ve aynı zamanda bunların ara biçimlerinin hükümetin yokluğunda, insanların içgüdüleri ve maddi koşullarına göre çeşitli yerellerde denenebileceği ve bunlara iyi kurulmuş itirazların da önerilebileceği yönündedir. Özgürlük ve deneyim tek başına en iyi toplum biçimini belirleyebilir. Dolayısıyla kendimi basitçe "anarşist" olmak dışında etiketlemiyorum.

Ama "çekirdekten yetişme bir anarşist" olduğumu düşündüğüm bir dünyaya da sahip değilim. Yabancılar bizim hakkımızda bazı ilginç kavramlara sahip, bunlardan birisi de anarşist olmanın hiçbir zaman çalışmamak anlamına gelmesidir. Tam tersine, anarşistler her zaman büyük oranda yoksuldur ve çalışmadan yaşayanlar sadece zengin insanlardır. Sadece bu değil, şu anda kesinlikle böyle olmamasına rağmen, bizim inancımız insanların kendi insani etkinliklerinin yasalarına göre çalışmayı seçecekleri inancıdır, çünkü şu anda insanın kendi asıl kabiliyetini bulabilme fırsatı çok azdır. Dolayısıyla ben, özgür bir durumda başka bir şeyi seçebilecek olsam da bir dil öğretmeniyim. On iki yıl boyunca, Philadelphia'da işsiz kaldığımda, küçük bir grup Rus fabrika işçisinin genel İngilizce alanlarında İngilizce sınıfı kurma önerisini kabul ettim. Geçimimi sağlamak için bana yardım etme arzusunun ardında, ortak amacımızın propogandasında yer alma isteği yatıyordu. Ama tesadüfi olan bir kez daha asıl olan şey haline geldi ve o günden beri çalışan erkek ve kadınların öğretmeni olarak kaldım. Birlikte yaşadığım, çalıştığım ve sevdiğim yabancı Yahudilerle bu on iki yıl içerisinde,binin üzerinde ders yaptım ve onları çoğunlukla en zeki, en ısrarcı ve en fedakar öğrenciler olarak toplumsal düşüncelerin gençlik hayallerinde buldum. "Zeki Amerikalı" ona "cahil yabancı" diye küfrederken, dar görüşlü çalışanlar "sheeny'ye" (Yahudi'ye) hayatı mümkün olduğunca çekilmez kılarken, umutsuz insan sessiz ve sabırlı bir şekilde her şeye karşı yoluna devam etti. Kız ve erkek çocukları ve hatta ailesi olan ka-

dınlar ve erkekler tarafından deneyimlenen eğitim sırasında, sıradan insanların da inancın sınırlarını geçebileceği benzersiz bir kahramanlık gördüm. Soğuk, açlıktan ölme, kendini yalıtına bunların hepsi çalışma için gerekli araçları elde etmek için yıllarca sürdü, hepsinden de kötüsü vücudun iğne ipliğe dönmesi sürdü (bunlar yaygındır). Ama bütün bunların ortasında, gençlerin hayal gücü çok ateşlidir ki radikal düşüncelerin tartışıldığı çeşitli kulüp ve toplulukları ziyaret etmenin yanında, bunların hemen sonrasında sosyalist gruplar, liberal dernekler, Tek Vergi Kulüpleri ya da anarşist gruplarla ittifak yapmak için zaman bulabiliyorlar. Amerika'daki en büyük sosyalist günlük gazete Jewish Vorwaerts'dir ve en aktif ve yetkin işçiler Yahudilerdir. Yani onlar da anarşistler arasındadır. Ne pahasına olura olsun bir propagandacı değilim, yoksa hikayeyi burada bırakırdım; bu gerçek, yıllar geçtikçe ve başarılı profesyonellerin elenmesi ve emilimi kademeli olarak yapıldıkça beni, coşkunun altın sisinin ortadan kaybolduğunu eklemeye zorluyor. Bu yaşlı öğretmen, ortak başarısı tatmin edici ve salakça olanlar için sonsuza dek neyin kaybolduğunu görmek için yoldaşlığını hala gözleri alev alev ilerleyen yeni gençliğe çevirmelidir. Bazen bu gözyaşları getirir, ama Kropotkin'in dediği gibi, "Bırakın gitsinler, biz onların en iyilerine sahip durumdayız." Bütün bunlardan sonra gerçekten yaşlı olan kimdir?

İnancını ve enerjisini yıpratan, rahat koltuklara ve yumuşak bir yaşama kavuşan; 60 yaşın üzerinde parlak gözleri olan ve küçük bir çocuğun ilgisini çekmek için çok istekli olan Kropotkin değildir. Avrupa ve Amerika'da on yıllık bir hapis cezasından sonra bile boyun eğmeyen "devrimin eski savaş atı", ateşli John Most da değildir. Hevesli görünümünde hala parlayan sabahın şafağı ile birlikte, New Caledonia'nın yasaklanmış hatıralarının arkasında belli belirsiz görünen gri saçlı Louise Michel de değildir. Mezarında bence hala gülümseyen Dyer D. Lum da değildir. Tucker, Turner, Theresa Clairmunt ve Jean Grave de değildir. Hepsiyle

karşılaştım ve fışkıran hayatın kalplerinde ve ellerinde atarak, neşeli ve ateşli bir şekilde eyleme atıldığını hissettim. Bu amaçsız ve bayat toplumda toplumsal umut konusunda çürüyerek iflasa giden bu yaşlı kalpler değil, sizin genç kalbinizdir. Her zaman genç kalabilir misiniz? Öyleyse bir anarşist olun ve yaşlansanız da umudunuzla yaşayın. 1897'de gördüğüm gibi Montjuich Kalesi'nden serbest bırakılan sürgünlerle karşılaştığımızda, herhangi bir başka umudun, ateşi sürekli yakma gücüne sahip olduğundan şüpheliyim. Bu işkencenin öyküsünü Amerika'da nispeten daha az sayıda kişi biliyordu, ama cezaevinden kaçırılan mektupların elli bin kopyasını dağıttık ve bazı gazeteler onları yeniden yazdırdı. Bu mektuplar, bilinmeyen bir insanın işlediği suç yüzünden ve sadece şüphe edildiği için hapsedilmiş insanların mektuplarıydı ve tüyler ürperten ifadelerle işkencelere maruz kaldılar. Tırnakları söküldü, kafaları metal kaplar içerisinde sıkıştırıldı, bedenlerinin en duyarlı bölgeleri gitar telleri arasında büküldü, etleri kızgın demirlerle yakıldı; uzun süren bir açlıktan sonra tuzlu morina balığı ile beslendiler ve suyu reddettiler, henüz on dokuz yaşında bir delikanlı olan Juan One delirdi, başka birisi yapmadığı ve hakkında hiçbir şey bilmediği bir olayı itiraf etti. Bu korkunç bir rüya değildir. Bunları yazan ben de o yaralı ellerin bazılarıyla el sıkıştım. Bütün farklı inanç biçimlerinden ayrım yapılmadan dört yüz insan – Cumhuriyetçiler, sendikacılar, sosyalistler, Özgür Masonlar ve onlarla birlikte anarşistler- kasnaklı betonlarda ve kötü bir üne sahip olan "sıfırda" işkence gördü. Bunların hepsinin anarşiste dönüşmesi bir mucize midir? O Ağustos öğleden sonrasında, Londra girdabının Euston istasyonunda karşılaştığımız ilk partide, aylar süren tutsaklık sonrasında mahkeme olmadan salıverilen ve 48 saat içerisinde İspanya'yı terk etmeleri emredilen 28 evsiz gezgin vardı! Hapishane şarkılarını söyleyerek terk ettiler ve bu karanlık ve acılı gözlerde hala sonsuz bir Mayıs zamanı çiçeklenmesi görülebilirdi. Genel olarak, dört ya da beş yeni anarşist

gazetenin çıktığı ve anarşist hatlar boyunca sömürgecilik deneylerinin yapılmaya başlandığı Güney Amerika'ya sürüldüler. Yani tiranlık kendi kendisini bozguna uğrattı ve sürgün devrimin tohumlarının ekilmesi haline geldi.

Ve sadece o ana kadar uyandırılmamış olanı uyandırmakla kalmadı, aynı zamanda global hareketin bütün karakteri kendi arasında bütün milletlerden yoldaşların dolaşımıyla şekillendi. 1829'da Josiah Warren ile uyanan Amerikan hareketi orijinal olarak saf bir şekilde bireyselci idi; iktisat öğrencileri bu gelişmenin maddi ve tarihsel sebeplerini kolayca anlayacaktır. Ama bu son yirmi yıl içerisinde komünist düşünce, öncelikle Amerikalı işçi ile dayanışma fikrini kavramaya iten kapitalist üretimdeki yoğunlaşma ve ikinci olarak aktif komünist propagandacıyı Avrupa'dan kovma konusunda büyük bir ilerleme kaydetti. Son on yılda yine başka bir değişiklik daha yaşandı. O zamana kadar bu düşüncenin uygulanması temel olarak sadece endüstriyel konularla sınırlandırılmıştı ve iktisadi ekoller karşılıklı olarak birbirini suçladı; bugün büyük ve yaşam dolu bir tolerans gelişmektedir. Yeni nesil sanatın, bilimin, edebiyatın, cinsiyet ilişkilerinin kişisel ahlakın yanı sıra toplumsal ekonominin tüm alanlarındaki düşüncelerin geniş bir şekilde kapsanmasını kabul eder, özgürlüğü gerçekleştirmek için hangi alandan olursa olsun saflarına katılanları memnuniyetle karşılar. Çünkü anarşizmin en sonunda demek istediği iki bin yıllık Hıristiyan çileciliği ve ikiyüzlülüğünden sonra yaşamın bütünüyle birleşmesidir.

İdeler sorunu dışında, yöntem sorunu vardır. "Bütün bunlara sahip olmayı nasıl önerirsiniz?", bu soru bize en çok sorulan sorudur. Aynı değişim burada da gerçekleşir. Daha önceleri "Kuveykırlar" ve "Devrimciler" vardı, hala da varlar. Ama her bir taraf diğerinin iyi olduğunu düşünmemekle birlikte, dünya güçlerinin büyük oyunu içerisinde her ikisi de kendilerinin de kullanıldığını birlikte öğrendiler. Kendi içerisinde hiçbir insan bir birim değildir ve her ruhta Jüpiter hala İsa'yla savaş halindedir. Ama Barış

Tanrısı da büyümektedir; anarşistlerin genel olarak güç kullanmadan büyük endüstriyel problemlerden herhangi birisinin çözülebileceğine inanması saçma iken, gücün kendisinin de arzulanabilir bir şey olduğunu kabul ettiklerini ya da gücün herhangi bir problemin en nihai çözümü olduğunu kabul etmeleri de eşit derecede saçmadır. Çözüm sadece barışçıl deneyimin kendisinden gelebilir ve gücün savunucuları Tolstoy kadar bunu bilir ve inanırlar. Sadece onlar şimdiki tiranlığın direnişi kışkırttığını düşünür. Tolstoy'un "Savaş ve Barış'ının" ve "Bizim Zamanımızın Köleliği'nin" yaygınlaşması ve direniş edebiyatının yaygınlaşması amacını taşıyan çok sayıda Tolstoy kulübünün ortaya çıkması savaşla fethetmenin barışla fethetmekten daha kolay olduğu düşüncesini taşıyanların çok sayıda olduğunun bir kanıtıdır. Ben de bunlardan birisiyim. Birisi misillemeye son vermeden misillemenin sonunun geleceğini göremiyorum. Köle gibi bir teslimiyet ya da uysal bir şekilde feragat konusunda kimsenin bunu kullanmasına izin vermeyin; benim hakkım neye mal olursa olsun kabul edilmelidir ve benim karşı çıkmamın ötesinde hiç kimse ona tecavüz edemez.

İyi huylu hicivciler her zaman "bir anarşisti tedavi etmenin en iyi yolunun ona bir kader vermek" olduğuna dikkat çekmiştir. "Tedavi etmek" yerine "bozulmayı" koyarsak buna katılıyorum, geri kalan insanlardan daha iyi olmadığıma inanarak, cidden, çalışacak çok yerim olduğu sürece, çok çalışarak hiç servetim olmasa da sonuna kadar gidebilirim; maddi koşullarının sınırlamaları ile birlikte, düşüncesiz ve idealsiz bir şekilde maddi ihtiyaçlar yaratmak yerine ruhumun yoğunluğunu korumama izin verin. Benim mükafatım gençlerle birlikte yaşamak ve hala yoldaşlarımla yürümeye devam etmektir, yüzümü doğuya dönerek koşumlarımla öleceğim, Doğu'ya ve Işığa.

8
SOSYALİZM, ANARŞİZM VE FEMİNİZM

Carol Ehrlich

> Sen kapitalist toplum içerisinde bir kadınsın. İşin hakkında, faturalar hakkında, kocan (ya da eski kocan) hakkında, çocukların okulu hakkında, ev işleri, sevimli olmak, ya da olmamak (herhangi bir şekilde hiç dinlenmemiş olmak), vs. gibi konularda bezdirildin. Eğer bütün bunları düşünecek olursan ve bunların bir arada uyumu hakkında düşünecek olursan ve nelerin değişmesi gerektiği hakkında; bütün bu düşünceleri kısa bir formülle taşıyacak kelimeler ararsın ve yaklaşık olarak şunu ortaya atmak zorundasın: "sosyalist feminizm".[1]

Bütün göstergeler çok sayıda kadının, devam eden cinsiyetçilik problemine bir çözüm olarak sosyalist feminizmi "önerdiğini" gösteriyor. Bugünlerde sosyalizm (bu kelimenin şaşırtıcı biçimleri içerisinde) pek çok insan arasında popüler olmuştur; çünkü sunacak çok şeyi vardır: İşçilerle ilgili olarak, insanların dikkat çektiği bir takım devrimci teorilerle (sosyalizm hakkında okumuş olsalar da olmasalar da) ilişkili olarak, Birleşik Devletler ve onun uydularından farklı olarak yapılanmış endüstriyel toplumların bir kısım yaşayan örnekleriyle ilişkili olarak.

---

[1] Barbara Ehrenrich, "What is Socialist Feminism?" *Win Magazine*, 3 Haziran, 1976, s. 3.

Pek çok feminist için sosyalizm çekicidir, çünkü çalışan kadınların ekonomik eşitsizliğine bir son vermeyi vaad eder. Dahası, sadece sosyalist bir çözümlemenin var olan bütün eşitsizlikleri kapsamak için çok sınırlı olduğuna inanan bu kadınlar için, sosyalizm kendi radikal perspektifinin sulandırılmasına karşı bir korumayla birlikte bunu genişletmeyi de vaad eder.

İyi nedenlerden dolayı, kadınlar "sosyalist feminizmin" siyasi bir teori olarak bir anlamı olup olmadığını göz önünde bulunduruyor. Sosyalist feministler hem mantıklı hem de radikal görünüyor (en azından bazıları giderek artan sayıda kadının tökezlediği bazı reformist ve solipsist tuzaklara karşı güçlü bir antipati hissetti).

Pek çoğumuza göre, daha az romantik olan kadın tiplemeleri, mesela güçlü bir şekilde silahlanmış, günbatımına doğru at süren aile reisi kadınlarla birlikte Amazon ırkı, gerçek değil ama zararsızdır. Daha ciddi olan mesele şimdiki Ana Tanrıça takıntısı ve tapınılan nesneler, cadılık, büyü ve psişik fenomenler gibi onun çeşitli biçimleridir. Toplumun yapısını dönüştürme ile ilgilenen bir feminist olarak, bunları zararsız ama farklı bir şey olarak görüyorum.

Madde 1: Bin dört yüzün üzerindeki kadın, Nisan 1976'da daha çok yukarıdaki meselelerle ilgili olan bir kadın tinselliği konferansına Boston'a gitti. İlahilere, en son pagan düşüncesi olan takasa, göbek dansı konusundaki çalışmalara katılmaya ve regl ile ilgili ritüellere yatırım yapmaya harcanan enerji daha iyi ve daha feminist amaçlar için kullanılamaz mıydı?

Madde 2: Sadece bir feminist gazetede yayınlanan röportajlara göre, bir grup cadı, Susan Saxe'ı hapishaneden spiritüel yollarla havalandırıp kaçırmaya çalıştı. Eğer bunlar gerçekten Susan Saxe'ın bu şekilde özgürleştirebileceğini düşündüyse, ataerkil baskının gerçeklikleri konusunda tamamen bilgisizdirler. Eğer hoş bir şaka yapmaya niyetlendilerse, neden kimse gülmüyor?

Reformizm kadınların çıkarları için bu tuhaf psişik oyunlardan çok daha büyük bir tehlikedir. "Reformistin" dürüst ya da yararlı olmayan şekilde kullanılabilecek bir etiket olduğunu biliyorum – özellikle birisinin ideolojik saflığını göstermek için, ya da herhangi bir biçimde bunun somut politik bir iş olduğunu söylemek işe yaramaz, çünkü bu potansiyel olarak birlikte seçilebilir bir şeydir. Buna cevaben, bazı feministler, ikna edici bir şekilde doğru türdeki reformların radikal bir hareketi inşa edebileceğini savundular.[2]

Aynı şekilde büyük değişim beklentilerini arttıran reformist stratejiler var, yanıltıcı ve yabancılaştırıcı olanlar var çünkü bunlar malları teslim edemez. En iyi (ya da en kötü) örnek seçim politikalarıdır. Bazı sosyalistler (aşamalı değişim kavramı ile aldatılmış olan), buna denk düşer. Anarşistler daha iyi bilir. Özgürleştirici olmayan araçlarla kendinizi özgürleştiremezsiniz. Aynı eski yozlaşmış kurumlarla yönetilen ve yeni bir siyasetçi grubunu seçemezsiniz (ne kadar kız kardeş dayanışması olursa olsun) ki bunların karşılığında onlar sizi yönetir. Ulusal Kadınlar Örgütü (NOW) çoğunluk yönetim kurulu (bu organizasyonun radikal bir koludur), kadınlara seçim politikalarını içeren araçlarla "ana akımın dışına, devrime doğru" yönelme yolunda kendilerini takip etmeleri için çağrı yaptı, onlar da diğerlerinde olduğu gibi kendi sandıklarında boğulacaklar.

Seçim politikaları açık ve günlük bir tuzaktır. Radikal olmayanların pek çoğu bile bundan kaçınmayı öğrendi. Feminist ekonomik iktidar kılığındaki kapitalizm daha ince bir problemdir. Mesela Feminist İktisadi Ağ'ı düşünelim. Bu isim muhtemelen sizi oyalayabilir. Bu ağ, açıkça görülüyor ki kadınlar için ekonomik kendi kendine yeterlilik yaratarak kapitalizmi içerden aşındırmak için kullanılan alternatif işletmeler ağıydı. Bu cazip bir fikirdir.

---

[2] Benim karşılaştığım savlardan en iyileri "Socialist Feminism, A Strategy for the Women's Movement," Hyde Park bölümüyle, Chicago Women's Liberation Union, 1972; ve Charlotte Bunch, "The Reform Tool Kit," *Quest*, 1:1, Yaz 1974, ss. 37.

Ama FEN'in (Feminist Economic Network, Feminist İktisadi Ağ) ilk projesi Nisan 1976'da Detroit'te başladı. 100 dolarlık bir yıllık üyelik ücreti karşılığında, ayrıcalıklı kadınlar özel bir havuzda yüzebilir, özel bir barda içebilir ve bir dizi butikte indirim alabilir. FEN buradaki kadın çalışanlara çalışma ücreti olarak saat başı 2.5 dolar ödedi. Burann yöneticisi Laura Brown, bu girişimi "feminist ekonomik devrimin başlangıcı"[3] olarak anons etti.

Bu aynı eski oyunların ikisi – seçim politikası, banliyö kapitalizmi- "devrim" olarak etiketlendiğinde kelime tersine çevrildi. Feminizmin sosyalist bir kolunun, cadı, ilkel savaşçı, senatör ve küçük kapitalist olmak istemeyen, ama toplumu dönüştürerek cinsiyetçiliğe son vermek isteyen pek çok kadın için devrimci bir sağduyu kaynağı olarak görülmesi şaşırtıcı değildir. Anarşist feminizm anlamlı bir teorik çerçeve sağlayabilirdi, ama feministlerin çoğu ya bu kelimeyi hiç duymamıştır ya da kadınların erkek bombacılara yardımcı olması anlamında onu dışlamıştır.

Sosyalist feminizm çeşitli siyasi yuvalar sunar. Bir yandan, Devrimci Komünist Parti (resmi olarak da Devrimci Sendika), Kasım Ligi (October League) ve Ulusal İşçi Partisi gibi eski sol mezheplerin kirli ve dar bölgeleri var. Çok az kadın bunları yaşanabilir bulur. Öte yandan, yine çok az sayıda kadın asla Solcu olmayan Yeni Amerikan Hareketi (New American Movement) ya da çeşitli özerk "kadın sendikaları" gibi genişlemekte olan eklektik kurumlara doğru yöneliyor.

En yeni sosyalist feministler, herhangi bir bağlantısı olmayan kadınları toplamak için, çalışkan, etkili ve makul kampanyalar yönetiyor. Buna karşılık daha sert olan Eski Solcu gruplar, lezbiyenlerin, ayrımcıların, dağınık ve uygunsuz feministlerin Marx'ın, Troçki'nin (her ne kadar Troçkistler tahmin edilemez olsa bile), Stalin ve Mao'nun soylu mirasçıları olabileceği iddiasını genel olarak reddetmiştir. Pek çoğu sadece kadın meseleleri ile ilgilenen

---

[3] Polly Anna, Kana Trueblood, C. Corday ve S. Tufts, *The Fifth Estate*, Mayıs, 1976, ss. 13, 16. "Devrim" başarısızlığa uğradı: FEN ve onun kulübü kapandı.

özerk kadın hareketini reddetmiştir. Onlara göre bu hareket tamamen "kendi işini yapmaya" eğilmiş olan "burjuva" (bütün Marksist etkiketlerin en laneti) kadınlarla doludur ve "işçi sınıfını böler" ki bu iddia işçilerin diğer herkesten daha sersem olduğu gibi bir varsayımdan daha tuhaftır. Bazı kişiler lezbiyenlere histerik bir antipati duyabilir: Bu konudaki en kötü şöhretli grup October Ligi ve Devrimci Komünist Parti'dir ama onlar da yalnız değildir. Bu konuda diğer pek çok konuda olduğu gibi anti-lezbiyenler komünist ülkelerdeki çizgiyi takip eder. Mesela 1970'lerin başında (sadece düz eski Devrimci Sendika olduğu, parti öncesi dönemlerde) RCP "homoseksüellerin burjuva dekadanslığının bataklığına ve çamuruna saplandığını" ve gey özgürlüğünün "işçi sınıfına karşıt ve karşı devrimci" olduğunu bildiren hatırlatıcı bir not ortaya yayınladı. Ve eski Sol gruplar "proletarya" dışındaki herhangi bir kadının hiç baskı altında olduğu fikrinden rahatsız oluyor. Tabi ki işçi sınıfı inanılmaz derecede esnek bir kavramdır: Sol üzerine şimdiki güncel tartışmalarda, üretim noktası işçilerinden (tamamen durmuş) emeğini ücret karşılığı satan ya da bunu yapan birisine bağımlı olan, muazzam bir gruba kadar uzanır. Bu hemen hemen bizim hepimiz için geçerlidir. (Yani, Papa Kari, Birleşik Devletler'in yüzde doksanı öncü kuvvet ise niye hala devrime sahip değiliz?)

Yeni sosyalist feministler, bütün biçimlerde Marksist-Leninist düşüncenin özünü korumak için yenilikçi yolları deniyorlar, bunu güncelleyin ve çağdaş radikal feminizme aşılayın. Sonuçlar bazen sıra dışıdır. Temmuz 1975'te Yeni Amerikan Hareketi'nin kadınları ve belirli bir sayıda özerk grup, sosyalist feminizm üzerine ilk konferansı düzenledi. Bu konferansın daha önceden bilinçli olarak yoğun bir şekilde tanıtımı yapılmamıştı ve herkes pek çok kadının (pek çoğu geri çevrilmekle birlikte on altı binin üzerinde) Ohio Yellow Springs'te Temmuz ayında dördüncü hafta sonunu da orada geçirmek istemesine çok şaşırdı.

Konferansta verilen konuşmaların yanı sıra katılan diğer kadınların yazdığı kapsamlı yorumları okunduğunda[4], organizatörlerin "sosyalist feminizm" adı altında ne düşündükleri tam olarak açık değildir. Konferanstan önce hazırlanan Principles of Unity, her zaman radikal feminizmle ilişkilendirilen iki maddeyi içeriyordu ve aslında bu maddeler sosyalist bir perspektifin tipik olarak antitezi olan düşüncelerdir. İlk ilke şunu ifade ediyordu: "Devrimci süreçler aracılığı ile özerk bir kadın hareketinin varlığı ihtiyacını görüyor ve destekliyoruz". İkincisini okursak: "Irk, sınıf, cinsiyet ya da lezbiyenlik her neye dayanırsa dayansın bütün baskının birbiriyle bağlantılı olduğu ve baskıdan kurtulma mücadelelerinin eş zamanlı ve işbirliğine dayalı olması gerektiği konusunda hemfikiriz." Üçüncü ilke sadece şuna dikkat çekti: "Sosyalist feminizm devrim için bir stratejidir." Dördüncü ve beşinci ilkeler "mücadele ve birlik ruhu içerisinde" tartışmalar yürütme çağrısında bulunuyordu.

Bu tabi ki lezzetli ilkelerden oluşan inanılmaz karışık bir büfedir – pratik olarak herkese uygulanabilecek biçimde düzenlenmiş bir menüdür. Ama "sosyalist" feministler asıl yemek olarak bağımsız kadın hareketini ortaya koyduğunda ve sınıf baskısı birçok baskı biçiminden birisidir dediklerinde bundan daha önemli bir şey olamaz ve (Marksist eleştirmenlerin dediği gibi) bu artık sosyalizm değildir.

Öyleyse sosyalist feministler bütün yol boyunca radikal feministlerin sonuçlarını takip etmez. Eğer öyle yapsalardı, başka bir ilkeyi kabul ederlerdi: Hiyerarşik olmayan yapılar feminist pratik

---

[4] Konferansın raporlarını okumakla ilgilenen insanlar, aylık ya da 4 Temmuz sonrası görünen hemen hemen her feminist ve sosyalist gazetede onları bulacaktır. Barbara Ehrenreich, Michelle Russell ve Berkeley-Oakland Kadın Sendikası tarafından yapılan konuşmalar Sosyalist revolution'da yeniden yayınlandı, No: 26, Kasım-Aralık 1975; ve Sharlotte Bunch tarafından yapıla konuşma, "Not for Lesbians Only,"Quest'de yayınlandı, 2:2, Güz 1975. 30 dakikalık audotype dokümanı Great Atlantic Radio Conspiracy'den ulaşılabilir, 2743, Maryland Avenue, Baltimore, Maryland 21218.

için önemlidir. Tabi bu bir sosyalistin kabul etmesi için çok fazladır. Ama bu radikal feminizmin herhangi bir anarşizm biçimiyle sosyalizmden çok daha uyumlu olması anlamına gelir. Bu anarşizm biçimi, bireyselci ya da anarko-kapitalist biçimlerden biri değil, sosyal anarşizmdir.

Anarşist feminist ilkelerle tanışıklığı olan feministlere bu bir haber olarak gelmeyecek – ama çok az sayıda böyle feminist var. Bu anlaşılabilirdir, çünkü anarşizm kötü bir basın ve hiçbir şey arasında laçka edildi. Eğer feministler anarşizmle tanışık olsalardı, sosyalizme cinsiyetçi bir baskı ile kavga etme biçimi olarak bakmakta zorlanmazlardı. Feministler lider ve takipçileri biçiminde yapılanmış bir toplumsal teori hakkında şüpheci olmak zorundadır, bu merkezi yapılanmanın ne derece "demokratik" olabileceğinin önemi yoktur. Bütün sınıflardan, ırklardan ve yaşam koşullarından kadınlar çok uzun zamandır bir grup efendiyi diğeriyle değiştirmeye maruz bırakıldılar. Biz kimin güce sahip olduğunu biliyoruz (çok az sayıdaki yalıtılmış istisnalar dışında) ve sahip olan biz değiliz.

Bir kaç çağdaş anarşist feminist, sosyal anarşizm ve radikal feminizm arasındaki bağlantılara işaret etti. Lynne Farrow "anarşizmin vaaz ettiğini feminizm deneyimler" dedi. Peggy Korneger "feministlerin yıllar boyu hem teoride hem de pratikte bilinçsiz anarşistler" olduğuna inandı. Ve Marian Leighton "radikal feminizm anarko-feminizm arasındaki inceltici ayrım, geniş anlamda bilinçli bir teorik gelişmedir"[5] diye belirtti.

Özerkliği inşa ediyoruz
Her zaman gelişen sentezin süreci
Bütün canlı varlıklar için.

---

[5] Farrow, "Feminism as Anarchism," Aurora, 4, 1974, s. 9; Kornegger, "Anarchism : The Feminist Connection," *Second Wave*, 4:1, Bahar 1975, s. 31; Leighton, "Anarcho Feminism ad Louise Michel," *Black Rose*, 1, Nisan, 1974, s. 14.

Kendiliğindenlik ve yaratımı
Yayıyoruz.
Kız kardeşler arasında
Baskı olmadan
İlişkilerin
Ve eşitliğin keyfini öğrendik
Egemenliği bütün biçimleri ile birlikte yıkıyoruz.

Bu ilahi künyesi "bütün hiyerarşilerin sonu" çizgisini taşıyan radikal feminist bir gazete olan It Aint Me Babe'de[6] yayınlandı. Anarşist (ya da feminist anarşist) bir gazete olarak etiketlenmedi, ama bağlantılar çarpıcıdır. Yeni doğmuş bir hareket olarak kadın özgürlüğünün erken yıllarını büyük oranda örneklendirdi. Eğer sosyalist feminist karışım kökleşmişse ve tanrıçaya tapınma ya da lezbiyen milleti kadınları egemenlik-bağımlılık ilişkisinin yeni biçimlerini kurmak için kadınları ikna ederse yok olacak olan ruh işte bu ruhtur.

Radikal Feminizm ve Anarşist Feminizm

Bütün radikal feministler ve bütün toplumsal anarşist feministler, bir grup ortak mesele ile ilgilidir: Birisinin bedenini kontrol etmek, çekirdek aileye ve heteroseksüelliğe alternatifler, çocuk bakımı konusunda anne baba ve çocukları özgürleştirecek yeni yöntemler, ekonomik olarak kendi kendini belirleyebilmek, eğitimde, medyada ve çalışma yerlerinde cinsiyet sterotiplerine son vermek, baskıcı yasaların feshedilmesi, erkek otoritesine, sahipliğine ve kadınlar üzerindeki kontrolüne son verilmesi, yeteneklerini ve pozitif eğilimlerini geliştirmesi için kadınlara araçlar sağlanması, baskıcı duygusal ilişkilere bir son verilmesi ve Durumcuların "gündelik hayatın yeniden keşfi" adını verdikleri şey.

---

[6] Aralık, 1, 1970, s. 11.

Öyleyse radikal feministlerin ve anarşist feministlerin üzerinde anlaştıkları pek çok konu vardır. Ama anarşist feministler biraz daha fazlası ile ilgilenir. Çünkü onlar anarşistlerdir, bütün güç ilişkilerine ve insanların birbirine baskı yaptıkları bütün durumlara bir son vermek için çalışırlar. Anarşist olmayan bazı radikal feministlerin tersine, onlar kadınların elindeki gücün zorlayıcı olmayan bir topluma yol açacağına inanmıyorlardı. Ve pek çok sosyalist feministin aksine, lider bir elit kesimle birlikte, bir yığın hareketinden iyi bir şeyler çıkacağına da inanmazlar. Kısacası, ne işçilerin durumunda ne de ataerkillikte herkesin baskısı sona erebilir. Öyleyse amaç sosyalistlerin her zaman yapmaya düşkün olduğu gibi gücü "zapt etmek" değil, ama gücü tamamen ortadan kaldırmaktır.

Popüler kanının aksine, bütün sosyal anarşistler sosyalisttir. Yani, zenginliği az olan kesimin elinden alıp toplumun bütün üyeleri arasında dağıtmak isterler. Ve yalıtılmış bireyler olarak yaşamaktansa insanların bir topluluk olarak birbiriyle işbirliği içerisinde yaşamaya ihtiyacı olduğuna inanırlar. Ama anarşistlere göre, merkezi meseleler her zaman güç ve toplumsal hiyerarşidir. Eğer bir devlet – işçileri temsil eden bir devlet bile- devam ediyorsa, egemenlik biçimlerini yeniden kuracaktır ve artık bazı insanlar özgür olmayacaktır. İnsanlar sadece hayatta kalarak özgür olmaz ve ekonomik olarak tatminkar olsalar bile özgür olmaz. Sadece kendi hayatları üzerinde bir güce sahiplerse özgür olabilirler. Kadınlar, erkeklerin çoğundan daha fazla oranda kendi hayatları üzerindeki hakimiyeti kaybetmiştir. Böyle bir özerklik kazanmak ve herkesin buna sahip olması konusunda ısrar etmek, anarşist feministlerin asıl amacıdır.

Güç bir kişiye değil ve o herkese uygulamak: herkes için güç kendi hayatı üzerinde olmalıdır ve başka hiç kimseye karşı değil.[7]

---

[7] Lilith'in Manifestosu, Seattle Sendikasındaki Kadınlar Majority'si, (Women's Majority Union of Seattle'dan, 1969. Robin Morgan'ın editörlüğündeki *Sisterhood is Powerful*'da yeniden basıldı, N. Y.: Random House, 1970, s. 529.

Pratik Üzerine

İşte teori budur. Peki ya pratik? Yine radikal feminizm ve anarşist feminizm, sosyalist feminizmle olanlardan daha fazla ortak noktaya sahiptir.[8] Her ikisi de alternatif kurumlar inşa etmek için çalışır ve her ikisi de kişisel olanın politikasını çok ciddi biçimde ele alır. Sosyalist feministler bunlardan birisinin devrimci pratik için hayati olup olmadığı konusunda düşünmeye daha az eğilimlidir.

Alternatif organizasyon biçimleri geliştirmek, bir hastanenin yönetim kurulu üzerinde radikal bir organizasyon için kavga etmektense, kendinden başkasına muhtaç olmayan sağlık merkezleri inşa etmek demektir, ticari televizyonlar ve gazeteler yerine kadınlarm kendi gazeteleri ve video grupları demektir, yalıtılmış çekirdek ailelerin yerine yaşayan kolektifler demektir, tecavüz kriz merkezleri, gıda işbirliği, ailelerin kontrol ettiği günlük bakım merkezleri, özgür okullar, işbirliğini yazıya dökmek, alternatif radyo grupları vs. demektir.

Eğer yapıları bizim çok aşina olduğumuz kapitalist ve hiyerarşik modelleri taklit edecekse alternatif kurumlar inşa etmek iyi sonuçlar vermez. Birçok radikal feminist bunu çok erken fark etti: kadınların dünyayı ve kendilerini gözlemleme yöntemlerini yeniden düzenlemek için çalışmalarının nedeni buydu (bilinç yükseltme grupları aracılığıyla), iş ilişkilerinin biçimlerini ve kişiler arası iletişimi yeniden düzenlemek için çalışmalarının nedeni de buydu (görevlerin dönüşümlü olarak yerine getirilip, bilgi ve yeteneklerin paylaşıldığı küçük ve lidersiz gruplar aracılığı ile). Onlar eşitsizlik dışında herhangi bir model sağlamayan hiyerarşik bir toplumda bunu yapmaya girişmişti. Tabi ki anarşist teorinin bilgisi ve organizasyon modelleri bu konuda yardımcı olabilir. Bu bilgiyle yüklenmiş olan radikal feministler yaptıkları bazı hatalar-

---

[8] Radikal feminizm ve anarşist feminizm arasında paralelliğin en iyi ve en detaylı tanımlaması Kornegger, op cit'te bulunur.

dan kaçınabilirdi, aynı anda hem kendilerini hem de toplumu dönüştürme çabalarında karşılaştıkları zorlukların bir kısmının üstesinden daha iyi bir şekilde gelebilirlerdi.

Mesela "güçlü kadınlar" ve bununla yakından ilişkili olan liderlik konusu üzerinde tartışmayı ele alalım. Radikal feminist duruş şu şekilde özetlenebilir:

1- Kadınlar baskı altında tutulmuştur, çünkü birbirinden yalıtılmışlardır ve egemenlik ve itaat ilişkileri içerisinde erkeklerle eş tutulmuşlardır.
2- Erkekler kadınları özgürleştirmeyecek; kadınlar kendi kendisini özgürleştirmek zorundadır. Eğer her kadın sadece kendisini özgürleştirmeye çalışırsa bu durum gerçekleşmez. Yani kadınlar karşılıklı yardıma dayanan bir modelle birlikte çalışmalıdır.
3- "Kız kardeşlik güçlüdür"; ama kadınlar egemenlik ve itaatin erkeksi örneklerini tekrarlarsa kız kardeş olamazlar.
4- Yeni organizasyon biçimleri geliştirilmelidir. Temel biçim küçük lidersiz gruplar olmalıdır; en önemli davranışlar eşitlikçilik, karşılıklı destek, yetenek ve bilgilerin paylaşılmasıdır.

Çok sayıda kadın bunu kabul ettiyse bile, bundan daha fazlası da kabul etmemiştir. Bazıları başlangıçtan itibaren itiraz etti, diğerleri ilk elden uygulamaya koymanın zor olduğunu gördü ve ve üzülerek böyle güzel bir idealizmin asla işe yaramayacağı sonucuna vardı.

"Bilinçsiz anarşistler" tarafından ilkeleri reddedenler için ortaya konan ideolojik destek, kadın özgürlüğü gazeteleri ve organizasyonları aracılığıyla hızlıca dolaştırılan iki belgeyle sağlandı. Birincisi Kadın Birliği'nin ikinci kongresinde New York'ta 1970 Mayıs'ında yapılan Anselma Dell'Olio'nun konuşmasıydı. Divisiveness and Self-Destruction in the Women's Movement: A Letter

of Resignation (Kadın Hareketinde Bölücülük ve Kendi Kendine Yıkım: İstifa Mektubu) adlı bu konuşma Del'Olio'ya hareketi terk etmek için belli nedenleri verdi. İkinci belge The Second Wave (İkinci Dalda) içerisinde 1972'de ortaya çıkan Joreen'in Tyranny of Structurelessness kitabıdır. Her ikisi de o zaman olan ve halen de geçerli ve kadın hareketi için inanılmaz derecede önemli olan örgütsel ve kişisel pratik konusunu ortaya attı.

"Kadın hareketine dair son eserimi duyurmak için geldim...Yıkıldım...Üç buçuk yıl önce, kadınların her zaman birbirine karşı konumlandığını bölündüğünü öğrendim, kadınlar kendi kendini yıkıyordu ve zayıf bir öfkeye sahipti. "Kadınlardan önce" etiketi altında sözde eşitlikçi bir radikalizm kılığına girmiş olan bu öfkenin, Sol'un entelektüel olmayan korkutucu ve hırçın faşizmine dönebileceğini ve Ku Klux Klan'ların usulsüz mahkemesinin adaleti ve bütün inceliği ile birlikte seçip ayrılmış olan kız kardeşleri lağvedeceğini görmeyi hiçbir zaman tahayyül etmedim. Tabi ki hem aleni hem de tiksindirici bir kişisel atağa başvuruyorum, bir başarı derecesi için sancılı bir şekilde yönetilen ve tabi kılınan hareket içerisindeki kadınlara...Eğer siz de...başarılı bir kimse iseniz, yetenekleri ile birlikte gömülmüş olan ve kendi tutkularını daha görkemli Feminizme adamış kendiliği olmayan kız kardeşlerinizin ölü bedenleri üzerinden ün ve şans peşinde olan ve sadece heyecan peşinde bir iyimser, acımasız bir paralı asker olarak etiketlenirsiniz. Eğer dobra konuşma ve sözünü sakınmama şansızlıklarına sahipseniz, güç delisi, elitist, ırkçı ve en nihayetinde etiketlerin en kötüsü olan ERKEK KİMLİĞİ ile suçlanırsınız."[9]

---

[9] Bu konuşma şu anda KNOW, Inc.'de mevcuttur.

9
DÜĞÜMÜ ÇÖZMEK: FEMİNİZM, ANARŞİZM VE ÖRGÜTLENME[1]

Küçük ve yapılanmamış grupların dinamikleri üzerine yazılan Jo Freeman'ın ferasetli makalesi ("The Tyranny of Structurelessness," Berkeley Journal of Sociology 1970, ORA ve Anarchist Workers Association tarafından 1972'de yeniden basıldı) ve Cathy Levine'nin ("The Tyranny of Tyranny", Black Rose No 1/ Rising Free Collective) yanıtı yalnızca doğrudan hedef aldıkları kadın hareketi üzerinde değil, aynı zamanda yeni bir büyüme döneminde olan anarşist hareket üzerinde de önemli bir etkiye sahip gibiydi.

Basit olarak neden sorusundan çok nasıl örgütleneceğimiz sorusu büyük bir öneme sahipti. Kadınlar erkeklerin egemenliğinde olan Sol üzerinde neredeyse görünmez bir rol oynamakta olduklarının farkındaydı. Kadın hareketi ilk defa kadınları odağa koydu, yöntemleri sadece amaçlar, bireyleri de sadece teoriler olarak saymama fırsatını sundu.

Artık kişisel olan politik olmak zorundaydı.

İronik olarak, bunlar anarşist hareketin uzun dönemli meseleleri olsa da, liberteryan örgütlerin nasıl görüneceğini göstermek feministlere kaldı. Lynne Farrow 1974'de "feminizm anarşizmin

---

[1] Orijinal metin Dark Star Press ve Rebel Press tarafından 1984'te basıldı.

vazettiği şeydir" diye yazar. Belki biraz basitçedir, ama küçük ve lidersiz grupların feminist pratiklerinin anarşist bir ideal olduğu kesin olarak doğruydu.

Yapılanmamış grup, kesinlikle önemli bir role sahipti. Ama bazen biçimsel olmayan yapılar ve elitler tarafından yönetilebilirdi ve genel olarak iç tartışmalara ve ayrılmalara yatkındı. Lidersizlik ilkesi ne kadar ileri götürülmelidir? Burası, Jo Freeman'ın kadın hareketi ve anarşist hareketi değiştirmek zorunda olduğu yerdi. Çünkü onun yanıtı – bilinç yükseltme grupları dışındaki herkes için "demokratik yapılanmaya" geri dönüş- bazılarına yeni ve pozitif bir dönemin telaffuz edilmesi gibi göründü ve Cathy Levine gibi diğerlerine göre ise geçmişin boğucu bürokratik yapılanmalarını telaffuz etmekti. Bu makaleler ve onların yüz yüze kaldığı konular, bugün bile 1970'lerin erken döneminde yazıldıkları günlerdeki kadar tazedir.

10
YAPISIZLIĞIN TİRANLIĞI

Jo Freeman AKA Joreen

Bu makalenin daha önceki bir versiyonu, 1970 Mayıs'ında Mississipi Beulah'ta Güneyli Kadın Hakları Sendikası'nın (Southern Female Rights Union) çağrısını yaptığı bir konferanstaki konuşmada sunulmuştur. Bu makale Notes from the Third Year (1970) için yazıldı, ama editörler onu kullanmadı. Daha sonra çeşitli hareketlere adandı, ama sadece bir tanesi onu basmak için izin istedi; diğerleri izin almadan bastı. İlk resmi basım yeri Second Wave'in (1972) (İkinci Dalga) 1. cildinin 1. sayısıdır. Bu hareketin yayınları arasındaki bu erken versiyon, Joreen tarafından yazıldı. Farklı versiyonları Berkeley Journal of Sociology'de basıldı, 17. cilt, 1972-73, ss. 151-16 ve Ms. Magazine, Temmuz 1973, ss. 76-78, 86-89 ve Jo Freeman tarafından yazıldı. Bu örnek bütün dünyaya yayıldı. Genellikle yazarın bilgisi ya da izni dışında, bu metin çok sayıda insan tarafından ve dergi, kitap ve web siteleri için düzenlendi, yeniden basıldı, kesildi. Aşağıdaki versiyonu ise burada bahsedilen üçünün bir karışımıdır.

Kadın hareketinin şekil almaya başladığı ilk zamanlardan bu yana hareketin örgütsel biçimi olarak lidersiz ve yapısız gruplar olarak adlandırdığımız (eğer sadece bunlar değilse) gruplara bü-

yük bir önem verilmiştir. Kendimizi içinde bulduğumuz fazla yapılandırılmış toplumlara karşı doğal olarak gösterilen reaksiyon, diğerlerine bizim hayatımız üzerinde kontrol hakkı verilmesi ve yüksek yapılanmaya karşı savaştığı varsayılan küçük gruplar arasındaki ve Sol içerisindeki seçkincilik, yapısız gruplara yönelme fikrinin kökenidir.

Ama yapısızlık düşüncesi, sağlıklı bir direniş yöntemi iken kendi başına ilahlaştırılan eğilimlere doğru hareket etti. Yapısız grup terimi ne kadar çok kullanıldıysa o kadar az incelendi, ama kadınların özgürlük ideolojisinin sorgulanmamış ve içsel bir parçası haline geldi. Kadın hareketinin erken dönemlerinde bu mesele çok önemli değildi. İlk başta kadın hareketi asıl amacını ve yöntemini bilinç yükseltme olarak açıkladı ve yapısız küçük gruplar bilinç yükseltme için mükemmel bir araçtı. Konunun geniş ve informel olması tartışmalara katılımı teşvik etti ve çoğu zaman destekleyici atmosferi kişisel bir görüş ortaya çıkardı. Eğer bu gruplardan kişisel anlayıştan daha somut bir şey çıkmışsa bu çok önem taşımaz, çünkü onların amacı bunun ötesinde değildi.

Küçük gruplar bilinç yükseltmenin erdemlerini tüketip daha spesifik bir şeyler yapmak istediklerine karar verene kadar temel problemler ortaya çıkmadı. Bu noktada, genel olarak tükendiler, çünkü birçok grup görevlerini değiştirse de yapısını değiştirmek konusunda isteksiz kaldı. Pek çok grup nasıl kullanacaklarının sınırını fark etmeden yapısızlık fikrini tam anlamıyla kabul etti. İnsanlar, baskıcı bir araç olma dışında hiçbir şey olmayacak kör bir inancın ötesinde onlara uygun olmayan yapısız grupları ve gayri resmi konferansları kullanmaya çalışacaklardır.

Eğer bir hareket gelişmenin bu temel aşamalarının ötesinde büyümek zorundaysa, örgütlenme ve yapılanma hakkındaki önyargıların bazılarından kendisini kurtarmak zorunda kalacaktır. Doğal olarak bu önyargılardan daha kötü bir şey yoktur. Kötüye

kullanılabilirler ki genellikle de böyle olur, ama onları kötü kullanıldıkları için hiç düşünmeden reddetmek kendimizi bir adım daha ileriye götürecek zorunlu araçları da reddetmektir. "Yapısızlığın" neden çalışmadığını anlamamız gerekiyor.

Formel ve Enformel Yapılar

İnanmak istediğimizin aksine, yapısız grup diye bir şey yoktur. Nasıl bir doğadan gelirse gelsin, hangi amaç ve hangi süreyle olursa olsun herhangi bir insan grubu kendisini kaçınılmaz olarak bir şekilde yapılandırır. Bu yapı esnek olabilir; zamanla değişebilir; eşit ya da eşit olmayan bir şekilde görevleri, gücü ve kaynakları grup üyeleri üzerinden dağıtabilir. Ama bu grup, içerisindeki insanların yetenekleri, kişilikleri ve niyetlerinden bağımsız olarak biçimlenecektir. Bizim farklı yeteneklere, yatkınlıklara ve arka plana sahip bireyler olmamız gerçeği bunu kaçınılmaz yapar. Yalnızca bir temelde ilişkilenmeyi ve iletişime geçmeyi reddetseydik, yapısızlık her ne ise ona yaklaşabilirdik - ki bu da bir insan grubunun doğası olamaz.

Bu durum yapısız bir grup için uğraşmanın "objektif" bir haberi, "değerden bağımsız" bir sosyal bilimi, ya da "özgür" bir ekonomiyi amaçlamak kadar yararlı ve yanıltıcı olduğu anlamına gelir. "Bırakınız yapsınlarcı" bir grup, "bırakınız yapsınlarcı" bir toplum kadar gerçekçidir; bu fikir diğerleri üzerinde sorgulanmamış bir hegemonya kurabilecek şanslı ya da güçlü olanlar için, sadece görünenin ardında kalan bir maske haline gelir. Bu hegemonya kolay bir şekilde kurulabilir, çünkü yapısızlık fikri gayri resmi yapıların biçimlenmesine engel olmaz; sadece formel yapıları engeller. Benzer bir şekilde "bırakınız yapsınlar" felsefesi, ücretler, fiyatlar ve malların dağılımı üzerinde ekonomik olarak güçlü olanların kontrol kurmasına engel olmaz, sadece devletleri bunu yapmaktan alıkoyar. Yani yapısızlık gücü saklamak için bir

maske haline gelir ve kadın hareketi içerisinde genellikle en güçlü olanlar tarafından desteklenir (güçlerinin bilincinde olsunlar ya da olmasınlar). Grubun yapısı gayri resmi olduğu sürece, kararların nasıl verileceğine dair kurallar belirlenir ve gücün farkında olunması sadece kuralları bilenlerle sınırlıdır. Kuralları bilmeyenler ve onları başlatmak için seçilmemiş olanlar kafa karışıklığı içinde kalmak zorundadır ya da açık olarak farkında olmadıkları bir şeyin olduğuna dair paranoyak aldanmalardan muzdariptirler.

Böyle bir gruba katılma olanağı olan herkes için, aktivitelere katılabilmek için yapı kapalı değil açık olmalıdır. Karar verme kuralları açık ve herkes için ulaşılabilir olmalıdır ve bu sadece onlar biçimlendirildiği zaman mümkündür. Bu bir grubun yapısının biçimlendirilmesi informel yapıyı yıkması anlamına gelmez. Genellikle yıkmaz. Ama informel yapıyı saklar ve onun baskıcı bir kontrole sahip olmasını engeller ve eğer ona katılanlar en azından grubun bütün ihtiyaçlarından sorumlu değilse ona saldırmanın bazı araçlarını erişilebilir yapar. "Yapısızlık" örgütsel olarak mümkün değildir. Yapılı ya da yapısız bir grup sahibi olup olmadığımıza karar veremeyiz, sadece biçimsel olarak yapılı bir gruba sahip olduğumuza ya da olmadığımıza karar verebiliriz. Dolayısıyla bu kelime bundan böyle kendi temsil ettiği fikrin işaret ettikleri dışında kullanılamaz. Yapılandırılmış olan bu bizim sahip olduklarımıza işaret eder. Yapılandırılmış bir grup her zaman biçimsel bir yapıya sahiptir, bunun yanında informel ya da üstü kapalı bir yapıya sahip olabilir. İşte yapısız gruplardaki elitler için temeli inşa eden informel yapı budur.

Elitizmin Doğası

"Elitizm," büyük ihtimalle kadın hareketi içerisinde en çok sömürülmüş kelimedir. Pinko kelimesinin 1970'lerde kullanıldığı gibi, aynı nedenlerden dolayı sık sık kullanılmıştır. Çok nadir doğru

olarak kullanıldı. Hareket içerisinde genel olarak bireyleri işaret etti, her ne kadar bu işaret edilenlerin kişisel nitelikleri ve eylemleri geniş oranda değişse de. Bir birey olarak bir birey asla elitist olamaz, çünkü "elit" kelimesinin formel uygulanması gruplar içindir. Öyle tanımış olsa bile bir birey elitist olamaz.

Elit aslında parçası oldukları gruptaki diğer insanların üzerinde güç sahibi olan küçük bir insan grubuna işaret eder, bu durum diğerlerinin bilgisi ya da onayı olmadan gerçekleşir ve elit olanlar bu daha geniş gruba karşı bir sorumluluk hissetmez. Herhangi bir insan, bu durumu iyi bilmese ya da hiç bilmese bile böyle bir gruptaki kuralı destekleyerek ya da bu grubun bir parçası olarak bir elitist haline gelir. Elitist kavramının tek tanımlayıcı özelliği kötü bir üne sahip olması değildir. En sinsi elitler genel olarak hiçbir şekilde bilinmeden bir grubu yönetir. Zeki elitistler genelde kendilerinin tanınmasına izin vermezler, tanındıkları zaman izlenirler ve güçlerinin maskesi daha uzun süre takılı kalamaz.

Elitler komplo değildir. Çok nadir olarak küçük bir grup insan bir araya gelir ve bilerek kendi amaçları için daha büyük bir grubu devralmaya çalışır. Elitler aynı politik eylemlere katılan arkadaş gruplarından başka bir şey değildir. Politik eylemlere katılsalar da katılmasalar da arkadaşlıklarını muhtemelen devam ettirirler, arkadaşlıklarını devam ettirseler de ettirmeseler de politik eylemlere katılabilirler. Bir gruptaki elitleri yaratan ve onların kınlmasını zorlaştıran bu iki fenomenin çakışmasıdır.

Bu arkadaşlık grupları, herhangi bir grup tarafından kurulabilecek olan düzenli iletişim kanalları dışında bir haberleşme ağı olarak işlev görür. Eğer herhangi bir kanal kurulmamışsa, grupların kendisi yalnızca bir haberleşme ağı olarak çalışır. İnsanlar arkadaş olduğu, aynı değerleri ve yönlendirmeleri paylaştıkları, birbiriyle sosyal olarak konuştukları ve ortak kararlar verilmesi gerektiğinde birbirine danıştıkları için bu ağların içinde olanlar herhangi bir gruba dahil olmayanlardan daha fazla bir güce sahiptir. Parçası

oldukları grubun içerisinde resmi olmayan bir haberleşme ağı kurmayan çok az grup vardır.

Boyutlarına bağlı olarak bazı gruplar, birden fazla informel haberleşme ağına sahip olabilir. Hatta bu ağlar birbiriyle çakışabilir. Böyle bir tek ağ varsa, onun içindekiler elit olsun ya da olmasın yapılanmamış bir grubun elitleridir. Eğer Yapılandırılmış grup içerisinde bu şekilde tek bir ağ varsa, grubun bileşimine ve resmi Yapının doğasına bağlı olarak bir elit olabilir ya da olmaz. Eğer iki ya da daha fazla arkadaşlık ağı varsa, grup içinde güç kazanmak için rekabet oluşur, dolayısıyla fraksiyon kurmak için açık bir şekilde birisi yarış dışı kalmayı tercih edebilir ve diğerini elit olarak bırakır. Yapılandırılmış bir grup içerisinde bu şekilde iki ya da daha fazla arkadaşlık ağı çoğu zaman resmi güç kazanmak için birbiri ile yarışır. Diğer üyeler güç için iki rakip arasında hakemlik eder, geçici olarak bağlılıklarını sunduklarına taleplerde bulunur ve bu genellikle en sağlıklı durumdur.

Arkadaşlar arasındaki resmi olmayan iletişim ağının sıra dışı ve elitist doğası, kadın hareketinin ne yeni bir fenomenal niteliğidir ne de kadınlar için yeni bir fenomendir. Bu tarz informel ilişkiler yüzyıllardır, kadınları bir parçası oldukları birleştirilmiş gruplara katılmaktan alıkoymuştur. Herhangi bir meslekte ya da örgütlenme içerisinde bu ağlar bir "soyunma odası" mantığına ve bir grup olarak kadınların (bireysel olarak erkekleri de) sosyal ödüllendirilmesine yol açar ve gücün kaynağına eşit bir şekilde erişmesini engelleyen "eski okulu" yaratır. Daha önceki kadın hareketlerinde enerjinin büyük bir kısmı karar verici bir yapıya sahip olmaya yöneltildi ve seçim aşaması kadınların dışlanması ile doğrudan yüzleşilebilecek şekilde biçimlendirildi. Bizim de iyi bildiğimiz gibi, bu çabalar informel, yalnızca erkeklere has ağların kadınlara karşı ayrımcılık yapmasını engellememiştir, ama bu durumu zorlaştırmıştır.

Elitlerin resmi olmamaları onların görünmez olduğu anlamına gelmez. Herhangi bir küçük grup toplantısında keskin gözlü ve kulaklı herhangi birisi kimin kimi etkilediğini söyleyebilir. Bir arkadaşlık grubunun üyeleri diğer insanlardan daha çok kendi arkadaşları ile ilişki içindedir. Birbirlerini daha dikkatli dinlerler ve daha az sözlerini keserler, birbirlerinin meselelerine daha çok işaret ederler ve yumuşak başlı bir şekilde boyun eğerler; bir karar vermek için onaylaması gerekmeyen "dışarıdakilerle" boğuşmaya ve onları görmezden gelmeye eğilim gösterirler. Ama "dışarıdakiler" için "içeridekilerle" aynı çizgide kalmak zorunludur. Tabi ki çizgiler benim burada çizdiğim kadar keskin değildir. Çizgiler iletişimin nüanslarıdır, önceden yazılmış reçeteler değildir. Ama onlar da fark edilebilir ve bir etkiye sahiptir. Bir karar verilmeden önce kontrol etmek için bir şeyler söyleyenin kim olduğunu ve kimin onayının asıl damgayı vurduğunu bildiniz mi işleri kimin yürüttüğünü de bilmiş olursunuz.

Hareket grupları kendi içlerindeki gücü kimin uyguladığı hakkında kesin kararlar vermediği için, bir ülkede pek çok farklı kriter kullanılır. Kriterlerin pek çoğu geleneksel kadın nitelikleri çizgisindedir. Mesela hareketin ilk zamanlarında, evlilik genel olarak informel bir biçimde elit bir yere katılım için önkoşuldu. Kadınlar geleneksel olarak eğitildiği için evli kadınlar temel olarak birbirileri ile ilişki içindedir ve yakın arkadaş olmak için bekar kadınlara onların çok tehlikeli olduklarını düşünerek bakar. Pek çok kentte bu kriter daha sonra sadece Yeni Sol erkekleriyle evlenen kadınları içerecek şekilde geliştirildi. Bu standart, geleneğin arka planında sahip olunanlardan daha da fazlasına sahipti, ama Yeni Sol erkekleri genel olarak hareketin ihtiyacı olan kaynaklara erişim imkanına sahip olduğu için --mail listeleri, baskıların çıktısının alınması, irtibat, bilgi gibi- kadınlar bağımsız hareket etmekten çok ihtiyaç duyduklarına erkekler aracılığıyla ulaşıyordu. Hareket za-

man içerisinde değiştikçe, evlilik etkili bir katılım için daha az evrensel bir kategori haline geldi, ama bütün informel elitler sadece belirli materyal ve niteliklere sahip olan kadınların katılabildiği standartlar inşa edebilir. Bu standartlar genel olarak şöyledir: Orta sınıf arka planı (işçi sınıfı ile ilgili olarak bütün retoriğe rağmen); evli olmak; evli olmasa da birisiyle beraber yaşamak; bir lezbiyen olmak ya da lezbiyenmiş gibi davranmak; 20'li ve 30'lu yaşlar arasında olmak; üniversite eğitimi almak ya da en azından bir üniversite geçmişine sahip olmak; modaya uygun olmak; yeterince "modaya uygun" olmamak; "radikal" kabul edilen belirli bir politik çizgiyi ya da özdeşliği takip etmek; çocuk sahibi olmak ya da en azından çocukları sevmek; çocuk sahibi olmamak; "hoş" gibi belirli bir "kadınsı" kişisel niteliğe sahip olmak; doğru giyinmek (geleneksel bir şekilde ya da geleneksel olmayan bir şekilde) vs. Aynı zamanda hiç alakalı olmasa da birisini neredeyse her zaman "sapkın" olarak etiketleyecek bazı nitelikler de vardır. Bunlar da şunları içerir: çok yaşlı olmak; özellikle aktif olarak bir "kariyer" edindiğinde tam zamanlı çalışmak; "hoş" olmamak; açık bir şekilde bekar olmak (mesela aktif olarak heteroseksüel ya da homoseksüel olmamak).

Diğer ölçütler de dahil edilebilir, ama hepsinin ortak noktaları vardır. Bir hareketin informel elitlerine katılmak için ön koşul olan nitelikler ve dolayısıyla gücü uygulamak bir kişinin geçmişi, kişiselliği ve zamanını neye ayırdığı ile ilişkilidir. Bu nitelikler arasında bir insanın yeterliliği, feminizme kendisini adaması, yetenekleri ya da harekete potansiyel olarak katılımı yoktur. İlk sayılanlar genel olarak bir insanın arkadaşlarını seçmek için kullanılan ölçütlerdir. İkinciler ise politik olarak etkili olacaksa bir kadın veya kuruluşun kullanmak zorunda olduklarıdır.

Katılım ölçütleri, bir gruptan diğerine değişebilir, ama informel elitin bir üyesi olmak için araçlar eğer birisi bu kriterlere uyu-

yorsa hemen hemen aynıdır. Tek büyük fark, bir kişinin başlangıçdan beri mi yoksa başladıktan sonra mı bir grubun içinde olduğudur. Grubun başından beri dahil olan birisinin kişisel arkadaşlarının çoğunun da o gruba katılabilmesi önemlidir. Gruptaki hiç kimse birbirini iyi tanımıyorsa, arkadaşlıklar bir numara seçme sistemi ile birlikte açık bir şekilde biçimlendirilmelidir ve informel bir yapının kurulması için önemli olan informel etkileşim modelleri kurulmalıdır. İnformel modeller bir kez inşa edildi mi, kendilerini sürdürmek için işlemeye devam eder ve bunu sürdürmenin en başarılı taktiklerinden birisi sürekli olarak buna "uyum sağlayacak" yeni insanları almaktır. Birisinin böyle bir elite katılımı kız kardeşler dayanışması sözü vermeyle aynı yöntemle yapılır. Potansiyel bir katılım gözlemlendiğinde, informel yapının üyeleri tarafından birisi işe koşulur ve sonunda ya üyeliği düşürülür ya da başlatılır. Eğer kız kardeşler dayanışması politik olarak bu sürece katılım konusunda aktif değilse, tıpkı bir kişinin özel bir kulübe katılımdaki gibi dışarıdan birisi tarafından katılım başlatılabilir. Bir sponsor bulmak, mesela onun içerisinde daha çok saygı duyulabilecek gibi görünen elitin üyelerinden bazılarını seçmek ya da bu insanın dostluğunu kazanmaya çalışmak gibi yöntemler kullanılır. Eninde sonunda bu kişi sizi daha içerideki bir çembere katacaktır.

Bütün bu prosedürler zaman alır. Eğer birisi tam zamanlı çalışıyorsa ya da buna benzer şekilde önemli bir katılım sağlıyorsa, basit bir şekilde bu gruba katılmak imkansızdır, çünkü bütün toplantılara gitmek ve karar verme sürecinde bir söz sahibi olmak için gerekli olan kişisel ilişkiyi güçlendirmeye yeterli zaman yoktur. Karar verme sürecinin resmi yapılarının daha çok çalışanların ahbabı olmasının nedeni budur. Karar vermek için inşa edilmiş bir sürece sahip olmak, belirli bir dereceye kadar herkesin buna katılmasını garanti eder.

Elit grubun biçimlendirilme sürecindeki bu sınıflandırma küçük gruplar içerisinde bakış açısına göre önemlidir, bu informel yapılar kaçınılmaz olarak kötülük düşüncesiyle yapılmaz – sadece bunun yapılması kaçınılmazdır. Bütün gruplar, grup üyeleri içerisindeki etkileşim modellerinin bir sonucu olarak informel yapılar oluşturur. Bu informel yapılar yapılandırılmamış gruplar tamamen onların yönetiminde olduğunda çok işlevsel olabilir. İnformel yapılar "yapısızlık" miti ile birleşmiştir, gücün kullanımına sınır koyma konusunda hiçbir girişim olmayabilir. Değişkenlik de söz konusudur.

Bu durum bizim farkında olmamız gereken potansiyel olarak iki negatif sonuca sahiptir. Birincisi karar verme sürecinin informel yapısının daha çok bir kız öğrenci birliğine benzeyebileceğidir – içerisindekilerin söyledikleri şeyler önemli olduğu için değil de birilerinin diğerlerini sevdiği için dinlediği bir grup olabilir. Bu hareket önemli şeyler yapmadığı sürece, bu çok önemli değildir. Ama bu ilk aşamada grubun gelişimine ket vurulmaması gerekiyorsa, grup bu trendi değiştirmek zorundadır. İkincisi informel yapıların grubun tümüne karşı bir sorumluluk zorunluluğu olmamasıdır. Onların gücü onlara verilmemiştir, geri alınamaz. Etkileri grup için ne yaptıklarına bağlı değildir, dolayısıyla grup tarafından doğrudan etkilenmezler. Bu zorunlu olarak informel yapıları sorumsuz kılmaz. Etkilerini sürdürmekle ilgilenenler genel olarak sorumlu olmaya çalışacaktır; grup basit bir şekilde bu sorumluluk için zorlama yapmaz; bu elitlerin ilgilendikleri şeylere bağlıdır.

"Star" Sistemi

"Yapısızlık" fikri "star" sistemini yarattı. Politik grupların bir karar vermesini ve kamuyu bütünüyle bu kararlarla şekillendirecek insanları seçmesini bekleyen bir toplum içerisinde yaşıyoruz. Basın ve kamu bireysel kadınları kadın olarak ciddi bir şekilde nasıl

dinleyeceğini bilmez; grubun nasıl hissedeceğini bilmek ister. Kitlesel grup görüşlerini kurmak için şimdiye kadar geliştirilmiş olan sadece üç teknik vardır; seçim ya da referandum, anketlerle kamusal görüş araştırması ve uygun bir toplantı için grup sözcüsünün seçimi. Kadınların özgürlük hareketi kamuyla görüşebilmek için bunların hiçbirini kullanmadı. Ne hareket bir bütün olarak ne de içerisindeki çok kısımlı grupların pek çoğu farklı konularda kendi duruşlarını açıklamak için bir araç inşa etti. Ama kamu, sözcüler aramak için koşullandırılmıştır.

Bilinçli olarak bir sözcü seçmemekle birlikte hareket çeşitli nedenlerle kamunun gözüne takılmış pek çok kadını dışarı attı. Bu kadınlar belirli bir grubu ya da yerleşmiş bir grubu temsil etmez, bunu bilir ve genellikle söylerler. Ama hiçbir resmi sözcü ya da karar verici bir organ olmadığı için basın belirli bir konuda hareketin duruşunu bilmek istediği zaman sorgulama yapabilir ve bu kadınlar sözcü olarak algılanır. Dolayısıyla bunu isteseler de istemeseler de hareket bunu sevse de sevmese de kamu not ettiği kadınları varsayımla sözcü rolüne yerleştirir.

Bu, "star" olarak etiketlenen kadınlara karşı genellikle hissedilen kızgınlığın asıl sebebidir. Kadınların görüşlerini temsil etmek için, hareketin içerisindeki kadınlar tarafından seçilmedikleri için, basın onların hareket için konuştuğunu varsaydığında onlara kızılır. Ama hareket kendi sözcülerini seçmediği sürece bu tarz kadınlar kendilerinin neyi istediği dikkate alınmadan basın ve kamu tarafından bu role yerleştirilecektir.

Bunun hem hareket hem de "star" olarak adlandırılan kadınlar açısından çeşitli olumsuz sonuçları vardır. İlk olarak hareket onları sözcü olarak koymadığı için, onlar bu görev için atanmamıştır. Onları oraya basın yerleştirmiştir ve sadece basın onları dinlememeyi seçebilir. Basın hareketten otoriter beyanlara gidecek resmi bir alternatifleri olmadığı sürece onları sözcü kadınlar olarak

"star" biçiminde görmeye devam edecektir. Hareket hiçbir temsilciye ihtiyacının olmadığına inandığı sürece temsilcilerinin seçilmesini kontrol edemez. İkincisi bu pozisyona konan kadınlar genel olarak kendilerini kardeşleri tarafından sert bir şekilde saldırıya uğramış bulurlar. Bu durum hareketi hiçbir şeye ulaştırmaz ve içerisindeki bireyler için acı verici ve yıkıcıdır. Bu tür ataklar sadece hareketi tamamen terk eden kadınlarla (genellikle keskin biçimde yabancılaşmışlardır) ya da "kız kardeşleri" için sorumluluk hissetmelerine son verilmesiyle sonuçlanır. Onlar belki belirsiz bir şekilde tanımlanmış olarak harekete sadakat hissetmeye devam edebilir, ama onlar artık hareketin içindeki diğer kadınların baskısına duyarlı değildir. Eğer bir mazoşist değilseniz böyle bir acının kaynağı olan insanlara karşı sorumluluk hissedemezsiniz ve bu kadınlar genellikle böyle bir kişisel baskı karşısında eğilmek için fazla güçlüdür. Dolayısıyla starlara karşı bu geri tepme aslında bu hareketin mahkum edildiği bireysel sorumsuzluğu teşvik eder. Hareket, bir kız kardeşi "star" olarak aklayarak, suçlanmış olduğu bireysel günahlara katılmakta özgür olan insanlar üzerindeki etkisini de kaybeder.

Politik Yetersizlik

Yapılandırılmamış olan gruplar kadınları kendi hayatları hakkında konuşmak için bir araya getirmede çok etkili olabilir, ama bir şey yapma konusunda çok iyi değildirler. Bu birilerinin artık "sadece konuşmaktan" bıkmış olup, grubun etrafında dolandığı şeylerden biraz daha fazlasını yapmak istediğinde olur ve grubun çalışmasının doğasını değiştirmedikçe gerçekleşmez. Bazen grubun geliştirilmiş informel yapısı, grubun Yapılandırılmamış bir grubun "çalışması" izlenimi vereceği biçimde icra edeceği erişilebilir bir ihtiyaçla uyum sağlar. Yani grup belirli bir projeye bağlı

olmak için en iyi uyum sağlayacak yapı biçimini tesadüfen geliştirir.

Bu tarz bir grupta çalışmak çarpıcı bir deneyimken, aynı zamanda çok enderdir ve tekrarlanması zordur. Bu tarz gruplarda neredeyse kaçınılmaz bir şekilde dört koşul bulunur:

1- Grup belirli bir görevle yönlendirilmiştir. Grubun görevi, bir konferans vermek ya da bir gazete dağıtmak gibi çok dar ve spesifiktir. Bu görev temel olarak grubu yapılandırma görevidir. Bu görev, yapılmasına gerek duyulanları ve bu yapılanmanın ne zaman gerekli olduğunu belirler. İnsanların kendi eylemlerini yargılayabilecekleri ve gelecek eylemler için plan yapacakları bir rehber sağlar.

2- Grup diğerlerine kıyasla küçük ve homojendir. Homojenlik katılımcıların "ortak bir dili" ya da etkileşimi olması için zorunludur. Oldukça farklı arka planlara sahip olan insanlar, her üyenin diğerlerinin deneyimlerini öğrenebildiği bilinç yükseltici bir gruba ulaşma yolunda bir zenginlik sağlayabilir, ama görev yönelimli grup üyeleri arasında çok fazla çeşitlilik de sürekli olarak birbirilerini yanlış anlamaları demektir. Bu kadar farklı insan, sözcükleri ve eylemleri farklı yorumlar. Birbirlerinin davranışları konusunda farklı beklentilere sahiptirler ve sonuçları farklı ölçütlere göre yargılarlar. Eğer nüansları fark edecek kadar herkes birbirini iyi tanırsa, gruptakiler birbiri ile uyum sağlar. Genellikle onlar sadece kafa karışıklığına yol açarlar ve hiç kimsenin aklına bile gelmeyecek şeylerin ortaya çıkması ile bunları düzenlemek için saatler harcarır.

3- Yüksek bir iletişim derecesi vardır. Bilgi herkese geçmelidir, fikirler gözden geçirilir, iş bölünür ve bununla ilgili kararlarla katılım sağlanır. Bu durum sadece eğer grup küçükse ve grubun görevinin en önemli aşamalarında insanlar pratik olarak birlikte yaşıyorsa mümkündür. Söylemeye gerek yok ki herkesin katılımı

için zorunlu olan etkileşimin derecesi geometrik olarak katılımcıların sayısı ile birlikte artar. Kaçınılmaz olarak bu durum grubun katılımcılarını beşle sınırlar, ya da bazılarını kararlardan dışlar. Başarılı gruplar 10 ya da 15 kişi olur, ama bu durum sadece çeşitli sayıda alt gruplar varsa ve çeşitli sayıdaki farklı alt grupların bilgisi kolayca birbirine geçiyorsa olur.

4- Yetenekler çok düşük bir derecede belirlenebilir. Herkes her şeyi yapamaz ama her şey birden fazla sayıda kişi tarafından yapılmak zorundadır. Dolayısıyla hiç kimse vazgeçilmez değildir. Bir dereceye kadar insanlar birbiri ile değiştirilebilen parçalardır.

Küçük gruplarda bu koşullar tesadüfi iken, daha geniş olanlarda böyle değildir. Sonuç olarak pek çok kentteki daha geniş katılım, bireysel bir rap grubundaki gibi yapılandırılmadığı için, belirli görevleri üstlenen farklı gruplardan çok daha etkili olmaz. Resmi olmayan bir yapı nadiren etkin bir şekilde eylem yapabilecek insanlara dokunmaya yeterlidir ya da onlarla birliktedir. O zaman bu grup daha fazla hareketi ve daha az sonucu üretir. Ne yazık ki bütün bu hareketin sonuçları, hareketin ortaya çıkardıkları kadar zararsız değildir ve onların kurbanı hareketin kendisidir.

Eğer bir grup çok fazla kişi içermiyorsa ve küçük bir skalada çalışıyorsa kendisini yerel etkinlik projelerinde biçimlendirir. Ama bu biçimlendirme hareketin eylemlerini yerel bir seviyeyle sınırlar ve bölgesel ya da ulusal bir düzeyde eylem yapamaz. Ayrıca iyi bir şekilde işlemek için gruplar genel olarak kendilerini ilk etapta şeyleri yürüten ve resmi olmayan bir arkadaş grubuna indirger. Bu durum birçok kadını gruba katılmaktan alıkoyar. Kadınların bu harekete katılması için tek yol küçük bir grup içerisindeki üyelikse, toplu hareket etmeyenler belli bir mesafede dezavantajlı olur. Arkadaş grupları örgütlü eylemin temel araçları olduğu müddetçe elitizm kurumsallaşır.

Kendilerini adayacak yerel bir proje bulamayan bu gruplar için, beraber kalmanın tek yolu beraber kalmaları için bir neden haline gelir. Bir grup herhangi bir göreve sahip değilse (bilinç yükseltme bir görevdir), onun içindeki insanlar enerjilerini gruptaki diğerlerini kontrol emek için harcar. Bu yetenekleri ile yapabileceklerinden daha iyi bir şeyin eksikliği ve diğerlerini manipüle etme gibi kötü niyetli bir arzunun dışında yapılmaz (bazen öyle olsa da). Yapabilen insanlar ellerinin altındaki zamanla ve bir araya gelmelerini temellendirme ihtiyacı ile birlikte, çabalarını kişisel kontrol altına koyar ve zamanlarını gruptaki diğer insanların kişiliklerini eleştirmek için harcar. İç çatışma ve kişisel güç oyunun kurallarını belirler. Bir grup bir görev taşıdığı zaman, insanlar diğerleri nasıl olursa olsun onlarla geçinmeyi ve kişisel olarak hoşlanmadıkları şeyleri genel bir amaç uğruna gözden çıkarmayı öğrenirler. Her insanın bizim imgemizde olması gerektiği şekilde yeniden tasarlanması için zorlanma konusunda sınırlar vardır.

Bilinç yükseltmenin sonunda insanlara gidecek bir yer kalmaz ve yapının yetersizliği orada bulunma dışında bir yol bırakmaz. Bu hareketin içerisindeki kadınlar, hareketi ya kendilerine ve kız kardeşlerine doğru yönlendirir ya da başka bir eylem planı yapar. Erişilebilir olan çok az şey vardır. Bazı kadınlar sadece "kendi işini yapar." Bu durum da büyük oranda bir bireysel yaratıcılık ortaya çıkarır, bu yaratıcılığın büyük bir kısmı hareket için yararlıdır, ama pek çok kadın için uygulanabilir bir alternatif değildir ve kesinlikle kolektif bir grup çalışması ruhunu teşvik etmez. Diğer kadınlar tamamen hareketin dışına sürüklenir, çünkü bireysel bir proje geliştirmek istemez ve keşfetmenin, katılımın ya da onların ilgisini çekecek grup projeleri başlatmanın bir yolunu bulamaz.

Birçok kadın bu hareket içerisinde bulamadıkları yapılandırılmış ve etkili aktiviteler sağlayacak örgütlenmelere yönelir. Kadın özgürlüğünü, kadınların zaman ayırması gereken pek çok konu-

dan sadece birisi olarak gören bu siyasi örgütlenmeler, kadın hareketini yeni üyeler için çok sayıda iş yüklemesi olarak görür. Bu tür örgütlenmeler için "içeri sızma" gibi bir gereksinim yoktur (her ne kadar engellenmemiş olsa da). Kadınlar özgürlük hareketinin bir parçası haline geldikçe ve bu hareket onların yeni fikirleri ve enerjileri için bir çıkış yolu bırakmadığı zaman, kadınlar arasında üretilmiş olan anlamlı siyasi eylemler arzusu onların diğer örgütlenmelere katılma konusunda istekli olmaları için yeterlidir. Kadın özgürlük hareketi içerisinde kalmaya devam ederken, başka örgütlenmelere katılan ya da diğer örgütlenmeler içerisinde kalırken kadın hareketine katılan kadınlar sırası gelince yeni bir informel yapının çerçevesi haline gelir. Bu arkadaşlık ağları, daha önce tartıştığımız niteliklerden ziyade feminist olmayan ortak politikalara dayalıdır, ama büyük oranda aynı şekilde işlerler. Bu kadınlar ortak değerleri, fikirleri ve politik yönelimleri paylaştığı için onlar da informel, plansız, seçilmemiş ve sorumluluk sahibi olmayan elitler haline gelir – böyle olmak isteseler de istemeseler de.

Bu yeni informel elitler, genel olarak farklı grup hareketleri içinde daha önceden gelişmiş olan eski informel elitler tarafından tehdit olarak algılanır. Bu doğru bir gözlemdir. Bu şekilde politik olarak yönlenmiş ağlar, çoğu eski ağlarda olduğu gibi sadece "kız kardeşlik birliği" olmaya pek istekli değildir, politik düşüncelerini olduğu kadar feminist düşüncelerini de yaymak ister. Bu oldukça doğal bir şeydir, ama meselenin kadın özgürlüğü için sonuçları hiçbir zaman yeterli derecede tartışılmamıştır. Eski elitler bu şekildeki düşünce farklılıklarını çok nadir açığa çıkarır, çünkü bu durum grubun informel yapısını ortaya çıkarabilir.

İnformel eski elitlerin pek çoğu, "anti-elitisizm" ve "yapısızlık" bayrağı altında saklanmaktadır. Başka bir informel yapı ile rekabeti etkili bir şekilde karşılamak için "kamusal" olmak zorundaydılar ve bu olasılık pek çok tehlikeli sonucu içerir. Dolayısıyla

kendi gücünü devam ettirmek için farklı formel yapıların üyelerinin dışlanmasını, "komünistlikle suçlamak," "reformist olmakla suçlamak," "lezbiyenlikle suçlamak" ya da "at gözlüklü olmakla suçlamak" gibi araçlarla rasyonel hale getirmek daha kolaydır. Bundan başka tek alternatif, gerçek bir güç yapısının kurumsallaştığı biçimde biçimsel olarak bir grubu yapılandırmaktır. Bu her zaman mümkün değildir. Eğer informel gruplar iyi bir şekilde yapılanmışsa ve geçmişte gücün büyük bir kısmını deneyimlemişse böyle bir görev mümkündür. Bu gibi gruplar geçmişte siyasi olarak etkili bir tarihe sahiptir, informel yapının sıkılığı formel bir yapı için yeterli bir yedek olduğunu ispatlamıştır. Güç yapısının kurumsallaşması formel bir değişime yol açsa bile yapılandırılmış olmak onların işlevini büyük oranda değiştirmez. Bu tür gruplar bunu ortaya çıkarmaya gücü yetmeyen en büyük ihtiyaç içindeki gruplardır. Onların informel yapısı çok iyi bir şekilde biçimlenmemiştir ve yapısızlık ideolojisine bağlılıkları taktik değiştirme konusunda onları çekimser yapar. Bir grup ne kadar yapılandırılmışsa informel yapılar içinde o derece yetersizdir ve yapısızlığa ne kadar bağlı ise siyasi yoldaşlar grubu tarafından devralınmaya karşı o kadar savunmasızdır.

Kadın hareketi onu oluşturan grupların pek çoğu kadar Yapısız olduğu için dolaylı bir etkiye müsaittir. Ama bu fenomen kendisini farklı bir şekilde duyurur. Yerel bir seviyede pek çok grup otonom olarak işler; ama sadece ulusal bir etkinliği örgütleyebilen gruplar ulusal olarak örgütlenmiş gruplardır. Dolayısıyla feminist etkinlikler için ulusal bir yönlendirme sağlayanlar Yapılandırılmış feminist örgütlenmelerdir ve bu yönlendirme bu organizasyonların öncelikleri ile belirlenir. NOW ve WEAL gibi bu tarz gruplar ve bazı solcu kadın partileri yönetim kurulu üyeleri, ulusal bir kampanyaya eklemlenebilecek olan düz örgütlenmelerdir. Yapılandırılmamış kadın özgürlük gruplarının birçoğu ulusal kampanyaları desteklemeyi ya da desteklememeyi seçebilir, ama

kendi gruplarını bunlara eklemleyemez. Böylelikle bu grupların üyeleri, Yapılanmış örgütlerin liderlikleri altında askeri birlikler haline gelir. Yapılandırılmamış gruplar alenen kadın hareketinin önceliklerini desteklemek için hareketin devasa kaynaklarını kullanmak dışında herhangi bir yola sahip değildir. Ne olduklarına karar verebilecek bir yönteme sahip değildirler.

Bir hareket ne kadar az yapılandırılmış ise içerisinde geliştiği ve dahil olduğu politik eylemleri o kadar az yönlendirebilir. Bu durum grubun fikirlerinin yayılmadığı anlamına gelmez. Medya tarafından kesin ve belirli bir miktarda ilgi ve sosyal koşullar uygun hale getirildiğinde, bu fikirler hala geniş biçimde yayılacaktır. Ama fikirlerin yayılması onların uygulandığı anlamına gelmez; sadece onlar hakkında konuşulduğu anlamına gelir. Fikirler bireysel olarak uygulandıkları kadar etkili olabilirler; uygulanmaları için eşgüdümlü bir siyasi güce gereksinimleri olduğu sürece bu fikirler var olmayacaktır.

Kadınların özgürlük hareketi, arkadaşlar arasında küçük ve aktif olmayan tartışma gruplarına vurgu yapan örgütlenme biçimlerine bağlı kaldığı sürece Yapılandırılmamışlığın en kötü problemleri hissedilmeyecektir. Ama bu örgütlenme biçimi kendi sınırlarına sahiptir; bu arkadaşlık ağlarına bağlı olmayan ya da olamayan kadınlara karşı politik olarak etkisiz, istisnai ve ayrımcıdır. Sınıf, ırk, iş, eğitim, aile ve evlilik durumu gibi nedenlerden dolayı zaten var olana uyum sağlayamayanların hevesi, bu gruplara katılmaya çalışırken en nihayetinde kırılacaktır. Bu duruma uyum sağlayamayanlar, şeyleri olduğu gibi sürdürme konusunda zaten var olan isteklerini devam ettirecektir.

İnformel grupların kazanılmış çıkarları var olan informel yapılar tarafından sürdürülecektir ve bu hareket kendi içinde gücü uygulayacak olanları belirleme yöntemine sahip değildir. Eğer bu hareket gücü pratikte uygulayanları seçememe halini bilinçli olarak devam ettirirse gücü ortadan kaldıramaz. Yaptığı tek şey güç

sahibi olanları ve bundan sorumlu olanları etkileme hakkını talep etmekten vazgeçmektir. Eğer hareket gücü kullanmaya devam ederse ve mümkün olduğunca dağınıksa, gücü elinde tutanlardan sorumluluk talep edemeyeceğini bildiği için gücü tamamen ele geçirmeye çalışan herhangi grubu ya da kişiyi engeller. Ama aynı zamanda hareketin mümkün olduğunca etkisiz kalmasını sağlar. Hakimiyet ve etkisizlik arasında daha ortalamacı bir yol bulunabilir ve bulunmalıdır.

Bu sorunlarla şu anda başa çıkılabiliyor, çünkü hareketin doğası zorunlu olarak değişiyor. Kadın özgürlük hareketinin asıl işlevi olan bilinç yükseltme işe yaramaz hale gelmiştir. Son iki yılın yoğun basın tanıtımı ve günümüzde yayılmakta olan yeraltı kitapları ve makaleleri nedeniyle kadın özgürlüğü domestik bir kelime haline gelmiştir. Kadın hareketinin sorunları tartışılmış ve herhangi bir hareket grubuyla açık bir bağlantısı olmayan insanlar tarafından gayri resmi rap grupları oluşturulmuştur. Kadın hareketi diğer görevlere doğru devam etmelidir. Şimdi önceliklerini belirlemesi, amaçlarını açığa çıkarması ve eşgüdümlü bir şekilde hedeflerini izlemesi gerekiyor. Bunu yapmak için de örgütlenmelidir – yerel, bölgesel ve ulusal olarak.

Demokratik Yapılanmanın İlkeleri

Hareket bir kez daha titizlikle "yapısızlık" ideolojisine sarılmaya başladığında, sağlıklı bir şekilde işlemesine en uygun örgütlenme biçimini geliştirme konusunda bağımsızdır. Bu, diğer uç noktalara gitmemiz ve geleneksel örgütlenme biçimlerini kör bir şekilde taklit etmemiz gerektiği anlamına gelmez. Ama aynı zamanda geleneksel biçimlerin hepsini kör bir şekilde reddetmemiz gerekir. Geleneksel tekniklerden bazıları mükemmel olmasa da yararlı olacaktır; bazıları hareket halinde olan bireyler için en düşük maliyetle bazı amaçların elde edilmesi ya da edilmemesi konusunda

fikir verecektir. Çoğu zaman farklı yapılanmalar için deneyler yapmak ve farklı durumlarda kullanmak için farklı teknikler geliştirmek zorunda kalacağız. Lot sistemi hareketin içerisinde doğan bunun gibi bir fikirdir. Bütün durumlara uygulanamaz. Yapılanma için diğer fikirlere de ihtiyaç vardır. Ama akıllıca bir biçimde denemeye devam etmek için yapının kendisinin özsel olarak kötü bir şey olmadığını kabul etmeliyiz – sadece aşırı kullanımı kötüdür.

Bu deneme yanılma sürecine dahil olurken, demokratik yapılanma için zorunlu ve aynı zamanda politik olarak etkili olan ve akılda tutulması gereken bazı ilkeler vardır:

1) Demokratik prosedürlerle belirli görevlerin belirli kişilere özel otorite devri. İnsanların işleri ya da görevleri sadece gıyaben üstlenmelerini sağlamak bunların güvenilir bir şekilde yapılmadığı anlamına gelir. Eğer insanlar bir görev için seçilmişse, tercihen buna dair bir ilgi ya da istek ifade ettikten sonra, kolayca göz ardı edilemeyecek bir taahhüdü kabul etmiş olurlar.

2) Yetkili makamın yetkilendirilmiş olan herkesten onları seçmiş olanlara karşı bir sorumluluk üstlenmesini istemesi. Bu grubun diğer insanlar üzerinde otorite sahibi olanları kontrol etme biçimidir. Bireyler güç kullanabilir ama gücün nasıl kullanıldığı konusunda nihai karara sahip olan gruptur.

3) Gücün mümkün olduğu kadar çok insan arasında dağıtılması. Bu gücün tekelleşmesini engeller ve yetki alan kişilerin bunu kullanırken diğerlerine danışmasını gerektirir. Aynı zamanda pek çok kişiye belirli görevler için sorumluluk alma ve bununla birlikte yeni yetenekler edinme şansı verir.

4) Bireyler arasında görevlerin dönüşümü. Çok uzun bir süre boyunca bir kişinin sorumluluk taşıması formel ya da informel olarak bu insanın mülkiyeti olarak görülebilir ve kolay bir şekilde kontrol edilebilir bir durum değildir ve bırakılamaz. Tam

tersine eğer görevler de sık bir şekilde dönüştürülürse onun işini öğrenmesi uzun bir süre almaz ve iyi bir iş yapmaktan dolayı tatmin olduğunu hisseder.

5) Rasyonel kriterlerle görev dağılımı. Grup tarafından sevilmesi nedeniyle bir pozisyon için bir kişinin seçilmesi ya da sevilmeyen bir kişiye zor görevler verilmesi uzun vadede ne bu kişiye ne de gruba hizmet etmez. Bu tür seçimlerdeki temel kriterler, yetenek, ilgi ve sorumluluk olmalıdır. İnsanlara sahip olmadığı yetenekleri edinme şansı verilmelidir ama bu en iyi şekilde "bat ya da yüz" yönteminden çok bir çeşit "çıraklık" yöntemi ile yapılır. Bir sorumluluk sahibi olan kişinin bunu iyi idare edememesi moral bozucudur. Tam tersine bir kişinin iyi yaptığı bir şeyden kara listeye alınmış olması da insanların yeteneklerini geliştirmesini teşvik etmez. Tarihin pek çok dönemi boyunca, yetkin olan kadınlar cezalandırılmıştır; hareketin bu süreci tekrar etmeye ihtiyacı yoktur.

6) Bilginin sürekli ve mümkün olduğunca herkese yayılması. Bilgi güçtür. Bilgiye erişim insanın gücünü arttırır. İnformel bir ağ grup dışındakiler arasında yeni bilgi ve fikirleri yayarsa bir fikir üretme aşamasına katılmıştır- gruba katılmamış olsa da. Bir kişi işlerin nasıl yürüdüğü ve neler olduğuna dair ne kadar çok şey bilirse, politik olarak daha etkili olabilir.

7) Grubun ihtiyaç duyduğu kaynaklara eşit erişim sağlanması. Bu her zaman mükemmel bir şekilde yapılmaz, ama bunun için çaba gösterilmelidir. İhtiyaç duyulan bir kaynak üzerinden bir tekel elde eden bir üye (bir kocanın yaptığı basılı bir yayın ya da karanlık bir oda gibi) bu kaynağın kullanımını adaletsiz bir şekilde etkileyebilir. Yetenekler ve bilgi aynı zamanda kaynaklardır. Üyelerin yeteneklerinin eşit olması sadece her üye bildiğini diğerlerine öğretme konusunda istekli olursa mümkün olabilir.

Bu ilkeler uygulandığında, farklı hareket grupları tarafından geliştirilen yapılar ne olursa olsun bunların grup tarafından kontrol edilmesini ve sorumlu tutulmasını sağlar. Gruptaki yetki sahibi olan insanlar yayınık, esnek, açık ve geçici olacaktır. Kendi güçlerini kurumsallaştırmak için kolay bir konumda olmayacaklar çünkü en nihai kararlar büyük ölçüde grup tarafından alınacak. Grup kendi içerisinde gücü kullananın kim olduğunu belirleme gücüne sahip olacak.

11
TİRANIN TİRANLIĞI

Cathy Levine

Kadın hareketi çevresinde büyük bir dikkat çeken "Yapısızlığın Tiranlığı" (MS içinde, Second Wave, vs) başlıklı bir makale, bunların hareketin asıl (tek değilse de) örgütlü biçimi olarak "lidersiz" ve "yapısız" gruplar akımına, ölü bir amaç taşıdıkları düşüncesiyle saldırır. Bu makale kadın hareketine yardımcı olarak iyi niyetle yazılmış ve öyle kabul edilmiş olsa da, devrimci bir hareket inşa etmek için geçerli ve bilinçli bir stratejinin çarpıtılmasında ve yanlış anlaşılmasında yıkıcı bir rol oynamıştır. Bu eğilimlerin işaret ettiği yönü, artık yılanın başını küçükken ezme yöntemi yerine hiyerarşik örgütlenmeye karşı gerçek bir siyasi alternatif olarak görmenin vakti geldi.

Bir hareketi inşa etmek için (en az) iki model vardır, Joreen bunlardan sadece birisini kabul eder: Bir Parti gibi güçlü ve merkezi olarak kontrol edilen bir kitle örgütlenmesi. Kitlelerin desteğini sadece bir lütuf olarak gören diğer model, gönüllü bir ilişki içerisindeki küçük gruplara dayanır.

Geniş bir grup parçalarının toplamı olarak işlev görür – her üye bu geniş örgütlenmenin çarkının bir dişi ve bir birimi olarak

işlev görür. Birey kendi boyutuna göre yabancılaşır ve grubun boyutunun yarattığı engelle mücadele eder – örneğin, bir bakış açısına kavuşmak için enerji harcar.

Küçük gruplar ise her üyenin gücünü ikiye katlar. İş birliği içerisinde küçük gruplarla çalışan geniş olmayan bir grup, her bir bireyin büyük örgütlenmenin en güçlü/en akıllı/en zekice ruhuna dayanarak hayatta kalmasını sağlamak yerine farklı katılımcıların tam, besleyici ve gelişim halindeki katılımlarından faydalanır.

Joreen küçük grupların yükselişini kadın hareketinin bilinç yükseltmeci evresiyle ilişkilendirir, ama odak noktası, bireysel bilinç gelişiminin ötesinde kitlesel bir devrimci hareket inşa etmeye doğru değişen bir vurgu ile kadınların geniş bir örgütlenme kurmak için çalışmaya başlaması gerektiği sonucuna varır. Bu kesinlikle doğrudur ve bir süredir bilinç yükseltme grupları içerisindeki pek çok kadın, politik aktivitelerini grubun dışına yayma ihtiyacı ve nasıl ilerleyecekleri konusunda bir şaşkınlık hissetmektedir. Ama Sol'un diğer gruplarının da kapitalist, emperyalist ve yarı faşist Amerika'nın nasıl alt edileceği konusunda bir şaşkınlık içerisinde olduğu da doğrudur.

Ama Joreen kadın hareketi ile ne kastettiğini tanımlamakta başarısızdır, bu da strateji ya da yön tartışması için gerekli bir önkoşuldur.

Tam anlamıyla feminist bir hareket, yani Patriyarkayı yenmek için bir hareket, bu meseleyi Sol'un şemsiyesi altına yerleştiren devrimci ve sosyalist bir harekettir. Kadın hareketi için bir strateji belirleme konusunda kadınların merkezi bir problemi Sol'un erkekleri ile nasıl ilişki kurulacağıdır; biz onların Modus Operandisini (hareket tarzını) kendimize ait olarak almak istemiyoruz, çünkü onları patriyarkal ve daha ötesi kapitalist değerlerin bir devamı olarak görüyoruz.

Kendimizi Erkek Sol'dan ayırma ve onu reddetme çabalarımıza rağmen, yine de enerjimiz vardı. Erkekler becerdikleri yolu

düzenlemeye eğilimlidir- sanki büyük bir aciliyetle ve çok hızlı bir şekilde yapılmış gibi. Kadınlar hareketlerini sevişme şekillerindeki gibi (kademeli olarak, sürekli bir katılım ve sınırsız bir dayanıklılıkla ve tabi ki çoklu orgazmlar biçiminde) inşa etmelidir. Şimdi cesaretimizi yitirmek ve tecrit edilmek yerine küçük gruplarımızda olmalıyız – tartışarak, plan yaparak, yaratarak ve sorun çıkartarak. Patriyarkaya karşı her zaman sorun çıkarmalı ve her zaman kadınları desteklemeliyiz – aktif bir biçimde daima feminist hareketi yaratmalı ve ona dahil olmalıyız, çünkü bunun üzerinde büyüyoruz; feminist aktivitenin olmaması durumunda kadınlar antidepresan alır, delirir ve intihara kalkışır.

Politik olarak aktif insanların felaketi gibi görünen aktif olmamanın karşısındaki diğer uç, 1960'lı yılların sonlarında bir tükenmişlik nesline yol açan aşırı katılımcılıktan kaynaklanır. Bir keresinde feminist bir arkadaş, ona göre "kadın hareketi içinde olmanın" zamanının yaklaşık yüzde 25'ini grup aktivitelerinde geçirmek ve yüzde 75'ini de kendini geliştirmeye ayırmak olduğu konusunda bir yorumda bulundu. Bu "hareket" için düşünen kadınların, gerçek ve önemli bir biçimde harekete zaman ayırması demektir. Erkek hareketi bize "hareket" insanlarının günde 24 saatlerini Amaç'a adaması gerektiğini öğretti ki bu durum kadınların sosyalleşmesindeki kendini feda etmeyle uyumludur. Ne var ki diğerkamlığımızın kaynağı ne olursa olsun, kendimizi ilk önce örgütsel faaliyetlere sokma ve kişisel gelişimi ihmal etme eğilimindeyiz, ta ki bir gün kendimizi ne yaptığımızın ve bunun kimin yararına olduğunu bilemeyecek durumda bulana kadar. Sonrasında harekete katılmadan önceki kadar kendimizden nefret ederiz. (Öte yandan, erkeklerin aşırı katılımı açık bir şekilde cinsiyetle bağlantılı olan kendini feda etme akımı ile alakasızdır, bununla birlikte bu katılım Protestan/Yahudi, iş/başarı etiği ve hatta daha aleni bir şekilde Maçoluğun erkek duygularını bastıran, soğuk ve duygusal olmayan cephesi gibi kokuyor.)

Hareket halinde olanlar için dipsiz bir kuyu olan ve yıllardır süren bu tuzaklar Joreen tarafından "Yapısızlığın Tiranlığı'nın" bir parçası olarak açıklandı. Bu parça, teknoloji sonrası askeri/endüstriyel buldozere karşı bir bireysellik görünümünü devam ettirmek için mücadele eden yarı otomatlardan oluşan bir ulusu gören bakış açısının bir şakasıdır.

Bize kolay yanıtlar ve ön alternatifler sağlayan, kendi yaşam tarzımızı oluşturabileceğimiz bir yer bırakmayan yapılar ve kurallar kesinlikle ihtiyaç duymadığımız şeylerdir. Kadın Sol'unu ve diğer kolları daha da fazla tehdit eden şey, bireylerle ilişki kurmamızı engelleyen ya da bireyliği öngörülen rollerle özgürleştirmeyen veya bizim kapitalist yapıdan kurtulmamızı sağlamayan örgütler yaratan "Yapısızlığın Tiranlığı'dır."

O zaman, Joreen'in varsayımının aksine bilinç yükseltme aşaması sona ermedi. Bilinç yükseltme, toplumsal değişime bağlı olanlar arasında devrimci özgürleşmeye doğru ve onun aracılığıyla devam etmesi gereken hayati bir süreçtir. Bilincimizin yükselmesi – Antik dönemden gelen zincirlerden kurtulmak için birbirimize yardım etmemiz anlamına gelir- kadınların kişisel öfkelerini yapıcı bir enerjiye dönüştürmesi ve mücadeleye katılması için asıl yoldur. Ama bununla birlikte bilinç yükseltme esnek bir terimdir - bu noktada boş bir hiçbir şeycilik- ve nitelendirilmesi, içeriklendirilmesi gerekir. Evde tek başına kocasının gömleklerini ütülerken, rahatsız edici bir televizyon reklamı, bir kadının bilincini arttırabilir; ona zaten bildiklerini, yani kapana kısıldığını, hayatının anlamsız ve sıkıcı olduğu, vb. hatırlatabilir; ama çamaşırhaneden çıkıp bir ev işçileri grevi düzenlemesini teşvik etmez. Devrim için bir strateji olan bilinç yükseltme, sınıf bilinci taşıyan kadınların kendi tatminsizlikleri konusunda yardımcı olmayı ve bütün kadınlar için erişilebilir olan örgütlü kadınlar oluşturmayı kapsar.

Bilinç yükseltme gruplarından sonra bir sonraki adımın bir hareket kurmak olduğunu öne süren Joreen, sadece birisi ve diğeri arasındaki yanlış bir ikiliği değil aynı zamanda feminist hareketin önemli bir aşamasını, bir kadın kültürü oluşturma aşamasını da göz ardı eder. En nihayetinde devletin gücünü parçalamak için büyük bir kadın gücü (ve de bazı erkeklerin gücü) gerekecek olsa da, kitlesel bir hareketin kendisi devrim yapmaz. Erkek üstünlüğünden bağımsız bir toplum kurmayı umut ediyorsak, kapitalizmi yıkıp enternasyonel sosyalizmi kurduğumuz zaman, hemen bunun üzerinde çalışmaya başlamalıyız, çünkü bizim en iyi antikapitalist arkadaşlarımızdan bazıları bile bize en zor zamanları yaşatacaktır. Kadınların ataerkil standartların dışında kendisini tanımlayıp ifade edebildiği ve ataerkilliğin sökmediği kadınların da ihtiyaçlarını karşılayabilecek belirli bir kadın kültürü oluşturmalıyız.

Kültür, devrimci hareketin özsel bir parçasıdır – ve aynı zamanda karşı devrimin de en büyük araçlarından birisidir. Bizim tartıştığımız kültürün devrimci olarak nitelendirilmesi konusunda çok dikkatli olmalıyız. Bu kültürün, yerleşmiş olan baba kültürüne karşı çıkan bir konumu sürdürmesinden emin olmak için durmadan mücadele etmeliyiz.

Ezilen ya da sömürgeleştirilmiş bir sınıfın ya da bir kastın kültürü mutlaka devrimci olacak diye bir şey yoktur. Amerika (hem "sahip" olma hem de yayılmasını önleme anlamında) kendilerini baba kültüründen farklı olarak tanımlamasına rağmen statükoyu tehdit etmeyen çok sayıda alt kültürü içerir. Bu alt kültürler aslında tek, büyük ve mutlu Amerikan ailesinin sosyal/etnik kültürlerinin ve karşı kültürlerinin çokluğunun bir parçasıdır. Bunlar büyük kültür tarafından onay görmüş, geçerli kılınmış, benimsenmiş ve sömürülmüştür. Atama.

Kadın kültürü devrimci ve özgürleştirici bir kuşaktan, MS Magazine'e ve Çılgın bir Ev Hanımının Günlüğü'ne (Diary of a Mad

Housewife) kadar şu an büyük bir tehlikeyle karşı karşıya. Orta sınıftan, üniversite eğitimli, erkeklerle ilişkisi olan bu Yeni Kadın, Amerikan Pastası'ndan kendi payını alabilir. Kulağa çok güzel geliyor – peki ya devrim? Kendi durumumuzu, Sam Amca'nın her zaman açık olan kolları tarafından yutulmamamız için sürekli yeniden değerlendirmeliyiz.

Kadın kültürü sorusu kibirli ve kör erkek Sol tarafından inkar edilse de, mutlaka revizyonist bir mesele değildir. Erkek toplum tarafından tanımlandığı ve kontrol edildiği biçimde erkek ve kadın rolleri arasındaki kutuplaşma kadınlara sadece boyun eğdirmez, bütün erkeklerin sınıfı ya da ırkı fark etmeksizin kendilerini kadınlara karşı üstün hissetmelerini sağlar – antikapitalist duyguya karşıt olarak bu üstünlük hissi, sistemin yaşam kaynağıdır. Feminist devrimin amacı kadınların bütünsel olarak insanlığa ulaşmasıdır, bu da hem erkekleri hem de kadınları yarım insan yapan erkeksi ve kadınsı rolleri yok etmek anlamına gelir. Bir kadın kültürü yaratmak, kaybolan insanlığımızı geri kazanmanın yoludur.

Kaybolan insanlığımız sorusu, farklı fraksiyonlardan kaba Marksistlerin, yarım asırdır çözümlemelerinde ihmal ettikleri bir konuyu gündeme getirmektedir – her insanın karakter yapısında yer alan ve kişisel bir polis gibi hareket eden psiko-cinsel unsurlar konusunu. Wilhelm Reich dar, heteroseksüel ve erkek yanlısı bir şekilde her insanın içinde yer alan katarakt zırhını tanımlamaya başladı ki bu zırh insanları iyi birer faşist, hatta bizim toplumumuzda sadece iyi birer vatandaş yapan şeydir. Kadınlar bu fenomeni, duygularını dürüstçe ifade etmeyi hatta "açığa vurmayı" çok zor bulan erkek arkadaşlarımız arasında her gün deneyimliyor. Kapitalist toplumun bizi inanmaya zorladığı psişik felç etme durumu, bireylerin bir problemidir ve gelişmiş kapitalist toplumları bir arada tutmaya yardımcı olan kitlesel bir toplumsal koşuldur.

Kapitalist toplumun kendi vatandaşlarını psişik olarak felç etmesi, vatandaşlarının çalışmasını, savaşmasını ve kadınlarını, beyaz olmayanlarını, baskı altında tutulan bütün uyumsuzları rapor etmesini sağlar. Her üyesinin en gelişmiş kültür olarak kabul ettiği teknoloji sonrası toplumumuzda, psişik felç etme en ileri seviyedir – ruhun üstesinden gelmesi gereken daha çok şey var, Jonathan Livingstone ve onun "Sen iyisin, ben iyiyim" politikasıyla birlikte, yeni Freudcular ya da psiko cerrahlardan bahsetmiyorum. İçsel psişik zincirleri incelemediğimiz sürece, defalarca dışsal, politik yapıları ve ikisi arasındaki ilişkiyi incelesek de düşmanımıza meydan okumak için bir güç yaratmayı başaramayacağız, aslında düşmanımızı bile bilemeyeceğiz. Sol, egemen sınıfı tanımlama konusunda çok zaman harcadı; egemen sınıf toplumun her bir üyesinin kafasındaki bir domuzu yani paranoyanın arkasındaki mantığı temsil eder. Tiranın tiranlığı çok derin olarak yerleşmiş bir düşmandır.

Psikolojik savaşın politik katılımla kesiştiği yer küçük gruplardır. Bu yüzden strateji, taktikler ve örgütlenme yöntemi bu hareket için çok önemlidir. Sol, her zaman çarkın bir dişini oluşturacak yeterli bir sayıya erişmeden, onlarca yıldır insanları sokağa çekmek için uğraşıyordu. Stone'un da işaret ettiği gibi insanların beşte dördü mutlu olduğu zaman devrim yapamazsın. Herkesin radikal olacağı zamana kadar da bekleyemeyiz. Bir yandan gıda kooperatifleri, karşıt eylemler ve kişisel direniş edimleri gibi yollarla kapitalizme sürekli alternatifler önerirken, diğer yandan bunlardan türettiğimiz yaşam kalıplarına, değerlerine ve kapitalist psişik yapılara karşı savaşmalıyız. Yapılar, başkanlar, liderler, söylemler – bir Solcu grup toplantısı Amerikan Senatosu'nun bir oturumundan farksız hale geldiğinde buna gülmemeliyiz, ama bu stilin ötesindeki yapıyı tekrar değerlendirmeli ve düşmanın bir temsilcisinin farkına varmalıyız.

Kadın hareketinde küçük grup tercihinin kökeni – küçük gruplarla politik toplulukları kast ediyorum- Joreen'in de açıkladığı gibi genel olarak toplumun hiyerarşik ve fazlasıyla yapılanmış olmasına ve özel olarak da erkek solcu gruplara bir tepkiydi. Ama insanların farkına varamadıkları şey, bürokrasiye karşı tepki gösterdiğimizdir, çünkü bürokrasi, toplumun geri kalanını olduğu gibi bizi de otokontrolümüzden mahrum bırakır; yapılandırılmış katmanlara geri dönerek, yöntemlerimizin aptalca olduğunu kabul etmektense bürokrasiye karşı savaşan bizler, bürokratik örgütlenmeye karşı alternatif bir örgütlenme oluşturmalıyız. Kolektifler temelinde yeni bir hareket inşa edilmesinin nedeni yeni toplum görüşümüzle tutarlı olan devrimci bir kültür yaratmak istememizdir; bu bir tepkiden daha fazlasıdır; küçük gruplar bir çözümdür.

Kadın hareketinde küçük gruplara bir yönelim olduğu ve aynı zamanda bu hareket genel bir yönelimden yoksun olduğu için, bazı insanlar küçük grupların yönelim eksikliği yarattığı sonucuna varıyor. Sanki yapı bizi kişisel endişelerden kurtarıp teorik bir iç görü verecekmiş ve stratejik bir çıkmaza çözüm sunacakmış gibi, yapının şiarı hakkında sallayıp duruyorlar. Yapı bize daha çok kadının örgütlenebileceği ve uyum sağlayabileceği bir oluşum kazandırabilir, ama eğer politik bir strateji yoksa davanın toplantıyla yer değiştirdiği Kafkaesk bir ironi yaratabiliriz.

Son birkaç yıldır peşimizi bırakmayan politik enerji eksikliği, kadın hareketinde erkek Solda olduğundan daha az olan ve muhtemelen her birimizi tiranlaştıran kişisel boktanlık duygularıyla doğrudan ilişkilidir. Eğer bu duygularla doğrudan yüzleşmezsek ve onlara Hanoi'nin bombalanmasındaki ciddiyetimizle yaklaşmazsak, daha önceki duyguların felç edilmesi bundan sonrakilere etkili bir şekilde misilleme yapmamızı engelleyecek.

Küçük grupların yapılı ve daha geniş olanlarla yer değiştirmesi için çağrı yapmak yerine, bireyin değerini fark eden ve öven yapı-

lanmamış küçük gruplarda bulunma konusunda birbirimizi desteklememiz gerekir. Arkadaşlık kişisel olarak boktan hissetme durumunu herhangi bir teoriden daha fazla ve daha hızlı bir şekilde çözer – devrim arkadaşlık modeli üzerine kurulmalıdır.

Joreen'in karşılaştığı ve her zaman var olan elitlere dair problem, yapıların oluşumunda bir çözüm bulamaz. Belli yapıların eksikliğinin, elitlere dayanan sinsi ve görünmez yapılara yol açtığı inancına karşıt olarak, küçük ve karşılıklı güvene dayanan gruplardaki yapı eksikliği temel bir seviyede elitizmle savaşır (saldırgan davranışlarla güvensizliğe karşı koyan kişinin, güvensizliği sessizliği sürdüren kişiye hakim olduğu kişisel dinamiklerin seviyesinde). Bireysel olarak karmaşık olan bu küçük gruplar, bu stilistik farklılıkların farkına varmayı, sonra onları takdir etmeyi ve onlarla birlikte çalışmayı öğrenir; küçük gruplar bireysel tarzlardaki farklılıkları görmezden gelmek ya da ortadan kaldırmak yerine, onları takdir etmeyi ve onlardan faydalanmayı öğrenir, böylece herkesin bireysel gücünü arttırır. Her birimizin diğer herkesle rekabetinin bir var oluş biçimi olduğu bir toplumda sosyalleştiğimiz düşünülürse, bu farklılıkların sürekli tanınmasının ötesinde onların birlikte var olabileceğini de öğrenerek, birer güç olan bu tarz farklılıkları yok etmeyeceğiz. Düşman değil kurban biz olduğumuz sürece, birbirimizi yok etmememiz, beslememiz gerekiyor. Biz güçlendikçe yıkıcı unsurlar geri çekilecektir. Ama bu arada kişisel tarzları güçle ödüllendiren durumlara karşı da gardımızı almalıyız.

Toplantılar en saldırgan, retoriği kuvvetli, karizmatik ve düşüncelerini kolay bir şekilde ifade edenleri (genellikle bunlar hep erkektir) ödüllendirir. Anarşizm terimindeki çeşitli türevlerin ne kadar ağız dalaşına yol açtığı düşünülürse, aslında Sol içerisinde herhangi bir ciddiyetle bu kavramı inceleyen çok az kişi vardır. Tıpkı sosyal tabular konusundaki kinist tavırları ile övünenler gibi, biz de anarşizme karşı olan tabunun içine çekildik.

Mastürbasyon gibi anarşizm de irrasyonel bir şekilde tartışmaktan bile korktuğumuz bir konudur, çünkü ondan korkmamak bizi onu soruşturmaya, ondan hoşlanmaya ve onu sevmeye yönlendirebilir. Mastürbasyonun delilikten daha çok fayda sağlayacağı olasılığını değerlendiren herkes için anarşizm çalışması kesinlikle tavsiye edilir – Marx dönemine kadar bütün yol boyunca, onun en radikal sosyalist hasmı Bakunin, ... en radikal, çünkü o Marx'ın ötesinde insanları kurtarmak için bireylerin niteliklerine güvenen diyalektik dev bir adımdı.

Niye Sol tümüyle anarşizmi görmezden geldi? Anarşistler hiçbir zaman devrimci bir zafer kazanamadığı için olabilir. Marksizm zafere ulaşmıştır, ama aynı zamanda kapitalizm de ulaşmıştır. Bu neyi kanıtlar, ya da neyi önerir, belki de şimdiye kadar bizim tarafımızda olan kaybedendir? Rus anarşistleri Bolşevikler arasındaki (yeni Sol'un 60'lı yaşlardaki anne ve babalarından önce ergen bir özensizlikle türetilmesi anlamına gelen) revizyonist bir tiranlığa şiddetle karşı çıktı. Eski nesil Amerikan solcularının Rusya'da yenilenen kapitalizmi görmemek konusunda dar görüşlü olduğu kesindir; ama Marksist-Leninist bir dogmanın yolunu çizecek olan tünel vizyonu da gurur duyulacak bir konu değil.

Tabi kadınlar pek çok erkekten daha önce tünelin dışına çıktı, çünkü kendimizi karanlıkta bulduk, yeni Sol'un kör erkekleri tarafından yönlendiriliyor ve aynlıyoruz. Devrim için ev harumlığı, ya da proleterler için seks işçiliği, revizyonumuzun kendini ne kadar çabuk yenilediğini görmek inanılmaz. Ülkenin dört bir yanında bağımsız kadın grupları, Sol'un yapısı, liderleri ve solcu erkekliğin diğer kahyaları olmadan çalışmaya başladı, onlarca yıl bağımsız ve eş zamanlı olarak farklı bölgelerden anarşistlerinkine benzer örgütlenmeler yarattı.

Emma Goldman'ın tarzı ve cesareti kendini anarşist saymayan kadınlar tarafından da takdir topladı, çünkü Emma çok haklıydı.

Çok az kadın Emma Goldman kadar erkeklerin korkusunu kazandı. Emma'nın her sözünü kucaklamak için değil, onun yaşama sevincinin ve gücünün kaynağını bulmak için onun üzerine çalışmamız gerektiği açıktır. Emma adlı Red Terror'ün (Kızıl Terör) nikahsız birlikte yaşamanın bir taraftarı ve uygulayıcısı olması tesadüf değildir ki; kendisi kapitalist zincirlere herhangi bir Marksist çağdaşından daha fazla bir hakaretti.

12
SOSYAL DEMOKRASİ VE ANARŞİZM

Charlotte Wilson

İngiltere'de, medeni dünya genelinde kabul görmüş modern kötülüklere bir çare olarak öne sürülen sosyalizmin iki farklı yüze sahip olduğu henüz bilinmemektedir. Bir erkeğin sosyalist olduğu söylendiğinde, onun var olan eşitsiz servet dağılımının ve ona eşlik eden kötülüklerin nedeni olarak üretim araçlarının özel mülkiyetinin tekelleşmesini kastettiği ima edilir; ama onun inancının felsefi temelleri ve bunlardan yaptığı pratik çıkarımlar her zaman olduğu gibi belirsiz kalır. Şu andaki mutsuzluğunu ya da nihai konusunu anlamaya çalışmadan, sadece şu anki sefaleti çözmeye çalışan bu sözüm ona sosyalistleri bir kenara koyarsak; sosyalistler merkezileşen ve merkezileşmeyen partilere, devletin partisine ve federal komün partisine bölünmüştür ve bu politik farklılık ilkeler arasındaki ciddi bir farkın dışa dönük bir ifadesidir.

Burada devletin sosyalistlerinin ve sosyal demokratlarının inançları üzerinde fazla durmaya gerek yok; İngiliz kamuoyu onların görüşlerine zaten Sosyal Demokrat Federasyonu'nun yayınlarından aşina.

Kabaca söylemek gerekirse şu şekilde özetlenebilirler: Koşullarının yaratıcısı olarak İnsan. İnsanın herhangi bir zamanda ahlaki,

sosyal ve politik durumu tam da ekonomik koşulların oluşturduğu şeydir. İnsanın gelişimi, en küçük enerji harcamasıyla doğadan en büyük geçim kaynağını elde etme yeteneğinin arttırılması ve bu şekilde elde edilenlerin dağıtımı için en iyi toplumsal düzenlemelerin keşfi anlamına gelir. Şimdi bizim önümüzdeki sorun, tüm insanlara en eksiksiz keyfi sağlamak için insan varlığının dış koşullarını nasıl değiştireceğimiz sorunudur. Çalışmak için araçlar elimizde hazır olarak yatmaktadır. Sefalet üretim araçlarının tekelleşmesinden kaynaklandı, bu yüzden toprağı ve sermayeyi devlete devredelim. Devlet şimdi olduğu gibi, sınıf kuralının motorudur; sadece içinden geçtiğimiz ekonomik devreyi yansıtabilir. Gerçek Demokrasi – halkın kendi kendini yönetimi- ancak sosyalizmle el ele ilerleyebilir. Halkın siyasi iktidara doğru ilerlemesi bize ekonomik olarak onun kurtuluşunu sağlayacak bir kaldıraç işlevi sunacaktır. Devlet'in aslında olması gerektiği gibi olması için ve Hükümet'in mekanizmasının Devlet'in örgütlü gücüne dönüşmesinde olduğu gibi Devlet'in örgütlü gücünden yararlanabiliriz. Özyönetim için örgütlenen toplumun asıl işi, her bir yurttaşın toplumsal emekteki payını adil bir şekilde yükleneceği ve karşılığında toplumsal ürünü alabileceği şekilde üretim ve mübadelenin düzenlenmesidir.

Böylece insanlar dış koşulların değiştirilmesiyle olmaması gereken bir yanlıştan ve baskıdan kurtulacaktır ve bu dış koşullar örgütlü bir güç tarafından yani Devletin olduğu gibi ele geçirilmesiyle değiştirilmelidir. Devleti ele geçirmek için siyasal arenaya girmeli ve siyasal yöntemleri kullanmalıyız; bir demokrasideki politik yöntemler, kitlelerin anlayabileceği bir cazibe ile kazanılması gereken sayıların gücüne hakim olma sanatı demektir. Sosyal devletin yüce ideali düşünceli azınlığın ahlaki anlayışına hitap ediyor; ama acı ihtiyacı içerisindeki göz ardı edilen kitlelere nefret ve yağmalama müjdesinin haberi duyurulmalıdır. İnsanlar, gönüllü olan toplumsal yeniden inşacılar için hem dinamik gücü

hem de hammaddeyi sağlıyor ve bu yüzden her biri kendi yolunu bulabilmek için fırsat bulabileceği popüler bir destek için kapışıyor. Diğer siyasi çatışma alanlarında olduğu gibi (geri kalan her şey eşit kabul edilirse) kazanan, en yüksek sese, en kolay sözcük akışına, en hızlı ve en iddialı kişiliğe sahip olandır. Kazananı hemen küçümsemek daha küçük şahsiyetlerin işi olur. Bir önceki toplumda olan statü ve iktidar mücadelesi kendisini tamamen sosyalist toplumların içerisinde de tekrarlar. Bir tarafta otorite var, diğer tarafta isyan ve özgürlüğün güvencesi olduğu varsayılan biçimler de kişisel düşmanlıkların motoru haline getiriliyor.

Böylece her bir ülkedeki sosyal demokrasiler, aynı eski bulanık siyasi izleri takip ederek (ki bu izlerden bazıları oldukça bıktırıcıdır) yeni bir Kudüs yaratmak için yola çıkar. Sosyal demokrasinin arzu ettiği Kutsal Şehir eski tuğlalardan, mülk ve otoritenin harcından inşa edilir: ama tuğlalar dışarıdan diğer taraftan görünecek şekilde zekice ayarlanmalıdır. Ekonomide bireysel sermaye feshedilirse, sosyal demokrasi geleceğe aittir; ama siyasette idari olarak örgütlenmiş toplum anlayışında geçmişe aittir.

Bir sosyal devlette yaşayan insanların tarihi, ortak yaşamın geliştirdiği bazı doğal dürtüler arasındaki bitmeyen bir yarışmanın upuzun bir kaydıdır. Yavaş bir gelişim ve rakip içgüdüler arasındaki rekabet, her insanın içinde ve her toplumda kendini tekrar etmiştir. Bir grup dürtü ya da diğeri bireysel bir erkek ya da kadında başarıya ulaştığında, o kişi toplum içindeki bir taraf ya da diğeriyle saf tutmuştur. Ancak çoğu durumda kesin bir zafer kazanılamaz: erkek ya da kadın, kendi doğasını bilinçli bir şekilde gerçekleştirmeden, sosyal ve anti-sosyal arzuların arasında salınır. Kısa dönemlere bakıldığında, toplum hayatı aynı belirsizlik ve dalgalanma etkisini taşıyor gibi gözükür, ama bir bütün olarak bakılırsa, evrimin yavaş yavaş bir çeşit dürtüyü ortadan kaldırırken, diğerinin artan etkinliğini geliştirme eğiliminde olduğu açıkça görülür.

Bizim belirsiz bir şekilde bilincine varmaya başladığımız kendi doğamız ve etrafımızdaki erkeklerin dünyası arasındaki çatışma, anti-sosyal bir tekelleştirme ve egemenlik kurma arzusu ile en yüksek ifadesini kardeşlikte bulan arzular arasındaki (eşit erkeklerin kardeşliği) çatışmadır. Bu fark, alturizm ve egoizm, benliğimizle ve arkadaşlarımızla ilişkimizi düzenleyen dürtüler arasındaki farklarla aynı değildir – bu fark, genel olarak insan ilişkilerinde bencil olmak ya da olmamak olarak ifade edilen farkı dile getirmenin başka bir şekli de değildir. Bencil bir insan kendi rahatlığı ve çıkarı için diğerleri üzerinde tekel ya da otorite kurma girişiminde bulunmayabilir, aynı şekilde bencil olmayan bir insan komşularının iyiliği için onların kurallarına uymayı zorunlu bir görev olarak dürüst bir şekilde kabul edebilir.

Egemenlik arzusu, insanın kendi arkadaşları arasında daha üstün olma, diğerlerinden ayrılma ve üstünlüğünün kabul edilmesi ile daha üst bir yere yerleşme arzusudur. Kişinin kendi üstünlüğüne ya da önemine sebep olabilecek her ne varsa onu alma ve sürdürme arzusudur. "Kardeşlik" adı altında özetlenen sosyal dürtü ve arzular bütün bunların tam tersidir. Bu dürtü ve arzular bizi yakınımızdakilerle eşit arkadaşlık temelinde, doğanın ve koşulların bize sunduğu bütün hediyeleri paylaşma, fikir ve görüşleri, değerleri değiş tokuş yapma, karşılıklı bir anlaşma ve fedakarlıkla ortak bir eylem üzerinde karar verme konularında harekete geçirir.

Bizim çağımıza damga vuran kendilik bilincinin yükselmesi, hem bizdeki hem de diğerlerindeki şu anda geçerli olan ve çatışan arzuları daha açık bir şekilde ortaya çıkarır. Genel olarak bizi kendi hizmetlerine ve yetersiz meydan okumalarına uydurmaya çalışan bazı yaratıklara karşı içimizdeki hükmetme arzusunun, eşitlik ve eşit özgüven temelinde bizimle karşılaşan başka birisine karşı eşit sosyal ilişki duygusunun veya üçüncü bir kişinin saldırgan kişiliği tarafından çağrılan bir kendini savunma içgüdüsünün

şiddetinin bir şekilde farkındayız. Bizi çevremizde gördüğümüz çekişmenin gerçek anlamı hakkında daha net bir anlayışa götüren şey, kişisel deneyimdir.

Böyle bir zorlama, üstün güç veya üstün bilgelik, ilahi yaşam veya gereklilik, fayda ve uygunluk savunmalarında haklı gösterilsin ya da gösterilmesin; ister dolandırıcılık ya da zorlama biçimi alsın, ister geçim araçlarının açık bir şekilde soyulması biçiminde, isterse de toprağın ve toplumsal emeğin meyvesinin yasal olarak tahsis edilmesi biçiminde olsun, bu savaş özgürlük ve insanın ya da bütün olarak insanlığın insan tarafından zorlanmasından kurtuluşu içindir.

Bu özgürlük, her türlü gerçek ve eşit insan ilişkisinin zorunlu bir öncülü ve teoride insan ilişkilerinin temeli olarak kabul edilene kadar devletin sosyal birliği mümkün değildir.

Anarşizm bu çıplak gerçeğin bilinçli olarak fark edilmesidir. Açgözlülük ve tahakküm ruhuna karşı durur ve konuya ilişkin bir ahlaki uyuşmazlık ilan eder. Geçmişteki zaferlerin ışığında, çok sayıda farklı ve kötü tanımlanmış bir savaş alanında kazanılmış olan bu zafer, son olarak protesto biçimlerinde düşmanın karşısına çıkıyor ve koruyucusunun imhasını talep ediyor – yani yasanın. Kölelik ve serflik geçmişte kaldı, siyasal despotizm Doğu'ya doğru küçülüyor ve anayasal monarşi gözümüzün önünde soluyor. Ücretli kölelik ve sınıf üstünlüğü mahkum edildi ve Burjuva Parlamentolarımız kendileri hakkında hayata dair konuşmak için en bilinen yoldalar, ama mülkiyet ve hukuk krallara gülümsemeyi bırakmış olan kutsallık tarafından hala korunmaktadır.

Mülkiyet bireyin egemenliği ya da bireylerin eşyalar üzerindeki koalisyonudur; bu herhangi bir insanın iddiası ya da insanların eşyaları kullanma iddiası değildir – bu, yani intifa hakkı çok farklı bir konudur. Mülkiyet zenginliğin tekelleşmesidir, herhangi bir şeyin sahibinin ona ihtiyacı olsa da olmasa da diğer insanları onu kullanmaktan men etme hakkıdır. İntifa hakkı, kullanıcının

hakkını karşılayacak zenginliklerin kullanılmasını içerimler. Eğer bir kişi zenginliğin bir kısmını arkadaşlarına kapatırsa (kullanmadığı ve kendi kullanımı için gerekmeyen) bu bütün toplumu dolandırmak anlamına gelir.[1]

Bir toplumun herhangi bir üyesinin toplumsal zenginliğin paylaşımını adil bir şekilde dile getirebileceği iddialar: Öncelikle tüm yetilerini ve yetkilerini geliştirmesi ve bunların etkinliklerini sürdürmesi gerekiyor. İkinci olarak bu servetin üretimine elinden gelenin en iyisini yaparak katkıda bulunmuş olmalı. Üçüncü olarak (belirli bir maddeye gelince), onu ilk kez kullanma hakkı konusunda iddiada bulunmak için kişisel emeğinin büyük bir bölümünü ortaya koymuş olmalıdır.

Birinci iddia, her bireyin üyesi olduğu topluluğa sosyal bir hissiyat duyması demek olan ve daha geniş olan üçüncünün bir parçasıdır; bu iddia bir insanın doğasının elverdiği kadar (ve toplumun araçlarının kabul ettiği kadar) tam anlamıyla bir gelişme için alan ve fırsat bulabilmesi iddiasıdır. Böyle bir gelişme için gerekli olan sadece bireyin kendisini yargılayabilmesidir, her tikel örnekte bu farklılaşır. Ancak bu tür bir fırsat en yüksek mutluluğu sağlayacak en yüksek gelişime inanmak gibi, sosyal duygularımız tarafından değil, aynı zamanda topluluğun kişisel çıkarları tarafından teşvik edilmektedir; çünkü bir topluluğun en gelişmiş üyeleri kesinlikle bir bütün olarak ona en faydalı olanlardır. En iyi ve

---

[1] (Proudhon okulunun anladığı biçimde) mülkiyet, onu kullanan birisine karşı bir haraç kesme aracı, ötesi onu başka türlü kullanmayan bir kişi tarafından zenginliğin kontrol edilmesi olarak tanımlanabilir. Bu anlamda bir ev sahibi tarafından izin verilen bir alan onun mülküdür, ama sahibi tarafından işlenen benzer bir alan onun malıdır. (Editörün notu). (Çevirenin notu: Burada İngilizce property ve possession kelimeleri arasındaki bir farktan bahsediliyor. Ama Türkçe'de nasıl ifade edeceğim konusunda kararsız kaldım. Kabaca possession'un daha küçük, daha belirsiz ve geçici mülkiyetler için, ama property kelimesinin ise kesin ve sürekli, herhangi bir şeyin tamamına sahip olma anlamında kullanıldığı söylenebilir. Bu cümlenin orijinalinin ilk bölümünde property, ikinci yarısında ise possession kullanılmıştır.)

en kazançlı işin yapılmasını sağlayan yetilerin uygulanması için sağlıklı bir arzu duyan kişi en gelişmiş kişidir, bu arzu çaba göstermek için en etkileyici uyarıcıdır. Genel üretimden mümkün olduğunca servet alma arzusu tarafından sağlanan bu uyarıcı birisinin en yararlı olan işi ya da doğal olarak en yatkın olduğu işi değil, kendisine en iyi ödeme yapılacak olan işi almak için sadece daha az kuvvetli olanın değil aynı zamanda bir erkeğin seçilmesine neden olur, bu seçim de doğal olarak serserilik ya da daha değersiz bir işçilikle sonuçlanan bir seçimdir. Mülkün tekelleşmesine yönelik faydacı savlar, hukukun vesayeti için olmasa da, insanlığın içinde yetişen adalet duygusuna karşı hukuku desteklemeye yetmezdi. Yasalar kendi yaptırımlarının bir kısmı ile birlikte özel mülkiyeti kuşatıyor (bu yaptırım onların temsil ettiği varsayılan durumdan kaynaklanır), (mistik bir şekilde) ki bu da soyut olarak her zaman doğru olandır. Kutsal kitapta vücut bulmuş olan "çalmamalısın" emri, tekellere sahip olanlara özel bir yaptırım elveriyor, ama onların zenginliği kazanılmış ya da kullanılmış olabilir.

"Bu saygının bir temeli vardır, aslında alışılmış ve arzu edilen toplumsal alışkanlık kodunu temsil etmeyen, insanlığın ortak ahlaki duygusu tarafından methedilen yararlılığı alışkanlık haline getiren deneyimin kabaca bir genelleme olarak belirli bir hukuki özü vardır. Ama erkekler bu deneyimin geçerli olduğu koşulların her bir deneyim ve her nesil için değişebilir olduğunu unutmuşlardır. Bu sosyal ahlaka sahip olmak yazılı ve sabitlenmiş toplumsal ilerlemenin önünde bir engeldir, bunu bireylere fiyatına göre dayatmak insanlığa bir hakarettir. Bu birdenbire erkeklerin özsaygıdan ve sosyal içgüdüden yoksun olduğunun varsayılmasıdır, onları ahlakın kaynaklandığı bu esneklikten ve aynı zamanda ortak yaşantıyı koruyan davranışları ve bunun gelecekteki gelişiminin önemi için sorumluluk duygusundan mahrum bırakmaktır."

Ama şu anda olduğu gibi, bu iç hukuk özü bile, hükmetme arzusunun temsil ettiğini iddia ettiği sosyal duygulara göre, daha sık

karşıt olduğu katlalarla aşırı derecede ihlal edildi. Bilginin ilerlemesinin toplumsal duygularla mücadele etmenin yardımına geldiği ve ahlaki anlayışımızı genişlettiği bir örneği ele alalım. Sözde suçlu olanların davasını kastediyorum. Şimdi, meslektaşlarına öfke duyan bireylerin, çoğu durumda, kusurlu bir örgütlenmenin veya insanlığımız için utanç verici toplumsal düzenlemelerin mağdurları olduklarının farkındayız. Yine de bir kısmını soğukkanlılıkla acımasız bir şekilde katlediyoruz, çünkü bir cinayet kuşatması arında insan hayatını mahvediyorlar; zihinsel ve fiziksel gelişim adına hiçbir fırsat vermemek için problem yaşadığımız diğerleri ve sonuç olarak herhangi bir sosyal emrin gücünü hissetmemiş olanlar, Michael Davitt tarafından tarif edilen bir sistemin merhametine bırakılıyor, (kişisel deneyiminden sonra), aşağıdaki gibi[2]:

Cezai kölelik o kadar geniş bir hale geldi ki, şu an büyük bir cezalandırma makinesidir, merkezi bir kontrolden, sorumluluktan, ayrımcılıktan, hislerden ya da duyarlılıktan yoksun olması, suçtan caydırıcı olmadaki başarısızlığı, suça yatkın bir karakter üzerinde tam olarak dönüştürücü bir etkisi olmaması, hata yapan insanları (suçlarına rağmen hala insan olan) ele almadaki asıl eğilimi nedeniyledir, bu eğilim bir şekilde onları mekanik olarak disiplin altına alınmış tekdüze bir vahşiler seviyesine indirger.

Ve bunun içerisinde edindiğimiz her şey doğal korku ve acıma duygularımızı boğar, çünkü yasaların işi budur. İster canlı olmayan bir doğada ister toplumsal ilişkilerde gözlemlenmiş olan serilerde olsun, kişisel uyumsuzluğa maruz bırakılmadan dolayı hala bizim içimizde yaşayan kaba bir öç alma içgüdüsüyle birlikte, herhangi bir doğal yasaya karşı koyan cahil bir kişiyi anlama isteğinden kaynaklı insanlar acı çekmek zorundadır. Ve bu kesinlikle bir kediyi kuyruğuna basarak tehdit eden kişiye cırnalamasına iten

[2] *Contemporary Review*, Ağustos 1883.

durumdur. Böylece, bir insanın kardeşlerinin ona karşı olan tek tutumu, kendisini kısmen de olsa kişinin yaralanmasından ve tedavi edilmesinden sorumlu hissetmelerini sağlayacak olan üzücü bir sempati duygusu olduğunda, hatalarından dolayı intikam almak ya da ödüllendirmek isteyen toplumun onayıyla konuşuyoruz.

Bu örnek, mevcut kanunun sosyal duyguları temsil eden küçük bir kısmının ihlal edilmesiyle ne kastettiğimi göstermek için yeterlidir. Aslında, mevcut kanunlar insanlığın yöneticilerinin eline düşmüştür. Rahipler tarafından biçimlendirilmiş, pratikte halkın ahlaki duygusunu sunmayı bırakıp onu açıklama ve yürürlüğe koyma hakkı olduğunu iddia eden ayrıcalıklı sınıfın mülkiyeti haline gelene kadar, el becerilerinin sınırlılığı ve kabalığı ile mücadele eden erkekler tarafından yönetilmiştir. Dahası erkekler kendi çıkarları için mevcut hukukun bir yığın düzenleme ile kaplanmasını emreden saygının avantajlarından da faydalandılar, bunun için yalnızca mülkiyetin tekelini desteklemek, tanımlamak ve savunmak için ve onu destekleyen makineleri düzenlemek için var olana, yani Hükümete eşit bir şekilde saygı gösterdiklerini iddia ettiler.

O zaman bugünkü anarşizmin konusu budur. Anarşizm kendisini, yasalarla korunan, Devletin örgütlü gücüyle desteklenen ve bazı insanlarda henüz yıkılmamış olan hükmetme arzusuyla, diğerlerinin (çoğunluğun) bu konula ilgisiz kalmasıyla, genel olarak korkaklıkları, ahmaklıkları ve bencilleriyle himaye edilen somut mülkiyet biçiminde bir hükmetme arzusuyla karşı karşıya bulmuştur. Bu pozisyonda alınacak pratik önlemler nelerdir? Biz anarşistler ne yapacağız?

Bu soruya tam olarak bir yanıt vermek bu makalenin sınırlarını aşmakla mümkün olabilirdi, çünkü tarif ettiğim mahkumiyet mevcut toplumdaki ekonomik ve toplumsal eğilimler arasındaki ilişkinin ortaya çıkarılmasını gerektirecektir. Şu an sadece zorunlu

olarak çoğu önemli tartışmayı dışarıda bırakarak mümkün olduğu kadar kısa bir şekilde özetleyeceğim.

Önce tahakküm ilkesini kendi hayatımızdan atmaya gayret ediyoruz. Bir sonraki aşamada bu devrim için çalışan diğerleriyle ilişkiye gireriz ki bu bizim için bütün tekellerin ve devletlerin yıkılması ve üretim araçlarının doğrudan işçiler tarafından ele geçirilmesi demektir. Hedefimiz, umudun enerjisinin geleceğinin tam bir bilinciyle birlikte, umutsuzluğun kurbanlarının onların sıkıntılarının gerçek nedenlerinin bilgisinin kafalarına dank edeceğine inanarak, ezilenlerin sessiz çığlıklarını bilinçli bir şekilde dillendirmektir. Felç edici olan sadece anlaşılmaz olandır. İşe koyulacak olan araçlara gelince, bir umudu ve inancı paylaşanların bağımsız ilişkisinin yanında onlar herkesin kendi fırsatlarında ve vicdanlarında yatar. Başkalarını zorlamak için güç kullanmak adil değildir: Ama bu zorlamadan kaçmak için diğer araçlar başarısızlığa uğramışsa, güç kullanmak sadece mazur görülebilir bir şey değildir, aynı zamanda ahlaki bir zorunluluktur. Herkes özgür olmak için kendisine ve topluma karşı borçludur.

Toplum zora dayanarak tekellerin daha rahat etmesini sağlayabilir: Ama toplumun yeniden biçimlendirilmesi bilinçli ve ani bir çabanın değil, sessiz bir büyümenin eseridir ve eski olan yeni onun yerini alacak kadar gelişmemişse atılmayacaktır. Zaten, mevcut eğilimlerin dikkatli ve önyargısız bir gözlemcisi için, geleceğin özgür toplumu için bazı kavramlar oluşturmak mümkündür. Federasyon, öz-örgütlenmeli ve öz-yönelimli ticaret ve dağıtım topluluklarının, kendi emeklerini ortaya çıkarmak için ortak bir sermaye kullanma ve bunu kendi aralarında paylaşması ve işçilerin gönüllü birliği şaşırtıcı yenilikler değildir. Ancak çıkarları zorunlu kılan, tüketimde tekel değeri ve rekabeti oluşturan ve mülkiyetin sahibini yandaşlarının kaderinin hakimi yapan mülkiyetin boyunduruğundan kurtulduğunda, bu tür birlikler açık bir biçimde yeni bir atmosferde kurulacaktır. Herkes kendi hayatını

yönlendirdiğinde ve ancak bu şekilde kendi seçtiği işe ruhunu tümüyle verebilir ve işini en içten amaç ve arzularının ifadesi haline getirir ve ancak bu şekilde emek haz ve onun ürünü de bir sanat eseri haline gelir.

Suç ve ahlaksızlığın kışkırtıcı nedenleri olan lüks ve sefaletin sona erinesiyle birlikte ve bunların yerine insan enerjisi için özgür bir alan geçince, azalan suçlu sayısını, bilimin ve insanlığın emrettiği gibi; yani yetenekli doktor ve hemşirelerin gönüllü olarak özen göstermesine ihtiyaç duyan zihinsel ve fiziksel sapmaları olan hastalar olarak tedavi etmek mümkün olacaktır. İnsanlığın kolektif yaşamının ifadesi ve toplumsal davranış standartlarının gerisinde kalan üyelerin şartlarının düzeltilmesi ile ilgili olarak, kamuoyunun harikulade gelişimine dikkat çekmek yeterlidir, çünkü konuşma ve basın serbest kaldığından beri, kanun veya hükümet tarafından desteklenmeyen toplumsal düşünce ifadelerinin ve ahlak kurallarının farkında olmak, ezici olacak kadar güçlü bir baskı uygulayabilir ve herhangi bir polis memuru tarafından benzersiz bir hızla harekete geçirilebilir. Aslında bunlar ortak yaşamın doğal bir sonucu olduğu için ancak daha yüksek bir kültürle karşılanabilen bireysel özgürlüğe karşı ciddi bir tehlike oluşturur.

Bu durum anarşizmin bir sistem olmadığı ama insani gelişme teorisi olduğu söylendikten sonra gelir; ütopyacı bir gelecek hayali değildir aksine şimdiye dair bir inançtır; toplumun maddi koşullarının değiştirilmesiyle bütün insan hastalıkları için bir koca karı ilacı değil ahlaki körlüğün önyargılarının gerisine yerleşmiş akıl ve deneyimin işaret ettiği belirli düşmanlara karşı bir protestodur. Bu protesto, bu teori, bu inanç, insanların bir gün hayatın güzelliğini olduğu gibi görebileceğinden emin bir şekilde yaşamın her bir alanında devam ediyor.

[*The Practical Socialist*, 1. Cilt, Sayı 1, Ocak 1886]

Sosyalizm Nedir?

Giriş

İngiltere tarihinin son üç yüzyılı siyasi, tarımsal ve endüstriyel bir devrimle nitelendirilir.

Reformasyon döneminde, çok büyük önem taşıyan tüccar sınıfının kentlerdeki yükselişi, Kilise ve baronlar sınıfına karşı Krallığın asıl gücünü oluşturdu. İç savaşlar ve 1688-1689 devrimi, büyüyen orta sınıfın da erişebileceği doğrudan siyasi bir etki bıraktı; bu yüzyılın erken dönemlerinden itibaren, orta sınıfın refahı, temsili hükümetlerin aracılığı ile Devletin üstün gücü haline geldi. Bu arada, Gül Savaşları'nda İngiliz baronlarının imhası ile tamamlanan feodal sistemin yıkılışı, ülke topraklarının büyük bir kısmını kralın emrine bırakma eğilimindeydi; Reformasyon kilisenin topraklarının büyük bir kısmını Tudor'ların sevdiklerine ve destekçilerine ödül olarak verilen mülklere ekledi. Bu dönemde Roma Hukuku'na ilginin yeniden canlandırılmasıyla Kuzey Avrupa'ya getirilen yeni mülkiyet fikirlerine göre, bu mallar özel mülkiyete verildi, sadece krallığın aidatlarına tabi olma 1645'te kaldırıldı ve 1660'da genel vergilendirmeyle, kraliyet geliriyle yer değiştirdi. Bu düzenlemelerde eskiden toprağa yerleşen köylüler fikri tamamen göz ardı edildi. Sonuçta köylüleri, kiralık işçiler, serseriler ve yoksullar haline getiren topraktan sürülmeler yaşandı. İngilizlerin büyük bir kısmının kendi toprakları üstündeki yasal haklarının yok olması, ortak toprakların çitlenmesi, on sekizinci yüzyılda ve bu yüzyılın başında gerçekleşen, kiracılar tarafından işlenen geniş toprakların önünde engel görülen küçük çiftçilerin ortadan kaldırılması ile tamamlandı. Dolayısıyla İngiliz köylüleri ücretli proleter işçilere dönüştürüldü, yani kapitalist üretimin elinin altındaki hazır bir araca dönüştürüldü.

Kuzey ve Güney Amerika'nın ve Ümit Burnu etrafından Hindistan'a geçişin keşfedilmesi, ardmdan ortaya çıkan sömürgecilik dönemi İngiliz girişimciliği için yeni alanlar açtı. 18. yüzyılda buhar makinesinin icat edilmesi, tarım sistemimizi olduğu kadar sanayi sistemimizi de tamamen değiştirdi. Üreticinin kendi sermayesinden faydalandığı küçük sanayilerin yerini, işbölümünün sonsuz küçük parçalara bölündüğü, işçi ve sanayinin boşandığı, kafa ve kol emeğinin tamamen ayrıldığı, sermayenin kar için, işe girme hakkı için emeğin rekabeti ile birlikte sürdürülen daha geniş çapta bir üretim aldı. Kıtadaki sanayiyi kontrol eden Napolyon savaşları, koşulların maliyetini yükselterek, evdeki tarımsal karı arttırarak İngiltere'nin icatlarının kendisine sağladığı ticari gelişimdeki avantajlarını korumasını sağladı; barış ilan edildiğinde, kendisini dünya pazarlarının metresi yapmak için yeni makine, ulaşım ve iletişim olanaklarından yararlanabilecek bir durumdaydı. Serbest ticaret geliri, İngiltere'ye son zamanlara kadar bu konumunu sürdürmesi için olanak sağladı; ama işaretler artık onun solmakta olan üstünlüğünün (ve bununla birlikte sermaye için kar oranları ve ücretli emekçilerin istihdamı için ortalama yeterliliğin) yok olacağını gösteriyor.

Bu ekonomik ve siyasi devrimden, bizim ulusal zenginliğimizde devasa bir artış ve onun toplumsal dağılımının yetersiz doğası ortaya çıktı.

Modern ekonomik sistemlerin dayandığı temel, toprak ve sermayenin (üretim araçlarının) bireyler aracılığıyla tekelleşmesidir. Bu tekelleşme, yani sahiplenme intifa hakkından farklı olarak, şiddet ve açık bir şekilde hırsızlık zamanlarında ortaya çıktı ve şu an tekelci sınıfların kendi güvenliği için giderek yükselen bir şekilde üretilen ekonomik ve politik bir sistemle korunuyor. Dolayısıyla mülkiyet araçları ile mülkiyete sahip olanlar, mülkiyetsiz olanların zorunluluklarından avantaj sağlamak ve onların emeklerinden

sadece hayatta kalmaya yetecek şekilde bir pay elde etmelerini teşvik ederek etkinleşti. Emek gücünden başka bir şeyi olmayan kişi, artan nüfustan kaynaklı rekabet nedeniyle her zaman daha düşük bir seviyeye eğilimli olarak emeğini satar. Öte yandan, bu ücretin işçilerin artan geçim standartları konusundaki ısrarı ile artabileceği ve bazen arttığı doğrudur; ama makineler kişisel becerinin ayağını kaydırmaya meyilli olduğu için vasıfsız işçiler devamlı artan açlık seviyesindeki ücretler için birbirini satmaya zorlandı. Piyasadaki bu artı değer emeğinin varlığı, kapitalist üretim için bir zorunluluktur. Bu sadece kapitalistin işçilerini, üretimdeki aslan payını ona bırakmaları için zorlayabileceği çalışan emekçilerin arasındaki rekabetin sonucudur. Toprak sahibi ve kapitalist sınıf tarafından, işçiler tarafından üretilen değer ve aldıkları ücret arasındaki farka el konulur; her bir bireysel ev sahibi ya da kapitalist, diğer arazi sahipleri ve işverenlerin kabul edeceği rekabet ölçüsünde kişisel payını elinde tutar. Bu rekabet üretici olmayan sınıflar tarafından kar, faiz, kira vb. olarak emilen bir artı-değeri (emeğin üretimi ile onun ücreti arasındaki fark) tüketici olarak işçilere döndürmektedir; ama yaşamın tek bir yönde artan ucuzluğu, mesela ekmek ve manav ürünlerinin ucuzlaması, diğer ürünlerde mesela kira ve ette artan pahalılık ile dengelenme eğilimindedir, böylece işçiler için gerçek olan yine aynı açlık seviyesinde kalmaya devam eder. Sendikalar ve onlar gibi emek birlikleri ve son zamanlarda çok vurgulanan yüksek bir konfor standardı, sadece daha yetenekli ve ihtiyatlı bir grup işçinin belirli alanlarda (henüz makinelerin yeteneğin yerini almadığı alanlarda) dalgalı ve belirsiz ücret artışlarını talep etmesine izin verilerek işledi. Ama mekanik kurumsallaşmanın hızla artması, çeşitli spekülasyon biçimlerinde ticari kumarın gelişmesi alarmı, para piyasasının manipülasyonu, siyasi olarak ipleri elinde tutma, aşırı üretim, yinelenen enflasyon dönemleri, kullanım için değil kar için üretimin zorunlu

sonucu olan depresyon, her gün işçilerin konumunu daha da güvensiz kılmak için birikiyor. Bütün bu durumlarda işçi başkalarının davranışlarının çaresiz ve sorumsuz kurbanıdır; kendini bir karınaşa için satmaya zorlandı ve sonuç olarak kendi hayatının rehberliğinden ve kendi emeğinin yönlendirilmesinden mahrum kaldı.

Ama ulusal refah için ölümcül ve işsiz gezen ve çalışan nüfus için onur kırıcı olan ekonomik koşulların bu evrimi, bunların çözümünün teminatı olan eğilimleri beraberinde getirir. İşçileri büyük şehirlerde yığan ve karşılıklı olarak üretimin bütün dallarını birbirine bağımlı kılan Büyük Sanayi, emeği toplumsallaştırdı ve işbirliği için yolu hazırladı.

Güdülenen sosyal duyguların bilinçli bir şekilde yükselmesi ve Demokrasiye doğru temsili sistemlerin kaçınılmaz gelişmesi sömürülen sınıfların yararına Devlet müdahalesi ile sonuçlanır. Eğitim ve siyasi iktidar, ezilenlere toplumsal koşullarını yasal yöntemlerle değiştirme olasılığını önerme aracı oldu ve bu yönde zaten var olan İngiliz sosyalizmi tarzı temel olarak bu güne de taşındı.

Medeni dünyanın diğer bölümlerinde, iktisadi problem daha uzun bir süredir ve daha bilimsel olarak tartışıldı ve sosyalist düşünce iki farklı okulda şekil aldı, Kolektivistler ve Anarşistler. İngiliz sosyalizmi henüz kolektivist ya da anarşist değildir, siyaset açısından sınıflandırılmak için henüz yeterince belirli de değildir. Ama İngiltere'nin bilinçsiz sosyalistleri, kendi konumlarını keşfediyorlar, onlar da muhtemelen iki partiye ayrılacak: Güçlü bir merkezi yönetimi destekleyen kolektivist parti ve yönetime karşı bireysel inisiyatifi savunan karşı dengeleyici bir anarşist parti. Böylesi bir tarzda, ilerleme ve istikrar, sosyalizmde muhtemelen insan doğasından sökülemeyecek olan muhafazakar ve özgürlükçü içgüdülerin (Tori and Whig instincts) çatışmasıyla güvence

altına alınacaktır. Bu olasılık fikri açıdan, her iki partinin de teorileri ve idealleri, şu an formüle edildiği gibi, aşağıdaki şekilde izah edilecek: İngiliz sosyalistlerinin büyük bir kısmının herhangi birisine katılmamış olduğu ama sadece bilinçsiz olarak birine ya da diğerine eğilimli olduğu dikkatli bir şekilde göz önüne alınmalıdır.

Kolektivizm

Bebel'in Woman in the Past, Present and Future kitabından özetlenmiştir.

Dağıtımdaki mevcut eşitsizliğin ve üretimdeki mevcut karmaşanın altında yatan sebep olarak üretim araçlarının tekelleşmesi geçmiş ve şimdiki ekonomik ve toplumsal gelişmenin incelenmesiyle kanıtlanmıştır. Kolektivistler toprak ve sermayenin kontrolünü Devlete ya da idari açıdan örgütlenmiş olan topluma transfer etmeyi önerir, bizim bildiğimiz kadarıyla Devlet (tekelin devamı için bir örgütlenme) kamulaştıranların kamulaştırılmasıyla kendisini fesh edecektir. "İnsanların hükümeti, şeylerin yönetimi ile yer değiştirecektir."

Kolektivist Devlet makinesi, her bir yerel komün ya da bölgedeki yürütme komitelerinden oluşacaktır; sanayinin her bir branşını temsil eden, kısa zamanlı çalışma sürelerine sahip, evrensel oy kullanma hakkı ile seçilmiş ve sıradan işçilerle aynı şekilde ödeme yapılan; bu şekilde seçilmiş ya da yerel komünal konseyler tarafından doğrudan atanmış delegelerden oluşan merkezi bir yürütme komitesi. Bu komiteler zorunlu olan yerlerde orta düzeyli taşralı komitelerle tamamlanır.

Bu yürütme öznesinin işi, toplumun kaynaklarının, ihtiyaçlarının hesaplanması ve toplanan istatistiklerin karşılaştırılması yoluyla üretimi tüketim için düzenlemek olacaktır. Bunun gibi istatistikler, bugün bütçe ve büyük firmaların ticari girişimleri için

materyalleri, gelecek toplumda ise toplumsal emek için standardı sağlar. Bu istatistikler günlük toplumsal emeği belirleyecek, toplumsal emeğin belirli bir dönemdeki miktarı, toplumun ihtiyaçlarının gelişimi ile üretim sanatının ilerlemesi ve üretim sanatları arasındaki ilişkiye bağlı olacaktır. Her bir kişinin ve herkesin çıkarına uygun olacak şekilde, gereken zahmetin mümkün olduğunca kısaltılması için olacaktır. Bu nedenle, emek tasarrufu sağlayan cihazların ve daha güçlü motorların gelişiyle şu an işçilerin ilgisinin eksikliği ile desteklenmeyen buluş ve yaratıcılık teşvik edilecektir.

Üretim sadece tüketim için olacak ve kar amacı gütmeyecek, böylece meta alım satımı da olmayacaktır. Şeylerin toplumsal değeri, ortalama koşullarda onları üretmek için gereken çalışma süresinin ortalama uzunluğu ile ölçülecektir. Bir alandaki on dakikalık toplumsal hizmetin ortalama değeri, diğerindeki on dakikalık toplumsal hizmetle değiş tokuş edilebilir olacaktır. Her işçinin emeği, bu tahmini standart ortalamasına göre emek notları ve zaman sertifikaları ile ödüllendirilecektir; her birisi kendi bireysel ihtiyaçlarını karşılamaya yetecek kadar çalışabilir ve daha sonra zamanını ve kazandıklarını istediği şekilde kullanmakta serbesttir. Bu ücretlendirme sisteminin gerçek eşitliğine gelince, her işçi tercih ettiği üretici mesleği seçmekte özgürdür; tüm fiziksel ve zihinsel avantajlar sağlandığında, hangi işlevlerin seçileceğini belirleyen kapasite farklılıkları çok belirsizdir. Bununla birlikte, emek arzının talebi karşılamadığı durumlarda, yönetim yılın belli sezonlarında kasabadaki ya da şehirdeki ihtiyaç duyulan işçi sayısını yeniden düzenlemek ve buna müdahale etmek zorundadır. Ancak insanın refahı karın yerine geçtiği zaman, her türlü emek hem keyif verici hem de güvenlik açısından herkesin ilgisini çekecektir; madencilik, denizcilik, fabrika işi vb. şu an akla hayale gelmeyecek bilimsel, sıhhi ve sanatsal koşullar altında gerçekleştirilecektir, çünkü onların girişleri bireysel kapitaliste bir şey ödemeyecektir.

Emek işçiler tarafından seçilen ve eşit ücret alan ustabaşılar tarafından yönetilecek ve bu ofis muhtemelen herkes tarafından doldurulacaktır.

Tüketim mallarının değişimi, idarecinin kontrolü altında ortak bölge depolarından yapılacak; işe yaramayan aracılar emeğin üretkenliğinden azat edilecek. Bu değişiklik neye yaradığı şüpheli olan malların oraya buraya gereksiz yere geçişini önleyerek nakliye hizmetini de basitleştirecek ve böylece yönetim nakliye-ulaşım araçlarını nüfusun yerinden yönetimini kolaylaştıracak şekilde genişletebilecektir.

Toprağın özel mülkiyetinin, özel mülkiyet rejimi altında ele alındığı temelden daha geniş bir temelde fiziksel bir problem olarak ele alınması sağlanacaktır. Toprağın en yüksek verimi, sadece ulusal ve uluslar arası arıtmaya elverişli topoğrafik koşullarda olduğu gibi, küçük topraklar için harcanan beceri veya bakıma da bağlı değildir; mesela yükseklik, ormanlar ve su kaynakları gibi. Sulama, drenaj, düzleştirme, ağaç kesme ve yetiştirme, kanalizasyonun ve diğer gübrelerin bilimsel olarak kullanılmasıyla toprağın kimyasal içeriklerini değiştirme gibi alanlarda toptan ne gibi gelişmeler olacağını tahmin edemiyoruz.

Sonuç olarak toplumun örgütlenmesi yaşlı ve hastaların ihtiyaçlarını, sütten kesilip yaş almaya başlayana kadar çocukların beslenmesini ve eğitimini, hem erkek hem de kız çocukları için zorunlu fiziksel, entelektüel ve teknik eğitimi karşılamalıdır.

Yeni sosyal ve ekonomik koşulların gerektireceği acil yöntemlere gelince, Kolektivistler bu konuda bütün siyasi eylemleri küçümseyen ve evrimin radikal değişimi getireceği anı bekleyen Devrimciler ve şimdi olduğu gibi Devletin örgütlü gücünü siyasi eylemle kullanmayı ve onu olması gerektiği gibi bir devlete dönüştürmeyi hedefleyen Oportünistler olarak ikiye ayrılır.

Anarşizm

(Londra anarşistleri adına C. M. Wilson tarafından hazırlanmış.)

Anarşizm sosyal ilişkilerin ekonomik ve materyalist yönlerine Kolektivizm kadar önem veren bir insani gelişim teorisidir. Ama var olan kötülüklerin en açık sebebinin ekonomik olduğunu gözetse de anarşistler sosyal problemden kurtulmanın yolunun bireysel olduğu kadar toplumsal, dışsal olduğu kadar içsel, bizim emrimizde olan bütün deneyimlerin eşit bir şekilde düşünülmesi olduğuna inanır. Ortak yaşam, çatışan yönlerde iki sosyal içgüdüyü geliştiriyor, bizim düşünce ve eylemdeki deneyim tarihimiz her bireydeki bu çekişmenin ve onun her toplumdaki yansımasının kaydıdır. Bir eğilim hükmetmeye doğrudur, başka bir deyişle, bu yaklaşımla gerçek bireyselliğin zayıfladığını, boşaldığını ve bir yokluğa indirgendiğini görmeden daha aşağıda olanın ve diğerlerindeki benzer benliğe karşı duyarlı benliğin onaylanmasına doğrudur. Diğer eğilim eşit kardeşliğe ya da daha büyük ve doğru olan tek bir insani benliğin kendi kendini tamamlanmasına doğrudur ki bu da tüm doğayı kapsar ve sadece atomik bireysellik yanılsamasını çözer.

Anarşizmin içerimlediği zorlama, daha üstün bir güç ya da bilgelik bahanesiyle, tarihsel hak ya da zorunlulukla, yarar ya da menfaatle haklı çıksın ya da çıkmasın, ister zor isterse de düzenbazlık, ister keyfi bir yasal sisteme, ya da keyfi bir ahlaki standarda tam bir uyum, isterse de toprağın evrensel doğuştan hakkı ya da toplumsal emeğin meyveleri biçimini alsın, anarşizm bu eğilimlerden ilkinin ölümcül bir gerçek sosyal birlik olduğunun ve her zaman öyle olduğunun farkına varılmasıdır. Bu eğilimle uzlaşmak, daha geniş bir yararlılığa karşı daha dar olanı seçmektir ve bireyin diğer insanlarla kendisini tek hissetmesini sağlayan ahlaki gelişme olanağını ertelemektir. Organik toplum, bizim onu algılamaya başladığımız kadarıyla, gerçekleşebilir bir idealdir.

Bu zorlayıcı eğilimin önde gelen belirtileri, şimdiki zaman için Mülkiyet'tir, ya da diğer şeyler üzerinde egemenliktir ve diğerlerinin onu kullanma iddiasına itiraz etmektir. Otorite, insanın insan tarafından yönetilmesi, çoğunluk ilkesinde somutlaşmıştır; temsil teorisi, bir yandan bireyin kendisini koruma iddiasını kabul ederken, onu şimdi toplum demek olan hayaletin gölgesi kılar.

Sonuç olarak anarşizmin ilk hedefi, bireysel insanın yüceliğini iddia etmek ve onu iyileştirmektir. O, insanların tesadüfi sınırlamaların her türlü tasvirinden kurtulmasıyla (ekonomik, politik ve sosyal), ve böyle yaparak zaten insanları birbirine kilitleyen gerçek toplumsal bağları asıl gücü içinde görünür yapan ve fark edilmemiş, sahip olduğumuz bunun gibi ortak kanıların asıl temelidir. Bunu yapma araçları her insanın bilincinde ve seçimlerinde yatar. Bu yapılana kadar, toplumun yeniden örgütlenmesi için herhangi bir belirli öneri saçmadır. Yükselen eğilimlerin gözlemlenmesinden toplumsal yeniden yapılanmanın olası gidişatının sadece genel bir teorisinin taslağı çizilebilir.

Anarşistler, Devlet'in var olan örgütlenmesinin sadece tekellerin çıkarları söz konusu olduğunda zorunlu olduğuna inanır ve hem tekelin hem de Devlet'in ortadan kalkmasını hedefler. "Üretim süreci yönetiminin" merkezileşmesini, sadece belirsiz olan gelecek kavramı üzerinde temsil yoluyla var olan orta sınıf hükümetinin yansıması olarak kabul ederler. Anarşistler daha çok ortak bir sermayeye yarayacak gönüllü üretici ve dağıtıcı ilişkileri ararlar, gevşek bir şekilde birleştirilmiş ticaret ve bölge toplulukları eninde sonunda hem üretim hem de tüketimde özgür komünizmi tamamlar. Zenginliğin zorunlu olarak toplumsal olduğu ve bireysel bir ürün olmadığı endüstriyel bir toplumda, herhangi bir bireyin böyle bir servetteki payını adil bir şekilde ortaya koyabileceğini iddia eden görüşe inanırlar: İlk olarak ona ihtiyacı vardır. İkinci olarak, yeteneklerini en iyi şekilde kullanarak zenginliğe

katkıda bulunmuştur. Üçüncüsü (herhangi bir özel makale ile ilgili olarak) kendi kişiliğinin büyük bir kısmını yaratılışından en iyi şekilde yararlanabileceği biçimde yöneltmiştir. Zenginlik ve birey arasındaki ilişkinin bu kavramının, zorla kabul edilen bu düşüncenin yerine geçmesine izin verildiğinde, zenginlik sahibi olmanın doğal avantajı, başkalarının onu kullanmasını engellemektir. Her işi, doğasının onu yönlendirdiği gibi yapmakta tamamen özgür olacak ve yani tüm ruhunu seçtiği işe yöneltecek ve onu en yoğun amaç ve arzusunun kendiliğinden ifadesi haline getirecektir. Bu koşullar altında, sadece emek haz haline gelir ve onun ürünleri bir sanat eseri olur. Makine gibi düzenliliklerle birlikte çalışan bütün zorlayıcı örgütlenmeler bu idealin gerçekleşmesi konusunda kaçınılmazdır. Mükemmel olarak özgür olan insanların birlikte kendiliğinden bir makine kesinliğinde çalışabileceği hiçbir zaman ispatlanamadı. Kendiliğindenlik ya da yapay düzen ve simetri feda edilmek zorundadır. Kendiliğindenlik yaşamın kendisi olduğu için, herhangi bir devrin düzeni ve simetrisi yaşamın geçici olarak giydiği biçimlerdir. Anarşistler endüstrinin bilimsel düzenlenmesinin Kolektivist hayalinin ıskartaya çıkartılmasına, henüz gerçekleşmemiş koşullar için yeni formüller bulmaya dair korku taşımaz, düşsel olan için özsel olanı gözden çıkarıyorlar.

Benzer bir akıl yürütme toplumsal ilişkilerin ahlaki boyutu için de geçerlidir. Bildiğimiz gibi suç, otorite tarafından dayatılan yapay ve hatalı toplumsal düzenlemelere dahil olan insani arkadaşlık üzerinde bir gerilimin semptomudur ve onun temel sebebi ve yaptırımı tekelleşme ve Devlet'in yıkılmasıyla ortadan kalkacaktır. Hatalı bir akli ve fiziksel gelişmenin sonucu olarak suç, kesinlikle daha bilimsel ve daha insani biçimde ele alınabilir, kaba kuvvetten çok, kardeşçe bir tıbbi tedaviyle ama aynı zamanda incelikle işlenmiş ve gizlenmiş olarak ele alınabilir.

Toplumun ortak yaşamının ifadesine ve ahlaki gelişmenin ortalamasının gerisinde kalanları yükseltmek için pratik ikna ve yardım konusuna gelince, platform ve basının özgürlüğünden bu yana, örgütlü şiddet tarafından yönetilen yazılı yasaların yardımı olmadan hiçbir suni makinenin toplumsal kararları ve sosyal davranış kurallarını uygulamak için gerekli olmadığının farkında olmak için, kamuoyunun muhteşem gelişimini not etmek gerekir. Aslında keyfi sınırlamalar ortadan kalktığında, evrensel vasatlık kuralının bu biçimi bireysel bağımsızlık için ciddi bir tehdittir ve her zaman da öyle olmuştur. Ama bu doğal olduğu ve müşterek hayatın yapay bir sonucu olmadığı için, buna sadece daha geniş bir ahlaki kültürle karşı koyulabilir. Asında, keyfi sınırlamalar ortadan kalkınca, evrensel vasatlık kuralının bu biçimi, bireysel özgürlük için ciddi bir tehlikedir ve her zaman böyle olmuştur; ama genel olarak hayatın suni değil doğal bir sonucudur, ancak daha geniş bir ahlaki kültür tarafından önlenebilir.

Anarşizm bir Ütopya değildir, ama sosyal fenomenin bilimsel gözlemine dayanan bir inançtır. Onun içerisinde otoriteye karşı bireyselci başkaldırı, Radikalizm aracılığıyla bize miras kalmıştır. Ve Herbert Spencer felsefesi ve Kolektivizmin üretim araçlarının özel mülkiyetine karşı sosyalist ayaklanma, ortak noktalarını bulur. Bu, Emerson'un dediği gibi, "her bir üyesinin insanlığına karşıt olarak her yerde gizli bir antlaşma" olan toplumun gerçek dışılığına karşı ahlaki ve entelektüel bir protestodur. Onun amaçlarından birisi, sosyal, politik ve ekonomik insan varlığının her bir bölümünde bir devrim yaratmak için doğrudan eylem yoludur. Her insan bunu kendisine borçludur ve özgür olmak için diğer insanlara borçludur.

[Sosyalizm Nedir (What Socialism is), Fabian Society,
Broşür Numarası: 4, Haziran 1886]

Anarşistlerin İlkeleri ve Amaçları

Anarşist bakış açısının dipnotu sosyal yaşamın tahribata uğramasının insanın diğer insanların egemenliğine girmesinin sonucu olduğu iddiasıdır. Hükmetme ruhu sürekli olarak toplumu parçalama eğilimindedir ayrıca, karışıklık ve düzensizliğin temel nedeni olan parçalayıcı unsurdur.

İnsandaki kendi emsallerini yönetme, kendi istencini onların istenci üzerinde dayatma ve kendi üstünlüğünü kabul ettirme dürtüsü, insan yüceliğini, doğanın birliğinden ayrı olmayan bir şekilde insanın birliğini, ortaklık kurmuş olan insanlıktan ayrılmadan bireysel insanın yüceliği ve kendiliğindenliğini onaylamak için, sağlıklı bir dürtünün cahilce bir yanlış yönlendirilmesidir. Bu dürtünün yanlış yönlendirilmesi, doğaya ve doğal süreçlerin yöntemine dair bilgi eksikliği ile teşvik edilir, bu bilgi eksikliği dışımızdaki doğada ve insanın içinde idrak edilmemiş bir gücün bütün dışavurumlarının batıl korkusundan kaynaklanmıştır. Bu korku daha güçlü ve kurnaz olan insan ırkının kendi egemenliğini onaylatmasına yaradı.

Bilgi yönetilen kitlelere nüfus ettiği için kitlelerin, rahiplerin, hukukçuların ya da savaşçıların yönetimlerine bağımlılıkları azaldı, bütün otorite biçimlerine karşı ayaklandılar ve otoriteye daha az toleranslı davrandılar. Bireydeki ve kitlelerdeki bu ayaklanma ruhu, egemenlik ruhunun zorunlu ve doğal bir meyvesidir, insan yüceliğinin onaylanması ve toplumsal hayatın kurtarıcısıdır.

Anarşizm bu gerçekliğin fark edilmesi ve kabul edilmesidir. Toplumsal barış ve sosyal gelişimin tam olarak sağlanması her aklı başında yetişkinin kendi düşüncelerini yönlendirme sorumluluğunu eline almasına bağlıdır. Konuşma ve eylemin herhangi başka bir bireyin ya da bireyler topluluğunun isteği ile değil kendi vicdanının yasası ile yapılmasıdır.

İnsanın ızdırabının en büyük sebebi olarak egemenlik ruhunu ve toplumsal hayatın örgütsüzlüğünü düşündüğümüzde, anarşistler onun başlıca söylem biçiminin karşıtı olarak mülkiyete karşı savaşı dile getirir – çoğunluğun kuralları ile üretilen ve yönetilen hukuk biçimi olarak mülkiyet.

Mülkiyet toplumsal zenginliğin tekelleşmesidir; bireysel bir hak iddiası sadece bu zenginliğin kullanımını değil aynı zamanda diğerlerinin onu kullanmaması gerektiğini de içerir. Geçmiş ve bugünkü toplumların ortak çabalarının ve birlik olan insanların üretimi olan zenginlik, sadece topluma aittir. Mülkiyet bireylerin gücü ya da kurnazlığı ile tekelleştiğinde, tekelleşmeden de yetenek veya fırsat gücü isteyen ve daha geniş ve daha cömert bir sosyal hissiyatla engellenmiş olan diğer bireyler de tekelcilere tabi olmak zorundadır. Çünkü araçları araç ve gereçleri elde etmek için nerede olursa olsun çalışmak zorundalar ve tekelleştirilmiş üretim araçları olmadan çalışamazlar. Dolayısıyla toplumsal zenginliğin tekelleşmesi egemenliğin temel öznesidir.

Toplumsal gereklilik temelinde çalışmaya teşvik edici olarak hukukun temellendirilmesi, zorla çalıştırılma dışında, ortak bir nesne için gönüllü çalışma deneyimi ile çelişmektedir. Bütün ilkel insanların beslenme ve sosyal gelişim deneyimleri, ortaçağ'daki loncalar gibi bu tarihsel derneklerin deneyimleri ve günümüzdeki sayısız kendiliğinden topluluklar ve derneklerdeki her çeşit toplumsal çaba ile çelişir. Aynı zamanda, bilimsel gözlemlerle de çelişir; herhangi bir işlevde bulunan sağlıklı hayvanların deneyimlediği haz, somut bir sonuç üretmek için bu şekilde meşguliyetleri olan sağlıklı ve özgür insanların apaçık tercihleri bütün doğayı tatmin eder ve onların takipçilerinin onayını kazanır. Özgür bir seçim sonucu yapılan iş, en iyi şekilde yapılır. Ama emekle servetten mümkün olan en büyük payı alma isteği, işçiliğe zarar verir ve en uygun işi seçmesinden ziyade en karlısını seçmesine yol açar.

İnsanlığın ihtiyaçları hukuk tarafından yaptırıma uğramamış ya da korunmamış olsaydı, toplumsal adalet duygusuna karşı zenginliğin tekelleşmesinin hiçbir şansı kalmazdı.

İnsanların ahlaki duygusuna saygı göstermeyi takdir eden hukukun özü, yazılı yasalarımızın da içerdiği kristalleşmiş toplumsal gelenektir (ortak deneyimin ve yaşamın kendiliğinden çağrıldığı sosyal duyguların sonucudur). Ama makul görülen bu saygı, hukuk sanki doğrudan ilahi bir vahyin kökeniymiş gibi davranan ve bu saygıyı kendi üstünlüklerini sürdürmek ve kendi avantajları için, dolayısıyla bütün yetkileri kapsayacak şekilde vahiy almış gibi kullanan insanların yöneticileri tarafından iki kere batıl bir korkuya dönüştürülmüştür.

Çoğunluğun temsilcileri tarafından hukukun üretimi ve denetimi, onun baskıcı karakterini değiştirmez, onun tek amacı belirli bireylerin kalan diğerleri üzerindeki dayatmasını devam ettirmek ve bazı ayrıcalık ve farklılıkları sürdürmektir. Her türden iddia ve tekelin çekilmesi ile birlikte onun işi ortadan kalkar.

Bundan başka, hukuk asıl olarak belirli insanlar tarafından başkalarının davranışları için kesin ve hızlı bir sınır koyma girişimidir; herhangi iki insanın koşulları, güdüleri ve kişisel esinlenmeleri aynı olmadığı için, bu durum da sürekli bir adaletsizlik ve haksızlık kaynağıdır. Etrafını saran toplumsal atmosferin bireyin sosyal duyarlılığı üzerinde doğal ve kaçınılmaz eylemleri olan baskı ve esinlenme, anlaşma ve ortak eylemleri garanti altına almak için bütün normal vakalarda fazlasıyla yeterlidir. Keyfi bağların, sert ve sıkı baskıların ortadan kalkması ile birlikte, baskı ve esinlenmenin gücünün farkına daha çok varıldı. Zorlamanın kaldırılmasını takip eden uyandırılmış bir sorumluluk duygusu, bir kapristen çok vicdan meselesi olarak toplumsal iddialara karşı çıkmaya eğilimlidir. Kişisel bir kendini beğenmişlik için değil, insanlık onuru adına tüm saldırganlıklara karşı bir direniş ruhunda, fi-

ziksel deformiteyi ya da hastalığı hafifletmek için cömert bir girişim veya saldırganlığa yol açabilecek ahlaki bir körlük gibi anormal durumlarda, sosyal duygu isteği en insanca ve daha etkili bir şekilde kardeşçe bir özen ve itinayla karşılanabilir.

Anarşizm, her biçimde ve şekilde toplumsal yaşamın dağıtıcısı olarak erkekler tarafından kurulan bir erkek hükümetine karşı bir protestodur, eşit ve özgür insanların toplumsal doğalarının esnekliğinin toplumun tek somut temeli olduğu iddiasıdır.

Bu daha önce 1886 Haziran'ın 2'sinde Londra Diyalektik Çevresi'nde (London Dialectical Society) okunan bir makalenin özetidir.

The Present Day, No 38 (Old Series),
No 2 (New Series), 1886 Temmuz.

13
ÜLKESİZ BİR KADIN

Emma Goldman

Bu başlık belki de yanıltıcıdır, çünkü teknik anlamda ben ülkesiz değilim. Yasal olarak "Britanya Krallığı'nın bir öznesiyim." Ama daha derin ve tinsel anlamda aslında ülkesiz bir kadınım ve bu makale boyunca bunu açıklamaya çalışacağım.

Bir ülkeye sahip olmak ilk olarak, kendinin olarak adlandırabileceğin ve hiç kimsenin seni yabancılaştıramayacağı bazı saptamaların güvencesine sahip olmayı içerimler. Bu bir ülke ve vatandaşlık fikrinin asıl önemli içeriğidir. Bunu çıkardığımızda, bu kavram büsbütün bir maskaralık olacaktır.

Dünya Savaşı'na kadar vatandaşlık asıl olarak böyle bir garantiyi temsil etti. Nadiren meydana gelen istisnalardan başka, daha geri kalmış Avrupa ülkelerinde, yerli ve yurttaşlığa kabul edilmiş vatandaşlar kendi ülkelerinde, bu yerküre üzerinde kendilerini evlerinde hissedebilecekleri bir yer olması garantisine sahipti, kişisel olarak herhangi bir şanssızlık kişinin özsel olan ülkesinde olma hakkından yoksun kalmasına yol açamaz. Bununla birlikte, diğer herhangi bir ülkeyi ya da vatandaşlığının korumasında olmaktan hoşlanacağı herhangi bir yeri gezme konusunda da özgürdür.

Ama savaş, durumu tamamen değiştirdi. Sayısız binlerce yaşamla birlikte, en temel var olma hakkını ve herhangi bir güvenlik garantisi ile herhangi bir yerde olma hakkını da ortadan kaldırdı. Meselelerin kendine has ve rahatsız edici koşulları, otoritenin inanılmaz bir şekilde gasp edilmesini beraberinde getirdi. Her hükümet, insanların kendi sınırları içerisinde yaşamasına izin verip veremeyeceğini belirleme gücünü artık kendine atfetti, bu durum binlerce hatta yüz binlerce insanın sürgün edilmesi sonucunu doğurdu. İnsanlar, o anda yaşamakta oldukları ülkeyi terk etmeye zorlanarak, kaderleri "kendi" ülkesine girip giremeyeceği kararına el koymuş olan bazı bürokratların elinde bırakılmış olarak, dünyada kendi hallerinde bırakıldılar. Çok sayıda kadın ve erkek, hatta çocuklar savaş yüzünden bu korkunç çıkmaz içinde bırakıldı. Avlanarak, bir yerden bir yere nefes alabilecekleri bir yer bulabilmek için oradan oraya sürüklendiler, hiçbir zaman başka bir yere gönderilmek için emir alıp almayacakları konusunda emin değiller – ki bu başka yerde de aynı kader onları bekliyor. Gerçek gezgin Yahudiler, talihsizler, herhangi bir insanın yaşam hakkını sorgulamaya cüret eden insan aklının tuhaf bir çarpıklığının kurbanları.

Her "medeni" ülkeden kadın ve erkekler polis ya da hükümete uygun gelen bir kararla herhangi bir anda kovulabilir. Dolayısıyla dünyanın herhangi bir yerinden sürülme olasılığı olan sadece yabancılar da değil. Çünkü Dünya Savaşı vatandaşları da aynı muameleye tabidir. Vatandaşlık artık iflas etti. Vaktiyle garanti sağladığı özsel anlamını kaybetti. Bugün yerliler "kendi" ülkesinde orayı benimsemiş olanlardan daha güvende değil. Vatandaşlıktan yoksun olmak, sürgün ve sınır dışı etme her hükümet tarafından uygulandı, bu sistemi kurdular ve yöntem olarak kabul ettiler. Bu uygulamalar artık o kadar yaygın ki, kimse daha fazla şaşırmıyor ve ses çıkarıp protesto etmek için yeterince öfkelenmiyor. Yine de

tüm "yasallıkları" nedeniyle, insanların doğallığını bozmak ve onların sürgün edilmesi en ilkel ve acımasız insanlık dışı davranışlardan birisidir.

Savaş, muazzam sayıda insanın hayatı için çok pahalıya mal oldu, erkekler sakatlandı ve kötürüm kaldı, sayısız kalp kırıldı ve ev yıkıldı. Ama daha da korkutucu olan bu soykırımın yaşayanlar üzerindeki etkisidir. İnsanlığı insanlıktan çıkardı ve vahşileştirdi, kalplerimize nefret zehri zerk etti, insanların en kötü içgüdülerini harekete geçirdi, hayatı ucuzlattı ve en az dikkate alınan insanlığın güvenliği ve özgürlüğü oldu.

Hoşgörüsüzlük ve tepki yaygındır ve bunların yıkıcı ruhu hiçbir yerde resmi otoritenin artan despotizminde ve tüm eleştiri ve muhalefete karşı otokratik tutumunda olduğu kadar belirgin değildir. Politik diktatörlük dalgası, sorumsuz bir keyfilik ve baskının kaçınılmaz kötülükleriyle birlikte Avrupa'da yayılıyor. Temel haklar kaldırılmakta, hayati etik kavramlar küçülmekte ve daraltılmaktadır. Kaba kuvvet tek hakem oldu ve onun hükmü çoğu kez onayla birlikte olsa da kölelik onayı ile kabul edildi.

Neyse ki ABD, 1917'ye kadar eski dünyayı harap eden öldürücü delilikten etkilenmemişti. Savaş düşüncesi çok az popülerdir ve Amerikan duyarlılığı, Avrupa keşmekeşine karışmaya karşı neredeyse oy birliği ile kabul edildi. Sonra birden bütün durum değişti, barışta ısrar eden bir millet, neredeyse bir gecede bir savaş manyağı koşusuna dönüştü. Bu garip durumu incelemek tabi ki kolektif psikolojiyi anlama konusunda bir katkı sunardı, ama bu konu tartışmanın dışındadır. Başkan Woodrow Wilson'ın seçilmesinden sonra, "onları savaş dışında tuttuğu" için Amerikan halkının bir şekilde Avrupa savaşına katılmaya ikna edildiğini hatırlamak yeterli. İstemeden savaş dışı bir kongre tarafından kabul edilen başkanın kararı ABD'in tüm psikolojisini değiştirme etkisine sahipti. Sakin ülke yanan bir şovenlik ülkesi oldu, tahammülsüzlük ve zulmün bağnazlığı bir halkı bunaltmıştı. Karşılıklı kuşku,

nefret ve zorlama viyalleri kuzeyden güneye ve doğudan batıya doğru dökülerek, insanları insanlara, erkek kardeşleri de erkek kardeşlere karşı konumlandırdı. Yeni militarizm ruhu kendini mevzuat salonlarında her eleştirmen ve protestocuya karşın geçirilen acımasız yasalarda kendini gösterdi.

Bölge ve pazarlar için, iyimser Avrupa mücadelesi, özgürlük ve demokrasi adına kutsal bir haçlı seferi ilan edildi ve zorla askere alınma "özgür bir vatandaşın en iyi ifadesi" olarak selamlandı. Savaş aleminin Birleşik Devletler'de daha önce hiç görülmeyen ülke çapında bir psikoz olduğu ispatlandı. Bununla karşılaştırıldığın 1901'de Başkan McKinley'in acı dolu ölümünü takip eden geçici Amerikan sapması sadece bir telaştı. Bu vesileyle, hatırlanacağı üzere, Federal Hükümet en küçük bir uygunsuzluk ya da muhalefet belirtisi gördükleri her şeyi yasanın ötesindeki özsel yasalar yoluyla hızla yasalaştırdı. Birleşik Devletler tarihinde ilk kez sınır dışı edilmek suretiyle hükümet ilkesini getiren meşhur anti anarşist yasadan bahsediyorum. Anarşist eğilimlerinden ve örgütlü hükümetteki inançsızlıklarından şüphelenilen kişilerin özgürlükler ülkesi Birleşik Devletler'e girmesine izin verilmeyecekti ya da üç yıl boyunca ülke dışına gönderilebilecekti.

Ama bu yasa kısa ömürlü bir panik ürünüydü ve ölü bir mektup olarak kaldı. Yalnız savaş zamanı psikozu, unutulmuş anarşist yasaları yeniden canlandırdı ve bunları zaman sınırlaması olmaksızın yönetici güçlerin istemediği kişileri (persona non grata) kapsayacak şekilde genişletildi. "İstenmeyenler" için ulusal bir av başlattılar. Yüzlerce erkek ve kadın toplandı, idari olarak sınır dışı edilmek için, duruşma ya da yargılama olmadan, sadece yabancı göründükleri veya kırmızı bir şal ya da kravat takmaları nedeniyle sokaklarda tutuklandılar ve çalışma tezgahlarından alındılar.

Avrupa'yı süpüren savaş siklonu Amerika'da ivme kazandı. Basın ve papazların liberal aydınları tarafından da desteklenen demokrasi ve özgürlüğü güvence altına alma hareketi, demokrat ve

liberaller için Amerika'yı çok tehlikeli bir yer haline getirdi. Resmi bir terör saltanatı ülkeyi yönetti,, tam anlamıyla komşuların (çoğunlukla modayı takip eden ve sokaklarda "insanlık" için geçit töreni yapan boş harumlar) korkusu ve sivil kıyafetli herkese atılan "tembel" dalgası nedeniyle binlerce genç orduya yazıldı. Savaşkarşıtlığı medceziri için (war-mania) sesini yükseltmeye cesaret eden herkese bağırılıp çağrıldı ve bir düşman, anarşist ve halk tehdidi olarak kötü davranıldı. Hapishane ve cezaevleri ülke dışına sürülmesine karar verilen kadın ve erkeklerle doldu. Bunlardan pek çoğu daha sonradan benimsedikleri bu ülkede mesleklerini barış içinde devam ettirerek uzun yıllar yaşamıştı, bazıları ise hayatlarının büyük kısmını Amerika'da harcamıştı. Ama ikamet süresi ve yararlı meslekler bir fark yaratmadı. Birleşik Devletler'in büyük Hükümeti, vatandaşlarını "istenmeyen yabancılar" olarak sınır dışı edebilmek için insanları kendi vatandaşlığından bahaneyle gizlice yoksun bırakmaya kadar alçaldı.

Gelecekteki tarihçiler, Amerikan savaş psikolojisinin kendine özgü fenomenini merak ederken ve Avrupa savaşa karşı en kötü tepkiyi deneyimlerken, Amerika Birleşik Devletleri ("önce oraya" ruhunu koruyarak) savaşa girmeden önce en büyük gerici zirvesini yaşadı. Daha önceden de olduğu gibi, herhangi bir uyarı vermeden, açık bir şekilde, utanmadan tüm devrimci geleneklerini ve alışkanlıklarını terk etti ve Eski Dünya'nın en kötü uygulamalarını tanıttı. Gerekenden daha fazla tereddüt etmeden, Avrupa'da gelişmesi yüzyıllar gerektiren yöntemler Amerika otokrasi yöntemlerine nakledildi, bu da eşitlik ve insanlık kavramlarına hiç aldırış etmeden çok geniş bir ölçekte sürgün, zorla göç, sınır dışı edilmeler başlattı.

Şüphesiz, Amerika'yı savaşa hazırlayan pasifist entelektüeller, ciddi bir şekilde, anayasal hakların ve özgürlüklerin acilen fesh edilmesinin durumun acileyitinin gerektirdiği geçici bir önlem olduğu konusunda ısrar etti, tüm savaş mevzuatı dünya demokrasi

için güvenli hale getirilinceye kadar devem edecekti. Ama on yıldan fazla bir zaman geçti ve ben söz verilen normale dönüşün en küçük bir işaretini görmek için Amerikan gazetelerini, dergi ve mecmualarını boşu boşuna karıştırıyorum. Kanunları yapmak onları iptal etmekten daha kolaydır ve baskıcı kanunlar uzun süreli olmalarından dolayı kötü olarak tanınmıştır.

Amerika alışılmış pervasızlığı ile savaşa hazır durumdaki bitap düşmüş Eski Dünya'yı geride bıraktı. Thomas Jefferson'ın eski büyük demokrasisi, Devlet ve kilise'ye karşı tek seferlik bir ayaklanma olan Paine ve Emerson'ın ülkesi, her toplumsal protestocu için zulme dönüştü. "Temsiliyet olmadan vergi de yok" devrimci ilkesinin tarihsel şampiyonu, insanları kendi onayları olmadan savaşmaya zorladı! Garibaldis, Kossuth ve Schurzes mültecileri, sapkınların sınır dışı edilmesini uyguladı. Bütün resmi işlemleri "Öldürmeyeceksin" diye emreden Nasıralı'ya dua ederek başlayan Amerika, insan öldürmeye vicdanı elvermeyen insanları hapsetti ve işkence etti, "yeryüzünde barış ve iyi niyet" diyenleri takip etti. Bir zamanlar diğer topraklarda zulmedilen ve ezilenler için bir cennet olan ABD, tirandan sığınmak isteyenlere karşı kapılarını kapattı. Kendisinin yabancı Saccos'u ve Vanzettis'i için yeni bir yirminci yüzyıl Golgotha'sı, "istenmeyen" yerlilerini ve Mooney ve Billingses'ini hapishanede canlı canlı gömerek susturur. Uçan Lindbergh'lerini yüceltir ama düşünce babalarına zarar verir. İnsanlığı çarmıha gerer ve düşünceyi yabancılaştırır.

Amerika'daki sürgün yeri deneyimleri, kültürel anlamda, Avrupa seviyesinin çok aşağısındadır. Aslında Amerika'da Eski Dünya'dan daha az düşünce özgürlüğü vardır. Bağımsızlığın ve idealizmin kadın ve erkekleri için çok az sayıda ülke bu kadar güvensizdir. Hiçbir suç, buradaki geleneksel olmayan yaklaşımdan daha iğrenç değildir, onaylanmamış bir görüş dışında her suç affedilebilir. Sapkınlar lanetlenmiştir, geleneklere karşı çıkanlar da

en kötü suçlulardır. Böyleleri için büyük Amerika Birleşik Devletleri'nde yer yoktur. Başka bir örneği olmayacak şekilde bir ülke, endüstriyel inisiyatif ve ekonomik kendi kendine yardımı, neredeyse mutlak bir etik özgürlük ve kültürel ifade özgürlüğüne karşı birleştiriyor. Ahlak ve davranışlar acımasız bir sansürle beyan edilir ve herkesin geçtiği yolun dışına adım atmak isteyenlere eyvah! Sınır dışı edilmeyi asıl yasasının yerine geçirerek, Amerika kendisini ciddi bir şekilde gerici olarak kaydettirdi. Kendi kültürel gelişimine ve ilerlemesine karşı çok büyük engeller kurdu. Son tahlilde bu tür politikalar, insanları daha derin değerlerden ve daha yüksek arzulardan mahrum etmenin bir yoludur. Emeğin büyük bir kısmı tabi ki bu tehdidin en doğrudan kurbanıdır. Emek, endüstriyel hoşnutsuzluğu bastırmak, popüler huzursuzluğun sözcüsünü ortadan kaldırmak ve atıl olmayan kitleleri yaşam ustalarının iradesine boyun eğdirmek için düzenlenmiştir.

Ne yazık ki, bu tepkinin asıl siperi işçilerdir. Amerika Çalışma Federasyonu'ndakiler kadar hiçbir ülkedeki hiçbir emekçinin bedeni mental olarak bu kadar az gelişmiş değildir ve hiçbir emekçi bu kadar az ekonomik bilince sahip değildir. Liderleri ne yazık ki sınırlıdır ve ileriyi göremeyişleri pozitif bir şekilde zayıflamıştır. Dünya Savaşı günlerindeki rolleri, katliam tanrısı Moloch için seyyar satıcılar olarak zavallı ve itaatkar olarak birbirlerini geçmekti. En gerici önlemleri savundular, aynı şeyin savaş sonrasında emeğin işverenlerinin elinde bir silah olarak kalacağını anlayamayacak kadar yoruldular. Geçmiş deneyimlerden hiçbir şey öğrenmediler, işçilerin endüstri ihtiyacını karşılayan kurumu kontrol etme çabaları için yasalaşan ama Amerikan mahkemelerine emeğin örgütlenmelerini zayıflatmak ve ortadan kaldırmak için uygulanan Sherman Yasası dersini unuttular. Öngörüldüğü gibi, Amerikan Çalışma Federasyonu tarafından desteklenen "geçici" savaş mevzuatı şimdi emekçilere karşı endüstriyel mücadelelerde kullanılmaktadır.

Göç ettirilmiş olanlarla ilişkili olarak savaş psikozunun geniş kapsamlı etkilerini ilk fark eden, ünlü araştırmacı Fridjof Nansen'di. Yükselen mülteci sayısına en azından bir nebze güvenlik sağlamak için düzenlenmiş olan ve kendi adını taşıyan özel bir pasaport tanıttı. Savaş sırasında, evsiz ve ailesiz milyonlarca çocuğun örgütlenmesideki büyük hizmetleri dolayısıyla Birleşmiş Milletler tarafından projesinin onaylanması teşvik edildi ve ünlü Nansen pasaportu ortaya çıktı. Ama çok az ülke, pasaportun geçerliliğini isteksiz bir şekilde tanıdı, pasaport taşıyıcılarına da sürgün ve sınır dışı edilme konusunda bir garanti sağlamadı. Ama bu pasaportun varlığı, ülkesiz ve sürgün edilmiş binlerce insanın büyük sefaleti açısından savaş sonrası gelişmelerin yarattığı tahribatı kanıtlıyor.

İkincisinin tamamıyla siyasi mültecilerden oluştuğunu varsaymak yanlıştır. Bölgesel hırsların ve Versailles "barışının" ülkesiz bıraktığı çok sayıda erkek ve kadının da içerisinde yer aldığı bu büyük sürgünler ordusu içerisinde, çok sayıda tamamen apolitik insan da vardı. Pek çoğu Nansen pasaportundan faydalanamıyordu, çünkü ikincisi sadece belli milliyetlerin siyasi mültecileri için planlanmıştı. Böylece binlerce kişi kendisini yasal bir izin kâğıdı taşımayan bir şekilde yani herhangi yerde yaşamaya izin verilmeyen bir halde buldu. Mesela herhangi bir sosyal ya da politik aktiviteye hiç katılmamış tanıdığım bir genç kadın, tam da bu dönemde, hiçbir ülkenin kendi ülkesi olma hakkı olmadan, anayurdu ya da bir konutu olmadan ve sürekli olarak pasaport polisinin merhametinde, bizim Hıristiyan dünyamızda başıboş kaldı. Babası Avusturyalı olduğundan dolayı, Alman bir yerli olmasına rağmen bu ülkede vatandaşlık izni alamadı. Öte yandan Avusturya da onu bir vatandaş olarak kabul etmedi, çünkü babasının doğum yeri resmi olarak Avusturya'ya ait olmasına rağmen, burası Versailles barışı dolayısıyla artık Romanya'nın bir parçasıdır. Son olarak Romanya, genç kadını bir yerli olmaması, hiçbir zaman

bu ülkede yaşamaması, o dili konuşmaması ve hiçbir akrabasının orada olmaması dolayısıyla vatandaşlığa kabul etmedi. Talihsiz kadın, bu dünyada herhangi bir yerde yaşamaya bir hakkı olmadan ve bazı pasaport yetkililerinin geçici olarak tolerans göstermesiyle kurtarılmış biçimde, kelimenin tam anlamıyla ülkesizdi.

Hala en tehlikeli olan politik, siyasi mülteci ve göçmenlerden oluşan geniş bir ordunun var olmasıdır. Her zaman sürgün edilme korkusu ile yaşıyorlar ve böyle bir kıyamet bu insanların diktatörlükle yönetilen ülkelerine döndüklerinde (ki bu durum çok nadir görülür) ölüm cezasına çarptırılmalarıyla eşdeğerdir. Kısa bir süre önce tanıdığım bir adam, ikamet yerinde tutuklandı ve kendi ülkesine (ki bu ülke İtalya olacaktır) gönderilmesi için sınır dışı edildi. Emir yerine getirilmiş olsaydı, bu işkence ve infaz demek olacaktı. Mülteci olarak sığındıkları ülkede kalmasına izin verilmeyen ve hayatlarının tehlikede olduğu İspanya, Macaristan, Romanya ve Bulgaristan'a gönderilmek için sınır dışı edilen bazı siyasi mülteci vakalarına aşinayım. Çünkü tepkinin menzili uzun. Bu şekilde Polonya, yakın bir zamanda Rus siyasi mültecilerini, onları almaya hazır olan kendi ülkelerine göndererek sınır dışı edilmelerine karar verdi. Sadece yurt dışında etkili olan arkadaşların zamanında aracılık etmesiyle bu insanlar ve aileleri kesin bir ölümden kurtuldu. Avrupa despotizmi, denizler boyunca Amerika Birleşik Devletleri ve Güney Amerika'ya bile ulaştı, dost canlısı bir iktidara "Nezaket" eylemi olarak defalarca İspanyol ve İtalyan kökenli siyasiler kendi topraklarına sürüldü.

Bunlar istisnai örnekler değildir. Mültecilerin büyük bir çoğunluğu, benzer bir durumdadır. Politik olmayan, yerinden edilmiş ve konutları yağmalanmış olan binlercesinden bahsetmeye gerek yoktur. Türkiye ve Fransa'da, sadece bu iki ülkeyi göz önüne aldığımızda, şu an Dünya Savaşı, Faşizm, Bolşevizm, Soğuk Savaş, bölgesel değişiklikler, sürgün ve vatandaşlıktan çıkarılma kurbanı

olan yarım milyondan fazla göçmen vardır. Pek çoğu sadece şimdilik yaşamasına göz yumulabilir durumda ve her zaman (başka bir yere) hareket etme emrine tabidir. Dünya genelinde özellikle Belçika, Hollanda ve Almanya'da ve az sayıda ama yine de belirli bir sayıda Güney Avrupa ülkelerinde dağılmıştır.

Hıristiyan dünyasının lütfuyla atılan bu kadın ve erkeklerin kaderinden daha trajik olan hiçbir şey yoktur. Bir ömrün içinden çıkarılmanın, var olduğunuz topraklardaki köklerinizden atılmanın, bütün enerjinizi çalışmak için harcamaya zorlanmanın, en yakınlarınızdan ve sevdiklerinizden ayrılmanın ne demek olduğunu kişisel deneyimlerimden biliyorum. Bu şekildeki sürgünlerin en yıkıcı etkileri Amerika'dan kovulan çok sayıdaki insanın yaşamak zorunda kaldığı gibi özellikle yetişkin yaştakilerde görülür. Gençler yeni bir çevreye adapte olmaya ve yabancı bir iklime uyum sağlamaya daha çok hazırdır. Ama daha ilerideki yaşlarda olanlar için böyle bir dönüşüm, gerçekten çarmıha gerilmek gibidir. Dile, yeni bir toprağın alışkanlıklarına ve geleneklerine hakim olmak yıllar süren bir pratik, kök salmak, yeni bağlara sahip olmak ve maddi varlığımızı garantiye almak çok uzun bir zaman gerektirir - duyarlı bir insanın ruhsal sıkıntı ve ızdıraplarından, yanlış ve insanca olmayan şeylerden çektiklerinden bahsetmiyoruz bile.

Kendi adıma, en derin manevi değerler içinde, Birleşik Devletler'i "kendi ülkem" gibi hissediyorum. Klu Kluxer'lerin Birleşik Devletleri, iş yerinde ya da dışarıdaki ahlaki sansürlerin ve bastırmacılığın (Yahudilerin bastırılması) ve her türlü gericiliğin Birleşik Devletleri mi emin değilim. Tammany ya da Kongre'nin Amerika'sının, ekonomik bakımdan güçlü bir ahmaklığın, en yüksek gökdelenlerin ve en şişman paraların Amerika'sının değil. Zavallı bir taşralılığın, sınırlı bir milliyetçiliğin, beyhude bir materyalizmin ve naif bir abartının Amerikası'nın değil. Ne mutlu ki başka bir Amerika da var – Walt Whitman'ların, Lloyd Garrison'ların,

Thoreaus'un ve Wendell Phillips'lerin Amerika'sı. Yaşamın, düşüncenin, edebiyatın ve mektupların Genç Amerika'sı, kapıda beklemekte olan yeni neslin, idealleri olan kadın ve erkeklerin, daha iyi günler için can atanların Amerika'sı; toplumsal başkaldırı ve tinsel vaatlerin; sürgün, göç ve sınır dışı edilmek istenenlerin, yüce "istenmeyenlerin" ülkesi.

İşte bu Amerika benim ait olmakla gurur duyduğum yer.

14
KADINLARIN ÖZGÜRLEŞME TRAJEDİSİ[1]

Emma Goldman

Bir kabulle başlıyorum: Çeşitli gruplar arasındaki temel farklılıkları bütün siyasi ve iktisadi teorilerin ötesinde, sınıf ve ırk farklılıklarının ötesinde, kadın ve erkek hakları arasındaki bütün sözde sınırların ötesinde, bütün farklılıkların karşılaşabileceği ve beraber mükemmel bir bütün oluşturabilecekleri bir noktayı savunuyorum.

Bu ifadeyle bir barış anlaşması önermiyorum. Bizim bütün kamusal hayatımız tarafından tutulan ve çelişen ve karşıt çıkarların güçleri aracılığıyla ortaya çıkan bu genel ve toplumsal antagonizm, ekonomik adalet ilkesine dayalı olarak toplumsal hayatımız yeniden düzenlendiğinde parçalara ayrılacaktır ve bir gerçeklik haline gelmelidir.

Cinsiyetler arasındaki barış ve uyum, zorunlu bir şekilde insanların yüzeysel biçimde eşitlenmesine bağlı değildir; ya da bireysel farklılık ve özelliklerin ortadan kaldırılmasına bağlı değildir. Bugün karşı karşıya kaldığımız ve yakın bir geleceğin çözmek zorunda olduğu problem, nasıl kendimiz olacağımız ve başkaları ile birlikte nasıl kendimiz kalacağımız, bütün insanlarla birlikte

---

[1] *Anarchism and Other Essays* kitabının 1917 baskısından.

nasıl derinden hissedeceğimiz ve hala bir başkasının karakteristik özelliklerini nasıl koruyacağımızdır. Bu bana hem kitlenin hem de bireyin, doğru bir demokratın ve doğru bir bireyin, kadın ve erkeğin, antagonizm ve karşıtlık olmadan buluşabileceği bir temel olarak görünüyor. İlkemiz başka birisini affet değil, başka birisini anla olmalıdır. Madam de Stael'in sıkça alıntı yapılan cümlesi, "her şeyi anlamak her şeyi affetmektir" bana hiçbir zaman hitap etmedi, bu cümlede bir günah çıkarma kokusu var; bir kişinin arkadaşını affetmesi, affeden kişinin riyakar bir üstünlüğü olduğu düşüncesini çağrıştırır. Arkadaşını anlaması yeterlidir. Bu itiraf, benim kısmen kadınların kurtuluşu ve bu kurtuluşun bütün cinsiyet üzerindeki etkisi hakkındaki görüşlerimin temelini oluşturur.

Kurtuluş, kadının en gerçek anlamda insan olmasını sağlamalıdır. Kadınların etkinlik ve hakkını ispat etmek için can atması tam olarak ifadesini bulmalıdır; bütün yüzeysel engeller kırılmalıdır ve daha fazla özgürlüğe giden yol, yüzyıllar boyunca süren kölelik ve boyunduruğun izlerinden temizlenmelidir.

Kadınların bağımsızlığı hareketinin asıl amacı buydu. Ama şu ana kadar erişilen sonuçlar kadınları izole etti ve onlar için çok önemli olan mutluluğun fışkırdığı kaynakları kadınların elinden aldı. Sadece dışsal bir kurtuluş, modern kadını arabesk ağaçları, çalıları, piramitleri, tekerlekleri ve perdeleri gibi Fransız ağaç yetiştiriciliğinin ürünlerini hatırlatan yapay bir varlık haline getirdi, yani kendi içsel niteliklerinin ifade edilmesiyle ulaşabileceği biçimler dışında her şeyi hatırlatan bir yapay varlık haline getirdi. Kadın cinsiyetinin yapay olarak yetişen bitkileri, hayatımızın özellikle sözde entelektüel alanında çok sayıda bulunur.

Kadınlara özgürlük ve eşitlik! Bu sözler o dönemin en özgür ve en asil ruhlarının bazıları tarafından dile getirildiğinde, hangi umut ve özlemleri uyandırmıştır. Güneş bütün ışığı ve görkemiyle yeni bir dünya üzerinde ışıldayacaktı; bu dünyada kadınlar kendi kaderlerini yönetmekte özgür olacaklardı – önyargı ve cehalet

dünyasına karşı her şeyi paylaşan muazzam öncü kadın ve erkek dünyasının büyük bir coşku, cesaret, sebat ve cüretkâr çabalarına kesinlikle layık bir amaç-.

Bu amaca yönelik umutlarım var, ama bence bugün yorumlanmış ve pratik olarak uygulanmış haliyle kadınların özgürlüğü henüz bu amaca ulaşmadı. Şu anda kadın eğer gerçekten öyle olmak istiyorsa, kendini özgürleştirmeden zorunlu olarak özgürleşme sorunu ile karşı karşıya gelmiştir. Bu çelişkili gelebilir, ama yine de ve sadece çok doğrudur.

Kadın, kurtuluşu ile neler başardı? Birkaç eyalette eşit oy hakkı. Bu pek çok iyi niyetli taraftarın savunduğu gibi politik hayatımızı temizledi mi? Kesinlikle hayır. Bu arada, sağlam ve sade bir yargıya sahip olan kişilerin, siyasetteki yolsuzluk hakkında bir yatılı okul tonunda konuşmaktan vazgeçmelerinin zamanı geldi. Siyasetteki yolsuzluğun ahlakla ya da ahlaki yetersizliğin çeşitli siyasi kişilikleri ile bir ilgisi yoktur. Sebebi tamamen maddidir. Siyaset iş dünyası ve sanayi dünyasının yansımasıdır, bunun sloganları da şöyledir: "Almak vermekten daha kutsaldır," "ucuza al ve pahalıya sat," "bir kirli el diğerini yıkar." Sana oy verme hakkı olan o kadının siyaseti temizlemesine dair umut vermiyor.

Özgürlük, kadın ve erkeğe ekonomik eşitlik getirdi; yani kadınlar artık kendi mesleğini ve ticaretini seçebilir. Ama kadının geçmiş ve şimdiki eğitimi, rekabet etmek için gerekli güçle donatılmadığından, genel olarak tüm enerjisini tüketmek, canlılığını kullanmak ve piyasa değerine ulaşmak için her sinirini zorlamak durumundadır. Çok azında başarılı olduğu için kadın öğretmenlerin, doktorların, avukatların, mimarların ve mühendislerin erkek meslektaşlarıyla aynı güvenilirlikle karşılanmadıkları ya da eşit ücret almadıkları bir gerçektir. Ve bu baştan çıkarıcı eşitliğe ulaşanlar genel olarak bunu fiziksel olarak ve fiziksel sağlıklarının pahasına ulaşırlar. Çalışan kadınlara ve kadınların büyük bir kısmına gelince, sınırlılık ve evde özgürlüğün sınırlı olması, fabrika-

daki sınırlılık ve özgürlüğün sınırlı olması ile değiştirilirse, ne kadar bağımsızlık kazanılabilir? Buna ek olarak işte geçirilen zor bir günden sonra "evim, evim güzel evim" (soğuk, kasvetli, düzensiz, hiç de davetkar olmayan) kadına yüklenen bir yüktür. Şanlı özgürlük! Yüzlerce kız çocuğunun ilk evlilik teklifini kabul etmesine şaşmamalı, tezgahın arkasındaki "bağımsızlıklarından" bıkmış ve yorulmuşlardı. Ebeveyn üstünlüğünün boyunduruğundan kurtulmak isteyen orta sınıftaki kızlar gibi evlenmeye hazırdırlar. Sadece hayatta kalabilecek kadar geçinmeyi sağlayan sözde bağımsızlık, o kadar az caziptir ve ideal değildir ki kadın bunun için her şeyi feda etmeyi beklesin. O kadar övülen bağımsızlığınız, kadının doğasını, aşk içgüdüsünü ve annelik içgüdüsünü körükleyen boğucu bir süreçtir.

Öte yandan, çalışan kızın konumu, daha kültürlü profesyonel yaşam alanlarındaki, iç dünyaları boş ve ölü bir biçimde gelişirken görünüşte şanslı ve düzgün kız kardeşlerinden çok daha doğal ve insanidir – öğretmenlerden, mühendislerden, avukatlardan, fizikçilerden vs.

Kadınların bağımsızlık ve kurtuluşa dair mevcut kavramlarının darlığı; toplumsal olarak eşit olmadığı bir erkeği sevme korkusu; sevginin onların özgürlük ve bağımsızlıklarını alacağı korkusu; annelik sevinci ve sevgisinin mesleğini tam olarak yapmaktan alıkoyacağı korkusu – bütün bunlar birleşince özgürleşmiş modern kadının ruhuna dokunmadan ya da onu sarsmadan onun hayatından önce içini aydınlatacak büyük üzüntüleri, derin ve sürükleyici sevinçleri yuvarlayarak zorunlu bir rahibe yapar.

Kendi kendisini destekleyen ve özgür bir kadının trajedisi çok az deneyime dayanıyor. Doğru, dünya ve insan doğası hakkında bilgi sahibi olan eski nesildeki kız kardeşini aşıyor; bu da yaşamın özünün ve yaşamını derinleştiren şeylerin eksikliğini derinden hissettiği ve kadınların büyük bir kısmını profesyonel otomatlar haline getirdiği içindir.

Zorunlu olarak böyle bir durumun geleceği bunu fark edenler tarafından önceden görüldü, etik alanında, insanın tartışmasız bir şekilde üstünlüğü zamanlarından kalan çok sayıda yıkıntı hala vardır ki bu kalıntılar hala işlevsel kabul edilir. Ve daha önemlisi, özgürleşenlerin büyük bir bölümü bunlar olmadan idare edemiyor. Mevcut kurumların yıkılmasını ve daha gelişmiş ve daha mükemmel olanlarla yer değiştirmesini hedefleyen her çağın, teoride daha radikal düşüncelerin yanında duran takipçileri vardır. Ama yine de bu takipçiler günlük pratiklerinde karşıdaki insanların saygınlığını ve iyi izlenimini kazanmak için ortalama bir cahil kimse gibidir. Mesela sosyalistler vardır, hatta mülkiyetin hırsızlık olduğunu savunan anarşistler bile vardır, ama bunlar kendilerine çok az borcu olanlara bile kızacak kimselerdir.

Aynı cahil kimseler kadın hareketi içinde de bulunabilir. Sarı gazeteciler ve yavan okuyucular, iyi vatandaşların saçlarını yapan ve donuk yoldaşlarının ayağa kalkmasını sağlayan kadın resimlerini çizmiştir. Kadın hakları hareketinin her bir üyesi, ahlakı mutlak olarak reddedişlerinde, bir George Sand olarak çizildi. Bu kadının, kadın ve erkek arasındaki ideal ilişkiye hiçbir saygısı yoktu. Kısacası kurtuluş, toplum, din ve ahlaktan bağımsız olarak sadece şehvet ve günah dolu pervasız bir hayat içindi. Kadın hakları yandaşları, bu temsil konusunda çok kızgın ve mizah duygusundan yoksunlardı, bütün enerjilerini resmedildikleri kadar kötü olmadıklarını ve tam tersini yaptıklarını kanıtlamak için harcadılar. Tabi ki kadınlar erkeklerin kölesi olduğu sürece, iyi ve saf olamazdı, ama şimdi özgür ve bağımsız olarak ne kadar iyi olduğunu ispatlayabilir ve onun etkisi toplumun bütün kurumlarında saflaştırıcı bir etki olabilir. Doğrudur, kadın hakları hareketi pek çok eski engelle kırıldı, ama aynı zamanda yeni hareketler için demir dövdü. GERÇEK kurtuluş için büyük hareketin karşısına ona özgürlük verebilecek büyük bir kadın ırkı çıkmadı. Onların dar ve müstehcen vizyonu erkekleri rahatsız edici ve şüpheli karakterler

olarak duygusal yaşamlarının dışına sürgün etti. Erkek, belki de sadece çocuklarının babası olmak dışında hiçbir şekilde hoş görülmeyecekti, çünkü bir çocuk baba olmadan tam olarak dünyaya gelemezdi. Neyse ki, en katı Püritenler, annelik için doğuştan gelen özlemi öldürecek kadar güçlü olmayacak. Ama kadının özgürlüğü, erkeğin özgürlüğü ile çok yakından ilişkilidir ve benim çok sayıdaki sözde kurtulmuş kız kardeşim özgür doğan bir çocuğun bütün insanların kadınlar kadar erkeklerin de sevgisine ve bağlılığına ihtiyaç duyduğu gerçeğini göz ardı ediyor gözükür.

Yaklaşık 15 yıl kadar önce, parlak bir Norveçli kaleminden Laura Marholm'dan Woman, A Character Study (Kadın, Bir Karakter Çalışması) adlı bir çalışma çıktı. Mevcut kadın özgürlüğü kavramının boşluğuna ve darlığına ve bu durumun kadının içsel hayatı üzerindeki trajik etkisine dikkat çeken ilk isimlerden birisiydi. Lauro Marholm, çalışmasında, uluslararası ünü olan yetenekli kadınların kaderleri hakkında konuşuyor: Dahi, Eleanora Duse; büyük matematikçi ve yazar Sonya Kovalevskaia; genç yaşta ölen sanatçı ve şair Marie Bashkirtzeff. Böyle olağanüstü zihniyetli kadınların yaşamlarının betimlenmesi sayesinde, Marholm tam, çerçevelenmiş, eksiksiz ve güzel bir yaşam için tatminsiz bir şekilde arzulanan özlemin ve onun eksikliğinden kaynaklanan bir rahatsızlık ve yalnızlığın izini sürer. Bu ustaca yapılmış psikolojik taslaklar aracılığıyla, bu konuda yardım edemeyiz ama kadını sadece bir cinsiyet olarak değil bir insan, bir arkadaş, bir yoldaş ve karakterinin en küçük özelliğini bile kaybetmeyen ve kaybetmemesi gereken güçlü bir bireysellik olarak gören kafa dengi bir eş bulmanın kadının en yüksek zihinsel gelişimi demek olmadığını görebiliriz.

Kendi kendine yeterli olan sıradan bir adam ve onun kadın cinsiyetine karşı gülünç derecedeki üstün hamilik havası, Laura Marholm'un Karakter Çalışması'nda tarif edildiği gibi, kadınlar için bir imkânsızlıktır. Marholm'a göre, eşit derecede imkânsız olan, kadının içinde zihniyetinden ve dehasından başka bir şey göremeyen ve kadının doğasını uyandıramayan adamdır.

Canlı bir zekâ ve iyi bir ruh genellikle derin ve güzel bir kişiliğin gerekli nitelikleri olarak kabul edilir. Modern kadının durumunda, bu nitelikler onun varlığını tam olarak ifade etmesini engeller. Yüzlerce yıldır, İncil'e dayanan eski evlilik biçimi, kadının "ölümüne kadar" erkeğin kendisi üzerindeki egemenliği, onun bütün kaprislerine ve emirlerine itaat etmesi ve erkeğin ismine ve desteğine mutlak bağımlılığı demek olan bir kurum olarak kınandı. Pek çok kez, eski evlilik ilişkisinin kadının işlevini erkeğin yardımcısı ve çocuklarının taşıyıcısı olarak sınırladığı kesin olarak ispatlandı. Ve yine de çoğu özgürleşmiş kadını, onları bekâr bir hayatın sınırlılığına iten evliliğin içinde bütün eksiklikleriyle birlikte buluyoruz; kadının doğasını sıkıştıran ahlaki ve toplumsal zincirlerinden dolayı evlilik sınırlı ve dayanılmazdır.

Pek çok ilerlemiş kadın açısından bu tutarsızlığın açıklaması, özgürleşmenin anlamını asla anlamadıkları gerçeğinde bulunur. İhtiyaçları olan tek şeyin dış tiranlardan özgürleşme olduğunu düşündüler, hayat ve gelişme için çok daha zararlı olan içsel tiranlar – etik ve sosyal görenekler- kendi başlarına bırakıldı ve onlar da başının çaresine baktı. Bu içsel tiranlar, en aktif kadın özgürlüğü taraftarlarının kafalarında ve kalplerinde, büyükannelerimin kafaları ve kalplerindeki kadar iyi anlaşırlar.

Bu iç tiranlar, ister kamu kararları, isterse anne, kız kardeş, baba, teyze ya da akrabaları tarafından söylensin, Mrs. Grundy, Mr. Comstock, işçi, talim ve terbiye kurulu ne söyleyecektir? Bütün bu meşgul insanlar, ahlak detektifleri, insan ruhunun hapishaneleri ne diyecekler? Kadın, herkese meydan okumayı, kendi ayakları üzerinde durmayı ve sınırsız özgürlüğünde ısrar etmeyi, doğasının sesini dinlemeyi öğrenene kadar, hayatın en büyük hazinesi olarak adlandırsa da bir erkeğe olan aşkın ya da en yüce ayrıcalığın bir çocuk doğurma hakkının kendisini özgür kıldığını söyleyemez. Kaç tane özgürleşmiş kadın, aşkın sesinin, çılgınca

göğüs göğüse dövüşmenin, sesinin duyulması ve tatmin olma talebinin onları çağırdığını söyleyecek kadar cesur.

Fransız yazar, Jein Reibrach, romanlarından birisinde, Yeni Güzellik'te (New Beauty), ideal, güzel ve özgürleşmiş kadını resmeder. Bu ideal genç bir doktor kadında somutlaşır. Doktor bebeklerin beslenmesi konusunda zekice ve akıllıca konuşur; yoksul annelere ücretsiz ilaç sağlanmasını düzenler. Tanıdığı genç bir adamla, geleceğin sıhhi koşulları, taş duvarlar ve zeminlerin kullanımı, halı, kilim ve asmaların atılmasıyla çeşitli basil ve mikropların nasıl yok edilebileceği hakkında sohbet eder. Tabi ki çok sade ve pratik, siyah giyimli bir kadındır. İlk buluşmalarında, genç adam, özgürleşmiş arkadaşının bilgeliğinden korkup ne yapacağını bilemez, zamanla onu anlamayı öğrenir ve bir gün onu tanıdığını fark eder. Onlar gençtir, kadın nazik ve güzeldir, her zaman resmi kıyafetler içinde olsa da, kadının görünümü lekesiz, temiz beyaz yaka ve manşetlerle yumuşatılır. Adamın kadına sevgisini anlatması beklenir, ama o romantik saçmalıklar yapacak biri değildir. Şairlik ve aşkın coşkusu, kadının saf güzelliğinden önce kızaran yüzlerini örter. Adam doğasından gelen sesleri örter ve doğru kalır. Kadın da her zaman kesin, her zaman rasyonel ve her zaman iyi davranışlıdır. Korkarım ki bir birlik kurmuş olsalardı, genç adam donarak ölme tehlikesiyle karşı karşıya kalacaktı. İtiraf etmeliyim ki bu yeni güzellikte, kadının hayallerindeki kadar soğuk taş duvarlar ve döşemeler görmedim. Doğruluk ve yardalarla ölçülen mallardan daha çok romantik çağın aşk şarkılarına sahip olurdum; daha çok Don Juan ve Madame Venüs, ay ışığında bir gece vakti merdivenle ve iple aşığı ile kaçma, bunu takiben babanın laneti, annelerin inlemeleri ve komşuların ahlaki yorumları. Eğer aşk nasıl koşulsuz olarak verileceğini ve alınacağını bilmiyorsa aşk değildir, ama artısına ya da eksisine önem vermeyen bir işlemdir.

Günümüz kurtuluş anlayışındaki en büyük eksiklik, kadınların ruhunda onların yaşam çeşmesinden içmesini engelleyen bir boşluk yaratan kurtuluş kavramındaki yapay sertlik ve sınırlı saygınlıkta yatar. Bir keresinde, eski kafalı bir anne ve hostes arasında, küçüklerin mutluluğu, sevilen kişinin konforu risk altında olsa bile, yeni kadın ve ortalama olarak özgürleşmiş kız kardeşi arasında olduğundan daha derin bir ilişki olduğunu belirttim. Sadece çıkar için özgürleşmenin öğrencileri bende saf ve basit bir şekilde tiksinti uyandırır. Onların boş bir şekilde çabalamaları benim eski ve yeni karşılaştırmamı görmelerine izin vermedi, sadece büyükannelerimizin damarlarında daha fazla kan olduğunu kanıtladı; onlar üniversiteleri, konferans salonları ya da ofislerimizi dolduran serbest meslek sahibi kadınlarımızın çoğunluğundan daha fazla doğallık, sevecenlik ve basitlik taşır. Bu bir eskiye dönme ya da kadınları eski yerlerine mutfağa ve çocuk bakımına mahkum etme umudu demek değildir.

Kurtuluş, daha parlak ve daha net bir geleceğe doğru ilerleyen enerjik bir yürüyüşte yatar. Eski gelenek ve alışkanlıklardan arınmış bir gelişmeye ihtiyacımız var. Kadınların özgürleşmesi hareketi şimdiye dek oluştu, ama henüz ilk aşamasındadır. Bir şey daha yapmak için güç toplaması umut ediliyor. Seçme hakkı veya eşit yurttaşlık hakkı, iyi talepler olabilir, ama gerçek kurtuluş ne anketlerde ne de mahkemelerde başlar. Kadının ruhunda başlar. Tarih bize her ezilmiş sınıfın kendi çabalarıyla efendilerinden gerçek özgürlüklerini kazandığını söyler. Kadınların bu dersi öğrenmeleri zorunludur, onların özgürlüğü kendi güçlerinin özgürlük kazanabildiği kadar olacaktır. Dolayısıyla onların içsel yenilenmesi, önyargı, gelenek ve göreneklerinin ağırlığından kurtulmak için kendi içsel yenilenmelerine başlamaları çok daha önemlidir. Hayatın her alanında eşit haklar talebi adil ve dürüsttür; ama sonuçta en hayati hak sevme ve sevilme hakkıdır. Aslında, kısmi

kurtuluş kadının tam ve gerçek bir özgürleşmesi olursa, sevilen ve tatlı bir anne olmanın köle ve itaat eden biri olmakla eş anlamlı olduğu saçma düşüncesinden kurtulacaktır. Cinsiyetlerin ikiye ayrımı ya da kadın ve erkeklerin iki düşman dünyayı temsil ettiği gibi saçma bir kavramsallaştırmadan kurtulması gerekir.

Dar kafalılık ayırır, açık görüşlülük birleştirir. Geniş ve büyük olalım. Karşı karşıya kaldığımız önemsiz şeyler yığını yüzünden hayati olanları gözden kaçırmamalıyız. Cinsiyetler arasındaki ilişkinin doğru bir kavramsallaştırılması herhangi bir fethedeni ve fethedileni kabul etmez; bunu biliriz ama daha büyük bir şey vardır; kendimizi daha zengin, daha derin ve daha iyi bulmak için kendimizi sınırsızca vermeliyiz.

15
KENDİ ÇAYINI KENDİN YAP: KADINLARIN ALANI VE DİĞER REÇETELER VE ÖRNEKLER[1]

Alice Nutter

Bu bölüm bütün devrimciler için yazıldı. Görünüş adına yutulan "kadınların lokmasının" bir işareti değildir. Sol'un ve özellikle sınıf savaşının, nasıl ve neden kadınları cezp etmekte başarısız olduğuna, ama ona yabancılaşmış, pederşahi ve azınlık bir grupmuş gibi baktığını anlamak için bir girişimdir. İşçi sınıfının yarısına nasıl bir azınlıkmış gibi bakılabilir? İşçi sınıfının sorunlarına çözümlerimiz olduğunu iddia etmiyoruz, ama bu problemin yok sayılmasına bir son verilmesinin zamanının geldiğini söylüyoruz. Saflarında neden bu kadar az kadın olduğuna işaret etmeyen herhangi bir devrimci hareket gerçek bir devrimci hareket değildir, sadece statükonun kendini beğenmiş bir yansımasıdır.

---

[1] Bu makale orijinal olarak *Class War*'un son sayısında yayınlandı, 1997 yazı.

Sersemleşmiş ve Şaşkına Dönmüş

Class War dergisinin ilk yıllarında, bu yaklaşım feminist talebin yeterince ileri gitmemesiydi. Neden eşit ücret için çağrıda bulunun demiştik? Kapitalizm altında eşit haklar, eşit cinsiyet sömürüsü için bir dilenme kasesi oluşturuyordu ve bu yalvarma olağanüstü hırslıydı. Class War, eşit ücret paketleri için değil, paranın tamamen ortadan kaldırılması için çağrıda bulunuyordu. Oy hakları için feminist bağlılık başka bir önlemdi. Sahip olmak için çok fazla şey olduğunda neden iki kötülük arasından birisi seçilmeli? Sınıf mücadelesi, kurumsallaşmış olan feminizmin reformist eğilimlerine katılmadan cinsiyet eşitliği ilkesini desteklemeye çalışıyordu.

1980'lerin ortasın Sol mağdur durumdaydı. "Bütün erkekler kötüdür, bütün kadınlar iyidir" savları ahlaki avantaj ve browni puanı (kız izcilere verilen iyi not) isteyen feministler tarafından sürdürülüyordu. Sınıf savaşı orta sınıf suçluluğunun politikalarını zorlamakla ilgili değildi. Class War, yaşamlarını kontrol altına alan ve savaşan kadınların görüntülerini göstererek işçi sınıfı kadınlarını desteklediğini düşünüyordu. Öyle olup olmadığı bir tartışma konusudur, ama makalenin niyeti çok saygı değerdir. Yaklaşımı basittir, ama en azından Sol'un diğer bölümleri kadar da karmaşıktır (Tanrıça merkezli "alternatif" dinler etrafında dans eden ve onlara politik diyen)

Class War'un ilk sayıları sadece genç ve beyaz erkeklerden değil de bütün işçi sınıfından bahsedeceğine dair bir taahhüt veriyordu. Rahim ağzı kanseri, "Hırpalanmış Vücut" ile aynı sayfada yer aldı. Cinsiyetçilikle ilgili makaleler (kuşkusuz liberterin aksine temel ve çoğu zaman ahlaki) düzenli olarak göründü. Siyaset çoğu zaman yanlış yönlendirildi, bir makale ile işçi sınıfı erkeklerinin

kadınların mücadelelerine onlara fiziksel koruma sağlayarak destek vermeleri konusunda talimatlar verildi. Bu paternalist tutum toplumun düşüncelerini yansıtıyordu, ama doğru değildi.

Ama Class War'u bu bağlamda ortaya koymak için, diğer solcu gruplar ve yazılar daha da kötü bir tavır sergiledi. Militan politikalar ve SWP'nin politikaları eski moda söylemlerle öyle yüceltildi ki, kadınlar onların makalelerinde sadece geleneksel "işçi" yuvalarına yerleştirilmiş olarak resmedildi. Grunwick en iyi saatleriydi: Kadın ve tekmelemeye müsait olan Asyalılar. Onların kullandığı tek fotoğraflar, Women Against Pit Closures (Çukur Kapaklarına Karşı Kadınlar) ve maden işçilerinin eşleri olan kadınların fotoğraflarıdır. 1977'den 1984'e kadar bu fotoğraflar, neredeyse 20 yıl makalelerde kadınların görünebildiği fotoğraflardı.

1987'de Brixtonlı bir kadın, Class War'a Brixton isyanlarına dair haber yorumumuz hakkında bir yazı yazdı. Polise gidilmeyen bir bölgede yaşamanın bir Ütopya'da sona ermediğini ama tehdit, fiziksel ve cinsel şiddetten acı çekerek yaşamakla sona erdiğini söyledi. Class War itibarı gereğince, şiddeti romantikleştirmenin tehlikeleri hakkında bir makaleyle yanıt verdi ve kendi polis güçlerini kendi sağlayan topluluklar hakkında bir tartışma başlattı.

Ama Class War'un amaçlarına ve ilkelerine katılan pek çok kadın, bu örgütlemenin katılmak için çok fazla Erkek Sahipliği'nde (Boy's Own) olduğunu düşünüyor. Class War'un şiddete yaklaşımı kadınlar için yabancılaştırıcıdır – hiçbir hayra yorma düşüncesi (wishful thinking) işçi sınıfı kadın ve erkeklerinin şiddete karşı farklı tavırları olduğu gerçeğini değiştirmez. Class War'un zorlu imajı, müziği ve işleyişi genç ve beyaz erkekleri çekmek içindir. İşçi sınıfının sadece bir bölümünü çekmek için yoğunlaşmanın (ve diğer bölümleri yabancılaştırmanın) kayda değer olup olmadığı tartışmalıdır, ama kendi başına bile bu taktik başarısızdır.

Savaşta Ne Yaptın Anne?

Yalıtılmış olan Class War'a bakmak, Sol'un neden cinsiyetçi politikaları ikinci planda tuttuğunu anlatmaz. Class War, kadın hareketinin krizde olduğu bir zamanda ortaya çıktı. Krizden önce gelen bazı olayların kaba bir şekilde halledilmesine rağmen, feminizmin yalnızca orta sınıfların oyuncağı olduğu klişesine meydan okumak imkansızdır.

Sol çevrelerde, bir hareketi ya da bir fikri reddetmek için tek yapmanız gereken onu orta sınıf olarak adlandırmaktır. Bu terim artık belirsiz olarak kötüye kullanılan bir terim haline geldi. Feminist hareketin içerisinde çok sayıda orta sınıftan kadın vardı, ama bu kadınların hepsinin işçi sınıfının kadınlarının çıkarlarına karşı olduğu anlamına gelmez. Feminist fikirlerin işçi sınıfı kadınları için yararlı olmadığı anlamına da gelmez.

Yetmişli yılların başında, feminist fikirler, toplum yoluyla nüfus etmeye başladı. Medya (her zamanki gibi) liderler ve kişilikler aradı. Öfke hakkında konuşmak yerine, feminizmi öne çıkaran fikirler ve ihtiyaçlar vurgulanıyordu. Germaine Greer ve Co. Medya faturayı medyaya kesti.

Ama bu kadınların kurtuluş düşüncesini kavramasını engellemedi. Birden bire, hayatın kadınların pek çoğu için neden bu kadar kötü olduğunu açıklayan teoriler ortaya çıktı. Orta sınıf kadınları bu teorilere ilk ulaşanlardı, çünkü eğitime daha fazla sahiplerdi, ama işçi sınıfından çoğu kadın da çok geride değildi. Kadınların sorunları için tek çözüm, sağın istediği son şey olan toplumu değiştirmek oldu.

Kadınlar artık erkek egemenliğine ve şiddete müsamaha göstermeyeceklerini belli etmek gibi ciddi bir iş yüklendi. 1972'de saldırıya uğramış kadınların ilk sığınağı açıldı. 1976'da ilk Tecavüz Kriz Merkezi açıldı ve feminist prensiplerle işledi. Bu merkezler hızla çoğaldı ve 1980'lerin ortalarında hemen hemen her şehirde

bir tane vardı. Soho'da seks endüstrisini protesto etmek için, Geceyi Geri Kazanma yürüyüşleri başladı. Kadın hareketi ilerledikçe eksiklerini gideriyordu – ve bu noktada sektörde çalışan kadınların görüşlerini dikkate almak zorunda değildi. Leeds ve York'ta Geceyi Geri Kazanma Yürüyüşleri, farklı bir öneme sahipti. "Yorkshire Ripper" olarak bilinen Peter Sutcliffe hala serbestti. Korku ortamında yaşamaktan, güvende kalmak için tek yerin ev ya da erkek koruması altında olmasının söylenmesinden bıktık. "İyi" ve "kötü" kızlar, medyanın öldürülmeyi hak ettiklerini ima ettiği fahişe kadınlar ile iyi, aseksüel, aile kadını tipinde olup öldürülmeyi hak etmeyen kadınlar arasında sonuçda devlet ve medya tarafından yapılan ayrıma fazlasıyla sahiptik. Feminizm, kadınların seksi ve de güvende olma hakkını fark etmesi için bir çerçeve sağladı. Sokaklardaki varlığımızı kutlamanın yanı sıra zamanların ikiyüzlü ahlakını da öfkeyle reddediyorduk.

Kadınlar: Bana Hepsi Aynı Gözüküyor

Kadınların kurtuluş hareketinin kendi iç sorunları vardı. Her şeyden önce bütün bunların ötesinde kardeşlik söylemleri, sınıf, ırk ve hayatımızın diğer önemli tanımlayıcı yönlerini, "bütün kızlar birlikte" zihniyetinin altında gömülme tehlikesi anlamına geliyordu. İşçi sınıfı ve beyaz olmayan kadınlar, sınıf ve ırkın cinsiyetten daha az önemli olduğu yönündeki yanlış düşünceyle savaştı. Orta sınıf kadınlarının, sınıfsal üstünlüklerini korurken, sadece patriyarkadan bağımsız olmaları için savaşmakta olduklarını söylediler. İşçi sınıfı kadınları, kız kardeşliği yıkmak için çalışmıyordu, daha önemli hale getirmek için ısrar ediyorlardı. Bazı işçi sınıfı kadınları, gelir paylaşımı ile başlanmak zorunda olunduğunu söylüyordu.

Siyah kadınlar, ırkçı bir toplumda yaşamak zorunda oldukları gerçeğinin kız kardeşlik şemsiyesi altında gizlenmesini reddetti.

Kadınların kurtuluş hareketi ağırlıklı olarak beyaz ve orta sınıftan oluşuyordu, ancak sürekli devam etmekte olan beyaz orta sınıf kadınların hakim olduğunu söylemek siyah işçi sınıfı kadınların katılımlarının küçümsenmesidir. Onlar, kadın hareketi bunu istese de istemese de kadın özgürlük hareketini kendilerini görmeleri konusunda zorladı. 1978'de, The Working Class Women's Liberation Newsletter piyasaya sürüldü. İşçi sınıfı kadınlarının toplumun değişmesinde hiçbir rolü olmadığı miti ile aynı düşüncede olmak, duvardaki yazıları okumak için çok yoğun olduğumuz ve kendi alıntılarımıza eklediğimiz yalanını tekrar etmektir.

Ayrımcılık, bölünmeler yaratılmasına yardımcı oldu ve feminizmi tamamlayıcı olmayan kıyılara ayırdı. En büyük endişe, çalışan ya da erkeklerle ilişkisi olan kadınların "düşmanla" birleşerek kendi tarafındakileri yarı yolda bırakıp bırakmayacaklarıydı. Geçmişe göre ayrımcılık, daha fazla Stalinist ayak oyunu gibi gözüküyor. Arzu ve özgür seçim hakkındaki savlar, "heteroseksüel ayrıcalığa" dayanmaya çalışan kadınlara bırakıldı. Kapitalizmin ayrıcalıkları çok dikkat çekmedi. Kadınların hareketinin bölünmesine şaşmamalı.

İçsel cinsiyet savaşlarına rağmen, kadın hareketi toplumu olumlu yönde etkilemeye devam etti. Radikal feminizm hakkındaki iyi olan tek şey, erkek egemenliğinin tam boyutunun farkına varılmasını kadınlara öğretmesidir. Erkeklerden ayrı yaşamayı ya da çalışmayı seçen kadınlar en sonunda, sendikaların/siyasi grupların/ortakların kadınlara daha az taviz vermesi yolunu tuttular. Devrimci hareket aranan bir şey oldu.

İçerdeki Düşman

Kadınların hareketi, hayatta kalabilirdi ve eğer sağ müdahale etmeseydi politik olarak ilerlerdi. Feminist kadınları devlet gücüne

karşı bir tehdit olarak ilan eden pek çok sağ liderden ilki, Amerikalı Weyrich'tir: "Farklı bir politik düzen isteyen insanlar var. Kadınların kurtuluş hareketi ile sembolize edilen siyasal hareketleri için geleceğin, geleneksel ailenin yeniden yapılandırılmasında ya da geleneksel ailedeki erkek ya da baba rolünün azaltılmasında yattığına inanıyorlar."

Thatcher ve takipçilerinin aynı sonuçları çıkaran bir beyin takımları vardı. 1980'lerin ortalarına gelindiğinde, eşitlik çoğu kadın için mantıklı bir öneri gibi görünüyordu, bu yüzden medya feminizmin 1970'lerin işaret fişeği gibi modası geçmiş olduğunu ilan ederek yanıt verdi. Post feminizm yeni olandı. O da kadın hareketinden nefret eden bir genç nesille tamamlandı. Post-feminist anti feministti ve taleplerini yerine getiren kadınlar tarafından değil, çok küstah ve çok fazla tehdit altında göründükleri gerçeği ile yola çıktı.

Eski feminist liderlik, şimdi medya kuruluşu Greer and Co.'nun bir parçasıydı ve ne mutlu ki eşitlik ve bağımsızlık çağrıları yaparak geçmişe döndü. Yeni revizyonist çizgi, feminizmin bizi anne ve ev kuşu olmaktan kurtardığı çizgiydi. Greer, model kadının soğan ve çocuklar arasında eski moda bir köylü kadını olduğunu açıkladı. Birbiri ardına eski muhafız, etkileri ev cephesi ile sınırlıyken kadınların en yüksek tamamlanmışlıklarına ulaştığını söylemek için çekildi. Doğal olarak medya bu U dönüşünü sevdi ve her kelimesini bastı. Bu, kariyerizmin en kötüsüydü ama sağ, fikir değişikliklerini ödüllendirerek her zaman yıkıcı fikirleri yaydı. Post feminist teori modası geçmiş olan kölelikler gibi kokuyordu.

Beni Partilerde Her Zaman Mutfakta Bulacaksın

Class War, feminizmin bu döneminin zirvesinde kuruldu. Solun tamamı, iç çatışmalar ve sağın tam ölçekli saldırısı ile karışmıştı.

Class War geri adım atmadı ve neler olup bittiğine bakmadı, ama başka hiç kimse de bunu yapmadı. Saldırının ağırlığı altında kadın gazetelerinin birbiri ardına yıkıldığı bir zamandı. Feminizm satın alınamayacak kadar eskiydi, bu yüzden radikal kadın gazeteleri katlandı. Bizim duyduğumuz tek ses yeni sağın ve onun uşaklarının mutfağa geri dönmemiz gerektiği sesleriydi.

Bu incelikli ve sağlam bir hiledir. Yeni sağ bizi geleneksel hanım modunda istiyor, ama aynı zamanda ücretli emeğimizi de istiyor. Post feminist çizgi, modern kadınların çalışarak özgürlüğe sahip olması ve bir evi idare etmenin "yeterliliğine" sahip olmasıdır.

Kapitalizmin kadınların çalışmasına ihtiyacı var. Aşırı sağın ekonomik "rasyonalizme" kayması ve düşük ücretli hizmet endüstrilerinin gelişmesi, ucuz işgücünün her zaman talep altında olduğu anlamına geliyor. Ve mesele sermaye olduğu sürece hiçbir şey kadınlardan daha ucuz olmaz. Kapitalizmin mottosu şudur: Eğer daha az ödemek ve daha fazla kar etmek istiyorsanız, kadınları çalıştırın – onlar daha ucuzdur.

Her on ebeveynden dokuzu kadındır ve her iki aileden en az birinde ekmek parası kazanan kadındır; yine de kapitalizm hala kadın ücretleri "cep harçlığı" imiş gibi davranıyor. Kadınların geçinmek için bir maaşa ihtiyacı yoktur, çünkü aslında bununla yaşamak zorunda değilizdir. Bunun aksine pek çok kanıt olmasına rağmen erkekler hala ana "kazananlar" olarak görülüyor. Ücretlerimiz küçük ekstralar için ödeniyor: Barınma ve ısınma. Ve bizler yaşlandıkça, kadınları görünüşe göre yargılayan bir toplumda değersiz oluyoruz.

Bundan yararlanan bekâr anneler, en kötü post feminist tepkileri toplayan gruptur. Kapitalizm parasal olmayan bütün ilişkileri yasa dışı ilan etti. Kapitalist bir toplumda hiç parası olmamak hiçbir kimliği olmamaktır. Bizi biz yapan ne yediğimiz değil ama ne-

rede çalıştığımız ve ne kazandığımızdır. Bekâr anneler hedef gösterilmiştir çünkü onların varlığı sağın sosyal, politik ve ekonomik hedeflerini tehdit ediyor. Dolayısıyla sürekli medya atakları ve banıma ve kesintiler. "Back to Basics" liberal ahlaktan artan suç oranına kadar her konuda bekar anneleri suçladı.

İş ve ücretler – ne kadar sıradan ve düşük olursa olsun- genellikle hedeflerimize ulaştığımıza ve artık feminizme ihtiyaç duymadığımızı gösteren kanıtlar olarak gösteriliyor. Büroyu temizlemek için saat altıda kalkan kadınlara daha çok çalışırsa iki evi olabileceğini ve kıtalar arası hava yolculuğu yapabileceğini söylemeyi deneyin. Post feminizm rol modelleri, 'başarılı' kadınların (Anita Roddick gibi serseri) acımasız kapitalizmi teşvik ederek zirveye ulaştıklarını gösteriyor. Onların hikayesinde cinsiyet hiçbir rol oynamıyor (öldürme içgüdülerinin erkeklerden iki kat daha fazla olduğunu kanıtlamak zorunda olmaları dışında).

Kapitalizmin ücretleri düşürme stratejilerinden birisi geleneksel olarak erkeklerin işi olanları almak (üretim vb.), tesisi otomatikleştirmek ve daha sonra "vasıfsız" kadınları daha düşük ücretle getirmektir. O zaman erkeklerin işgücünden atılması konusunda kapitalizmin keskin uygulamaları yerine suçlanan kadınlardır. Post feminizm aynı zamanda kadınların anaç doğalarından da büyük bir yaygara koparır –ayak işlerini sevmek zorunda olduğumuz varsayılıyor. Kadının tam zamanlı çalıştığı (İki yetişkinin yaşadığı) evlerin yüzde seksen birinde, kadın hala temizlik, ütü ve diğer ev işlerinin pek çoğundan sorumludur. 'Biz yaptık' ifadesi yatak anlamına gelir. Hala ücretsiz çalıştırılan ev işçileri olarak davranıyoruz; tek gerçek değişiklik erkeklerin daha fazlasını yaptıklarını düşünmeleridir. Neden böyle olmadığı konusunda bahaneler milyon tanedir, ama erkeklerin yemek pişirme ve ev işlerini eşit bir şekilde paylaşması nadirdir.

Devrimci gruplar, mutfaktaki gündelik eşitsizlikleri çok nadir olarak ele alır. Ev işleri ile ilgili konular önemsiz görülüyor. Yirmi

yıl önce bunun ifadesi 'kadınların işiydi'. Solcu 'erkek' insanlığın kurtuluşu için savaştığını iddia edebilir, ama bu kız arkadaşının çamaşırları yıkamayı bırakmasını istediği anlamına gelmez. Sorunun bir kısmı ev işlerinin 'kişisel politika' olarak etiketlenmiş olmasıdır. 'Orta sınıf' kelimesi gibi 'kişisel' kelimesi genel mücadele ile ilgisiz demenin başka bir yoludur. Class War her zaman 'politik' olanın gün be gün yaşantınızın günlük gerçekliklerini geliştirmek olduğunu anlamıştı. Ne yazık ki bu anlayış kadınlara kadar uzanmış gibi gözükmüyor. Çoğu zaman erkeklere kendilerini kahraman gibi hissettirip hissetirmeyecek olan konulara öncelik verilir. İsyan bunu yapar ama alışveriş yapmaz. Bulaşık yıkamak adrenalin yaratmaz, herhangi bir kadına sorun.

Göğüslerini Kızlar İçin Aç

Post feminizm, bir özgürlük işareti olarak şirin bir kızlar korosuna sahiptir. Televizyonda prime time'da göğüslerini dışarıda tutan Girlie Show, the Pyjama Party ve Spice Girls'ümüz var. Üçü de İngiliz erkekleri tarafından bir araya getirildi. Bizlerin onları yeni 'şımarık' kadınlar olarak görmemiz gerekiyor, ama hepsi bir erkeğin mükemmel feminist fikirleridir. Onlar çok fazla ses çıkarıyor, ama asla statükoyu tehdit edecek bir şey söylemiyorlar. Onlar daha iyi programlanmış ve daha iyi kalçalara sahip olan Stepford Kadınları'dır. Onlar eşitlik için kaç kaç dansçılardır.

Aynı zamanda dünyanın kadınlar için ne kadar tehlikeli bir yer olduğunu bize gösteren sürekli bir medya savaşı var. Bütün şiddet suçlarının yüzde sekizinden daha azı kadınlara yönelik cinsel saldırıdır (en yüksek ölüm oranı, genç işçi sınıfı erkekleri arasındadır), ama medya bizim katlimizi ve tecavüze uğramamızı yabancı birisi tarafından yapılmış gibi vurgulamayı seviyor. Mesaj, bizim erkeklerin korumasının güvenliğine ihtiyacımız olduğudur. Alt metin şudur: "İlişkiniz berbat ve küfür dolu olabilir ama bir de o

olmasaydı ne kadar kötü olacağınıza bakın". İroni, İngiltere'de öldürülen kadınların en az üçte birinin kocaları veya erkek arkadaşları tarafından öldürülmesidir (çoğunlukla ilişkiyi koparark bağımsızlıklarını ilan ettikten hemen sonra).

Bu Hareket Beni Hareket Ettirecek mi?

Eşit bir dünyada yaşamıyoruz. Bugüne kadar yaptığımız ölçüde bir feminist çözümlemeye ihtiyacımız var. Etrafımızda son otuz yılın kazanımları saldırı altında. Sol, yıllar önce kadın mücadelelerinden vazgeçti ve konuşacak bir hareketi olmadığından bireysel kadınlar Sol'u dışarıda bırakmak için ayrıldı. Devrimci bir harekete katılmanın asıl amacı, aynı hayalleri ve idealleri paylaşan insanlarla birlikte savaşmaktır. Genel ahlak söz konusu olduğunda, kadınların devrimci gruplara katılması için fazla bir teşvik yoktur: Bizim kavgalarımızda dövüşebilirsin ama seninle ilgilenmiyoruz. Kadınlar devrimci örgütlere katılırlar, çünkü yalnızca cinsiyetçi ucu değil bütün toplumu değiştirmek istiyorlar. Ama onların içinde bulunuşumuzu hayatta kalmak için "sus ve sus" pozisyonunda kalarak tamamladık. Temel baskılar olarak sınıf ve kapitalizme karşı mücadeleye öncelik vermemiz, toplumsal cinsiyetle ilgilenmediğimiz anlamına gelmez.

Mücadelenin odağını rahatsız eden 'tekil meseleler' hakkındaki bayat fıkra, kadın mücadelesi ortaya çıktığında çok fazla ortaya sürüldü. JSA karşıtı kampanya veya mahkum 'tekil meseleleri' destekler; ırk, sınıf ve toplumsal cinsiyet meselelerini desteklemez. Sınıfımızı, ten rengimizi ve de cildimizi alıp bırakamayız. Class War'dan sonra ne gelirse gelsin, daha az tek boyutlu bir yaklaşıma ihtiyacımız var. Birleşik hareketi ne yaratır bilmiyoruz ama neyin yaratmayacağını biliyoruz, umursamazlık.

Hiç kimse sadece 'işçi sınıfı', sadece 'kadın' ya da sadece siyah değildir. Bizim politikamız farklı deneyimlerden oluşan bir ağdır

ve zamanın yarısında bizim üzerimizdeki baskılar arasında kolay bir ittifak yoktur. Patriyarka altındaki bir kadının deneyimleri, onun sınıf algısının şekillenmesine yardımcı olur. Kapitalizmi kovduktan sonra, işçi sınıfı erkekleriyle kadınlarının hep birlikte mutlu yaşayacaklarını iddia etmekle suçluyuz. Hala diğer yarımıza hizmet eden bir yarımız varsa da hayat basit değildir. Bir alanda yoldaşımız olanlar başka alanda bize karşı çıkabilir. Çatışma ortaya çıktığında en önemli olanı söylemek zorundayız; bu bazen bizim sınıfımızdır ama bazen değildir. Onlarla mücadele etmeye başlamadan önce zorlukları kabul etmek zorundayız. Bu ikilemleri çözüp çözemeyeceğimizi bilemiyoruz ama kesinlikle denemeye hazırız.

16
ROTE ZORA

Devrimci hücreler ilk olarak 1973, 16 Kasım'da göründü, Batı Berlin'deki ITT'ye karşı bir saldırıyla birlikte, bu çok uluslu ticari şirketin Pinochet'in Şili'deki askeri darbesine katılımını işaret etmek için. 1974'te ilk tahrip gücü yüksek saldırı Karlsruhe'de Bundesverfassungsgericht'a karşı (Federal Anayasa Mahkemesi) RZ kadınları tarafından yapıldı, kürtaj yasasını destekledikten bir gün sonra, paragraf 218: Kürtaj hakkında özgürce karar vermeye karşı olan ve sadece belirli durumlarda kürtaja izin veren bir paragraf. Kadınlar pek tabii, kendi bedenleri üzerinde kendi belirleme hakkı olarak her kadının kürtaj yapma konusunda tam hakkını talep etti. *Revolutionärer Zorn*'un (Devrimci Öfke) ilk sayısında RZ kendi eylemlerini üç kategoriye ayırır: 1- anti-emperyalist eylemler, 2- FRG'deki Siyonizmin şubeleri, kurumları ve suç ortaklarına karşı eylemler ve 3- işçilerin, kadınların ve gençlerin mücadelesini desteklemek ve onların düşmanlarına saldırmak ve onları cezalandırmak. Bu tematik spektrum daha sonraki yıllarda da kullanıldı.

Bizim Devrimci Hücremiz çeşitli Devrimci Hücrelere dönüştü. Daha sonra 1970'lerin sonlarında, RZ tarafından yapılan militan eylemler, nükleer karşıtı bir eylemin parçası oldu (o zamanlar binlerce kişi nükleer güce ve onun Kalkar, Wyhl, Gorleben ve Brok-

dorf'taki işlenme tesislerine karşı yürüdü), ve Rain- Main bölgesindeki Anti-Runway 18 Batı Hareketi (Anti-Startbahn 18 Batı Bewegung). Bu bağlamda, ölümcül sonuçları olan tek bir saldırı yapıldı. Ekonomi ve Ulaştırma Bakanı Herbert Karry, RZ tarafından 11 Mayıs 1981'de öldürüldü.

1977'den itibaren, militan feminist anti-ataerkil kentli kadın gerilla grubu Rote Zora (Red Zora), bazı kadınlar hala Devrimci Hücrelere katılmış olsa da otonom ve bağımsız biçimde hareket etti.

"Kadınlar her zaman silahlı grupların bir parçası oldu. Onların payı genellikle geri planda tutuldu. Ama zaman değişiyor... yıkıcı kadınların Red Zora gibi grupları var, bu gerçekten de çok azdır ve bu bile zamanla değişecektir."

Red Zora

Red Zora ağırlıklı olarak, ataerkil kurumlara, şirketlere, dünya çapında baskı yapan ve sömüren erkek cinsiyetçi toplumu temsil eden ve kuran kişilere saldırır. Kadın tacirlerine, seks dükkanlarına ve uluslar arası kadın ticaretine karşı çalışıyorlar (Batı Almanya erkekleri için Asya'dan 'gelin' ithal edenlere karşı) zorunlu sterilizasyon yapan doktorlar Doktorlar Teşkilatı'na ("Federal Doktorlar Teşkilatı'nı beyaz trençkotları içerisinde tecavüz yandaşları olarak görüyoruz"), ilaç şirketlerine karşı (özellikle bir çeşit doğum kusuru olan Duogynon'a neden olan Schering'e karşı), aynı zamanda Nixdorf ve çok uluslu Siemens gibi bilgisayar şirketlerine karşı. En popüler eylem, otobüs ve tramvay biletlerinin yeniden basılmasıydı. Bireysel olaylarda Red Zora ve Devrimci Hücreler 1984'teki Barış Hareketi'nin eleştirisinin yazılışındaki gibi beraber çalıştı. Bu makalede barış hareketi apokaliptik bir bakış açısıyla bir burjuva hareketi olarak eleştirildi. RZ ve Red Zora barış hareketinin temel hatasının politik hedef olarak silahlanma

ve kriz, Üçüncü Dünya'nın sefaleti ve kesintiler, cinsiyetçilik ve ırkçılık arasındaki emperyalist bağları tartışmak yerine, metropollerde barışın korunmasına yoğunlaşmak olduğunu söyledi.

Bugün Anti-emperyalizm

Son üç yılda, RZ eylemlerini batı Almanya'nın yabancı ve mülteci politikaları konusunda yoğunlaştırdı. FPG'de somut bir emperyalizm karşıtlığının geri kazanılmasına katkıda bulunmak istiyoruz. Anti emperyalizm sadece askeri sanayi kompleksine yapılan bir saldırı anlamına gelmez ve sadece bir dayanışmadan daha fazlasıdır. (Revolutionary Rage'den alınmıştır, 1986 Ekim)

Bir yandan Köln'deki yabancılar için merkezi kayıt merkezine yapılan saldırılar, bir yandan Hollenburg'un (Doğu Berlin'deki Göçmenlik Polisinin Başkanı) Diz çökmesi bu militan politikaların geniş alanını gösterir. Saldırıya uğrayanlar ise, FRG ve Doğu Berlin'deki ırkçı göçmen politikalarından sorumludur, belgeleri, dosyaları ve verileri imha edilen kurumlara yapılan saldırının amacı, devlet tarafından kontrol edilmeyen ve düzenlenmeyen bir alan sağlamaktır. "Ancak radikal sol içerisinde, yeni bir emperyalizm karşıtlığının gelişmesine katkıda bulunmazsa, eylemlerimiz etkisiz bir şekilde boşa çıkacak." (RZ tarafından alıntılandı)

1970'lerin başından beri, RZ ve Red Zora iki yüzden fazla saldırı başlattı. Şu ana kadar Red Zora'nın en kapsamlı ve başarılı saldırı kampanyası, Güney Kore ve Sri Lanka fabrikalarında düşük ücretli çalışan kadınlar tarafından üretilen FRG'de indirimli kıyafetler satan Batı Almanya'nın en büyük giyim üreticilerinden birisi olan Adler Korporasyonu'nun on şubesinde yangın bombası atılması oldu. "South Korea'daki Adler'deki kadınlar çalışma kapasitelerinin sömürülmesine karşı mücadele etti, gündelik hayattaki cinsiyetçiliğe karşı mücadele etti. FRG'den mücadeleleri için des-

tek çağrısı yaptılar. Sonuç olarak üç kıtanın boş üretim merkezlerindeki kadınların ve özellikle Güney Kore ve Sri Lanka'daki Adler kadınlarının durumundaki boktan çalışma ve yaşam koşulları, buradaki Adler'in perakende merkezlerinin önündeki broşürler etkinlikler ve eylemlerle daha geniş olarak tanınmaktadır. Bu eylemlerdeki anti-emperyalizm pratik olabilir. (Red Zora'nın Adler olayından alıntılandı.)

Red Zora tarafından yayınlanan daha sonraki bir açıklamada, söz konusu saldırıların doğru bir strateji olduğu görüşü somutlaştı. "Bilinç insan hakları gruplarından bağımsız bir kilise grubu (Terres des Femmes) tarafından zaten yükseltilmişti. Bu yüzden hazırlık çalışmaları yapıldı. Güney Kore'deki kadınlar, kendi durumlarının kontrolünü ele aldı ve bunu savundu. "Düşük asgari ücretleri, işten çıkarmaları, içler acısı çalışma koşullarını ve Batı Alman ustalarının azgın cinsiyetçiliklerini protesto etmek için greve başladılar. Bu yüzden oradaki (Güney Koreli kadınların mücadelesi) ve buradaki (Red Zora'nın mücadelesi) uyumluydu. "Üçüncü Dünya'daki kadınlar için savaşmıyoruz" dediler, "onların yanında savaşıyoruz." Bu Red Zora'nın emperyalizme karşı mücadelesini tanımlar.

1987'de Red Zora ve Batı Almaya'daki kız kardeş grubu Amozenen, Adler çıkışında bomba patlattığında milyonlarca dolar zarar verdi. Bu yüzden, Adler, tekstil işçilerinin taleplerini kabul etmek zorunda kaldı. Red Zora ve Amozenen açık bir biçimde militan direnişin etkili olabileceğini kanıtladı.

Hem Devrim Hücreleri hem de Red Zora, hedef seçerken otoriter olmayan ve merkezileşmemiş bir karar verme sürecine sahiptir. Ayrıca doğrudan militan eylemlerin devrimci hareketin sadece bir parçası olduğunu da belirtiyor. Her ne kadar yaygın ve geniş kapsamlı yasal çalışma kampanyalarına ve sosyal hareketlere militan eylemleriyle katılsalar da, bu eylemler, el ilanı ve broşür dağıtmaktan, gösterilere gitmekten, oturma eylemlerinden, gazete

yayınlamaktan, insanları eğitmekten, ev işgalciliğinden ve de iş yerinde grev düzenlemekten daha önemli değildir. "Eylemlerin seçimi konusunda hiyerarşik bir sistemimiz yok. Hiyerarşik bir bölünme ile düşünmek, eylemi bir ayrıcalık perspektifine sokar ve ataerkil düşünme biçimine eğilimlidir." (Autonomie'de yer alan RZ'nin üyeleri ile yapılmış bir röportajdan alınmıştır, 1980.)

RZ ve Red Zora'nın yanında, hepsi Batı Almanya ve Batı Berlin'deki devrimci grupların bileşeni olan çeşitli militan otonom gruplar vardır. Bu grupların pek çoğu, 80'lerin kitlesel sosyal hareketlerinden kaynaklanır. Hepsi birbirinden bağımsız olarak çalışır ve daha çok RZ ve Red Zora'nınkine benzeyen politik ifadeleri yayınlar. Ama onlardan farklı olarak, bu grupların birçoğu uzun bir zamandır yok.

1986'da, Wackersdorf'taki nükleer santral ve nükleer işleme tesislerine karşı direnişin zirvesinde, binlerce kişi nükleer hareketin bir parçası olarak gösterilere katıldı. Bu süre zarfında, militan otonom hücreler tarafından bazı şirketlere ve kuruluşlara, nükleer sanayiye katılımlarını protesto etmek için birkaç saldırı yapıldı. Bu dönemdeki en popüler aktivite, doğrudan nükleer santrallere bağlı elektrik hatlarını kesmekti. Yaklaşık olarak 200- 300 saldırı yapıldı. Bu dönemdeki militan grupların bazıları r ayakta kaldı. Diğerleri dağıldı ve öteki grupları etkilemeye ve biçimlendirmeye devam etti. Aşağıda bu gruplardan birkaçının listesi bulunuyor. Hepsinin isimlerini vermek imkansızdı.

- Revolutionäre Hadnwerker: Elektrik hatlarını keserek nükleer santrallere karşı doğrudan eylemde bulunma. Artık aktif değil.
- Amazonen: Red Zora'nın kızkardeşi olan grup, ama onlardan bağımsız. Şu anda iki kişi Amazonen'lere üye olduğu için hapiste.

- Zornige Vinen: 2 Ocak 1989, 2,000,000 Alman markı zarara yol açan Darmstadt Üniversitesi'ndeki Gen Enstitüsü'ne saldırdı.
- Autonome Zellen Alois Sonnenleitner (AS): Nükleer karşıtı otonom bir hücre. Hofmeister AG'nin kazıcılarını, kamyon ve şantiyelerini kundaklayarak imha ettiler. Alois Sonnenleitner 1986'da polisler tarafından Wackersdorf'ta öldürülen yaşlı bir adamdı.
- Revolutionäre Viren: Gen teknolojileri, insan genetiği ve biyoteknoloji ile mücadele.
- Anti-rassistische Zellen: Shell'e karşı eylemlerde bulunmak.
- Kämpfende Einheiten: Savaş birimleri. Askeri sanayi komplekslerine saldıran anti-emperyalist hücreler. Bir hücre, Kämpfende Einheiten Crespo Cepa Galende, İspanyol yetkililer tarafından öldürülen ETA (Bask gerilla örgütlenmesi) savaşçısının adını aldı. Sınır polisi güvenlik binasına saldırdı.

Batı Almanya ve Batı Berlin'deki militan doğrudan eylem grupları, daha liberal örgütlerin bazıları da dahil olmak üzere, buradaki büyük hareketlerden geniş çapta destek gördü. Bu kısmen yeraltındaki hücrelerin daha büyük hareketlere bağlı olmaları ve aynı zamanda içlerinde aktif olmalarıdır. Eylemleri birçok insanın zaten eğilimli ve sempatik olduğu konuları ele almaktadır. Mesela Red Zora geniş bir popüler destek aldı, çünkü onların eylemleri, solcu ve radikal medyanın bir süre için cinsiyetçilik, kadınların baskısı ve sömürüsü ve kadınların kendi bedenlerini kontrol etme hakkı konusunda kamuyu eğitmek için çok şey yaptığı Batı Almanya'da hali hazırda var olan büyük feminist harekete hitap ediyor. RZ, Red Zora kadar destek almasa da Devrimci Hücreler'in destekçileri onların stratejilerini, politikalarını ve eylemlerini açıklayan Der Weg Zum Erfolg (The Way to Success) kitabını bastı.

Kitabın radikal kitapçıların raflarını salmasından bir haftadan daha kısa bir süre sonra, bütün baskı (3000 civarında) satıldı. Yüksek etkililik derecesi, Çok sayıda RZ ve Red Zora eylemlerinin önemli bir şekilde etkili olması halk desteği olmadan mümkün olmazdı. Kendi kendilerine yaptıkları eylemler, sadece onları mücadeleden uzaklaştıracaktır. Üstelik kitle hareketlerinin desteğiyle, RZ ve Red Zora üyeleri yeraltı kimlikleri açığa çıkmadan mücadelede aktif olan insanlar arasında çalışabiliyorlar. Kendi tarihlerinde (herstory) sadece tek bir kadın Red Zora üyeliği dolayısıyla tutuklandı. Ama ona karşı olan kanıtların azlığı nedeniyle, suçlamalar düştü. Ancak RZ son on altı yıl boyunca bazı mahkumiyetler yaşadı. En son 9 Haziran 10989'da Ingrid Strobl RZ üyesi olduğu için beş yıl hapis cezasına çarptırıldı. Onun cezası, hükümlü RZ üyelerinden herhangi birisine verilen en uzun hapis cezasıdır. Mahkumlara destek olmak çok fazla zaman gerektiren önemli bir görevken, işlerin büyük bir kısmı daha geniş hareketlerle yapılır ve RZ ve Red Zora baskıcı ve emperyalist şirket ve kuruluşlara karşı eylemler örgütlemeye devam edebilir.

Mahkum edilen diğer devrimciler:

- Eric Prauss ve Andrea Sievering: "Terörist" bir örgüt olan Kızıl Ordu Fraksiyonu'na (RAF) üye olmakla ve 1.3 milyon Alman markı zarara neden olan savaş şirketi Dornier'in bombalanmasıyla suçlandı. Her biri 18 Ocak 1989 tarihinde 9 yıl hapis cezasına çarptırıldı.
- Norbert Hofmeier, Barbara Peau, Thomas Thoene ve Thomas Richter: RAF'a üye olmak ve bombalamayla suçlandı. Hepsi 20 Ocak 1989 yılında 32 yıla mahkum oldu. Ceza hakimi (Arend) de Ingird Strobl'u mahkum etti. Hofmeier: 10 yıl, Perau: 9, Thoene: 9, Richter: 4.

Bahsedilen kişileri içeren her iki davada da, BAW (Federal Eyalet Savcıları) ve hakimler, sanıkların RAF üyesi olduğunu iddia ediyordu. Ama bu, mahkemenin cezaları daha sertleştirmesi için söylenmiş yalan bir iddiaydı. Her iki saldırının da (birisi Dornier'de, diğeri sınır polisi güvenlik binasında), Kämpfende Einheiten tarafından yapıldığı iddia edildi. Bu grup RAF'tan bağımsız çalışıyor. Ama RAF devlet tarafından "terörist" bir örgüt olarak tanımlandığı için, onun üyesi olarak mahkum olma daha uzun bir cezalandırma getirebilir. Kämpfende Einheiten böyle tanımlanmadı ve bu ağır bir cezaya maruz kalmayacaktı. Bu yüzden BAW ve hakimler, Whole-RAF'ın (Gesamt RAF) yapısını kurdu ve Kämpfende Einheiten'ın RAF'ın bir parçası olduğunu iddia etti.

Erik ve Andrea'nın duruşmasında, cezaevinde olan bir RAF üyesi Eva-Haule Frimpong, tanık sandalyesinde durdu ve "4 yıl içinde benden başka kimse RAF'tan tutuklanmadı. O zamandan beri tutuklandığı iddia edilen direnişin on iki yoldaşı, (ne Kiefernstrasse'den gelen altı kişi ne de Stuttgart'an gelen insanlar) RAF'ta örgütlenmedi (29 Kasım 1988'de Eva tarafından alıntılandı).

Fritz Storim: Bir yıl hapis cezasına mahkum oldu. RAF'ı desteklemekle suçlanan bir öğretmen. Sözde RAF ile dayanışma içinde makaleler yayınlayan özerk haber gazetesi SABOT üyesi.

17
ROTE ZORA İLE RÖPORTAJ

Buradaki röportaj, her ne kadar Emma'yla yapılmış olmasa da Alman kadm dergisi *Emma*'ya gönderildi. 1974'te RZ kadınları, bir gün önce kürtaj yasası reformunu iptal etmeye karar veren Yargıtay'ı bombaladı. Cologne'deki Federal Doktorlar Birliği'ni bombalayan 77 kadm şöyle bildiriyor: "Biz Federal Doktorlar Birliği'ni, beyaz formaları içinde tecavüz yanlıları olarak görüyoruz." Bu açıklamayı pornografi dükkanlarına, ticaret gemilerine, Duogynon adlı hastalık tetikleyici ilacın üretiminden dolayı yargılanan Schering şirketine saldırılar takip etti. 1983 Ağustos'unda, onun villasının önündeki Gunther Tarışma Toplantısını bombaladılar. O, Thai-kızlarının simsarıydı (alan ve satan). Bu simsarlar egzotik kadınları, hangi "tipleri" istedikleri ve bazı "testlerle" birlikte "teslim şartları"nı yerine getiren Alman erkeklere servis ediyordu. Koşul: 500 Dolar (ABD Doları), ama ücretler "daha sonra telafi edilecektir, çünkü Uzak Doğu'dan gelen kızlar sigara ve içki içmez." Mahkemeler ve polis bu modern köle simsarlarını durdurmak için yasal bir yol göremiyor. Die Spiegel o zaman şöyle yazdı: "Bu kadın simsarları sadece 'Red Zora'dan korkmalıdır." Resistance is Possible (Direniş Mümkündür) başlıklı yazı neden özerk bir şekilde Red Zora içinde mücadele ettiklerini ve kadın hareketi ile ilişkilerinin doğasını açıkladıkları ilk yazıydı.

Hadi sizinle başlayalım.

Zora 1: Eğer bu kişisel bir soruysa, biz 20 ve 51 yaş arasındaki kadınlarız. Bazılarımız emeğini satıyor. Bazılarımız neye ihtiyacı varsa alıyor ve diğerleri refah devletinde "parazitlerdir." Bazılarımız çocuk sahibi, bazılarımız değil. Bazı kadınlar lezbiyen, diğerleri erkekleri seviyor. İğrenç süper marketlerden şeyler satın alıyoruz, çirkin evlerde oturuyoruz, yürüyüş yapmaktan ve sinemaya, tiyatroya ya da diskoya gitmekten hoşlanıyoruz. Parti ve aylaklık yapıyoruz. Ve tabi ki istediğimiz şeylerin kendiliğinden olmamasının çelişkisi ile birlikte yaşıyoruz. Ama başarılı eylemlerden sonra çok eğlendik.

Sizin İsminiz Ne Anlama Geliyor?

Zora 2: "Red Zora ve Çetesi" (bir çocuk kitabı) – yani zenginlerden çalıp fakirlere veren vahşi sokak çocukları. Bugüne kadar, çete kurmak ve yasa dışı hareket etmek bir erkek ayrıcalığı olarak görülüyordu. Hatta özellikle kızlar ve kadınlar, binlerce kişisel ve politik zincirle boğulduğu için, özgürlüğümüz, yüceliğimiz ve insanlığımız için savaşan eşkıyalar yığını yapmalıdır. Yasa ve düzen, temel olarak bize karşıdır, her türlü hakka zorla erişsek ve her gün onlar için savaşmak zorunda olsak bile. Radikal kadınların mücadeleleri ve yasaya bağlılıkları – bunları bir arada getirmenin bir yolu yok!

Öyleyse Revolutionary Cells (Devrimci Hücreler)'in ilk harflerinin ve sizin isminizin ilk harflerinin çakışması bir tesadüf değil?

Zora 1: Hayır, tabi ki değil. Red Zora bu durumu onlarla aynı ilkelere sahip olmamızla açıklıyor, aynı yasa dışı yapılar inşa etme kavramı ve devlet aygıtıyla kontrol edilmeyen bir ağ. Yıkıcı doğrudan eylemlerimizi devam ettirirsek, çeşitli hareketlerin açık ve yasal mücadeleleri ile bağlantılı olarak bu böyledir. "Karşılık veri-

yoruz," 1968 Mayıs kadınlarının bu sloganı, kadınlara karşı bireysel şiddet konusunda bugün artık eskisi kadar tartışmalı bir konu olmasa da yine de hala tartışmalıdır ve çoğu zaman durmadan bu şiddeti üreten güç koşullarına bir yanıt olarak bir tabudur.

Siz hangi eylemleri devam ettirdiniz ve bunların arka planı nedir?

Zora 2: Red Zora kadınları, Kariaruhe'da Yargıtay'ın bombalanmasıyla 1974'te eylemlere başladı, çünkü hepimiz &218'in tamamen iptalini istiyorduk (kürtaj yasası). Walpurgisnight'ta 1977'de Federal Doktorlar Birliği'ni bombaladık, çünkü bu düşük kürtaj reformunu bile baltaladılar. Duogynon davası sırasında Schering'e yapılan bombalamayı daha sonra seks dükkanlarına yapılan saldırılar izledi. Aslında bu porno mağazalarının her gün bir tanesinin yanması veya harap olması gerekir! Bu nedenle cinsel obje ve çocuk üreticisi olarak kadınlara yapılan baskının 'özel alandan' çıkartılması gerektiğini ve bizim öfkemizin ve nefretimizin ateş ve alevlerle gösterilmesi gerektiğini mutlak olarak zorunlu buluyoruz.

Zora 1: Kendimizi doğrudan ya da apaçık olan kadın ezilmişliği ile sınırlamıyoruz. Kadınlar olarak, toplumsal güç koşulları, ister kentsel ve ister çevresel yıkımlar ve kapitalist üretim biçimleri konusunda olsun endişeliyiz ki bunlar erkeklerin de karşılaştığı aynı koşullardır. Şu slogan altındaki sol 'işbölümünü' sevmiyoruz: Kadın sorunu için kadınlar, genel politik konularda erkekler. Hiç kimse günlük yaşantımızı değiştirme sorumluluğunu bizden alamaz. Bu nedenle, örneğin bir dizi acımasız tahliyenin sorumlusu olan "üçkağıtçı emlakçı" Kanssen'in avukatlarının süslü arabalarını ateşe verdik. RZ'lerle birlikte korsan toplu taşıma biletleri bastırdık ve sıfır gümrük tarifesini uygulamak için Rulo bölgesinde dağıttık.

Zora 2: Son bombalamalarımız Siemens ve bilgisayar şirketi Nixdorf'a yönelikti. Bu şirketler karşı devrim ve daha fazla üretim

için daha karmaşık imkanlar sağlamak amacıyla yeni bir teknoloji alanı geliştiriyor. Ayrıca dünya çapında özellikle kadınların sırtındaki emeği yeniden şekillendirme işlevine sahipler. Buradaki kadınlar birbirlerinden yalıtılmış ve sosyal güvencesiz olarak bu şirketlerin teknolojisi tarafından sömürülecek. Sözde Üçüncü Dünya kadınları, bu teknolojilerin üretilmesi ile bitap düşecek. 25 yaşında tamamen bitip tükenmiş olacak.

Üçüncü Dünya ile bağlantı ve orada kadınların sömürülmesi sizin için ne kadar önemli?

Zora 1: Tüm saldırılarımızda ve geçen sene Filipin Büyükelçiliği'ne saldırdığımızda bu bağlamı açıkladık. Mesela Üçüncü Dünya'daki kadınların bir meta olarak sömürülmesine karşı onlar için savaşmıyoruz – bunun yerine Üçüncü Dünya ülkelerinin kendisine karşı savaşıyoruz. Bu modern köle ticaretinin burada evlilikle ilgili olarak sahip olma koşulunda eşleniği var. Baskının biçimleri farklı ama hepsi aynı kökenlere sahip. Artık kimse bize elindeki kartlarla blöf yapamaz. Kadınlar ve erkekler arasındaki ayrımın eşleniği uluslararası olarak Birinci ve Üçüncü Dünya ülkeleri arasındaki ayrımdır. Uluslararası işbölümünden kendimiz de faydalanıyoruz. Bu sisteme katılımımızı kırmak ve diğer ülkelerden kadınlarla ortak çıkarlarımızı anlamak istiyoruz.

Pratiğinizi nasıl anladığınızı açıkladınız, ama neden kendinizi RZ'ler içerisinde örgütlediğinizi açıklamamışsınız.

Zora 1: Her şeyden önce ana neden; bu politikaların RZ'ler tarafından geliştirildiğini ve halen de doğru olduğunu düşünüyoruz. Gelişimimiz sırasında kendi içeriğimizi belirledik – dolayısıyla kadınlar olarak otonom bir şekilde örgütlendik- ama RZ'lerin deneyimlerine geri dönüyoruz. Radikal grupların işbirliğinin de militan direnişi güçlendireceğini düşünüyoruz. Reagan ziyaretine karşı eylemler ve barış harekatı ile ilgili tartışma makalesi gibi üretken işbirliği biçimleri vardı. Ama stresli tartışmalar da var. Bu

sistemden radikal kopuşlarını bir pratiğe dönüştüren erkekler, bazen anti seksist mücadelenin ne anlama geldiğini ve bunun sosyal devrimci perspektif için ne derece önemli olduğunu fark etmekten son derece uzaktır.

Onların kadınları arasında, sınırların nerede olduğu ve bir işbirliğinin kadınlarımızın mücadelesini güçlendirdiği veya felç ettiği durumlar da tartışılmalıdır. Ama biz feminist özdeşliğimizin RZ'lerin bazı kadınları ile bizi birleştirdiğini düşünüyoruz.

Bu kendinizi feministler olarak tanımladığınız anlamına mı geliyor?

Zora 1: Evet, tabi ki, kişisel olanın politik olduğunu düşünüyoruz. Dolayısıyla sözde kişisel olanı yapılandıran ve güçlendiren sosyal, ekonomik ya da politik her şeyin özellikle biz kadınlar için mücadeleye bir davet olduğuna inanıyoruz. Bunlar bizim kırmak istediğimiz zincirlerdir. Ama burada Batı Almanya'daki kadınların üzerindeki baskıyı siyasetin tek dönüm noktası yapmak yetersizdir ve sınıf baskısı, ırkçılık ya da emperyalizm aracılığıyla bütün insanların yok olması gibi diğer baskıcı koşulları görmezden gelmektir. Bu yaklaşım sefaletin nedenini asla anlamaz: Öyle ki kadınlar üzerindeki baskı ve cinsiyetçi işbölümü herhangi bir türün (diğer ırkların, azınlıkların, yaşlı ve hastaların, özellikle de isyan edenlere karşı olan baskının) baskı altına alınması için temel varsayımlardır.

Zora 2: Feminist talepler, 'eşit haklar' ve toplumda tanınma talepleri için kullanıldığında bizim için zorluklar başlar. Kadınların erkek konumunda olmasını istemiyoruz ve kariyerini ataerkil yapının içinde kadın mücadelesi görünümünde tutan kadınları reddediyoruz. Bu tür kariyerler, sadece bazı ayrıcalıklı kadınların yararlanabileceği bireysel bir eylem olarak kalır. Kadınlar sadece erkekleri savundukları durumda bu toplumdaki gücü tasarlama ve yönetme iznine sahip.

1970'lerde kadın hareketi oldukça güçlüydü. Yasal yoldan bazı şeyleri başardı. Mesela: Kürtaj yasasına karşı mücadele, ailede kadına yönelik şiddet hakkında dikkat çekme, bir güç ve şiddet eylemi olarak tecavüz, yapılara karşı otonomiyi inşa etme. O zaman neden silahlı mücadelenin gerekliliğini savunuyorsunuz?

Zora 1: Tabi ki kadın hareketi çok şey başardı ve benim için en önemlisi, bu toplumda kadınlar üzerindeki baskı konusunda yaygın bir bilincin geliştirilmesidir. Ayrıca kadınlar bundan böyle kendi üzerindeki baskıyı bireysel bir durum olarak deneyimlemiyor ya da kendilerinin bundan sorumlu olduğunu düşünmüyor, bunun yerine bir araya geliyor ve ortak güçlerini deneyimliyorlar. Kadın kitapçılar, kadın merkezleri, kadın gazeteleri, toplantı ya da kongreler gibi kadın hareketi tarafından örgütlenen şeyler – bazı zamanlar için bu siyasi gerçekliğin bir parçası ve mücadelenin gelişiminin güçlü bir parçası olmuştur.

Zora 2: Bazı başarılar, bir toplumda kadınlara biraz rahatlık sağlayabilecek bir durumun ifadesiydi. Tabi ki kadınlara fabrika ve ofislerde daha çok yer vermek istedikleri zaman, anaokullarında daha çok yer yarattılar, ama bu durum bir kadının yaşam tarzında temel bir değişikliğe yol açmadı. Bu amaçları birleştirilemeyen, uzlaşmayan kısımları yasal biçimlerle zorlanamayan, öfkesini ve kendisini parlamenter olmayan mücadelelere ve kurumsal olmayan biçimlere adaması sınırların dışında ifade edilen devamlı bir hareketi gerektirir.

Zora 1: Her zamanki baskı ve şiddet yapıları yasal olduğu için yasal yol yeterli değil. Kocaların karısını dövmesi ve tecavüz etmesi yasaldır. Kadın tacirleri bizim Üçüncü Dünya'daki kız kardeşlerimizi satın alıp Alınan erkeklerine satarsa yasaldır. Kadınlar sağlıklarını tehlikeye atıp tekdüze bir geçimlik ücret için çalışıyorsa yasaldır. Bunların hepsi artık kabul etmeye ve hoş görmeye istekli olmadığımız ve yalnızca eleştirilerek değiştirilemeyecek olan, şiddet kullanmayı gerektiren koşullardır. Kadına yönelik

şiddete dair kamusal bilinci oluşturmak önemli bir adımdı ama şiddetin önlenmesine yol açmadı. Kadınların muzdarip olduğu adaletsizlik çığlığı, inanılmaz bir cahillikle karşılanan bir fenomendir. Bu erkek parazitliğini açığa çıkaran bir hoşgörüdür. Bu 'tipik durum' fazla direnç olmadığı gerçeği ile bağlantılıdır. Baskının farkına sadece direniş yoluyla varılır. Bu nedenle biz, sorumlu olanlara saldırarak, yaşanmış olan şiddet ve aşağılanma için sabotaj yapıyoruz, boykot ediyoruz, hasar veriyoruz ve intikam alıyoruz.

Çağdaş kadın hareketi hakkında ne düşünüyorsunuz?

Zora 2: Kadın hareketi hakkında konuşmanın yanlış olduğunu düşünüyoruz. Kadın hareketi bir yandan uzun süredir var olan yapıların, projelerin, karşılaşma merkezlerinin ve mistisizmin bir sonucu olarak anlaşılır. Birbirini verimli bir şekilde güçlendirmeyen, ama kısmen de olsa birbirini dışlayan ve birbiri ile savaşan pek çok akım vardır. Öte yandan, yeni siyasi dürtüler, kadınların üzerlerindeki baskılarından haberdar oldukları, ataerkil yapıları radikal bir şekilde sorguladıkları ve kadın çıkarları konusunda siyaset geliştirdikleri farklı bağlamlardan çıkar – mesela Latin Amerika dayanışma gruplarındaki, anti-emperyalist gruplardaki ve gecekondu hareketindeki kadınlar. Dolayısıyla "Kadın hareketi öldü, yaşasın kadın hareketi" deyişi doğrudur. Kadın hareketi, daha fazla nükleer güç işletmesi inşa edilmez ve spekülasyon için daha fazla mülkiyet bulunmazsa devam etmeyecek olan nükleer karşıtı hareket ya da gecekondu hareketi gibi bir konu değildir. Kadın hareketi patriyarkal yapıların toplamı, onların teknolojileri, emek örgütlenmeleri ile bağlantılıdır ve bu nedenle kötüye gidişin ortadan kaldırılması ile yok olmaz ama uzun bir toplumsal devrim süreciyle ortadan kalkar.

Zora 1: Kadın hareketi, eziyet edilmiş kadınlar için sığınma evleri konusunda devletin finans projeleri ve kürtaj yasası gibi konulardaki başarısızlığını hiçbir zaman çözümlemedi. Devlet politikalarını reddetme konusunda eksiktir. Ayrıca, kadın hareketindeki yeni anneliğin dalgasıyla aile politikalarındaki dönüm noktasını sezdi. Aynı zamanda, hiçbir zaman bir sınıf problemi olmadı; toplumsal farklılıklar cinsiyetçi baskının evrenselleşmesiyle reddedildi. Bu, emek koşullarının kötüleşmesine, baskının artmasına ve şu anki krizde muhafazakar aile politikalarına bir yanıt bulunmasını zorlaştırır. Saldırıya uygun şekilde tepki vermek için eyleme geçmede bir perspektif eksikliği, ya gerici politikalara şiddetle karşı çıkma ya da sadece kadınlar için açık alanlar açılması ikilemine yol açar. Bu sorunu teoride çözemeyiz, ama kadın komitelerinin (Yeşiller Partisi'nde) de bir çözüm olduğunu düşünmüyoruz. Deneyimin gösterdiği, kadınların diğer kadınları dışlayarak ve patriyarkal egemenliği sağlamlaştırıp onunla karışarak güç kazanamayacaklarıdır. Bu nedenle parti ve kurumlarda daha büyük bir etki örgütlemek isteyen kadın komitelerinin yanlış olduğunu düşünüyoruz.

Zora 2: Ancak bu arada, toplumun gelecekteki gelişimini göz önünde bulunduran kadınların diğer önemli tartışma ve çözümlemeleri de gelişmeye başladı. Yeni teknolojilerin yardımıyla artan baskı, toplumumuzun en düşük seviyelerinin bakış açısıyla incelendi ve iş yapıları incelendiğinde kadınların dolaylı yapıları anlaşılıyor. Birçok kadın, kadınlara yönelik günlük savaşı – sert porno dalgasını ve kadınları hor gören propagandayı- anneliğin arttırılması ve daha fazla kadınlık için toplum çağrısını anlıyor ve reddediyor. Ayrıca kadın ve aile politikalarındaki başarısızlıkların kriz ve yeni sermaye stratejilerindeki gereklilikler olduğunu da anlıyorlar. Nüfus kontrolü politikası, mesela kürtaj yasasının değiştirilmesi nüfusun artması üzerinde nicel bir etki yaratma girişimi-

dir. Diğer şeylerin yanı sıra bunun amacı sağlıklı Alman orta sınıfını devlet destekli genetik teknolojiyle katlamaktır ki bu da bizim önlemek zorunda olduğumuz bir gelişmedir. Bugün daha önce olduğundan çok daha acil bir şekilde, sadece kadınların değil yabancı ve azınlıkların toplumsal ve siyasi çevrelerini önleme ve kırma gücüne sahip radikal bir kadın hareketine ihtiyacımız var.

Kendinizi kadın hareketinin mi, yoksa gerilla hareketinin mi yoksa her ikisinin de birden mi parçası olarak görüyorsunuz ve bu bağlamı nasıl görüyorsunuz?

Zora 1: Kadın hareketinin bir parçasıyız. Kadınların özgürlüğü için mücadele ediyoruz. Teorik ortaklıkların yanı sıra bizim pratiğimizle yasal kadın hareketinin arasında farklı bir birlik de var, bu da diğer kadınları direnişe, mücadeleye çekmeye ve ciddiye almaya teşvik eden kişisel bir radikalleşmedir. Daha önceden korktuğunuz şeyleri yapabileceğinizi ve bunların bir şeyler ortaya çıkardığını görmek güçlenme duygusudur. Bu deneyimi paylaşmak isteriz. Bunun bizim seçtiğimiz formlar içinde olacağını düşünmüyoruz. Mesela bir dikizleme gösterisini koku bombası atarak ya da kadın sembolleri göstererek dağıtan kadınları ele alalım – bu eylemler bizi teşvik eder, güçlendirir ve bizim eylemlerimiz hakkında kadınların da aynı şeyleri hissetmesini umuyoruz. Bizim hayalimiz her yerde küçük kadın gruplarının olması her kentte bir tecavüzcünün, bir kadın tacirinin, dayakçı kocanın, kadın düşmanı bir yayıncının, porno tacirinin, hödük bir kadın doğumcunun bu kadın grubunun kendisini bulup saldıracağı ve toplumda onu aptal durumuna düşüreceğini hissetmesidir. Mesela onun kim olduğu, ne yaptığı, evinde, arabasında ve iş yerinde yazılacaktır.

Eylemlerinizle masum insanların hayatını tehlikeye atma sorumluluğunu nasıl alırsınız?

Zora 2: Neden insanlar her zaman patlayıcılarla uğraşanların sizin için, kadın hareketi ya da sol için apaçık olanı dikkate almadıklarını varsayar? Tam tersidir! Hayatı riske atma olasılığı nedeniyle, özellikle daha sorumlu davranmaya zorlandık. Eğer sorunuzda haklıysanız bunu yapmayı bırakabileceğimizi siz de iyi biliyorsunuz. Yaşamın ancak ondan yararlanıldığı sürece değerli olduğunu kabul ederken aynı zamanda bu sistem kadar kinik ve acımasız bir sisteme karşı mücadele etmemek bir paradoks olurdu. Masum insanların tehlikeye atılmasını engelleyemememiz nedeniyle reddettiğimiz birçok eylem vardı. Bazı firmalar bunu çok iyi biliyor, bu yüzden konut binalarına taşınmayı tercih ediyor. Mülklerini korumak için konut alanlarına taşınırlarsa, bizim ahlakımızla spekülasyon yaparlar.

Bu sava karşı ne diyorsunuz: Silahlı eylemler harekete zarar verir? Kadın hareketinin terörist olarak kınanması hareket içindeki kadınların, kadınların çoğunluğundan ayrılıp yalıtılmasındaki artışın nedenidir.

Zora 1: Harekete zarar vermek – baskının kurulması hakkında konuşuyorsunuz. Eylemler harekete zarar vermez! Tam tersi, hareketi doğrudan desteklemelidir ve destekleyebilir. Mesela kadın tüccarlarına saldırımız onların işinin kamuya aydınlatılmasına ve tehdit edilmesine yardım etti ve şimdi onlar işlerine devam ettikleri takdirde kadınların direnişini beklemeleri gerektiğini biliyorlar. Bu "beyefendiler" direniş beklemeleri gerektiğini biliyorlar. Biz bunu hareketimizin güçlenmesi olarak adlandırıyoruz.

Zora 2: Uzun bir zamandır karşı devrim stratejisi geri kalan kadınlardan radikal bir kanatla ayrılmaya ve hareketi zayıflatmak için onları izole etmeye başladı. 1970'lerde solun ayrımları devletin propagandasını kabul ettiğinde, tavizsiz bir şekilde mücadele

edenleri devlet zulmü, yıkımı ve baskısında sorumlu olarak sunduğunda, bunun ne anlama geldiğine dair bir deneyime sahip olduk. Bunlar sadece neden ve sonucu karıştırmaz, aynı zamanda gizli devlet terörünü haklı çıkarır. Dolayısıyla kendi konumlarını zayıflatırlar. Karşı çıkışlarının ve direnişlerinin çerçevesini sınırlandırırlar.

Zora 1: Bizim deneyimimiz: Kontrol altında olmamak ve kendimizi devlet saldırılarından korumak için güçlü bir birlik gereklidir. Artık her grubun aynı hataları tekrar etmesini karşılayamayız. Hareket için faydalı olan bilgi ve deneyimleri paylaştığımız yapılar olmalı.

Özerk olmayan ve radikal olmayan kadınlar ne hissettiğinizi nasıl anlayabilirler? Silahlı eylemlerin korkutucu bir etkisi var.

Zora 2: Bir erkek kadın satıyorsa neden "korkup kaçma" gibi bir etkisi olmaz da araba yakıyorsa böyle bir etkiye sahiptir? Bunun ardında benzer misillemeler korkutsa da geleneksel toplumsal şiddetin kabul edildiği gerçeği vardır. Belki de gündelik gerçekliğin sorgulanması korkutucudur. Kadınlar küçük bir kızkenden beri kurban olduklan düşüncesi başlarına kakıldığı için, onlar ne kurban ne de barışçıl olmadıkları gerçeğiyle karşılaştıklarında kendilerini güvensiz hisseder. Bu bir provokasyondur. Güçsüzlüğünü öfkeyle yaşayan kadınlar eylemlerimizle özdeşleşebilir. Tek bir kadına yönelik her bir şiddet eyleminin bütün kadınlara yönelik bir tehdit atmosferi oluşturması gibi, (eylemlerimiz sadece sorumlu kişilere karşı olsa bile) "direniş mümkündür" atmosferinin gelişmesine katkıda bulunur.

18
MUJERES CREANDO: KÖSTEK OLMAK[1]

Kısa sürede, güzel bir el yazısıyla, Bolivya'nın yüksek tabakalı başkenti La Paz'ın duvarlarında kelimeler görünür. Bu kelimeler Bolivyalı kadınların yüksek sesle söylemeyeceği doğruları söyler. Maşizmoyu (yüksek düzeyde erkek cinsiyetçiliği), gay karşıtı önyargıyı ve neoliberalizmi yapı bozumuna uğratarak, Mujeres Creando (Kadın Yaratacılığı) sanatı sokaklara geri getirir. Onlarınki bir yaratıcılık ve günlük hayata müdahale politikasıdır. "Her şey tepeden aşağıya doğru örgütlenmelidir" diyen geleneksel Soldan bıkılmıştır.

Sadece kendi rollerini servis eden ya da çay servisi yapan kadınlar saf olarak cinsiyetçidir; ya da sekreterden öte bir şey değildir; üç arkadaş – Mario Galindo, Julieta Parades ve Monica Mendoza- 1992'de Mujeres Creando'yu başlattı. Sadece ikisi Bolivya'daki kimliği açık olan lezbiyen aktivistlerdendi. O zaman feminizmin çok az konuşulduğunu belirttiler – militan, radikal feminizm, sokaklardaki, günlük hayatın feminizmi hakkında.

"Bizi temsil etmek isteyen siyasi partilerden, NGO'lardan, devletten ve diğer hegemonik gruplardan ayrı olarak özerklik konusunda karar verdik. Patron istemiyoruz, kukla bir başkan ya da

[1] Bolivyalı Anarko-Feminist Sokak Aktivistleri Mujeres Creando Katherine Ainger ile röportaj yapmıştır.

yüceltilmiş liderler de istemiyoruz. Hiç kimse başka hiç kimseyi temsil edemez – her kadın kendisini temsil eder."

"Sokaktaki insanlarla ilişki kurmanın en önemli şey olduğuna inanıyoruz. Kendi bastığımız ve sattığımız bir gazetemiz ve yaratıcı sokak eylemlerimiz var. Grafiti yapıyoruz –las pintadas- bu gerçekten insanlara ulaşan iletişimsel formlardan birisidir. Bu hareket, Sol'un ne olduğuna dair bir eleştiriyle başladı – ve Sağ'ın. Bizim onların sokaklarda "şu ve şunun için oy ver" söylemlerine bir yanıtımızdı. Bunlar olumlu ya da olumsuz ifadelerdi, "seçim için değil," evet bunun için," ya da "bunun için değil." Bunların yerine bizim yaptığımız ise şiirselliğe ve yaratıcılığa başvurmaktır, sadece "evet" ya da hayır, "sol" ya da "sağ" demek olmayan fikirler önermektir.

Onların grafiti örnekleri "Akşam yemeğini ve yatağını hazırlamak benim seninle sevişme isteğimi ortadan kaldırıyor, "Eğer Goni (önceki cumhurbaşkanı Gonzalo Sanchez de Lozada) bir rahme sahip olsaydı, kürtajı yasallaştırır ve özelleştirirdi," "Ne Tanrı, ne efendi, ne koca, ne Parti."

Bütün baskı biçimlerini feminist bir bakış açısından hedef aldılar – ırkçılık, diktatörlük ve borç.

Bizim hedeflerimiz her zaman kürtaj, üreme hakları ve annelik gibi kadın meseleleri üzerine yoğunlaşmaz. "Devlet şöyle söylüyor: Kendinizi bu konulara adayabilirsiniz, durun." Ve biz de "hayır" diyebiliriz. Ya da "evet, bunlar bizi ilgilendiriyor" deriz. Kürtaj ve doğum kontrolü konusunda bir duruşumuz var, ama bizi kategorize etmeyin. Biz her şeye dahiliz: toplumun bir parçasıyız. Ve bu yüzden farklı konularda grafiti yaparız. Erkekleri kışkırtan grafitiler var, Hükümet'i kışkırtan grafiti var, sadece kadınlara yönelen grafiti var, politik duruş hakkında grafiti var.

"Bize göre sokaklar, çocuklar da dahil hepimizin içinde olabileceği ortak bir bahçe gibidir. Avrupa'da her şey kontrol edilir, yürüseniz de yürümeseniz de, protesto etseniz de etmeseniz de, bir

şey satabilseniz de satamazsanız da. Bolivya'd a sokaklar insanlara aittir: İnsanlar bir şeyler yapar, bir şeyler satar – sokaklar bizimdir."

"Sokaklarda yaptıklarımızın insanları etkileşime geçirmesi, grafitileri görsünler diye onlarla konuşmamız, bunun onlardaki bir şeyi kışkırtması, gülmeyi, kızgınlığı, öfkeyi ve daha birçok şeyi kışkırtması çok önemlidir."

"İnsanlar bizim olan bir şey hakkında bizi saf dışı bırakmak ister. Yaratıcılığı elitist bir şeye dönüştürmek için. Ama yaratıcılık insanidir – bütün kadınlara ve erkeklere aittir. Yaptığımız her şeyde temeldir, yazdığımız kitaplarda, sokak eylemlerinde, grafitilerde. Bize şöyle söyleyen insanlar vardır:

"Siz sanatçısınız." Ama bizler sanatçı değiliz, sokak eylemcisiyiz.

Bu yıl Deudora ('borçlu') adlı bir grup banliyölerden gelen kalabalık bir fakir grup, düşük faizli kredi borçları konusunda büyük oranda dikkat çekici bir protesto yapmak için La Paz'a geldi.

"Onlarla pasifizm hakkında konuştuk, sokaklarda duvar resimleri boyayarak faizlere, bankalara ve paraya karşı yaratıcı eylemler yaptık ...." "Mujeres Creando boya getirdi ve Deudora grubu ayakkabılarını çıkardı, boya kutularının içine ayaklarını batırdı ve diğerlerinin ayak izlerini duvara bırakmak için birbirlerini yukarı kaldırdı. Onların sermayeye doğru uzun yürüyüşünün bir sembolüydü bu. Başka bir sokak eyleminde Mujeresler borçluların protestolarını polisin saldırısından korumak için kendilerini yere fırlattı."

"İki buçuk hafta sonra, banka ve finans kurumlarıyla birlikte masaya oturduk ve Deudora grubu bir antlaşmaya ulaştı. Şimdi evleri açık arttırmayla satılmış olan borçlular affedildi."

"Borçluların yarar sağladığı antlaşma imzalandı, ekmek ve güllerle birlikte bir festival düzenledik. Çocuklar yoksulların

olla'sının (ortak pişirme kabı) bir sembolü olarak ekmekleri herkesle bölüşmeye başladı,– sahip olduklarını paylaşan yoksullar."

New Internationalist'ten bir makale, Temmuz 2002.

Dinamit ve Molotoflarla Birlikte, Anarşistler Hükümet Binalarını İşgal Ediyor

Juventudes Libertarias (Anarchist Youth), Bolivya, 2 Temmuz, 2001.

95 gün boyunca, küçük borçlular bir çözüm önerisi için çağrı yaptı. Bu sabah saat 9'da bazıları devlet binalarını ele geçirdi. Aralarında hükümetin bu eylem için sorumlu olarak adlandırdığı anarşist-feminist grup Mujeres Creando'nın üyeleri de vardı.

Yüz kadar aktivist Defensoria del Pueblo'nun (Halkın Savunması) ofisini işgal etti. Birkaç düzine insan, Katolik başpiskoposun ofisini işgal etti. Ama yüz borçlunun ofisleri işgal ettiği ve kurumun görevlilerinin 94 tanesini alıkoyduğu en çarpıcı olay bankanın danışmanlık merkezinde meydana geldi.

Aktivistlerin bir grubu güvenlik görevlileri tarafından fark edilmeden geçti, bankanın yetkili binasına girdi ve bazı çalışanları rehine olarak aldı. Gruplar ayrıca psikoposun ofisine ve Defonsoria'a onlar fark etmeden girebildi. Denetçinin ofis kapısının yanındaki kapıyla birlikte giriş bölümüne benzin serpti. Polisin içeri girmesini engellemek için binanın en üst katından Isabel la Catulica Plaza'ya dinamit sınıkları fırlattı. Sivil kıyafetli bir grup polis binayı geri almak için girişimde bulundu.

Banka yönetiminin en üst seviyedeki görevli memurları ofislerinde bağlıydı, olası bir polis müdahalesini engellemek için dinamit tomarları onların vücuduna bağlanmıştı. Aktivistler bedenlerine düzinelerce dinamit çıtaları bağlamıştı ve bazıları eski askeri ateşli silahlardan taşıyordu.

En az bir düzine aktivist, banka yönetim binasının beşinci katında konumlanmıştı ve hoparlörlerle konuşma yapıyordu.

"Bizler hiç kimse bizi dinlemediği için buradayız. Bu insanlar bankacıların tipik taş yürekliliğini sergiliyor. Bizler borçlarımızı ödeyemediğimiz için buradayız." Beşinci kattaki konumlarından sesleri bankacılara karşı hakaretler ve şarkılar eşliğinde yüksek bir şekilde yankılanıyordu.

Bir megafon, molotof kokteylleri ve dinamit çıtaları taşıyarak küçük borçlular binanın balkonları etrafında yürüdü, taleplerini duyurmak için Plaza Isabel la Catulica'da bir patlama gerçekleştirdiler.

Mekanı çevreleyen polisle iletişime geçip şikayette bulunmak için bir kadın protestocu megafon kullandı: "Yoksullar için bu yükten kurtulmak mümkün değildi, adalet yoktu. Yememiz için dinamit çıtası bırakarak bizden her şeyi aldılar. Sadece anlaşmayı yapanlar haklara sahiptir, bizler, 90 günü aşkın bir süredir gecenin soğuğunda, sokaklarda yaşayarak buradayız. Ve hiç kimse bizi dinlemeyecek."

Bir basın toplantısında borçluları temsil eden başka bir kadın şöyle beyan etti: "Bizim sorunlarımızı çözmek için bir diyalog geliştirilmezse burayı terk edemeyiz ve herhangi bir çözüm bulunamazsa, onların önünde intihar hakkımızı kullanacağız – çünkü bu duruma daha fazla katlanamayacağız."

Bu protesto hareketi 12.000 işçi ve toplam parasının çok az bir kısmını alabilen ve bankaların aşırı faizli uygulamalarından dolayı istismar edilen işsizleri kapsıyor. Bugün borçlarının tamamen iptal edilmesini, onlara karşı açılan davaların ve az sayıdaki mallarına el koyulmasının sona ermesini talep ediyorlar. Üç aydır, Bolivya'nın her yerinden binlerce protestocu günlük protestolarını sergilemek için La Paz'a geliyor. Bunlar pasifist başlangıçlara sahipti ama daha sonra bankaları yakmaya kadar giderek daha radikal oldu. Onları saran sefalet ve umutsuzluk yüzünden çatışma sırasında, altıdan fazla borçlu intihar girişiminde bulundu. Pek çoğu her şeyini vermeye ve sokaklarda yaşamaya mecbur edildi.

Bu arada hükümet onların borçlarını affederek ve toplam paralarının çok büyük bir kısmını bağışlayarak zenginlere lütufta bulundu.

Gecenin ortasında, hala bankanın yönetim binasında tutulan 94 memuru serbest bırakmak için girişimler başladı. Bu, onların güvenliğini sağlamak için altı kişinin dahil olduğu bir komiteydi, içerisinde anarşist Julieta P. ve daha önceki askeri çalışanlardan birisi ve sağ kanat meclis üyesi F. Kieffer gibi düşük seviyeli kişiler de vardı. Görüşmeler devam etse de, bina kapalı kaldı. Konuşmaların içerisinde borçlular (Anarşist Marlo Galinda tarafından yönetilen Mujeres Creando grubu) ve özel bankaların temsilcileri, kıdemli Katolik rahip, Defensora del Pueblo (Halkın Savunması) ve Derechors Humanos (İnsan Hakları) üyeleri de vardı.

Kamera, yiyecek ve içecek getirmek yasaktı. Bina sürekli olarak bir polis kordonu tarafından sarılmıştı. Resmi olmayan haberlere göre, keskin nişancılar bölgede konumlanmıştı ve özellikle komando olarak eğitilmiş birlikler de getirilmişti.

Bolivya hükümeti açık bir şekilde faşistti. Jenosit yanlısı başkan General Banzer, rejimin sürdüğü dört yıl boyunca çok sayıda sivil savaşçıyı elinde bulunduruyordu. İnsan hakları soytarılarını, gerici Katolik Kilisesini kınıyoruz ve Banka, köpeklerini kan banyosu yaptırmak için hazırlarken, müzakere masasına dikkat çekmek için sis perdesi yapımcıları olarak ortaya çıkıyor.

Küçük borçluların eylemleri, doğal olarak antikapitalisttir, çünkü özel mülkiyetin yasallığını ortadan kaldırdı ve doğrudan onun kazançlarına saldırdı. Bu eylemler doğrudan eyleme geçme ve öz örgütlenmeden yararlanır.

Bolivya devleti, Amerika'daki en yozlaşmış devlettir. Eşitsizlik rezilliğin eşiğindedir. Açlık, katliam ve işsizlik yasası. Sınıf çatışmasının yoğunlaşması, sömürülenleri mücadelelerinde daha radikal yapıyor. Yirmi gün önce Aymara çiftçileri, neoliberalizme bir son verme talebiyle Altiplano bölgesindeki otoyolu kapadı. Devlet

onlara iki tanesini öldürerek yanıt verdi. Onların yanıtı enerji hattı kulesine dinamitle saldırmaktı.

Bolivya elçiliğini protesto etmek, yapılmakta olan bir jenosidi durdurmak ve çatışma dünyamızı genişletmek için özellikle anarşist hareketi ve genel olarak antikapitalistleri çağırıyoruz.

Şiddet haklı çıkarılabilir, başkaldırı kaçınılmazdır.

Toplumsal Devrime doğru ileri!

DOĞRUDAN SERMAYEYE VE DEVLETE KARŞI EYLEM!

19
MUJERES CREANDO İLE BİR RÖPORTAJ[1]

Mujeres Creando'nun Julieta Paredes'i ile Bir Röportaj, Bolivya La Paz'da bir anarko-feminist grup.

JP: Mujeres Creando kibirli, homofobik ve totaliter Bolivya Solu'ndan üç kadın (Julieta Paredes, Maria Galindo ve Monica Mendoza) tarafından 1980'lerde (ki 80'ler hala heteroseksüallizmin model olduğu ve feminizmin bölücü kabul edildiği yıllardır) başlatılan bir "deliliktir". Bizimki gibi bir toplumda bu gerçekten yeni bir dizayn değildir. Yani bu tarz bir eleştiriyi biz zaten geliştirmiştik. Bizim solu eleştirimizin diğer tarafı, sosyal bir pratik olarak inşa edilmiş olana yöneliktir; sosyal pratik ahlak dışı ve sahtekardır, çifte ahlaka sahiptir.

Sokaklarda devrimci, sözlerinde devrimci, konuşmalarında devrimci, ama evde kendi sevdiklerine, kendi ailelerine diktatörlerdi.

Biz, bütün Latin Amerikalı feministlerin de bir deneyimi olan Arjantin'deki San Bernard Konferansı'na da katılarak Mujeres Creando'nun önerisini gerçekleştirmeye ve Sol'la birlikte bütün deneyimlerimizi ayrıştırmaya başladık.

Mujeres Creando'nun bakış açısından, bizim amacımıza doğru ilerlemenin bir yolu çeşitlilik kavramıdır (diğeri yaratıcılıktır).

1

Çeşitlilik bizim için temeldir, çünkü diğer grupların nasıl yapıldığına bakarsanız, bunlar genel olarak aynı tarz insanlardır (banliyö, gençler, işçiler, lezbiyenler vs.). Çeşitlilik toplumdaki bu "kapalı hücreleri" eleştirmenin bir yoludur. Mujeres Creando lezbiyenler, heteroseksüeller, beyaz, yerli, genç, yaşlı, boşanmış, evli, hem kırsaldan hem kentli kadınlardan oluşmuştur. Sistem bizi "kapalı hücrelerde" tutmaya ve daha iyi kontrol etmek için bölmeye çalışır.

Önemli olan bizim diğer kadınlarla bağlantımız aracılığıyla Latin Amerikalı feministlerin içerisinde geliştiği çeşitliliği gözlemlemeye başlamamızdır; yani orada çiftçiler, öğrenciler, askerler, lezbiyenler vs. vardı. Güzeldi ve bizi büyüledi.

Daha sonra sadece bir kadın olmanın yeterli olmadığını gördük... derin politik farklar vardı. Feminist hareketle beraber kaldık ve feminist olduk ve derhal bize boş bir mekan gibi görünen bir şey gördük: Bu tamamen iyi ve çeşitliydi, ama (devlet) gücüne karşı bizim konumumuz neydi?

Biz ve kapitalizmin alaşağı edilmesinden bahsedenler arasındaki fark, yeni bir toplum için onların bütün önerilerinin solun ataerkilliğinden gelmesidir. Mujeres Creando'daki feministler olarak devrim istiyoruz, sistemin gerçekten değişmesini istiyoruz; sadece kapitalizmi değiştirmek istemiyoruz, sadece kadınlara karşı yaklaşımları değiştirmek de istemiyoruz, aynı zamanda gençlere ve çevreye karşı bir değişim istiyoruz. Bizim hayal ettiğimiz feminizm tarafından yaratılan tarihsel ve uzun süreli bir dönüşüm içerisinde ataerkilliği değiştirmek istiyoruz.

Örgütlenmeyi inşa etme aşamasında, - patron yok, hiyerarşi yok- kendi adıma konuşuyorum ve hiç kimseyi temsil etmiyorum... Bunu söyledim ve tekrar söyleyeceğim biz Bakunin ya da CNT taraftarı anarşist değiliz, ama daha çok büyükannelerimiz aracılığıyla anarşistiz ve bu güzel bir anarşizm okuludur.

Latin Amerika'da Feminist Olmak Ne Demektir?

JP: Bizim toplumumuzda bir feminist olmak, neoliberalizm ve onun ideolojisine karşı savaşmak demektir; bize göre feminist olmak ırkçılığı ve mashismo/cinsiyetçiliği (solda ve anarşizm içinde kadınsı bir cinsiyetçilik kadar), homofobiyi, ev içi şiddeti, vs. kınamak demektir. Cinsiyetçi, bürokratikleşmiş, bu jenerasyonun teknokratik kadınlarını (bize göre neoliberalizm içine düşmüş, Dünya Bankası, IMF ve benzerlerinin kanlı politikalarının yöneticileri olan bu kadınlar) kınamak demektir. Onlar ve bizim aramızdaki fark budur: Onlar sistemin içindedir ve kendi söylediklerine itiraz edenlere karşı gücü kullanır ve dolayısıyla her zaman gücü (askeri, ekonomik, sosyal, politik) kontrol ederler.

Yani biz iktidarla, kadın ofisleri ve bakanlıkları ile ilgilenmiyoruz. Yaratıcılığımızı beslerken sokaklarda pratiğin ve teorinin günlük kuruluşu ile ilgileniyoruz.

Bizim neslimiz kadın ve erkekler arsındaki adaletsiz ilişkileri, tıpkı sınıf kavramının burjuvazi ve proletarya arasındaki adaletsizliği kınaması gibi kınar. Bu nedenle bir devrime yol açmalıydı, ama sistem tarafından ele geçirilen bir kavram haline geldi, çünkü çalışan tek şey ilişkilerin adaletsizliğini reddetmek değil, aynı zamanda erkek ya da kadın olmanın tarumudır ... yani, bu jenerasyon açıklayıcı bir kavrama dönüşmüştür. Feminizm tarumlayıcı bir yönü olan ama aynı zamanda kınayıcı bir karaktere sahip bu kategoriyi yeniden kazanmanın yollarını arar. Biz bu karakteri anti-ataerkil teorinin kuruluşu için kavgamızda devreye soktuk.

Toplumsal Hareketlerde "Kadınların Eksikliği" Konusunda Ne Düşünüyorsunuz? Bu bir Mit midir yoksa Tarihsel bir gerçeklik midir?

JP: İnsanlar bize "kadınlar nerede?" diye sorduğunda, bu bana bir göz bağlama gibi görünür. Devrimci hareket başladığından beri, her zaman biz etrafta olduk.

Öte yandan, bizim çağımızda, toplumsal hareketler (Sem-Terra, de los Deudores, Madres y Abuelas de Plaza de Mayo) diktatörlüklerle karşılaşan ve ona direnen kadınların yönlendirdiği hareketlerdir. Özel ve genel meseleler arasındaki varmış gibi görünen fark, bir göz bağlama ve çatışmalardaki görünmezliktir.

Kadınlar ve erkekler, pariyarka ile asılanmış bir toplumun icinde, Mujeres Creando"ya nasıl tepki veriyorlar?

JP: Kadınlar korku kadar sempatiye de sahiptir. Cinsiyetçi kadınlar çok daha inatçıdır ve maço erkeklerden daha fazla şiddet yanlısıdır. Maço erkekler bizimle sevişme konusunda dikkatliler; korkuyorlar, bir çeşit kompleksleri var... ama en nihayetinde bize karşı saygılı davranıyorlar, çünkü on ya da on bir yıldır savaşıyoruz. İlk başta bütün kadınlar bize sempati duyar ama sonra korkar, çünkü bu radikal ve zorlu bir öneriydi ama her şeyin bulandırılmadığı ve yüzeysel olmadığı tek yol buydu. Ve bize sempati duyan erkekler, eğer her şeyle ilgiliyseler bizi izlerler, ama bizim onları besleyen anneleri gibi olmamızı istemeye devam ederler, çünkü kendi gruplarını kurmak için değişmeyi kabul etmezler.

Yazdığınız Kitaplar (Mujeres Creando), Yaptığınız Grafiti ve Videolarla İlişkili Olarak Sizin Toplumsal Değişim Görüşünüz Nedir?

JP: Ne sesli ne de resimli olmayan mermilerle bir silah istediğiniz gibi bir kamera ya da mikrofon da isteyebilirsiniz. Hayır, diğerlerine söylemek istediklerimi söyleyeceğim.

İletişime, yaratıcılıkla aynı seviyede (yani iletişimde yaratıcılıkla) bir önem verdik. Yani biz de onları bırakarak köklerimizden almayı tercih ettik ve yaratıcı bir iletişim süreci başlatıyoruz. 1992'de grafiti yapmaya başladık. Cochabamba'da, Santa Cruz'da ve diğer yerlerde grafiti yaptık. Yani bizim yaptığımız işlerin ötesinde, grafitiler (Mujeres Creando adıyla imzalanmış) anonim değildir – istediğimizi koyduk ve herkes MC'nin bu alanda olduğunu biliyor, eğer birisi bizi hapishaneye atmak isterse kadın ve

erkek kim olursa olsun buraya gelir ve yapar. Grafiti yapmak için ne zaman dışarıya çıksak, korkarız ve her zaman korkuyoruz. Ama bunu yapmaya hakkımız olduğunu konuştuk...Coca Cola para veriyor ve boyuyor, Repsol para veriyor ve boyuyor, öyleyse para ödemeden neden boyayamıyoruz? Problem duvarların boyanmış olması değildir, sorun bunlar için para ödenmemiş olmasıdır. Eğer ortak alanlar için para ödemek zorundaysak, bu demokrasi için büyük bir çelişki olacaktır. Genel nedir ve özel nedir?

Sokaklar genel alanlardır, bütün kentin avlusu, bir hapishane koridoru değildir, kendi evinizin hapishanesinden çıktığınız ve işinizin ofis hapishanesine geldiğiniz yol... eğer bunlar genelse herkes kullanabilir. Ama eğer genel alan için para öderseniz o özel hale gelmiş olur. Genel alan olmaz. Hadi tartışmayı başlatalım.

Kirli nedir? Temiz nedir? "Bizim duvarlarımızı kirletiyorsunuz!" eğer Coca Cola bir ressamla kontrat yapıyorsa kirletmiyor mu? Bu estetik bir kavramdır. Bana öyle görünüyor ki o iğrendirici bir şekilde kirletiyor. Ve bizim yaptığımız, bizim grafitimiz, güzeldir.

Mujeres Creando'nun İleriki Projeleri Nelerdir? IMC Bolivya'ya Katılmanız Mümkün mü?

JP: Eğer Mujeres Creando'nun devam etmesini istiyorsak, onun kendisini sorgulamaya ihtiyacı var ve "bir grup sevimli feminist" olma gibi bir mitle somutlaştırılmama ihtiyacı var, çünkü toplumda kök salmak zorundayız. Bunun için Mujeres Creando açısından feminizmi inşa etmek istediğimiz yerde başka kadınlar ve başka sosyal gruplar için bir mekan inşa etmeyi öneriyorum (Creando Feminismo Autonomo, (Creating Autonomous Feminism)). Indymedia aracılığıyla bu deneyimler hakkında insanların bir şeyler bilmesini sağlamak önemlidir.

Benim ayrıcalıklı alanım kadınlar içindir, onlarla başlamak isterim. Buradan başlamak ve Indymedia aracılığıyla diğerlerini ve

kendimi beslemek isterim. Bu kadınların alanını diğerlerinden ayrı olarak saymıyorum – eğer kadınlarla başlarsak daha derin tartışmalara girebileceğimizi düşünüyorum. Ama Indymedia ile başlayıp kadınlarla bitirmek istemiyorum. Bu kadınlar tarafından ortaya atılan hem erkekler hem de kadınlar için toplumsal bir öneridir.

20
BOLİVYALI BORÇLULARIN YARATICI GÜCÜ

Maria Galindo, Bolivya'nın başkenti La Paz'da yaratıcı ve anarşist-feminist bir topluluğun bir üyesidir. Bu grup küçük bir kültürel merkezi yönetir, iki haftada bir çıkan bir gazete ve kitaplar yayınlar, ama daha çok zekice grafitileri ve eylemleri dolayısıyla bilinir. Bu grup geçen aylarda çoğunluğu kadın olan banka borçlarının iptal edilmesini talep eden 10.000 Bolivyalıyı yönlendirmeye yardım etti. Bruce Campbell tarafından İspanyolca'dan çevrilen bu makalede farklı bir yönden aktüel olarak eylemi anlatıyor.

Bütün sosyal değişim, yıkmaya, hareket etmeye ve toplanmaya gücü yeten yaratıcı bir eylem olarak doğar. Mayıs'ta, La Paz'ın şehir merkezinde Radisson Otel'de Bolivya Ticaret Odası'nın yıllık Lüks Öğle Yemeği'ne sızdım. Amacım otelde toplanmaya hazır olan binlerce kadının talebi olan borç iptali talebini kamuya duyurmaktı.

Bu kadınlar, neoliberal çağda işsizliğe ve açlığa yanıt olarak bankalar ve sivil toplum kuruluşları tarafından teşvik edilen bir finansman olan düşük faizli kredi borçlanması olan yarım milyon Bolivyalı arasındadır. Krediler çoğunlukla borç verenin, ailesinin hayatta kalması ve geri ödeme planlarının güvenli bir şekilde ya-

pılması için en büyük sorumluluğu üstlendiğini kabul ettiği kadınlara gitti. Sözde serbest meslek sahibi kadınlar ve çok sayıda çocuk, yıllık faizi yüzde 120'ye varan oranlarda 5000 dolar gibi yüksek rakamlarla borçlandırılarak günde 14-16 saate çalıştı. Bolivya'nın ekonomik krizi pek çok iş insanını batırdı. Borcu geri ödemek düşünülemez.

Öğle yemeğindeki misafirler bu tür kaygılarla karşılaşmadı. Neoliberalizmin 15 yıl önce kök salmasından beri en seçkin toplanmalardan birisiydi. Seçilmişler, kazananlar, zeki olanlar ve az sayıdaki sosyetik hanımlar (beyaz ya da beyazlaştırılmış) elbiselerini kırıştırmadan kazanç elde etmeyi ve göz yaşartıcı gazla yağmanın nasıl güvenceye alınacağını keşfetti. Bunlar arasında düşük faizli borç verenler de vardı, sokak satıcılarının görünmez patronları, esnaf, yer altı girişimcileri ve ticaretle uğraşanlar da. Bu beyefendiler, yoksulluk karşıtı programlardan bir ticari kuruluşu harekete geçiren finans dahileri olarak kendilerini kutladı. Gizlenen dürüst insanlar olarak bu nefis öğle yemeğinden zevk almaya hazır bir biçimde oturdular.

Aralarına oturdum ve zamanının gelmesini bekleyerek çorbamı karıştırdım. Benim masanın iştirakçileri ezmenin tadını çıkardı – şapır şupur, şapır şupur- ve borsayı ve Banka Yöneticisi Fernando Calvo'nun açılış konuşmasını tartıştık. Beni kendilerinden biri sanarak yanlış anladılar! Öğleden sonra saat 2'de güneş, yağlı göbeğini sıkıntının ortasından çıkardığında, tatlı yetişti. Zorla içeri dalmanın tam sırasıydı.

Tam o sırada (bizim tarafımızda olduğuna emin olduğum) Pachamama gibi, iki televizyon kamerası geldi. Kayda almaya başladıklarında podyumdan fırladım ve bizim kınama metinlerimizi yönetimin notlarının üzerine yerleştirdim. "Bölmek zorundayız, çünkü retorikten ve duyarsızlıktan bezdik" diye anons ettim.

Broşürlerimizi ve çalışmalarımızı masadan masaya bağırarak ve rahatsız ederek dağıttım. Avukatlar tahliye emrini getirdiğinde

çocuk terörünü anlattım. Borçlulardan, tek bir sent daha çıkarmanın mümkün olmadığını söyledim. Bankacılara insanlık dışı kan emiciler diye seslendim.

Bu şekilde doğrudan bir eylemin işaret ettiği nedir? Eğlencedir. Aşağılama ve dalga geçme bizim hareketimiz için kaçınılmazdı. Bu öğle yemeği biz olmadan sıcak bir resepsiyon olabilirdi. İçerde bizimle beraber olay skandalvari, utanç verici ve tam anlamıyla istenmeyen bir şekil aldı.

Benim hayal gücümü sarsan her şeyi söyledikten sonra saatime baktım ve benimkilerin otel kapısına ulaştığını hesapladım. Dışarıya doğru yollandım ve plana uygun olarak onlar da oradaydılar. Eskiden başlarında bir çatı ve çocukları için ayakkabıyı güvence altına alan düşük faizli krediyle gözleri boyanmış olan işsiz kadınlar bağırıyorlardı ve intikam şarkıları söylüyorlardı; toplumun ve bankaların onları zorunlu bıraktığı borç.

Bu arada ziyaret salonunda bankacılar, benim işgalimden kurtulmaya çalıştı. Porselen gülümsemeler arasında tatlıya aceleyle daldılar. Otelin çıkışına doğru idam sehpasına gider gibi zarif adımlarla indiler.

Dışarıda onlarla yüz yüze geldik. Oradaki ne üniformalılar ne de sivil giyimliler onları korudu. Biz haykırdık, ama bankacıların ve köşe yazarı arkadaşlarının tersine korkakça iddialara rağmen onlara saldırmadık ya da hakaret etmedik. Bizler insanız, toplumsal değişimin nefret ve şiddetten değil, umut ve yaratıcılıktan geleceğini biliyoruz.

Anarko-feminizmle ilgili yayınlanmış az sayıdaki eserden biri olan *Sessiz Rivayetler*, farklı perspektiflerden yazılmış manifestolar, kolektif metinler ile makalelerden oluşan harika bir antoloji. Emma Goldman'dan Caty Levin'e, Bolivyalı feminist grup Mujeres Creando'dan silahlı mücadele grubu Rote Zora'ya farklı coğrafyalardan kadınların direnişini tüm coşkusuyla yansıtmanın yanı sıra kesişimsellik, queer feminizm, örgütlenme sorunları, anarşizm ve feminizm arasındaki bağlantı gibi başlıklar üzerinden de kuramsal bir tartışmaya dahil ediyor okuru.

Sessiz Rivayetler, eski metinlerin bir araya getirildiği önemli bir koleksiyon değil salt, "ütopyayı gerçek kılmak" üzere yola çıkan kadınlar için gelecekteki tartışma ve değerlendirmelerde yaslanabilecekleri güçlü bir ilham kaynağı da aynı zamanda.

Patriyarkaya meydan okuyan *Sessiz Rivayetler*, kişiyi daha fazlasını okumaya daha fazlasını tartışmaya kışkırtıyor.

dipnot

ISBN-13: 978-605-2316-55-3

9 786052 318553